

de sterren van imilla

tony aerts

de sterren van imilla

Colofon

de sterren van imilla

Copyright: **Creative Commons BY-NC-ND 4.0 - 2025**

Auteur: **Tony Aerts**

Druk: **online drukkerij www.bookadew.nl**

Uitgeverij: **in eigen beheer door de auteur**

Vormgeving en lay-out: **Tony Aerts**

ISBN: ---

Materiaal uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt - door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook - mits dit beantwoordt aan de modaliteiten van **Creative Commons BY-NC-ND 4.0**, en mits ook alle schikkingen gerespecteerd blijven inzake het voorheen reeds wettelijk beschermde materiaal binnen deze uitgave, in ieder geval minstens door herneming van de expliciete vermelding van die bescherming.

Noot vooraf:

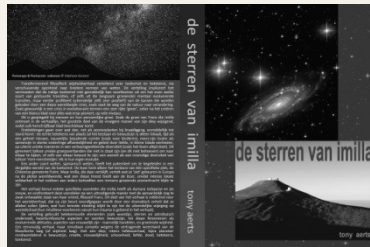
Het tijdsbestek van het verhaal strekt zich uit van 1999 tot 2002. Sommige concrete elementen situeren zich evenwel als “uitgesmeerd” over zegge 15 jaar. Bijvoorbeeld de Paranal Residencia die al is benut in 1999, terwijl in realiteit de bouw ervan pas eind 2001 voltooid is. Of de Parinacota omleidingsweg, bijna 10 jaar later pas voltooid. Of ook een aantal vermelde gelezen boeken, die evenwel enkele jaren later zijn gepubliceerd. Zoals gezegd, een “uitgesmeerd” tijdsbestek wat betreft die details. Net zoals het schrijven van het verhaal zelf dit ook was. Net zoals ook de 15 jaren werk aan mijn evoluerende website ***h e m e l w i l d*** dit was, in zijn boekenlectuur en zijn miniaturencreatie.

de sterren van imilla

"imilla", een Aymara woord, wordt [imilja] uitgesproken

een bijna-naïeve vertelling over niet-naïeve waarheden,
voor wie anders verteld dan voor een rijpende mensheid
binnen haar hemelwild levende moederplaneet

tony aerts

(No Derivatives, behalve natuurlijk **vertaling**)

Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 :

tony aerts (*8 Febr. 1954, Leopoldsburg, België)

Het coverontwerp wordt liefst **altijd identiek aan dit** origineel behouden, zodus in deze vorm en die kleuren, met die zwart-wit-groene kosmos, blauwe lucht en bruine woestijn.

Geschiedenis:

1996, verhaalframe deels uitgewerkt, ... en nadien vergeten,
2015, dit frame teruggevonden, hervat en voorlopig aangevuld,
2018, 21 december solstitium, verhaal voorlopig op punt gesteld.

Kopij definitief afgesloten **april 2025**

1

Cerro Paranal, Chili, begin oktober 1999

De blik op niet-oneindig. Het zwartfluwelen hemeldoek dat zich als ondergrond toont van talloze diamanten sterren, is eerder als een soort voorgrond, denkt hij. De echte verten zijn toch zoveel verder, en onbereikbaar voor zijn oog. Alleen bereikbaar voor die enorme VLT spiegels achter hem. Zijn oog zoekt de vaag zichtbare silhouetten op van de massieve structuren, waarbinnen zich aardedonker de 8,2m grote telescopspiegels verstoppen. Die zien pas verte. Alhoewel.

In een snelle gedachtesprong situeert hij het verband tussen zien en weten. Wat hij weet, dat kan hij zich voor de geest halen. Alzo ziet hij eigenlijk heel wat meer, in rijk fantasievol vermoeden, dan de grootste telescoop, of deze Very Large Telescope, ooit zal kunnen tonen. Geest vult in, wil beschikbaar komende voelgebieden onmiddellijk opvullen, zoals lucht wel zorgt dat er geen vacuüm is in haar buurt.

Hij doet zijn zwakke rode zaklamp terug aan, bijna recht naar beneden, nauwelijks vooruit. Genoeg om enkele stappen ver te kunnen verlichten.

's Nachts zien is een opgave. Mits voldoende oogaccommodatie en dus tijd, is er zelfs een miniem houvast aan het kraakheldere sterlicht, en het restant aan strooilicht dat onze planeet zo graag teistert. Goede ogen, zei men hem ooit, halen nog iets bruikbaar uit extreem weinig licht. Maar hij wist maar al te goed dat dit geldt voor jonge ogen, die nog een echte sperpupil hebben. Zijn vijftig leefjaren hadden de spankracht van die piepkleine spiertjes al afgebouwd. Magnitude 5.5 haalde hij nog nipt als puber, maar nu? Met moeite magnitude 5.0, bijna niet meer.

De werking der jaren als niet af te remmen tijdstroom, tijd als onafzienbare ruimte. Niet aan te kopen en kadastraal te controleren als die andere ruimte.

“Geen kou gehad?” vroeg de servicemode astronoom hem, wat afwezig vanachter zijn terminal. Die gewoonte van lauwe ongeïnteresseerdheid kende

hij. Het was, zoals de astronoom het zelf ooit eens uitlegde, alsof hij zich voor ‘t eerst ervan bewust werd, niet een gebrek aan interesse maar de diepte van zijn geconcentreerd bezig zijn. Een correcte toelichting. Hijzelf kende dit fenomeen maar al te goed.

Toen Waldo, de Chileense servicemode astronoom, geen reactie kreeg op zijn afwezige vraag naar het koudegevoel, had de stilte dan ook geen onmiddellijk gevolg. Tot één minuut later, hij had die stilte opgemerkt. Het deed hem uit zijn terminal loskomen en zowaar opkijken met een nieuwe en ditmaal niet-afwezige vraag.

“Hé Frans!” klonk het speels, “toch geen zonnslag opgelopen buiten.” Frans bleef in gedachten verzonken nog even afwezig, enkele seconden in onbestemde tussenruimten zwervend.

“Zonnslag Waldo? Onder de nachthemel?” zei hij dan plots, met een intonatie die zijn ontwaken uit verstrooidheid verraadde. “Nee. Weet ge,” hernam Frans, “ik was nog aan ‘t denken aan jouw stelling.” Waldo fronste vluchtig maar merkbaar, signalerend dat hij niet mee was. “Je weet wel,” zei Frans daarom, “uw visie op de betekenis van kwantumverstrengeling.” Waldo repliceerde onmiddellijk, dat hij het beloofde artikel over Whitehead nog niet had bezorgd. “Knal vergeten. Als je om zes uur even langs de kantine komt, bezorg ik het, ik ga toch eerst die bestanden naar m’n kot brengen.”

Frans bedacht het grappige van die kotomschrijving voor een toch behoorlijk luxueus flatje in die heerlijke lokale bergresidentie. Paranal Observatory, waar ter wereld zou je meer afgelegen en desolaat kunnen verblijven, en dan toch verblijven in zulke charmant uitgewerkte verblijfsaccommodatie, inclusief zwembad naast tropische tuin.

Mijn kot, dus. Frans had dit jargon van veel astrofysici altijd begrepen als een verdoken uiting van angst voor arrivisme. Alsof deze wetenschappers, vaak dertigers of veertigers, zich bewust nog als uniefstudent wensden te manifesteren. Zo zouden ze immers impliciet zijn gerechtvaardigd in hun soms hachelijk experimentele theorieën en bijhorende onderzoeksprogramma’s. Een jongere kan veel wagen. Een gevestigde waarde riskeert zijn broek te scheuren.

Toen Frans ‘s ochtends de kantine van de nachtklopers binnenging, zat Waldo al aan een tafeltje, met een ingebonden papierstapeltje naast zijn warme koffie. Hij was in gesprek met enkele collega’s, en aangezien ze er alle vier

even suf en tam uitzagen, verwachtte Frans dat het geen diepgaand vakdispuut betrof. Jegens koetjes en kalfjes had hij geen reflex van buitenstaander of andere reserve, en hij sloot zich bij het gezelschap aan. Dat gezelschap bleek het op prijs te stellen dat hij zich toevoegde. Niet Waldo, maar zijn drie collega's wilden plots dringend worden geïnformeerd, niet gespeend van wat amusement.

“Uw schrijfsels, Frans, wanneer krijgen we nu eindelijk eens iets ervan onder ogen? We horen dat ze ongeduldig zijn in Duitsland, en ge weet dat wij benieuwd zijn!”

Frans kende dit genre van vragen, had er een soort standaardreactie op. Hij wist van enkele fysici en technici dat ze verdienstelijke musici waren. Daarom verwees hij naar hen, opmerkend dat ze zouden afzien om het libretto in de maak op muziek te krijgen, en ze dus best niet te hard aandringen.

Eén van hen ging dieper en polste naar de inspiratieflux zoals hij het natuurkundig omschreef. Frans repliceerde dat er alleszins bestuiving is voor de geestelijke vrucht, dat het dus niet anders kon, dan dat die vrucht zal groeien. ”Want bestuiving leidt vruchtgroei in, nietwaar?”

Zo ging het nog even oppervlakkig heen en weer. Waldo zat ondertussen in zijn tas koffie te speuren naar dingen die duidelijk niets met het gebabbel hadden te maken. Frans had het in de gaten en maakte ervan gebruik om zich tot hem te richten.

“En, is dit hier die tekst van Whitehead?”

Waldo kwam uit zijn tas koffie tevoorschijn. Hij was duidelijk moe.

“Ja, neem maar. ‘k Ben content dat ik het mee had naar Paranal. Het is echt zinvol ter overweging, voor iemand als u toch. En als je ‘t hebt doorgenomen, laten weten hé. Daar wil ik dan graag eens over doordiscussiëren. Ik kijk er al naar uit.”

De anderen aan het tafeltje hadden elkaar ondertussen duidelijk gemaakt dat ze stilaan wilden opstappen, tijd om te gaan slapen. “Nu we net over iets belangrijk willen beginnen, moeten jullie gaan maffen, hoe is ‘t mogelijk!” verhief Frans overdrijvend zijn stem. Het baatte niet, wat ook zijn bedoeling niet was.

Door de zuidoostelijke ramen was ondertussen de hemelkleur zo intens dat ze lichtend binnen scheen. De zonsopgang liet alleszins nog maar even op zich wachten. Waldo zat blijkbaar hardop na te denken, want hij keek naar die zuidoostelijke ramen, ver het ochtendlicht in.

“Het is me nota bene nog altijd een raadsel,” uitte hij, “hoe het komt dat jij kan tevreden zijn met zulk leven. Enkele maanden, of ja, waarom zelfs niet een jaar. Zou ik ook nog kunnen. Maar die zeven jaar van u!”

Frans wist dat dit inderdaad uitdagend was voor Waldo. Nu ja, ten slotte was het voor hemzelf ook niet zo eenvoudig. Niet in het rijpen van de wens, ook niet in het overtuigen van de organisatie. Maar zeker ook niet in het waarmaken in de realiteit, die nu al 5 maanden duurde. Een contract met ESO, zeven jaar lang verblijven op Paranal, vreselijk afgelegen in de Atacama woestijn in Noord Chili. De dichtstbijzijnde stad, Antofagasta, was bijna 130 km ver langs de weg naar het noorden.

Toen Frans wist dat hij dit moest doen, als was het een onontkoombaar levensdoel, of een fatum, heeft hij met enkele goede vrienden kunnen overleggen. De betekenis van zijn engagement konden ze wel verstaan. En de praktische invulling vergeleken ze toen nogal graag met de terugtrekking van Christus in de woestijn. Die vergelijking zinde Frans op dat moment niet zozeer. Merkwaardig, dat het momenteel zowat de enige formulering is geworden die hij voor zichzelf en naar anderen toe gebruikte, als hij zijn missie wou omschrijven.

Het was grappig hoe de directie van ESO in Garching-bei-München had gelachen, het in feite weglachte. Zowel de inhoud van de ‘missie’, als zijn contractuele voorstel. Zeven jaar gratis inwonen op Paranal Observatory, en een minimalistisch salaris daar bovenop van achthonderd euro per maand. Dit in ruil voor een filosofisch inkaderen van de zin van menselijke activiteit met focus op fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, en specifiek dan het astrofysisch onderzoek bij de European Southern Observatory.

Het ‘werkstuk’ zou bovendien worden afgeleverd zonder dat hijzelf publicatie of welke verspreiding ook zou kunnen ondernemen. Het zou exclusief eigendom worden van ESO.

Vooraf merkwaardig eraan was, dat ESO hem nog geen week later contacteerde, en het voorstel aanvaardde. Hetgeen toen als hun beslissingsgrond werd aangebracht, had hem bijna doen afzien van het avontuur, maar goed.

Het was aanvaard, terwijl de week ervoor de half verontwaardigde, bijna hikkend lachende houding van die directie samen te vatten was in hun

statement ‘we are a community of serious scientists’. De betekenis hinderde Frans. A serious scientist impliceerde het als god bezitten van het ware inzicht. Net dat wat hij nu kwam bepleiten, om eens ten velde rond dat inzicht bezig te zijn omdat die serious scientists dat zo weinig blijken te doen.

Frans herinnerde zich zijn verbazing omtrent die intense discussie. Zijn weerlegging van hun spontane reactie had geresoneerd, want naast de afwijzing klonk toen tegelijk de positieve overweging ook. En dan het gênante even later, toen bleek hoe hij de filosofische achtergrond en passie van één der directiemensen vierkant had onderschat.

Dat is nu bijna een half jaar geleden. Het lijkt gisteren. Weer kreeg hij dat speciale gevoel van tijdstroomversnelling, bijna een waterval. Zou het aan dat dode landschap liggen? Het zicht, van op 2.635 meter hoogte, op de twaalf km verder gelegen Stille Oceaan? Frans wist zeer goed hoe omgeving kan bepalen waar naartoe de bedding van gedachtestromen zich zal uitslijten. En de omgeving hier was onaards, bijna op Mars of godweet waar. Hij wist dat hij het zonder kader van levend groen doen moest, dat de kosmische naaktheid zich zou aandienen.

Daarom net wou hij immers die zeven jaar, want die zouden tenslotte het onvermijdelijke toeristisch kijkende, als buitenstaander, aan scherven slaan. Hij zou gedwongen worden tot confrontatie, hij zou er diep in moeten gaan. Kosmische naaktheid...

Die laatste formulering had Waldo steeds bijzonder aangesproken. Die begreep op zijn eigen manier de uitdaging van een confrontatie daarmee, het fascineerde hem zelfs. Dit was zeker mede de basis van een prettige vriendschap die tussen hen beiden was gegroeid.

Waldo was één van de weinigen die hier semi-permanent waren. De meeste fysici waren hier tussen enkele dagen en enkele weken. En waren amper in staat tijd te verliezen aan discussies buiten hun project. De Observing Blocks volgden elkaar zeer efficiënt op, gegevensverwerking kwam onmiddellijk na de waarnemingsessie op gang, en de interpretatie door de wetenschappers, vroeger steeds na hun missie een thuistaak, was hier op de berg vaak al intens bezig.

Dit alles speelde voor Waldo niet. Hij had zich als astrofysicus geëngageerd om de taak van service mode bedienaar op zich te nemen. Van dat ‘bedienaar’ maakte hij dan bewust ‘dienaar’. “Met dienaar Waldo, wat kan

ik voor je doen?” was zijn typische aanvang bij talrijke PC-replieken als zijn interventie werd gevraagd.

Dat dienaar zijn vereiste zeer veel kennis, je moest onmiddellijk zowel het geheel van elk soort onderzoek kunnen begrijpen, als tot ver in de details mee kunnen gaan. En dit dan nog op talloze, soms ver uit elkaar liggende onderzoeksvelden, of het nu complexe spectraalanalyse aan dubbelsterren met massatransfer betrof, of statistische surveys rond gravity lensing van verre quasars. Hij moest in elk deelgebied bijna specialist zijn.

Tegelijk was hij ‘maar’ uitvoerder ter plekke van het op afstand bestelde waarneemprogramma, het gebruik in de zogenaamde ‘service mode’ van de vier 8,2m hoofdtelescopen van de Very Large Telescope.

Dat uitvoerder zijn hield bovendien in, en dat was volgens Frans zo betekenisvol, dat de service mode astronoom zodoende geen eigen onderzoeksprogramma’s meer ontwikkelde. Het zelf bedrijven van eigen wetenschap moest in die job vaarwel worden gezegd. Waldo de dienaar.

Frans vond die half grappig bedoelde omschrijving intrigerend, hij zwalpte ermee rond in het terrein van de diepe zin van mens-zijn. En de discussies die beiden net daarover gehad hadden, ja, dat was pas de echtste basis van hun vriendschap geworden. Vanuit nochtans verschillende invalshoeken bleek met de dag meer, hoezeer ze kompanen waren, of lotgenoten.

Frans was sinds twee maanden vast lid van de nachtploeg. Zo wou hij het. ‘s Nachts actief, kort na zonsopgang het bed opzoeken, met de wekker op 17 uur. Het was een lastige overgang geweest. Hij had vooral moeite gehad met de ochtend. De zon zien opkomen, moe of niet, is een signaal tot activiteit, of minstens toch een symbool voor benieuwde verwachting. Het nieuwe licht overwint de duisternis, hij had er zo vaak die eigenschap aan toegekend.

Nu moest hij dat verwachtingsvolle moment integreren als het ultieme moment van loslaten, het kleine sterven dat inslapen is. Dat viel niet mee. Loslaten, slapen gaan, die sterfoefening net na het schitterend zonnige ochtendgloren.

Paranal had nu eenmaal bijna alle dagen schitterend blauwe hemels, het is er gemiddeld 345 van de 365 dagen helder weer. Ook dat werd snel een onaards gegeven voor hem. Een beetje in de kosmos zijn, heel ver weg van malse regens over weelderig rijke biotopen.

Hij had een klein bureelhoekje in het computercentrum op de bergtop. Vaak had hij overdag door zijn westelijk raam getuurd, richting Stille Oceaan. Meestal was de oceaan zelf niet eens zichtbaar, alleen de bovenzijde van het wolkendek, als oceaan boven de oceaan. Het besef dat de zee onder dat wolkendek aan het oog was onttrokken, vergrootte nog het onaardse gevoel. Alsof hij in een baan rond de aarde neerkeek.

Astronauten zijn ook los van hun blauwe thuishaven. Niet de reële afstand zou een rol spelen.

Ruimtevaarders getuigden vaak van het onwezenlijke, onprettige besef van afstand nemen van iets wat nochtans onvermijdelijk en alomvattend hun identiteit uitmaakt.

Meermaals had hij van die mensen uitspraken gelezen inzake binding aan moeder aarde. Ze bleken plots hoog belang te hechten aan liefdevolle zorg voor onze unieke woonoase. Sommigen bleken hun lichaam te beseffen als deel van onze aarde.

Apollo 14 astronaut Edgar Mitchell, de zesde mens op de maan, getuigde zelfs van een ongemeen diep visioen tijdens de terugvlucht naar de aarde. Het wijzigde zijn levenspad volledig, dat dan vaart kreeg met zijn oprichting van het Instituut voor Noëtische Wetenschappen, ter onderzoek van de kracht en de onbegrepen aard van bewustzijn.

Het was ondertussen 7.30h 's ochtends, stilaan tijd dus om het bed te gaan opzoeken. Die tekst van Waldo intrigeerde hem evenwel. Tenminste, wat Waldo beloofde aan merkwaardige inzichten die het zou bieden. Hij twijfelde, zou hij nu nog beginnen lezen? Hij wist het risico dat hij kort na de middag nog aan 't lezen zou zijn, wat zich vannacht flink zou wreken. De ervaring had geleerd hoe taai vermoeidheid kan toeslaan in deze vreemd irreële, eidetisch expliciete omgeving.

Er werd op de deur geklopt.

“Vreemd”, dacht hij, “wie komt er nu in de slaapvertrekken aankloppen?”

Het was bijna een ongeschreven wet: mensen in het slaapgebouw werden nooit lastig gevallen. Als er dringend contact moest worden genomen, was er steeds de telefoon, en dat gebeurde wel vaker. Frans schoof in zijn sandalen, trok zijn trui wat deftig, en ging open doen.

“Ah Waldo, wat voor nieuws?”

Waldo keek wat verveeld.

“Het is in verband met die tekst van Whitehead,” sprak hij, een beetje gemaakt luchtig. “Ik weet wel dat ik volgende nacht erover kon beginnen. Maar ik bedacht ineens dat je uw lectuur vandaag misschien al zou aanvatten, en ik wou je voor zijn.”

“Hola”, antwoordde Frans, “wat geheimzinnig zeg. Nu ben ik in ieder geval klaar wakker, vertel maar op.”

“Wel,...”. Waldo glimlachte, als aankondiging voor wat kwam, maar het duurde even. “Nu ja, ‘t kan natuurlijk geen kwaad als je het artikel doorleest, maar er zitten foutjes in, ik zou graag toelichten wat en waar. Fouten die ik wel vervelend vind, misschien vindt jij ze ook, ik weet het niet. Maar, die fouten zijn in feite irrelevant voor zijn betoog, zie je.”

Frans greep ondertussen naar het tekstbundeltje, en zei: “maar bedoel je dan dat hij op filosofisch vlak denkfouten maakt, of is het in de natuurkundige achtergrond?”

“In zijn natuurkundige achtergrond,” lichte Waldo toe.

“En wat specifiek? Toch niet inzake het onzekerheidsprincipe zelf?”

“In zekere zin wel,” zei Waldo.

Frans was ondertussen met een half oog de korte inhoud op pagina twee aan ‘t bekijken. In een glimp zag hij twee hoofdstuktitels staan waarin het begrip ‘onzekerheid’ voorkwam. Heisenbergs principe kwam in ieder geval expliciet aan bod in die tekst van Whitehead.

De reactie van Waldo scherpste natuurlijk zijn nieuwsgierigheid nog wat verder aan.

“Nee,” zei Frans dan niettemin, “vandaag begin ik alvast niet meer met de lectuur. Kwestie van genoeg te slapen weet je, ik ken mezelf.”

Waldo reageerde licht verbaasd: “ Maar allez, jij kan je dagen toch inrichten zoals je wil. Als jij een paar uur overdag opblijft, slaap je toch gewoon wat langer uit vanavond?”

“Ik weet het,” mompelde Frans, “maar die regelmaat die ik de laatste paar weken eindelijk heb gevonden, wil ik niet te snel verspelen.”

“Oké. Laat weten wanneer je de lectuur aanvangt, dan kan ik je die fouten aanwijzen,” besloot Waldo. Waarna hij nog eens, voor de zoveelste maal, naar het manuscript viste, maar Frans weigerde iets te geven, replicerend dat hij nog een week eraan wil verder werken. Wat hij dan zou hebben, zou hij zeker voorleggen.

Waldo lachte, en had ondertussen de deurklink al vast. Na het imiteren van een reuzengrote geeuw wenste hij Frans ook een goede slaap toe. Hij trok de deur achter zich dicht - en al snel terug open. En met alleen zijn hoofd naar binnen, trok hij een lachwekkend gespeeld-ernstig gezicht, waarna hij met passend misvormde stemkleur het dwaze niveau van een grapje beklemtoonde: “En niet wegzweven van ons blauw planeetje, ESO heeft niet de middelen om je terug op te vissen!”

Even mijmerde Frans nog na over daarnet. Niet zozeer wat Waldo was komen zeggen, maar dat hij de moeite deed om er nog iets van te komen zeggen. Blijkbaar was hij echt wel geïntrigeerd door dat bundeltje. En hij vond het navenant belangrijk dat hijzelf het zou lezen. Goed, het zou wel blijken wat erin te ontdekken viel, en wie weet, misschien zit er inderdaad inspiratie in voor wat hijzelf aan het schrijven is.

Maar hij zou lezing later aanvatten.

Naar gewoonte greep hij wél naar zijn bijzondere andersoortige lectuur. Voordat hij zich te slapen legde, nam hij immers vaak zijn heel dik maar compact vormgegeven, rijk geïllustreerde boek *‘The Goddess Image’* ter hand. Een geavanceerd standaardwerk, in een handige paperback versie, over Palaeolithic Figurines, Rock and Cave Art, mensbeeld en kosmosbeeld, vanuit de gehele wereld, vanaf ruim 40.000 jaar geleden.

Dat boek was rijk aan omstandige en diepgaande uiteenzettingen door een 25-tal specialisten rond betekenis en context – met de nodige variatie in hun visies, maar vooral ook opvallende gelijkenissen. Sommige boden heel verrassende, diepe inzichten. Vooral die van een 10-tal transformatieve denkers, onder meer twee vriendinnen, de Jungiaanse psychoanalysten, cultuuronderzoekers en spiritueel geavanceerde denkers Anne Baring en Jules Cashford. En jawel, bij de vrouwelijke auteurs waren zelfs enkele sjamanka’s, waaronder Barbara Tedlock, befaamd onderzoekster als sjamanka en antropologe.

Diversiteit maar ook eenheid sprak uit de inzichten. Zoals die kosmologie en cultuur zelf trouwens, fenomenaal divers maar vooral veel dat als rode draad die diversiteit in mens-zijn en betekenis blijkt te binden. Fascinerend.

Frans bekeek en las dat boek al sinds enkele jaren, steeds opnieuw. Hij hunkerde ernaar om aldus aan te voelen wat de aard van zijn inhiel van

wordende mensengroepen, zo laat in het evolueren van mens-zijn, zo ver uitgerijpt.

Maar dan wel vroegmenselijk genoemd door ons, want als lang geleden gevoeld.

Lang geleden, nee, kort geleden. Die tweespalt beseft Frans wel.

Hij hield zich dan bewust voor ogen hoe kort geleden ons voorouderlijk zijn van 40.000 of 30.000 jaren terug in de tijd ten gronde wel was. Sowieso al niet lastig voor hem, hij was gewoon om in astronomische termen te denken. Dan werd een tijdsspanne van minder dan een miljoen jaren, bijvoorbeeld in het evolutiepad van een hoofdreeks-ster, als ultrakort momentje benoemd en zelfs ervaren. Als in het ervaren van geologie. De wondere betekenis van context.

En zijn perceptie gleed langs afbeeldingen en tekstfragmenten. De kracht van vloeibare realiteiten en een alomvattend geestesleven uit *'The Goddess Image'* deed zijn werk. Een kwartiertje mijmeren was er weer eens deel van, zoals gewoonlijk.

Dan legde hij al voelend het boek opzij, en legde zijn ogen te rusten, zonder inspanning neergelegd op het plafond.

De plafondkleur had vanuit het bed gezien niet dezelfde koele, rustgevende waarde als bij het binnenkomen. Hij stond er vaak bij stil. Bij het binnenkomen in zijn 'kot' prentte hij zich soms de gevoelswaarde van die kleur in, zodat hij even later in bed de vergelijking kon maken. Plat in dat bed liggend, zag hij de weerschijn van de zonneblinden aan het raam indirecter dan rechtstaand. Waarom verschoof de kleur dan naar zoveel warmer?

Is indirecte waarneming altijd warmer? Het indirecte, de warme magie van het verhulde, de bron van ontroering, ontroering die paradijs spiegelt.

Zo mijmerend schoof hij zijn slaap in.

2

Waar de Pacifische plaat onder het Zuid-Amerikaanse continent wordt geperst, is er gebergtevorming, de wereld dankt er het machtige Andes gebergte aan. Er zijn dan fenomenale spanningen in de diepe rotsmassa's, zulke tektonische confrontaties gaan daar immers mee gepaard. Elke spanning smeekt om ontspanning, die hoe dan ook ooit volgt. Die spanningsontladingen, de gevreesde aardbevingen, zijn langs de Zuid-Amerikaanse westkust dan ook een vertrouwd gegeven. Hier in de Atacama woestijn is de aarde erg onrustig. Bovendien wijst de statistische analyse ook uit dat er per eeuw wel één zeer brutale schok te verwachten is, die 8,5 op de Richterschaal bereikt of zelfs overschrijdt.

Toen ESO de plannen voor een VLT voorbereidde, was één der premissen dat de locatie het laatste uit de kan moest halen inzake atmosferisch gunstige omstandigheden. Talrijke plaatsen werden jarenlang intensief bemonsterd. Cerro Paranal voldeed als enige, met summum cum laude, aan het best mogelijke wat op aarde mocht verwacht worden. Het overtrof zelfs ruim elke verwachting. Het aantal wolkenloze nachten lag op 95%, het belang daarvan sprak voor zich.

De extreme droogte die de atmosfeer er vertoonde, had niemand voor mogelijk gehouden. Die droogte was dan weer van groot belang voor de waarnemingen in het nabije infrarood. Het is net via die golflengte dat men de diepste verten van het heelal zou kunnen induiken.

Het visuele licht op enorme afstanden was immers ver roodverschoven, zelfs tot in het infrarood. Een effect van de uitdijing van het heelal, die maakt dat galaxieën sneller van ons wegvlugten naarmate ze verder staan. Het bekende Dopplereffect speelt dan in het optische gebied. Roodverschuiving dus.

Dan was er de uitmuntend stabiele atmosfeer. De metingen uit de tweede helft der jaren tachtig hadden de wetenschappers vermeld doen staan. De thermische luchtonrust doet op de meeste plaatsen in de wereld de sterbeeldjes hevig heen en weer dansen. Het kleinste hoekje waaronder men dan scherp kan waarnemen, is een 2 à 5 boogseconden.

Hier op deze desolate woestijntop, vlak bij de oceaan, bleek dat kleinste hoekje zowaar 70% van de waarneemtijd niet naar gewoonte enkele boogseconden te zijn, maar minder dan één boogseconde. Meer zelfs, gedurende bijna een kwart van de waarneemtijd nam de luchtonrust nóg verder af, en werd het scheidend vermogen kleiner dan 0,5 boogseconde. Er werden geregeld minutenlange periodes opgetekend dat men onder 0,3 boogseconden daalde.

ESO was onder de indruk. In dergelijke omstandigheden extreem goede optiek gebruiken, liefst van reuzegrote afmetingen, en ze waren vertrokken voor baanbrekende research.

De wetenschappers gingen zelfs verder. Ze voorzagen in hun plannen niet alleen vier gigantische telescopen met een hoofdspiegel van 8,2m diameter, waarvan de optische kwaliteit via active optics manipulatie steeds optimaal werd gehouden.

Ze voorzagen evenmin alleen de fenomenale kracht van adaptive optics, waarbij het lichtpad in de telescoop een kleinere door piëzo-elektrische kristallen gestuurde spiegel passeert, die zich honderd maal per seconde vervormt om de steeds opnieuw supersnel in kaart gebrachte grilligheden van het lichtfront door luchtonrust letterlijk door een exact tegengestelde vorm te compenseren, zodoende het ideaal benaderend alsof het een telescoop was die zich boven de dampkring zou bevinden.

Nee, ze gingen nog veel, veel verder. Ze ontwierpen op de koop toe nog een stramien waarbij die vier reuzetelescopen samen met vier kleinere en verrijdbare 1,8m-telescopen aan interferometrie zouden gaan doen. De VLT noemden ze in die waarneemconfiguratie VLTI, Very Large Telescope Interferometer. Dan konden interferentiepatronen worden ‘gevangen’, geanalyseerd en tot een echt beeld terug samengesteld. De maximale afstand van de ene zijde van een telescopspiegel tot de andere zijde van de spiegel die er het verst vanaf is, werd dan de diameter van een denkbeeldige ‘synthesetelescoop’.

De interferometrie deed dan waarnemingen, via een ingenieuze omweg, met een telescopdiameter die tot maar liefst 200 meter kon bedragen. Het scheidend vermogen werd zo teruggebracht tot één duizendste van een boogseconde. De precisie van de techniek om het verre sterlicht uit een zeer

kleine hoekdiameter in fase samen te brengen, alle lichtgolven in de pas houdend, was hiervoor cruciaal.

Om dit te realiseren, raakte men tot de uiterste grenzen van wat technisch mogelijk was. Continu verschuivende lichtwegafstanden, een optische trombone, moesten via verrijdbare spiegels, over 60m lange sporen zwevend, constant worden gehouden tot op enkele miljoenensten van een millimeter. Maar het was gelukt. Een grandioos succes voor de geavanceerde ruimtevaarttechnologie, weze het toegepast hier op aarde.

Frans was hierop erg trots als Belgisch Euroburger. Het optisch trombone systeem dat de interferometrie mogelijk maakte, was iets waar zelfs ambitieuze Amerikaanse ingenieurs lange tijd voor terugdeinsden.

Maar in de lage landen werd het waargemaakt. Het Nederlandse bedrijf Fokker had het gepresteerd. “De oude Hollandse wereldontdekkingen via de waterocean, hernemen zich via de kosmische lichtocean” had hij geschreven kort na zijn aankomst in Chili.

De technische aspecten van dit geavanceerd onderzoekslabo hadden hem altijd wel geboeid. Hij kon er, in de tijd vóór zijn missie, enthousiast over vertellen aan vrienden.

Maar, er bleef een verontrustende maar. Die toch buitengewoon geschikte waarneemplaats Paranal had dat ene grote nadeel: de seismisch grommende onrust van moeder aarde liet graag van zich horen, aardbevingen...

Natuurlijk waren ook hiervoor talrijke ingenieurs tot hun grenzen gegaan. Het gehele complexe systeem dat de VLT toch was, krioelde van voorzieningen die de schokenergie van een aardbeving zouden absorberen. Diverse soorten veiligheidsmaatregelen zouden in werking schieten, tot en met optiek airbags. De funderingen zouden de ergste trillingen sowieso dempen.

De parameters waren scherp gesteld. Eens in de honderd jaar 8,5 op de Richterschaal? Oké, had men gezegd. En alles was erop voorzien. Die ene brutaliteit van de aardkorst zou de VLT hoogstens een aantal dagen buiten gebruik stellen, tijd om de ingecalculeerde ‘minor damage’ her en der op te lappen.

Reeds tijdens de vroege bouwwerkzaamheden in juli 1995 was er een klepper van 8,1 en de structuren die er al stonden, hadden niet de minste schade geleden. Het zelfvertrouwen was al hoog, en steeg daarmee nog.

Nu was Frans hierin net wat ongerust. Het zelfzekere van de ingenieurs zag hij steeds gespiegeld in een tegendeel: oncontroleerbaarheid van het onbekende in woeste natuurkracht. Het Titanic syndroom, de hubris.

Wat het ook was, Frans had zijn twijfels. Meermaals had hij zich afgevraagd, hoe het zou zijn als het geweld ten top ging. Als de seismische naald naar 8,9 zou doorslaan. Hij wist maar al te goed dat die schaal in haar logaritmische logica moest worden begrepen. Een schok van 8,9 was ontzettend veel krachtiger dan een van 8,5.

Dat de statistiek ook in haar eigen logica moest worden verstaan, begreep hij eveneens. Waarom zou een lokale schok rond kracht 9 pas in het jaar 2300 optreden, en niet nu rond het jaar 2000?

Maar tegelijk vertrouwde hij dan toch weer wel. Jawel. Ergens verschool zich een dierlijk vertrouwen, dat hem vertelde dat een vernietigende schok pas zou plaatsvinden, als het voor hem niet meer van belang was. Bijvoorbeeld nadat de VLT het belangrijkste van zijn missie had volbracht, nadat hij was afgeschreven.

Misschien trapte Frans toch wel in die merkwaardig heimelijke val van het zelfbehoudsvertrouwen. Een oervertrouwen dat je onbewust wijsmaakt dat alleen anderen de dood vinden in een autocrash, en niet jijzelf.

Dat oervertrouwen werkte. Frans bleek zo benieuwd naar de resultaten van diverse onderzoeksprogramma's, dat hij zijn soms bovenkomende 'seismische twijfels' radicaal kon wegduwen. Waar je niet aan dacht, bestond dan ook niet. Hoe rede zich kan laten bedotten, was ooit eens door zijn hoofd geschoten. Maar zelfs die reflectie duurde maar de tijd van een knipoogje.

Eenmaal was het gebeurd, dat Waldo erover vertelde tijdens een ontspannen babbel in de cafetaria. Frans was op de statistiek ingegaan, Waldo onderzocht de psychologie van 'niet willen weten'.

En terwijl ze nog diep in dit onderwerp zaten, begon plots de aarde licht te beven. Hiervoor aandachtige Paranal mensen onderkenden het feilloos. Beiden keken ze elkaar met een zekere verwondering aan. Een aardschokje, net terwijl ze over de problematiek ervan zaten te mijmeren.

Het toeval kan vreemde kuren hebben.

3

De zon schoof steeds sneller naar de kim toe, als was ze gehaast. Het zicht was ronduit adembenemend.

Ook boven de oceaan bleef de lucht kraakhelder, en bij uitzondering was die oceaan wolkeloos en dus zichtbaar.

Er was een zo brede deining dat je de structuur ervan zomaar kon waarnemen, nochtans van rond vijftien kilometer afstand ernaar kijkend. Door de extreem lage luchtvochtigheid, de hoogte en de nagenoeg stofvrije atmosfeer, was de kleuring van de zenithemel al diep indigoblauw, hoewel de zon niet eens weg was. Die begon net aan haar omegavorm, plakkend op de oceaan.

Die strook wolkenvrije oceaan stelde zich blijkbaar speciaal voor Frans ter beschikking om dat klevend zonnecontact op zijn netvlies over te brengen. Tenminste, die overweging glipte even zijn voelwereld binnen. Even later was het zonbeeld geheel weggezonken, merkwaardig snel. Hij verhief zijn hoofd terug richting zenit, en was ineens verrast van de dan reeds beschikbare hemeldiepte.

Niet eens de kleur, die al tussen indigo en diepzwart zweefde. Nee, het was eerder de zeer bijzondere relatie die hij waarnam, de relatie van het moment van zien met het perspectief van weten. Hij zag de hemeldiepte als een opengaan van het kosmische, ontstaan door het oplossen van hemelblauw, dat was zien.

En het weten dan. Wel, hij wist veel van die kosmos. Zulke relatie, weten en zintuigprikkel die zich met weten bemoeien, dat was interactie die hij meermaals als wezenlijke bron van duiding vermoed had. Die interactie spoorde hem steeds aan om zich haast zintuiglijk allerlei astrofysische weetjes voor te stellen.

Zijn oeverloze drang tot voorstelling had hem talrijke beelden opgeleverd die het hem mogelijk maakten om zich de gigantische afstand van zegge vijf miljoen lichtjaar voor te stellen. De voorstelling werd dan op een of andere wijze zo accuraat dat hij ervan kon duizelen.

Frans had een heel gamma van voorstellingstrucjes ter beschikking in zijn voelingslade. Die laatste term had hij vaak gehanteerd als hij erover sprak met anderen. Voelingslade. Iets wat je opentrekt als je er iets uit nodig hebt.

Van de dertigtal astrofysici waarmee hij af en toe had overlegd, waren er drie die tijdens hun onderzoek soms bewust bezig waren met voorstellingen. Blijkbaar wist dus 90 procent zich zo goed thuis in de abstraherende onderzoekspaden, dat ze de concretheden achter die objecten of structuren hadden verengd tot de gehanteerde of op papier staande aspecten ervan. Ze hadden realiteiten abstraherend uitgekleeft. Uiteraard, onvermijdelijk toch.

Maar waren die dan niet geïnteresseerd in de weg terug? De overige 10 procent nochtans wel, die ‘verloren’ er soms wel eens tijd aan zoals ze ‘t zelf uitdrukten.

Waldo zat in die 10-procent-groep. Frans grinnikte om de omschrijving, 10 procent, terwijl het toch maar drie man betrof.’t Is te zeggen, twee mannen en één vrouw.

De brede interesse van die drie mensen viel op. Ze waren graag met andere zaken bezig, en filosofie was daar dan stevast bij. Ze waren blijkbaar mateloos leergierig. En bescheiden ook, die beseffen hoe weinig ze weten - tenminste, die indruk had Frans toch. Want hij bespeelde het terrein van indrukken, gevoelens.

En waar is dan het succesbegrip ‘objectiviteit’ terug te vinden? Dat trok hij zich wel aan, hij die vlotjes in wetenschappelijk denken rondzwom. Maar er leek meeropbrengst te ontstaan vanuit het gevoelde. En daarom was dat het risico waard, stelde hij voor zichzelf.

Aan zijn nachtelijke discussies met Anke, de Nederlandse astronome, de dame in dat groepje van drie, had Frans leuke herinneringen. Ze was erg innemend, en buitengewoon ... gewoon. Alsof het de poetsvrouw van dienst betrof op de sterrenwacht, waarmee je dan stond te babbelen.

Overigens was Anke bevriend geraakt met de poetsvrouw, een Chileense dame die voor het onderhoud instond. Imilla.

Ja, nog zo een buitengewoon ‘gewoon’ iemand, die Imilla. Ze was een Aymara Indiaanse, uit de Andes in het Chileense noorden, waar autochtone Indianen vanouds het land bewerken of er herder zijn. Vaak op de Altiplano ruim boven 3000m hoogte net onder opdoemende Andesreuzen.

Imilla dus. Anke had vaker aan Frans vertelt hoe ze te pas en te onpas contact zocht met die Imilla.

Ze was vooral getroffen door haar sublieme wijze van in zichzelf zijn, waardig, niets pretenderend, kinderlijk ongecomplexiseerd. Tegelijk getuigde ze, zo vertelde Anke toch, van een hoog volwassen en echt wel intrigerende wijsheid.

Pas later begreep Anke dat Imilla's verhalen over haar herkomst haar net zoveel hadden ontroerd als de allermooiste muziek.

Bijvoorbeeld de manier waarop haar familie tot boven 4400 meter hoogte met grond en gewas omging. Het was iets wat ze had kunnen lezen in een boek. Maar het kader van respect en heelheid waarbinnen Imilla die feiten spontaan plaatste, was niet te vernemen zonder de bijzondere intonaties van haar liefdevol vertellen.

En dat kon Imilla, zei Anke. Jawel, Anke bleek erg ontroerd te zijn door haar.

Frans kende Imilla eigenlijk alleen maar van zien, af en toe een vriendelijk woordje maar nooit eens doorgepraat. Hij had geopperd dat het wellicht vanzelfsprekend is voor wijzere vrouwen om zich niet zomaar te laten kennen aan mannen, terwijl die reserve naar andere vrouwen er niet zo snel is.

Anke weerstreed die gedachte, ze wist zeker dat Imilla voldoende fijnbesnaard was - Anke had eens gezegd 'zelfs als helderziend' - en dat ze zeker geen principes van onnodige reserve zou kennen.

En toch, waarom had Frans dan nooit contact kunnen leggen met Imilla, nadat Anke zo over haar had gesproken?

Frans vermoedde dat Anke voldoende golflengten gemeen had met Imilla. En dat hij zelf te complex was, veel te weinig natuurlijk, wat Imilla dan zou voelen.

Ten slotte, Imilla kon niet gemist hebben dat hij eens een diepgaander gesprek wou beginnen. En als ze dat toen subtiel had vermeden, zo meende hij toch te merken, wou dit toch zeggen dat ze een weerstand ervoor voelde. Allicht met terechte redenen. Frans had er zich wat minderwaardig voelend bij neergelegd.

Een tijdje later had hij zich erop betrap, dat hij hoopte op een terugkeer van Anke, speciaal omwille van een mogelijke brug die ze naar Imilla kon

realiseren voor hem. Zodat hij uiteindelijk alsnog eens dieper kon doorpraten met Imilla.

Die Hollandse Anke was ondertussen al twee maanden terug in Europa. Ze was hier een 3-tal maanden geweest voor een waarnemingsprogramma in het kader van haar postdoctorale research.

Ondanks de stevige werkdruk had ze toen veel tijd genomen voor gesprekken met Frans. Ze was ook op een speciale wijze verbaasd geweest over zijn ‘missie’. Toen ze kennis maakte met hem en van zijn taak op de hoogte kwam, had ze als een wat onnozel pubermeisje gegiecheld, wel seconden lang. Maar dan begon ze hardop na te denken en stelde ze dat het zeker zinvol was dat er voor zulke dingen ruimte was gevonden op een sterrenwacht.

Later sprak ze zelfs de hoop uit, zich ook ooit voor zulke taak te kunnen inzetten. Ze zei toen zelfs dat ze hem ten gronde erg benijdde. Waarop Frans reageerde door zijn waardering uit te drukken voor het waardevolle van haar reacties bij bredere discussies, en haar humor erbij.

Hoezeer hij het had begrepen op die kritische reflecties van Anke, bleek wel toen hij drie weken na haar vertrek, in een discussie met Waldo, voor de derde maal refereerde naar haar visie jegens een discussiepunt. Waldo had toen enigszins geïrriteerd gezegd dat Anke toch het evangelie niet was.

Nou, ja, Frans bleek affectief wel wat bevooroordeeld te zijn geweest. Waldo ging steeds diep in op de materie, en altijd constructief. Terwijl Anke dat ook deed, maar op een heel speelse wijze door haar reacties persoonlijk te kleuren. Bij nadere beschouwing, zei Waldo, is haar kijk soms wel wat oppervlakkig.

Maar Anke mocht zeker terugkomen wat Frans betrof, voor haarzelf natuurlijk, maar niet in het minst ook in functie van meer contact met die speciale poetsvrouw, die Aymara Indiaanse, Imilla.

* * * * *

Een week geleden was Frans met een merkwaardige samenloop van omstandigheden geconfronteerd geworden. Het hield hem zo bezig dat hij de draad in zijn schrijven niet behoorlijk terug kon vinden. Het maakte op een of andere wijze zijn gedachten waardeloos.

Hij had iets eenvoudigs meegemaakt enkele weken ervoor, wat een bijna betekenisloos gebeuren was, een fait divers, ... tot Waldo hem eens toevallig begon te vertellen over een anekdote in verband met Imilla.

Het was rond zeven uur in de vroege avond, vertelde Waldo, en het begon bijna te schemeren. De activiteit in het computercentrum nam toe, alles werd volgens procedure gecheckt voor de waarneemprogramma's die binnen een uur van start zouden gaan.

Naar gewoonte stopte Imilla om zeven uur. Het laatste gedeelte van haar rondrit met de zoemende, fris ruikende reinigingsmachine was steeds op de verdieping, ter hoogte van de passerelle naar de ondergrondse platformgangen. Die gangen verbonden de kelders van de vier grote Unit telescopen.

Waldo kwam toen net terug van Unit 4, waar hij het CRIRES instrument had gecontroleerd. Naar hij vertelde, was er een signaal doorgekomen op zijn terminal, verwittigend dat de koeleenheid van dat instrument de temperatuurdaling niet realiseerde. Het plaatsbezoek gaf nochtans niets abnormaals aan, de lokale afleesgegevens waren correct. Het betrof dus zeker weer een vervelende softwarekronkel, een foutmelding door niet-verwijderde parameters van een vorige waarneemsessie.

Waldo had het gevoel op een dwaze manier tijd te verliezen, en haastte zich dus naar zijn terminal. Ten slotte had hij nog enkele instellingen af te werken, terwijl er maar één uurtje meer beschikbaar was. Verlies van nachtelijke waarneemtijd door domme vergissingen werd immers slecht onthaald, en vergde steeds het schrijven van gedetailleerde rapporten.

Er werd economisch gedacht, de gehele VLT had ruim een half miljard Euro gekost. Met de werkingskosten over een levensduur van 25 jaar, nog eens dat bedrag erbij, werd dat een hoge uurkost, elk verloren uur was dus een duurbetaald verlies.

Het had Waldo steeds zenuwachtig en wat cynisch gemaakt. De machine moest 'ontdekkingen produceren, dat is harde business', zei hij dan. Hij was dan ook met reden gehaast.

Toen hij de underground verliet en de passerelle naar het computercentrum doorliep, kruiste hij dus Imilla. De vloer was nog licht vochtig en daardoor glad, en hij begon onmiddellijk te schuiven. Evenwicht houden, dacht hij,

maar dat draaide even anders uit. Hij glipte wel naast de poetsmachine, maar raakte nogal hevig met zijn elleboog de schouder van Imilla, waardoor ze beiden de grond opgingen.

Imilla had steeds een tas rondhangen, reden waarom men haar soms grappend de postbode noemde. Daarin had ze al haar detailgerief zitten, bijvoorbeeld aparte doekjes met speciaal product om de monitors stofvrij te houden. Terwijl ze de grond opschoof, haakte haar tas aan de machine en werd heel de inhoud in een boog weg gekatapulteerd.

Waldo, de zo vriendelijke en zachte wetenschapper, was erg verveeld, verontschuldigde zich en begon dadelijk de tasinhoud bijeen te rapen.

Tussen al het gerief zag hij een boekje liggen. Beroepsmisvorming van de boekenwurm, dacht hij in een flits, terwijl hij de titel bekeek. Het was een Engelstalig boek, van een zekere Davi Kopenawa & Bruce Albert, met als titel ‘*The Falling Sky, Words of a Yanomami Shaman*’.

“Mag ik eens even zien?” vroeg hij zonder op te kijken, en blijkbaar zonder een antwoord af te wachten, want hij had ondertussen van de achterflap al geleerd dat het een studie van een Franse antropoloog was, over de Yanomamö.

Waldo kende de naam wel van die tribale indianenstam uit het Braziliaanse oerwoud, ‘beroemd geworden’ want ze was eerder al bestudeerd geweest door antropologen. Maar daar stopte alles wat hij ervan wist.

Hij keek haar vluchtig aan. Ze was volop haar tas aan ‘t vullen maar merkte zijn vluchtige oogopslag. Onmiddellijk zei ze dat het toch wel een probleem was, die eerste paar minuten nadat de poetsmachine passeerde. Dan was de vloer er wel erg glad, dat was toch vervelend, niet?

Imilla had opgekeken terwijl ze dit zei, en keek in zo’n sprakeloos dwalende ogen, dat ze niet anders kon dan ter zake te reageren. Direct verwees ze dan ook naar het boek.

“Ken je die, die Yanomamö?” klonk het.

Haar stem verraadde niets over wat ze met die vraag zou willen of kunnen aanvangen, en toch was het geen pro forma vraag. Waldo herinnerde zich in een tijdloos lang uitgerekte flits alle toelichting van Frans omtrent haar. De gesprekken die Anke met Imilla had gevoerd. De gesprekken van Anke met Frans daarover, en hetgeen Frans daarvan allemaal aan hem had verteld.

Hij had de toenemende interesse van Frans in Imilla heel eenvoudig als grote sympathie geïnterpreteerd. Wellicht wat verliefdheid.

Toen hij het zo eens verwoordde, had Frans het koel weg gekaatst. “Geen sprake van, heeft er niets mee te maken,” had hij gezegd.

Hij gaf toe haar wel een innemende vrouw te vinden, en hij vond haar ook wel erg mooi. “Jawel Waldo, ‘t is een erg knappe verschijning, die Imilla, ze heeft een warm en prettig gelaat, en een diepte in haar ogen die je zou doen verdrinken, ja, dat wel. En haar figuurtje mag er ook best zijn, niet?”

Spijtig dat ze zo dikwijls van die vale flodderbroeken draagt, en dan zo’n dwaze poetskleding. Alsof ze haar schoonheid erin wil verbergen. Nu ja, een mooie vrouw. Maar dat wil helemaal niet zeggen dat ik verder iets bepaalds voor haar voel, hoor.”

En als klap op de vuurpijl voegde Frans eraan toe: “ik zoek eigenlijk haar gedachten wel, maar niet die mens.”

Waldo had dit een vreemde kronkel gevonden. Hoe kan men nu gedachten willen naspeuren, zonder zich met de rijkdom van het denkende voelende wezen in te laten? Denken, voelen, uitdrukken ervan, en uniek mens-zijn, is dat dan niet hetzelfde, of minstens elkaars verlengde?

De dimensieloze secondefractie die Waldo zich had gegund, was gepasseerd. Haar vraag was dus, of hij die Yanomamö kende.

“Jawel hoor, ik heb er indertijd ergens iets van gelezen. Maar dat is ver alles. Maar jij hebt er blijkbaar een studie van, Imilla. Dat boeit jou precies?”

“Het is inderdaad zo dat de Yanomamö mensen me boeien,” zei Imilla, ditmaal met een stemklank die een absolute herkenbaarheid had voor Waldo, “en zeker wat de Yanomamö sjamaan vertelt, niet de gedachten van de antropoloog.”

Er sprak daar plots een mens tot hem, gericht en met intense empathie. Hoe anders dan die vraag van daarnet. ‘Ken je die Yanomamö?’ Die vraag was als gericht naar een verre wereld, wel geïnteresseerd, maar dan toch zonder antwoord te verwachten van hem, Waldo.

Wat ze evenwel daarnet zei, dat klonk dan weer alsof Imilla en hij al een lang leven intense zielsgenoten waren. Weer een eindeloos lange secondefractie die hem in de war bracht. Zulke empathie, zulke spontaan gemeente golf van betrokkenheid, die dan zo gewoontjes en passent op hem

afkwam, dat kende hij niet. Hij kroop van lieverlee onmiddellijk terug naar de concreetheid, naar de veilige buitenkant der dingen.

“Wel, wel, interessant, als je zo over andere culturen kan lezen. Mij boeit dat ook erg, hoor. Als ik eens tijd heb, moet je me er eens over vertellen, Imilla. Wil je dat eens doen?”

Waldo wist zijn repliek ver naast de kwestie. Maar ondertussen zei hij wel wat hij zeggen wou, eraan toevoegend dat hij zich nu moest reppen. Er waren namelijk een aantal probleempjes op te lossen en, voegde hij eraan toe, binnen enkele minuutjes zouden de telescoopkoepels al openschuiven.

Toen hij enkele tellen later achter zijn terminal neerschoof en op zijn horloge keek, zag hij hoe het nog bijna een vol uur was tot die koepels zich zouden openen. Het uur, dat hij daarnet terughollend van Unit 4 nog had. Was hij dan zo intens neergekomen naast Imilla, dat dit minuutje het tijdvolume van een uur emotie in beslag genomen had? Nu pas realiseerde hij zich hoezeer dat inderdaad het geval was. Alleen, wat had zich dan in godsnaam afgespeeld?

Hij had die vrouw inderdaad altijd wel sympathiek gevonden, maar hij vond zoveel mensen sympathiek. Hij had haar inderdaad ook een bijzonder iemand gevonden, maar ook dat vond hij wel eens vaker van iemand. En in feite vond hij haar beeldschoon, niet als fotomodel, nee, hoe mooi ze ook was in die zin, eerder haar intelligente en warme, authentieke expressie. Er sprak een vertrouwensdimensie uit dat gelaat, zo sterk dat je er verlegen van kon worden.

En tóch had Imilla nooit speciaal zijn aandacht getrokken. Hij herinnerde zich niet dat zijn gedachten ooit speciaal bij haar waren geweest. Een beetje beschamend, bedacht hij, alsof ze tot nu alleen maar een stukje decor op het computercentrum was geweest.

Maar wat was er dan plots gebeurd met die valpartij? Was het die verrassende confrontatie met dat boek? In feite wist Waldo niet eens of Imilla überhaupt kon lezen. Het gebeurde vaker dat ongeschoolde arbeidskrachten, niet in het minst die van autochtone Indiaanse afkomst, analfabeet bleken te zijn.

Imilla alvast dus niet, dat wist hij nu wel. Ze was overigens vlot Engelstalig en sprak in een erg zuivere taal. Ja, en dan was er haar antwoord rond die

oerwoudindianen... “Yanomamö boeiden haar, niet de gedachten van de antropoloog...” Een merkwaardige uitspraak.

Waldo herpakte zich, wat kregelig omdat hij hier als een puber vol kalverliefde zat te dagdromen, terwijl de tijd drong. Als een... neen, wat dacht hij nu ineens? Verdorie toch, kalverliefde, kom nu! Stop, gedaan, ik moet die parameters nu vervangen. En ik die Frans ervan verdacht!

Het was een week na dit incident, dat Waldo erover vertelde aan Frans. Zó noemde hij het precies, een incident. Overigens was het toch bijna een accident zeker, zo hard tegen de vloer gaan.

“Al een geluk dat ik mijn enkel niet verzwoegte verdorie. Of tegen dat kuisttuig opbotste, dan was ik gesierd met een blauwe plek van hier tot ginder!”

Frans reageerde niet direct op het verhaal van Waldo. Als was hij aan het wegdromen over iets geheel anders, en Waldo kreeg het in het oog.

“Hé Frans, hoor je me eigenlijk wel?”

En toen was Frans aan de beurt.

Hij begon een gebeurtenis van een maand eerder te vertellen. Hoe hij toen, tot in de details, een bijna identiek voorval had meegemaakt. Nu ja, hij kwam weliswaar niet uit de ondergrondse gelopen, het was niet aan de passerelle.

Hij wachtte even, als om zijn verrassing nog te laten bezinken.

Dan ging hij door met vertellen.

’t Was een gewone dag. Hij was op zijn bureeltje blijven doorschrijven na zonsopgang. Het was al ver in de voormiddag toen Imilla klaar bleek te zijn met de Unit telescopen, en in het computercentrum wat gerief ophaalde om dan te vertrekken met haar poetsmachine naar het interferometrie labo.

Frans was opgestaan om in het keukentje aan ‘t einde van de gang een flesje frisdrank te halen. Hij kwam in gedachten verzonken het keukentje terug uit, toen Imilla net op dat moment achteruitstappend de gang binnenkwam, de poetsmachine voorzichtig en vol concentratie door de deuropening loodsend. Hij en Imilla waren toen tegen elkaar aangebotsd.

Zij en Frans óók dus.

En ook toen, vertelde hij, was haar tas omhoog gezwaaid waardoor de inhoud de lucht invloog. Ook toen had hij geholpen met het bijeenrapen, en ook hij had een boekje opgeraapt en met fascinatie bekeken.

“En welk boek was dat dan?” vroeg Waldo, als een kleuter die een spannend verhaal hoort voorlezen door zijn juf.

“Niet dat Yanomamö boek dat jij had gezien, hoor.”

Frans antwoordde met een ernstig en getrokken gezicht. Hij was blijkbaar wat aangeslagen, nog onder de indruk van hetgeen Waldo hem daarnet had verteld, en van de onverwachte overeenkomst met wat hij zich herinnerde van een maand geleden.

“Nee. Het was een boek over Antarctica. En toen ik vroeg of ze zich interesseerde aan dat koude continent, antwoordde ze dat het leven van dat continent haar ten zeerste boeide. Ik zei toen dat het daar niet bepaald bruist van het leven.”

“Weet je wat ze antwoordde? Het biologische leven en de dood daarvan, zei ze, is maar één aspect van leven. Dat continent zelf leeft, en nergens is moeder aarde zo zuiver levend als daar. En dan vroeg ze, of ik dat ook zo kon zien. Ik kan u verzekeren, Waldo, ik wist even niet goed hoe te reageren.”

Terwijl hij dat laatste uitsprak, herinnerde hij zich ook de andere dingen. Hij had haar gevraagd waarom ze dat boek bij zich droeg. Imilla zei toen, met een tere warmte die hij nog maar zelden had kunnen horen van iemand, dat ze de boeken die ze bezig was, steeds bij zich had voor verloren momenten, en voor tijdens het uur middagpauze, en ook voor het kwartiertje of halfuurtje pauze halfweg de voor- en de namiddag.

Lees je dan zoveel? had Frans gevraagd. Ja, ik lees wel veel, had ze geantwoord. Maar na beëindiging van elk boek las ze een dag niets, zei ze, zodat het wezenlijke van wat ze had gelezen, puur en weerstandloos kon neerdalen in haar ziel. Letterlijk met die woorden zei ze dat.

Om een of andere voor hemzelf onduidelijke reden wou Frans dit laatste er niet bij vertellen aan Waldo.

* * * * *

Die babbel met Waldo over hun beider ontmoetingen met Imilla was ondertussen dan wel twee weken geleden, maar hetgeen hij sindsdien op papier gewrongen kreeg, stelde ronduit niets voor.

Hij was de kluts kwijt door de afstand die Imilla innam tot blijkbaar voor hem belangrijke dingen. Terwijl hij trachtte zijn gedachten op papier te

krijgen, kreeg hij het gevoel dat Imilla over zijn schouder meelas, en aldus zijn inzichten dan becommentarieerde.

Alsof ze onvermijdelijk zou zeggen: “Ja Frans, je kan dat wel zo zeggen, maar je ziet ondertussen niet eens waar het echt om gaat...” Zijn eigen waarheid leek op een of andere wijze onderuit gehaald.

Nochtans wist hij met zijn rede maar al te goed dat Imilla helemaal niets zei over hem of zijn gedachten. Begon hij last te krijgen van het woestijneffect? En toch wist hij, dat zijn rede dit honderd maal kon beredeneren, maar dat wat hij gevoelsmatig meemaakte, minstens wel echt was. Al was daar met zijn verstand toch niet bepaald een aanleiding voor te bedenken.

Hij was inderdaad toch niet verliefd. En tóch zulke ban? Woestijneffect of niet, of... Imilla effect of niet, waarom speelden zijn gevoelens hem parten? Overigens, welke gevoelens?

Zijn gedachten gingen nogmaals over de gesprekken met Anke. Ze had met zoveel vuur gesproken over die thuisbasis van Imilla, Parinacota, 4430 m hoog. Een thuishaven die net als Cerro Paranal onder stralend luchtblauw lag, en onder kraakheldere diamanten sterrenhemels.

Volgens Anke had Imilla eens verteld hoe zij met haar familie naar dat kosmisch gewelf keek. Ze had zelfs eens, met voorzichtige terughoudendheid, opgemerkt dat er op de sterrenwacht blijkbaar niet naar de kosmos werd gekeken, maar naar een beeld van de kosmos.

Waar ligt in godsnaam het verschil! Beelden van, dus. En zij zou met haar familie géén beeld zien, maar de ‘kosmische ziel zelve’ of zoiets?

Nou. Ze ziet die dan maar.

In feite had Frans zeer tweeslachtig op Anke gereageerd als ze daarover vertelde. Hij wou het wegwuiven, maar hij wou tegelijk ook meer van Imilla te weten komen, wou haar over haar ‘wijsheid’ polsen. Naar Anke toe had hij vooral de pool ‘wegwuiven’ in de verf gezet, herinnerde hij zich nu.

Maar die twee weken zijn ondertussen toch maar gepasseerd boordevol gemoedsverwarring.

Hij was het ronduit beu aan ‘t worden. Zijn tijd vloog maar voort, niet alleen zonder werkresultaat, ook zonder zijn bespiegelingen bij de zonsopgang

of ondergang, of onder het harde schettervuur van zonlicht in zijn geliefde staalblauwe luchtceaan. Of, onder de kosmosdiamanten ‘s nachts. Niets van dat alles, alleen acute twijfel over zijn eigen wijze van tegen de dingen aankijken.

Natuurlijk vond hij Imilla wèl zeer erg aantrekkelijk, wel wat meer dan mocht blijken uit de afzwakking daarvan jegens Waldo. Maar tòch was hij zeker niet verliefd, wat ‘n dwaze gedachte toch.

Maar goed. Hij zal hier eindelijk eens orde op zaken stellen, dacht Frans toen.

En hij nam zich voor om Imilla te vragen eens mee te gaan naar de rand van het bergplatform. Zij mocht dan wel kiezen of het bij zonsopkomst of -ondergang zou zijn. Hij zou haar voorstellen om alleen maar te kijken en te bewonderen, samen met hem.

Het licht in turen en opslurpen, en mijmeren.

En dan, dan zou hij haar vragen, hoe anders zij tegen die zon en die aarde en die oceaan en die sterren aankeek, dan de wetenschappers hier. Als ze ontweek, zou hij refereren naar haar babbels met Anke. Ja, hij zou haar eens echt over de streep trekken.

Na deze beslissing had Frans eindelijk een beetje gemoedsrust teruggevonden. Hij was nu al enkele dagen terug vruchtbaar aan ‘t schrijven geraakt.

Dat hij nog geen werk maakte van zijn geplande Imilla afspraak, of eerder confrontatie zoals hij het toen ook had verwoord in gedachten, deed niet eens ter zake. Het zou er wel eens van komen... Het had trouwens geen belang, ondertussen kon hij alvast weer naar behoren werken.

* * * * *

Gisteren was hij zowaar, eindelijk, begonnen met het boekje dat hij een maand eerder van Waldo had gekregen. De teksten over Whitehead.

Hij had nu beet dat hij van de uitleg van Waldo iets verkeerd had begrepen. Het betrof namelijk geen filosofisch werk over Whitehead *zelf*, maar een artikelenreeks naar aanleiding van enkele inzichten van Whitehead.

En die inzichten waren dan toegepast op de kwantumfysica. Hetgeen hij er al van doorgenomen had, was bijna onthutsend te noemen. Hij herinnerde zich

uit zijn eigen opleiding filosofie wel iets van de continuïteit die Whitehead als essentieel zag. Alsof een elektron een betekenisvol contextueel gebeuren is, dat zich vanuit herinnering even later nog steeds op die wijze voltrekt. Een elektron als spatje volgehouden betekenisvol gebeuren.

Merkwaardige filosofische wegen, vond hij toen, en na het blokken voor de examens was hij nooit meer ermee geconfronteerd geweest.

Wat hij nu las, stelde dat allemaal toch wel in een ander daglicht. De tekst ging over relaties en gevoelens, besefvelden en voelvelden. De denkwereld van Whitehead werd grondig uit de doeken gedaan maar verder gaand, terwijl de raakpunten met de bijna 60 jaar later ontstane ideeën van Rupert Sheldrake nooit ver weg waren.

Die elektron denkwijze las hij namelijk toegepast in 't groot, in het biologische.

In haar lange evolutie heeft een kat zich in haar typisch kat-zijn ontwikkeld, en zal het embryo gedwongen zijn zich teleologisch 'ten-volle-kat-zijnd' te ontwikkelen, doordat het gehele voelingsveld van alles-eraan-en-errond daartoe leidt, vanuit eerder gebeuren, en aldus alle fysisch-chemische processen daar zonder meer naartoe persen wil.

Alle materiële manifestaties op alle niveaus tegelijk zouden in de richting van dat 'typisch-kat-zijn' neigen. Alle kat-bewustzijn, het meegemaakte, zou chemische processen sturen naar *vertaling of condensatie* van dit bewustzijn.

Relatie, empathische gebeurtenissen, gebeurtenissenroutes, en daaruit ontspruitende velden, welke de fysische processen als een door ons waarneembaar effect hebben.

Dàt, de materie, de krachten, de natuurwetten, wat wij zien of meten, zou resultaat zijn van 'voelvelden', 'bewustzijnsvelden' of 'informatievelden', materie als stolling of uitkristallisatie ervan a.h.w. Ver van het mechanistische wereldbeeld.

Het reductionistisch materialistische en lineaire in wetenschappelijke kijk op het leven had hij intuïtief wel altijd ergens diep in zichzelf bekritiseerd, maar noodgedwongen telkens opnieuw als onvermijdelijk aanvaard.

Wat hij hier leest, breekt daar wel mee, rekent er, gelukkig, mee af. Maar, dit alles zou dan de eigenlijke kennisgrond van alle bestaan fundamenteel aan onze huidige manier van kijken onttrekken. Hij voelde zich onprettig bij

dergelijke denkontwikkelingen. Nochtans kon hij erg meegaand zijn met de formatieve causatie van Sheldrake, met bijvoorbeeld de benadering van Lovelock en vooral latere schrijvers in verband met Gaia als één autopoietisch organisme.

Overigens, het hele holistische denken was hem in het geheel niet vreemd. Maar hij kon de veelheid aan aspecten nooit bevredigend aan elkaar knopen. Zovelen zagen zoveel, op even zoveel manieren.

Hij dacht dan even aan de rijkdom van de paleolithische mensen in hun vloeibare realiteitsconceptie, zijn gedachten schoten onwillekeurig naar '*The Goddess Image*'. En dan dacht hij even aan het Tibetaanse dodenboek, waar hij zich twintig jaar terug eens in verdiept had.

En de getuigenissen van Carl Gustav Jung die hij ooit vaker had gelezen. En dan in 't bijzonder diens diepe discussies gedurende ruim twintig jaar met één der kwantumfysica-pioniers, Wolfgang Pauli, inzake de klaarblijkelijke link tussen bewustzijn en materie.

Wat Jung dan zag als een rake correlatie tussen kwantumfysica inzake de fysische singulariteit van een zwart gat, en de psychologie inzake de mentale singulariteit van het Zelf.

Wat op de koop toe nadien als reëel werd beoordeeld vanuit spectaculaire ontwikkelingen in de kosmologische snaartheorie, die de onvermijdelijk holografische aard van de realiteit impliceerde. Die holografische aard eigenlijk als onvermijdelijk gevolg van kwantumfysica en singulariteit en lichtsnelheid.

En dan had hij nog gelezen over de aan lichtsnelheid 'arriverende' ruimtetijd-expansie op de horizon van het 'binnenstebuiten' zwart gat dat ons heelal ten slotte is, en de ongelooflijke speciale aard van die horizon.

Dat namelijk alle informatie van verleden, heden, toekomst zich daar bevindt in twee dimensies, en van daaruit in 'snaarvorm' wordt geprojecteerd als onze holografische 3D film, zijnde dus onze realiteit.

Hij had gelezen dat in dit onderzoeksveld veel als een puzzel in elkaar viel, wat werd beaamd door frontline fysici zoals Greene, Susskind, 't Hooft, Verlinde, Currian, Hawking en Hertog... dat was allemaal zo ongelooflijk, zo duizelingwekkend.

En arme Frans, hij voelde zich wat bang. Ja, hij was bang om fundamente te verliezen die je best onder je voeten hield. Vanuit de lectuur van die Waldotekst was hij nu plots nòg heel wat meer gemotiveerd in zijn eigen onderzoekend schrijfwerk. Dat was zijn eigen, veilige denkwereld. Die kende hij, en daarvan wist hij intuïtief wel dat het geen ongegronde prietpraat kon zijn.

En hij legde ten slotte veel bloot, wat best eens bloot gelegd mocht worden. Punt. Of het de ESO directie zou zinnen of niet, deed wat hem betrof er niet toe.

Over zijn studiewerk wou hij overigens nog doorpraten met Waldo. Toch niet over die gevaarlijke denkwegen van die *hoe-heet-hij-ook-weer* gebaseerd op Whitehead zeker?

Waldo Waldo toch! Hij zag het wellicht allemaal net iets te simpel. Natuurlijk, begrijpelijk was het wel. Toen hijzelf de artikelen las, vooral dat eerste, was hij ook zo gefascineerd geraakt. Oh ja, het was bijna esthetisch geslaagde filosofie. Maar daarom nog niet noodzakelijk waardevol. Maar hij, Frans, keek wel verder dan zijn neus lang was.

Als Waldo daarentegen meegaand wil zijn in die kronkels van zijn favoriete lectuur, ach, hij doet maar. Dat is ten slotte zijn zaak.

En voilà.

Zo had Frans ten slotte afgerekend met alle onduidelijkheden.

Imilla zou hij wel eens op de rooster leggen, en als hij toch van haar iets kon leren, des te beter, niet.

Hij zou haar binnenkort wel eens mee vragen. Komaf maken met die zogenaamd geheimzinnige gevoelsverwarring. En hij zou Waldo zijn Whitehead gedoe simpel terugbezorgen, hem vragen om die Whitehead tekst even te vergeten, en om toch maar eens, eindelijk, zijn eigen eerste teksten te bestuderen.

Terug rust en vrede, terug de ernst van het wezenlijke, zoals dit zich in klaarte aan hemzelf aandient.

Hij nam zich dan ook voor, om morgen al in de vroegste ochtendschemer de berg eenzaam af te dalen, oostwaarts, tot de heuvelbult een kilometer verderop, op anderhalve kilometer wandelafstand. Via het ‘*Star Track*’ wandelpad, dit nadien verlatend om de toegang voor auto’s te dwarsen, dan

nog een eind verder over de brute woestijnhelling, en dan rustig zitten, daar op de noordoost-flank van die heuvelbult. Zo zou hij de zon nog eens willen zien opdoemen van achter de verre vulkaansilhouetten van de Andes. Dat purperwitte ochtendschijnsel begroeten.

Het werd hoog tijd, om terug eenzaam te zijn. Geen Waldo interventies, geen gepieker over bizar toeval met vallende Imilla's en boeken die de lucht in zwaaien!

* * * * *

En die volgende ochtend zat Frans inderdaad een eind oostelijk van de sterrenwachtpiek. Hij voelde zich als zijn naamgenoot, Franciscus, die van Assisi. Die begreep hij. Diens zonnelied! Eenzaamheid en verbondenheid.

En zo zat hij daar waar hij zat, in absolute rust bij zichzelf. Eindelijk, in die hervonden onverstoorbare gemoedsrust.

Zijn verbazing was des te groter, zijn verstomd geslagen gelaatsuitdrukking des te lachwekkender, toen hij plots iemand achter zich hoorde naderen, en hij het oplichtend beeld van Imilla naar zich toe zag wandelen. Oplichtend in de nog ongerepte, subtiel tedere omhelzing van de glanzend glazige hemel even voor zonsopkomst.

Als een engel.

Ze was in een wit halflang kleed.

Het bijna doorbreken van het beloofde zonlicht verschoof van betekenis. De kleuren die Frans op de bergflank zag, vergleden naar zwijmelend paars-roos, met een witgloeiende Imilla ergens in het midden van de betoverende close-up die hem bereikte.

Hij zag hoe ze af en toe vluchtig naar de grond voor haar voeten glimpte, haar trage passen zorgvuldig kiezend op de ruw stenige woestijnhelling. Het gaf haar slanke lichaam een gracieuze lenigheid, als bij een stil verzinkende balletwending terwijl de orkestklank zich ontspannen te rusten legt.

Haar blanke weerkaatsing was zo frêle dat Frans niet wist of hij twee seconden later niet tegen een lege rotsgrond zou aanstaren. Zonder lichtende Imilla...

Maar ze bleef zichtbaar, en hij was ondertussen zoveel terug tot zichzelf gekomen, dat hij met enige nuchterheid constateerde hoe ze inderdaad

dichterbij kwam. Traag maar toch merkbaar, in zijn richting. Ondertussen leek het gelaat dat hij in die zwevende waas veronderstelde, niet naar hem maar naar onpeilbare verten te kijken.

Recht in liefdesbelofte van zacht zwellend pastel ochtendlicht. Alsof ze, via haar liefdesblik op de Andes, de gehele levende planeet koesterde.

De kosmos van dagblauw en nachtdiepte had al vele impressies opgeleverd, waaruit Frans inzichtelijk kon putten.

Gewoonlijk kon zijn gefilosofeer nadien getoetst worden aan de zeggingskracht van de levende natuur.

En heel af en toe had Frans inspiratie gevonden in een derde bron, van geheel andere dimensie, in de eigen aard namelijk van het intermenselijke. Hij wist van zichzelf blijkbaar niet, dat dit laatste zijn zwakste kant was. Nochtans een kant die erg noodzakelijk is.

Met het naderbij komen van Imilla besepte Frans plots de volgorde van die drie inspiratiecategorieën, en besepte hij haarscherp dat hij niet bijster was getalenteerd in het onderkennen van wat een mens tot mens maakt, wat mens-zijn echt betekent, en hoe dit smeekt om interactie met andere mensen.

Het was alsof er iets onheilspellend in de lucht hing, hij werd overweldigd door de ongerustheid eigen aan confrontaties met het onbekende. Ja, dat was het wat hij voelde.

Met elke stap die Imilla dichterbij kwam, naderde het onbekende hem dichter en dichter. Niet zomaar het onbekende. Nee, de ultieme versie ervan, degene waarvan je onmiskenbaar vooraf al voelt dat ze de confrontatie met je zelf zal aangaan. Dat je zelfs geen omweg kan maken rond de uitdaging die je zal ontmoeten.

Intrigerend, verontrustend, het vanouds vertrouwde essentieel belagend.

Een soort onvatbare tijdstilstand later bleek Imilla tot enkele meters van Frans te zijn genaderd. Ze was nu zo dichtbij dat ze, indien ze erg zacht zou praten, toch al op hoorafstand zou zijn. Wellicht daarom nam Frans op dat moment het woord, terwijl hij niet naar haar, maar gespeeld achteloos naar de grond net voor haar voeten keek.

“Dag Imilla,” zei hij, en kuchte, verrast door de krop die zich heimelijk in zijn keel had genesteld.

Frans gaf als vijftiger nog steeds een sportieve jeugdige indruk. Zijn gelaat had die lichaamsexpressie evenwel niet gevolgd. Zijn gezicht had de getrokken verwerking van iemand die vaak slecht gezind was en vol muizenissen zat.

De rimpels boven de wenkbrauwen zowel als de mondhoekplooien, pasten meer bij iemand van voorbij de zeventig. Het povere overschot, als bij bejaarde weduwnaren die al vele jaren eenzaam achterblijven na ook vele jaren braaf gehuwd geweest te zijn en braaf gewerkt te hebben, de ingebakken illusie geleefd hebbend van het gepolijste aangepaste.

Het doffe schrikbeeld van weduwnaars die spiritueel hopeloos arm zijn en de bijhorende verbittering om zinloos bestaan niet meer verbergen.

Als hij voor de spiegel stond, merkte hij enigszins een aanzet naar dergelijk imago. Het imago van lelijke pop na mooie vlinder, de schijnbaar verkeerde maar verdomd juiste ellendige richting van de tijdspijl. Een ouwe knar in de maak zag hij dan, soms toch.

Maar zo was hij nu net niet. Hij was toch de levendige gefascineerde speurneus die, als een kind, geboeid bleef door duizenden facetten van dit wereldlijke en inspirerende leven. Wat bracht hem toch tot die spiegelindruk? Was hij diep verborgen wel verbitterd? Had hij verdrongen keerzijden in zichzelf handig weggemoffeld? Sprak er zelfs geen verborgen signaal uit zijn carrière als eeuwige vrijgezel?

Men had hem er nochtans vaker op gewezen dat hij er zo fris en jong uitzag. Zijn zus betoogde vorig jaar nog dat hij blijkbaar voor eeuwig dertig jaar mocht blijven, terwijl zij och arme met haar vijfenvijftig het bejaardenhuis

in de verte meende te ontwaren. Maar ja, hij had nu niet bepaald het gevoel dat zijn zus hem ooit echt had gekend. Die deftige aanzienvolle zus van hem, ze was zo... kleinburgerlijk, zo hopeloos goed ingepast. Was ze ten gronde niet ordinair stompzinnig? Als hij eraan dacht wat die toch belangrijk vond!

Maar niet enkel zijn zus, ook anderen hadden hem weleens gewezen op zijn jonge uitstraling. Dat hij zoveel jongs bleef vertonen voor de anderen, troostte hem wel.

Zijn gelaat in zijn spiegel, 't zou wellicht wel wat inbeelding zijn.

Maar nee dus! Géén inbeelding! Zijn kuch was de keel nog niet uit, of hij wist met vlijmscherpe zekerheid hoe Imilla's ogen in 't gelaat van de ouwe knar keken. Imilla zag zijn verborgen hopeloos gevecht om zin te geven aan zijn leven. Ze zag zijn diepverstopte ultieme wanhoop. Zij wist wel beter... En daar stond ze, kijkend, terwijl hij niets anders kon zeggen dan 'dag'. Zelfs dat nog niet eens, want zijn stembanden bleken verroest te zijn.

"Sorry dat ik je zomaar kom opzoeken, Frans," klonk het dan. "Het was me opgevallen dat je de laatste weken niet meer was komen kijken naar de zonsopgang. Nu ik je daarnet de uitgang zag nemen richting het '*Star Track*' paadje, dat leek toch zo, was ik wel blij dat je dit nog eens deed. Ik had me nog gauw omgekleed, en wou je toen vragen of ik eens mee mocht lopen. Maar je bleek al zo snel een heel eind weg."

Frans stond opnieuw paf.

Engelen die gewone dingen zeggen? Nog straffer, engelen die niet zien dat ouwe knarren zijn wat ze zijn. Ze spreekt tegen hem, en dan nog met die bijzondere, betoverende oceanische warmte. Bij die warmte lijkt de zon maar lauw.

"Of ben je liever alleen?" sprak Imilla met vriendelijke en gemeende terughoudendheid. Ze zou inderdaad op slag terug weggegaan zijn omdat hij zich gestoord zou voelen.

"Nee, nee, excuseer!" hernam Frans zich. Hij realiseerde zich ineens dat hij een gevoel van stoeve minderwaarde moet hebben uitgestraald, en dat ze daarop reageerde.

"Ik was even euh,...'k was net wat verstrooid, sorry. Nee, hoor. 'k Ben blij dat je hier bij me bent. Ik bedoel, begrijp me niet verkeerd, ik bedoel dat ik het gewoon leuk vind dat je eens mee komt kijken naar die mooie omgeving."

Hij zweefde plots tussen overmoed en het afgrondsvoelen van daarnet. Hij vond geen middenweg. Het besef drong tot hem door, dat hij best iets heel gewoon zei.

“Ik wilde jou al eens vragen,” sprak hij, “om mee te komen kijken, zo op een avond, of op een ochtend natuurlijk, mij om ‘t even hoor. Weet je, toen je dat gezegd had van Antarctica, had ik wel beet hoe gevoelig jij wel moet zijn voor de aarde, de natuur. Daarom, zie je.”

Imilla zette zich neer op een klein uitstekend rotsbultje, op enkele meters schuin vóór Frans. Ze keken beiden oostwaarts, terwijl het een half minuutje stil bleef. Frans was volop bezig zichzelf wat tot de orde te roepen. Hij was ontsteld over die vreselijke, onvoorstelbare onzekerheid die hem daarnet had onderuitgehaald. Hij wou absoluut terug in de normale plooi vallen. En hij was aardig onderweg, zijn polsritme ging in de goede richting en was flink vertraagd.

Hij was ongeveer rond met de voorbereiding van een gewoon, eenvoudig en onschuldig gesprek met die vrouw naast hem, toen hij zichzelf de pas hoorde afsnijden.

“Ben jij een vredevol mens, Frans? Vredevol zoals de dingen waarnaar je kijkt?”

En toen werd het hem te machtig. Hij begon plots kregelig te reageren; naar hij even later maar al te goed begreep, eigenlijk te overreageren, aan zelfbescherming te doen. Jammerlijk onterecht. Maar de dingen krijgen hun beloop, groei is een obstakelweg. Hij besliste plots om het te vertikken op Imilla haar vraag te antwoorden, en een directe tegenvraag te stellen. Naar inhoud was het zowat de meest dwaze en brutale vraag die hij zich herinnerde ooit gesteld te hebben.

“Wat voor iemand ben jijzelf eigenlijk, Imilla?”

Ze keek hem maar zeer vluchtig in de ogen, maar ze zei daarmee genoeg. Ze sprak met haar glimp meer teleurstelling uit dan Frans lief was. Die blik was de pijn van joden op transport naar afgeschapt mens-zijn. En er was geen kans voor Frans om dit te herstellen, de loop der dingen liep te snel. Imilla begon immers nagenoeg dadelijk te praten.

“Het is niet zo eenvoudig voor mij om met jou te spreken, Frans. Jij bent hier één der wetenschappers, terwijl ik poetsvrouw ben. Maar laat me gewoon

zeggen, dat ik in jouw het meest vertrouwen heb van alle Chilenen en Europeanen die ik hier op Paranal gekend heb of ken. Je weet dat ik veel met Anke de Wever heb gepraat enige maanden terug. Wel, dat is een zeer prettige vrouw, en toch zal ik nooit het vertrouwen in haar hebben dat ik bij jouw voel. Jij bent een authentieke mens, Frans. Maar..., nu lijkt het me alsof je dat zelf betwijfelt, of heb ik het mis?"

Baf. Daar zat Frans.

Hij zat perplex op zijn rotssteen, als vastgekleefd. Hij keek verdwaasd naar de oostelijke horizon, maar zag ze al even niet meer.

"Ik begrijp niet zo goed wat je nu zegt," bracht hij even later uit, "jij kent me eigenlijk toch niet? Tenminste, dat dacht ik toch."

Imilla stond zachtjes recht, en deed twee stappen richting Frans. Daar ging ze terug zitten, haar benen zijdelings opgetrokken.

"Natuurlijk, ik ken je niet zo heel goed, Frans, in de zin zoals jij dat bedoelt. Maar, ik had enkele jaren geleden dat boek '*Woudvisioen*' van u gelezen. En ondertussen zie ik u toch al bijna een half jaar bezig in uw doen en laten, hier op Paranal. Een beetje kan ik u dan toch al kennen, niet?"

Frans was de laatste minuten enkele keren verrast geweest, had compleet paf gestaan. Hem onbekende emoties hadden het hem knap lastig gemaakt.

Maar wat hij hier hoorde, ... dàt sloeg alles!

"Imilla, maar ... hoe *kàn* jij nou dat boek hebben gelezen!" reageerde hij stomverbaasd, "dat boekje '*Woudvisioen*' is in het Nederlands verschenen en nooit vertaald geweest in het Engels of een andere taal! Kom me nu niet zeggen dat jij Nederlands spreekt!" Onwillekeurig had de consternatie zijn stem een beetje hoger en wat luider laten klinken.

Tegelijkertijd was Imilla onmiddellijk met haar vingers in het korrelige zand beginnen te schuifelen, terwijl haar ogen en haar blik nu schuin naar beneden waren gericht. En ze antwoordde eventjes niet, alsof ze plots een stil onderdeel was geworden van het hypnotiserende woestijnlandschap hier.

Hij staaarde haar aan, niet wetend wat hem overkwam. Zijn gedachten dwaalden even naar wat zich op zijn netvlies afspeelde. Er zat daar een buitengewoon aantrekkelijke jonge vrouw. Hoe oud zou Imilla zijn? Dertig? Vijfendertig? Toen vermengde het netvliesbeeld zich met heel zijn voelwereld, zijn verleden, zijn hobby's en passies, zijn zoektocht door het leven. En dan

zag hij hoe deze mooie vrouw in eerste instantie een ontzettend mooie mens was.

Maar hij vond *hààr* een mooie mens.

Toch niet andersom zeker!

Waarom praatte ze dan net zó over hem? Omdat ze het meende, dat kon niet anders bij Imilla. Zij vond hem, Frans, de meest betrouwbare, waarachtige mens die ze op Paranal ooit geweten had. Hoe kan dat nu in godsnaam!

En dan het Nederlandstalig boek dat zij zou hebben gelezen. Een autochtone Chileense, een Aymara Indiaanse. Goed, ze was vlot Engelstalig. Anders had ze de job misschien niet eens gehad. Maar hoe kan ze in godsnaam een Nederlandstalig boek hebben gelezen? Overigens, wat voor iemand was Imilla, dat ze zoveel las, en dan nog zulke diverse zaken als antropologie en biologie? En nu dus blijkbaar ook filosofie?

Hij beseftte dat hij inderdaad niets van deze mens wist. Hij had plots beet, hoe dolgraag hij alles over deze wonderlijke miraculeuze Imilla zou willen weten. Alles. Maar het ongeloof van zijn rede hinderde. Er kon veel, maar dat kon toch niet, dat deze mooie intrigerende wijze vrouw net hem een waardevol persoon zou vinden?

Het een na het ander, dacht hij toen, niet alles tegelijk. En hij polste haar naar het lezen van dat voor haar vreemdtaalg boek.

“Imilla, ben jij de Nederlandse taal dan machtig?”

Ze keek Frans terug aan, ernstig maar met diepe warmte, deed een sandaal uit, schudde er wat korreltjes af, en keek opnieuw naar hem.

Toen begon ze te vertellen.

“Je weet misschien wel, Frans, dat na de coup van generaal Pinochet en de dood van president Allende indertijd, er nogal wat mensen zijn gevlucht, onder andere naar Europa. Wel, ik was toevallig ook zo iemand.

Het is een snel verteld verhaal, hoor.

De armoede bij de Aymara mensen, waar ik dus vandaan kom, is niet echt problematisch, ze zijn niet arm in de westerse betekenis. Maar men zag natuurlijk wel dat westerlingen dingen konden doen die zij niet konden, ook inzake levensgemak.

Een effect van culturele ontmoetingen. Soms wilden sommigen dat hun kinderen ook wat van het magische levensgemak zouden kennen, dat ze

meenden te zien bij die Duitsers en andere vreemdelingen, die hier in de mijnbouw zaten.

Mijn familie had het ook zo voor met mij. Ik was de eerstgeborene, en ik was in de ogen van mijn ouders bevoorrecht om dat te mogen genieten, en om de wijde wereld te leren kennen, ze hadden daar ook een veel diepere reden voor.

Toen er een tweede kind was bij mijn ouders, en ik 8 jaar was, hebben ze via een vriend die kaderlid was in een kopermijn, en die veel connecties had, een interessante plaats gevonden voor mij. Dat was dan bij één van diens vrienden, een consul, op het Belgische consulaat in het poëtisch kleurrijke Valparaíso, je weet wel, aan de Pacifische kust, een 90km westelijk van Santiago.

Ik was daar dan een soort opgevangen kind teneinde meer kansen te krijgen in het leven. Dan ging ik mee naar school met de 2 kinderen van die mensen, 2 schattige meisjes, een tweeling, die toen 6 jaar oud waren. Er was ook wat te helpen in het huishouden, net zoals de eigen kinderen van die mensen, maar veel was dat echt niet, hoor.

Welnu, die consul en zijn vrouw hadden veel boeken, en ze hadden graag dat hun kinderen boeken lasen. Ze gaven ook aan mij veel boeken. Hoe langer hoe meer zelfs, want ze hadden gemerkt dat ik erg goed las voor mijn leeftijd, wat ze niet hadden verwacht, en vooral, dat ik echt wel heel graag las, met passie.

Lezen was ik beginnen leren nog voor ik vijf jaar werd, al voor ik naar school ging. Dat was dank zij een inwijkeling in mijn gemeente, die er zijn levenstaak in zag zoveel mogelijk kinderen andere talen aan te leren. Dat was dan spreken, lezen en schrijven in Aymara, Spaans en Engels. Wel, toen ik aankwam op dat consulaat, las ik al drie jaar lang, en echt diverse soorten boeken, ik las inderdaad heel graag.

En ja, blijkbaar was ik voor die mensen al snel gewoon als hun eigen kind, een dochter tussen hun andere dochters. Ikzelf kon geen verschil merken in hun warmte voor hun eigen kinderen en mij.

Nu, ik was er amper 4 maanden, en toen vond de door Washington uitgelokte militaire coup van Pinochet plaats, die sombere dag van 11 september 1973. En dezelfde dag al ging het bericht rond, dat president

Salvador Allende dood zou zijn. Het toeval wou, dat de Belgische consul heel nauw bevriend was met de familie van de president.

Salvador Allende was een warme, sociaal bewogen huisarts uit Valparaíso. En zijn moeder, dat was Laura Gossens Uribe, eind 1962 op 84-jarige leeftijd overleden. Wel, zij was van Belgische afkomst, een dame uit de hogere kringen in Brussel.¹

Vandaar allicht die vriendschap van de consul met de familie Allende.

Maar, ook Pinochet woonde in Valparaíso, net als nog anderen uit zijn kliek. En die waren dus maar al te goed op de hoogte van die vriendschap. Dat maakte, dat de consul als nauwe vriend van de president nu in persoonlijk gevaar was.

Hij had dus geen keuze, hij is toen onmiddellijk met zijn gezin naar België teruggekeerd. Hij had ook geen gelegenheid meer om mij naar mijn gezin te laten terugkeren, wat ten slotte meer dan tweeduizend kilometer noordelijker was. En alles ging snel in het tumult.

De consul heeft me dan gewoon meegenomen.

Hij had het dadelijk nadien gecommuniceerd via zijn kanalen, tot bij het gemeentebestuur in mijn geboortestreek, die mijn familie kon bereiken. Mijn familie gaf zonder aarzelen haar volle akkoord, en hij zou dan ineens regelen dat ik een dubbele Belgisch-Chileense nationaliteit kreeg. Algauw waren die mensen juridisch-formeel dan mijn adoptieouders. Zodoende ben ik vanaf mijn achtste dus opgegroeid in België. In Vlaanderen, dicht bij Kortrijk.

Ze waren begoot, mijn adoptieouders, geld was geen probleem. Ze hebben me net als hun andere kinderen laten studeren, ik was als hun eigen dochter. Ik heb dan biologie gestudeerd. Niet alleen dat trouwens. Ik kreeg de kans om muziek te studeren. Dat waren echte muzikfanaten, die mensen. Ze hadden bijvoorbeeld een piano staan in een aparte muziekrimte.

Uiteindelijk was ik op achtjarige leeftijd al gefascineerd geraakt door dat instrument, en heb ik naast biologie ook muziekacademie gedaan, en nadien conservatorium, heb piano gestudeerd, en ik heb er altijd buitengewoon veel liefdevolle schoonheid mee ontmoet.

¹ miniatuur 1773 <https://www.hemelwild.be/z-kunst-001773.html>

En dan, als ik vijftientig was, heb ik waargemaakt wat vanaf het begin in België altijd wel is blijven sudderen, gewoon teruggaan naar mijn geboorteland Chili, ondanks de vervreemding ondertussen. En ondanks mijn eeuwig warme relatie met mijn adoptiefamilie.

Via de essentiële connectie tussen ESO en Chili is dat uiteindelijk perfect gelukt. Ik had gesolliciteerd in de ESO hoofdzetel in Garching bei München. Mijn uitdrukkelijke wens om me terug in mijn geboorteland te vestigen, heeft hen ten slotte overhaald me aan te nemen.

Nu ja, met een biologe konden ze weinig doen, maar de plaats voor iemand die de cleaning taak ernstig kon nemen, werd vacant.

En na sollicitatie en een aparte aanbeveling omdat ik tegelijk Chileense was, ben ik het geworden. Ik heb dan sinds 1990 eerst op de ESO sterrenwacht op Cerro La Silla gewerkt. Als nadien het gloednieuwe Paranal observatorium zoveel noordelijker van start ging, werd dit de nieuwe werkplaats, kort voor *first light* in mei 1998 ben ik hier begonnen, einde 1997 meer precies.

En hier ben ik dus.

Zo, Frans, daarmee heb je in ‘t kort het verhaal dat je vroeg. Tenminste, je weet nu hoe ik aan die kennis van het Nederlands ben geraakt.”

“Woow”, zei Frans nu, langgerekt maar toch zacht, spontaan zijn oprechte verbazing uitend om haar verhaal. Wat haar een lieve glimlach ontlokte.

Hij had tijdens haar korte uiteenzetting zowat alle kleuren en vormen van de woestijn voor zijn starende ogen laten passeren. Elk beeld met bijhorende tint had via zijn onbewuste een aspect van het verhaal semantisch vertolkt. Zo intens, dat hij tijdens de stilte die nu even heerste, dadelijk de associaties herkende van bepaalde rotsvormen, met de bijpassende elementen uit het verhaal, terwijl zijn ogen langs die vormen gleden.

Imilla zweeg ondertussen, de verte inkijkend, gewoon wachtend op een spreken of een zwijgen van Frans. Het sprak uit heel haar aanwezigheid, dat ze niets kon forceren, dat ze liet ontstaan wat moest ontstaan.

Frans voelde dit haarscherp aan, hij wist niet hoe, hij wist het gewoon.

En hij aarzelde. Een andere kwestie lag op zijn tong. Hij wist alleen niet goed hoe hij er een behoorlijke vraag rond kon stellen. Ten slotte begon hij toch maar, hij zou wel zien hoe het zou verlopen.

“Uw manier van naar de natuur en het leven te kijken, Imilla, wat is daar zo anders aan dan bij mij? Ik vraag dat omdat het me intrigeert hoe jij me antwoordde in verband met dat levende continent Antarctica. En Waldo, die had me ook verteld hoe jij hem antwoordde in verband met dat boek over de Yanomamö. Ik bedoel, dat je die mensen zo boeiend vond, maar niet wat die antropoloog ervan vertelde.

En ik denk dan ook aan wat je aan Anke verteld hebt. Wat je haar verteld hebt over hoe jij met je familie de sterrenhemel bekeek, en hoe jij die dan ziet, terwijl de ESO mensen hem niet echt zien.”

Imilla keek met verwonderde ogen naar Frans. De verwondering was intens, niet gedramatiseerd, maar onvoorstelbaar echt, gewoon, het archetype van verwondering in zijn volste inhoud. Frans was onder de indruk van die oogtaai, hij werd er weer wat verlegen bij. En dwaalde even weg.

Hoe zat het weer? Ja, die verwondering. Merkwaardig, waarom kijkt ze verwonderd om die vraag? Dat is nu net de vraag die maakt dat hij Imilla niet begrijpt maar zo intrigerend vindt. Het antwoord penetreerde zijn lopende gedachteflits.

“Frans, dat zoveel wetenschappers hier naar dingen kijken, die ze niet zien, terwijl ze denken te zien, dat is toch duidelijk. Voor mij is dat duidelijk, maar voor jou toch ook.”

Frans stamelde onhandig: “Voor mij ook? Je wil zeggen, dat ik het ook zie zoals jij dat ziet?”

“Maar natuurlijk, Frans!” was haar repliek, vriendelijk maar met nadruk.

Hij voelde ergens in zijn nek een kleine spier of pees kraken. Hij voelde dat, maar had bovendien de indruk dat het hoorbaar moest zijn. De gewone geploegenheden van zijn leventje kraakten, dacht hij ogenblikkelijk.

Hij kreeg er een paniekerig gevoel bij. Zijn gedachteloop raakte in een onstuimige stroomversnelling. ‘In hemelsnaam Imilla’, krijsten die gedachten, ‘jij bent in het geheel niet naïef, maar je zegt dingen die ik compleet niet verwacht. Dingen die ik normaal erg naïef zou vinden maar waarvan ik al te goed weet dat naïviteit hier niets mee te maken heeft.’

Die wonderlijke vrouw wist, zo kwam het hem voor, dingen die hijzelf niet kòn weten. Zij wist wat niet geweten kan zijn voor mensen zoals hij. Het waren nochtans zulke gewone dingen die zij wist, geen hoogdravende feiten of

gedachteconstructies. Simpele dingen. Wat moet hij, Frans de zoekende denker, wel een dwaas zijn. De simpelste dingen van Imilla's weten liggen buiten zijn bevattingsvermogen. Zij kijkt anders naar de sterren dan de ESO wetenschappers, en zij weet, dat hij wat dat betreft zoals haar kijkt?

Hij raakte het noorden kwijt. En het ergst van al, hij kon het niet zomaar weg schudden. Hij geloofde haar, zonder te begrijpen.

Het kwam in hem op, te vragen hoe ze zo zeker was over zijn manier van kijken. En hij vroeg het, letterlijk en eenvoudig. En weer keek ze verwonderd. Haar reactie was niet bepaald van aard om het hem gemakkelijker te maken.

“Weet je dat dan niet, Frans, dat jij ook wezenlijke dingen ziet, heb je nu echt zo weinig zelfkennis?”

Ze leek niet te verstaan dat Frans verbaasd was, en haar niet kon volgen.

Maar toen begon hij plots een vreemd vluchtig besef te ontwaren, als een onverwacht opdoemend verrassend uitzicht na een lange klimtocht. Er begon een lichtje te branden. Een schimmig glimpje. Dat lichtje van inzicht deed bovendien onherroepelijk een zekerheid wankelen, ergens in onoverzichtelijke verten van zijn zelfheid.

Er drong vaag een besef door van ‘nou, dit is voor ‘t eerst in m’n leven dat ik iets van mezelf ontmoet dat een compleet nieuw gehalte van echtheid vertolkt, iets heel echt omtrent mezelf’... Vaag, inderdaad, maar wel onmiskenbaar.

En in een flits voelde hij ineens een ontembare doorbraak vanuit zoveel dat hij had gezien, gelezen, gevoeld bij lectuur van ‘*The Goddess Image*’. Alsof een sjamanka 30.000 jaar geleden haar diepe extatische concentratie tijdens het aanbrengen van een grotschildering even onderbrak, om die Frans uit haar toekomst een bemoedigend knikje toe te werpen.

En dan was hij ineens terug op de woestijngrond, de flank van Cerro Paranal in een zonlichtoceaan.

Het was alsof hij nu zijn stem hoorde zeggen wat niet zijn spontane zelfbesef, maar zijn onbewuste verborgen, gegronde grote zelfheid te zeggen had.

Hij hoorde zichzelf aan, als verschietend van de woorden, en van de intonatieloze en bijna onverschillige klank die ermee gepaard ging. “Het is waar, Imilla,” klonk het, “ik ken mezelf eigenlijk ontstellend weinig. Ik ben er

ineens zo beschaamd om. Ik ben al vijftig jaar, weet je. Maar goed, het is zo. Ik ken mezelf niet zo goed, en jij betrapt me daarop.”

Stilte.

Hij keek niet naar haar, had geen idee of en hoe zij naar hem keek. Hij ging plat op zijn rug liggen, hij wou plots absoluut plat liggen. Alsof zijn leven er ineens vanaf hing. Dan vervolgde de stem die hij van zichzelf hoorde:

“Wil je me helpen, Imilla? Alsjeblief, wil je me helpen ontdekken hoe ik kan te weten komen wie ik dan echt ben, en hoe ik dan echt denk?”

Imilla moet blijkbaar erg geroerd zijn geweest door de plotse dambreuk die ze aanhoorde, van iemand die ze toch heel erg waardeerde. Ze veerde recht uit haar gehurkte positie.

“Maar Frans toch!” sprak ze geëmotioneerd, “Je staat al zo ver, véél verder dan de meeste anderen. Alleen, vermoed ik, nog niet ver genoeg voor wat jijzelf vermag als ik je zo hoor. Als je me vraagt om je te helpen, maar natuurlijk, en heel graag zelfs, van ganser harte.”

En ze ging naast hem zitten. En ze handelde ineens op een geheel onverwachte manier. Ze deed de bovenste knoopjes van zijn hemd open, grabbelde snel een beetje korrelig woestijnzand bijeen, en strooide dit dan uit over zijn borst.

“Aarde...” zei ze nu stilletjes, “je weet goed hoezeer we aarde zijn, Frans. En tegelijk betekenis, een mirakel van betekenis, je binnenste weet dat ook wel. Toch lijkt je u gedwongen te voelen om een deel van de betekenis tegen te houden. Als ik samen met jou daarin mag meegroeien, mijn lieve Frans, heel graag hoor.”

Die heel plotse intimiteit en nabijheid van handelen en spreken was compleet nieuw. Toch was het geenszins gênant, het had integendeel de gedaante van het eeuwenoude dat zich voortzet, als kenden ze elkaar al sinds de prehistorie. Frans voelde nu niet de minste opwinding of onzekerheid meer, alleen een gulle en grootse dankbaarheid. Om Imilla.

Hij lachte naar haar, naar haar mooie blik.

En hij zette zich wat rechter om zijn hemd geheel te openen, zodat hij het zand kon afschudden, zeggend dat hij niet goed wist waar hij het had, maar dat hij blij was om haar, en dat hij graag veel tijd met haar zou doorbrengen. En veel met haar praten, en veel van haar leren.

Beiden hadden zich nu wat rechter gezet, comfortabeler. Ze wisten met zekerheid dat ze even wat stilte nodig hadden, samen in de verte kijkend. Naar de intens verblindende oostelijke licht-horizon, ondertussen inderdaad enkele minuten na zonsopkomst. Net als die zon, verschoof tijd ongrijpbaar.

De zopas ontstane dag omhelsde die tijd, vol en glorieus. Wat nieuw wou ontstaan, schitterde mateloos.

Hun minuutje stilte leek hen beiden wel 3' te hebben geduurd, en vergleed in een nieuw startend nu-moment, smekend om nog meer expressie van nabije betrokkenheid.

Frans schraapte even de keel, en verzette zich richting Imilla. Zij draaide zich zo, dat haar blik de zijne vond, en glimlachte. Hij glimlachte terug, en als een stroef bewegende puber zette hij zich nu nog dichtër naast haar, en schoof dan zijn hand met tedere voorzichtigheid tot tegen haar hand.

Imilla was hierdoor in het geheel niet uit haar lood geslagen. Ze reageerde onmiddellijk door haar hand in de zijne te leggen, en dan haar hoofd zijdelings tegen het zijne te schuiven, traag heen en weer bewegend, waardoor haar halflange zwarte haren over zijn wang streelden.

“Kunnen we het nog een uurtje volhouden, in die woestijnrust hier?” vroeg ze dan.

Frans knikte beamend, met een warme glimlach. En hij besepte nu echt ten volle dat hij onmetelijk gelukkig was. Vanwege wie Imilla is, vanwege dat buitengewoon mooie mirakel dat ze is. Vanwege haar klaarblijkelijk oprechte aandacht en warmte voor wie hijzelf is. Vanwege de liefde.

En even later begonnen ze beiden gezellig na te praten over die plotse, onverwacht gedeelde kennis, omtrent hun blijkbaar gemeenschappelijke Belgische herkomst. Een weten dat voor Frans niet beschikbaar was geweest tot nu. En dat Imilla, al vanaf de aankomst van die Belgische Frans op Paranal, wél droeg, maar had stil gehouden. Ook tot nu.

Wat een wende!

En inderdaad, er klonk nu onmiddellijk een sprankelend, bijna grappig enthousiasme in alles wat ze elkaar ineens te vertellen hadden. Zelfs een tijd in het Nederlands, maar... daarbij voelde Imilla's vlotte West-Vlaamse tongval voor de van Limburg afkomstige Frans zó vervreemdend aan, dat hij toch verkoos om terug te springen naar hun ook heel vloeiende Engels.

Nadat hij zijn voorkeur voor Engels als hun communicatie opbiechtte, en waarom, liet Imilla al gauw wat leuke grapjes horen. Die spreekwoordelijke quasi-anderstaligheid van Limburgers en West-Vlamingen, hoewel beiden toch Vlaamse Belgen, dat had altijd al op de lachspieren gewerkt.

En dus, Engels. Overigens hun enige resterende optie, want Spaans was voor hem wel doenbaar maar niet vloeiend. En Aymara helemaal onmogelijk.

En nu bleven ze maar vertellen en vertellen. Beiden waren ze nu plots blij, vlote spraakwatervallen geworden!

Bovendien, op deze manier onthulde zich nu, voor hen beiden, dat zich een soort stille voorgeschiedenis had afgespeeld, hier op Paranal. Frans zowel als Imilla hadden, allebei, een heel grote maar ook een stil verzwegen aandacht voor elkaar laten borrelen. Een aandacht die kon rijpen in de rust van verborgen stilte, maandenlang.

Tot nu dus. De energie van zulke grote aandacht, deze impuls van universumvorming, zocht zijn weg. En heeft die gevonden.

* * * * *

Het was al voorbij 10h, toen ze beiden de wandeling terug aanvingen.

Toch ruim drie kwartier stevig doorstappen was het, die anderhalve kilometer tot aan het VLT platform, want er moest daarbij 160m hoogte overwonnen worden. En ze waren onbeschermd, in een blakende hel van ongenadige zonnekracht. Zulk kosmisch geweld dwong je gewoon naar de dichtstbijzijnde schaduw.

Imilla had daarenboven nog een ander probleem. Het zou minstens al 11.00h zijn eer ze terug boven waren en ze aan haar poetsronde kon beginnen. Haar achturen dagtaak kon ze weliswaar naar keuze aanvangen, maar moest er in ieder geval opzitten vóór 19.30h. Dit hield dus in, dat ze zich geen ruime pauzes meer kon permitteren vandaag.

En ze kon toch moeilijk in haar mooi wit kleed gaan werken, dus was er eerst ook nog omkleden bij.

Ze legde dit uit aan Frans, en stelde voor toch wat sneller door te stappen. Frans stemde met een theatrale zucht in, grappend dat hij hoopte dat de EHBO van dienst hem dan direct zou kunnen opvangen daarboven, en zijn leven redden met 10 liter drinkwater.

Dan kwam hij terug op die omkleedkwestie: "Imilla, als je nu toch eens zo uw ronde deed, in dat kleedje?"

"Waarom?"

"Wel, omdat je mooi bent, waarom verberg je dat altijd zo?"

Blijkbaar had Frans iets gevraagd waar Imilla een probleem in zag, zo bleek uit haar kort stilzwijgen.

"Stel u voor, Frans, dat zou toch maar gek overkomen. Eigenlijk hoort een poetsvrouw zich als dusdanig en niet als mooie vrouw te vertonen, of niet?"

"Ik zou echt niet weten waarom," was zijn tegenzet, "tenzij in dié zin dat je er tot nu toe nogal verhuld hebt bijgelopen, en dat de mensen daarboven zich dan afvragen waarom je het ineens anders doet. Ja, in die optiek ..."

"Zou je het graag hebben Frans?"

"Eerlijk gezegd, héél graag zelfs!"

"Wat betekent dat nu weer, wil jij nu echt zo graag dat anderen mij mooi vinden?"

Frans aarzelde even, en hernam: : "Eigenlijk is dat nog maar bijzaak. Het is wel waar, 'k vind het wat zonde dat je er zo onopvallend bijloopt, je mag ten slotte toch gezien worden, niet? Maar ik denk dat ik eerder een ander aspect ervan bedoel, Imilla. Jij laat je nooit kennen aan de anderen..."

"Dat weet ik wel, Frans. Maar dat heb ikzelf nu eenmaal liever zo. We zullen het daarover nog wel eens hebben. Maar weet je, ik zal inderdaad in dit kleedje gaan werken. Dan kan ik voor mezelf een keerpunt tentoonstellen, namelijk dat wij elkaar ontmoet hebben. Puur voor mezelf, een introverte show die iedereen ziet en niemand begrijpt."

Terwijl ze dat zei, gooide ze wat snel opgegrabbeld zand richting Frans, en plaagde: "tenzij jij natuurlijk als een snotneus de anderen het waarom gaat uitleggen. Niet doen dus, hé."

"Nu bedoel je toch niet, dat je een soort geheime relatie met mij wil opstarten?" Frans was inderdaad even in de war.

"Maar nee, natuurlijk niet! Ach Frans toch, ik wil jou natuurlijk dolgraag goed leren kennen, heel goed, en natuurlijk dan heel veel tijd samen met jou doorbrengen. En heel veel praten over de dingen van het leven en van onszelf, en over wat we zoal gelezen hebben. Mijn lieve, lieve Frans, maar ja, natuurlijk een echt volwaardige en liefdevolle relatie, en dat is helemaal los van wat anderen ervan denken, niet waar."

Frans glimlachte diep gelukkig naar haar, terwijl hij een warme zucht slaakte. En dan zei hij, dat hij zich buitengewoon blij weet om haar antwoord, en dat hij zo gelukkig is om haar, zo blij en dankbaar. En even later zei hij dan, lachend, terwijl hij speels knipoogde naar haar, “En wat anderen betreft, wel ja, misschien ben ik toch wel een beetje fier op mijn mooi lief, hoor”.

“Oh m’n liefste Frans toch!” riep Imilla blij lachend, ‘t klonk ontroerend lief en stralend en vrolijk. En spontaan sprongen ze nu naar elkaar toe en gaven een kleine warme zoen op de mond.

Hun eerste zoen.

Ze stapten dadelijk verder, nu eventjes in stilte.

Maar dan versnelde zij ineens haar pas tot enkele meters voorbij hem, en draaide zich snel om terwijl ze zich op de grond liet zakken. Een oogwenk later lag ze plat op haar rug, en vroeg ze aan hem wat hij nu zag. Een mooie vrouw plat op haar rug? Of een zielsgenoot die ademloos benieuwd rondkijkt om meer inzicht te hebben in al wat is?

“Wat denk je, Imilla, allebei natuurlijk. Nu ja, het tweede zie ik wel als duizend keer duidelijker, of opvallender, jouw schone menszijn bedoel ik, en jouw intrigerende wijsheid, waarnaar ik zo uitkijk, om er veel van te mogen ontmoeten. Maar anderzijds, dat je zulke mooie vrouw bent, daar kan ik ook niet naast kijken hoor.

En weet je dat Waldo me ook al eens zei, hoe mooi jij bent? En hij had ook die bedenking al eens gemaakt, dat het wat zonde is dat je altijd rondloopt met die saaie werkkledij.”

Imilla vergat blijkbaar de haast die ze had, en bleef liggen, haar blik recht naar het zenitblauw. Alsof ze zó haar gedachten de loop wou gunnen die ze moesten krijgen.

5

In het kleine bureelhoekje van Frans scheen de westzon van over de oceaan binnen, en kleurde de paperassen op de bureeltafel in warme tinten. Naast zijn PC scherm stond een groot kader met daarin twee handgeschreven teksten, symmetrisch links en rechts van een centrale scheidingslijn. Links het handschrift van Frans, rechts dat van Imilla.

Al een maand lang waren ze een vast liefdeskoppel. De hele Paranalploeg had er de nodige commentaar op gehad, de gemiddelde toon ervan was evenwel heel positief, de relatie tussen die twee charmeerde blijkbaar de meesten. Wat vaak gebeurt als liefde zich vertoont, alsof dit ons herinnert aan onze diepste oorsprong, ons hoogste belang.

Het linker tekstje in het kader ging over de ratio, zoals Frans ze in haar beperktheid en haar unieke kansen omschreef. Het rechter tekstje schetste in bondige vertelvorm de manier waarop Imilla aan haar naam was gekomen, en een appendix omtrent hoe bewuste en onbewuste en intuïtieve elementen samensmolten om haar levenspad te bepalen.

Ze had verteld aan Frans hoe ze was geboren. Een verhaal zoals haar ouders het haar dikwijls hadden verteld. De bevalling bij haar geboorte was problematisch geweest, dreigde zelfs compleet mis te gaan.

Misschien zouden moeder en kind erin blijven.

Een wat oudere Aymara Indiaanse uit Bolivia, een helderziende healer of Yatiri, die zich een twintigtal jaren eerder in hun streek had gevestigd, was een geliefde vroedvrouw, zij begeleidde de bevalling. Ze had deels een westerse opleiding genoten maar was vooral trouw gebleven aan haar grote ervaring en waarnemingstalent, via de talloze bevallingen die ze had begeleid bij haar volk, ze had er een diepe eigen leerschool in doorgemaakt. Ze wist blijkbaar goed te doseren tussen vele soorten kennis.

Welnu, bij de geboorte was ze erin geslaagd om Imilla's moeder op zodanige wijze te laten bewegen, te laten stoppen en te laten herbeginnen met persen, dat de situatie zowel voor de moeder als de foetus zich nog een beetje ten gunste wijzigde. Een half mirakel. Als ten slotte de geboorte achter de rug was, en alles goed bleek te zijn met moeder en kind, had die Aymara

vroedvrouw gezegd dat het pasgeboren kind alleszins een heel bijzonder meisje moest zijn, en een betekenisvolle toekomst zal hebben voor hun volk en alle volkeren. En ze herhaalde dit almaar opnieuw, minuten lang.

In de Aymara taal is het woord voor meisje ‘*imilla*’. Vooral de tedere uitspraak en de liefdevolle, heldere intonatie ervan, als de vroedvrouw keer op keer de boreling aansprak met die *imilla*, en de magische klank van alle steeds herhaalde woorden, dat was bij de kersverse ouders blijven hangen. Ze bleef maar praten en herhalen:

“Ay, uñjapxam kunjamsa aka imillaxa, aka suma imillaxa, mä yatiñani warmiwa, jiwasana suma jakaña Pachamaman sutipxaru, jiwasana ajayunakas sutipxaru, jiwasana pachasa, jiwasana jakawisa sutipxaru, mä imillaxa taykjamawa intimpi, phaxsimpi, uraqimpi suma jakaña, mä imilla ukhama suma ajayunakan ukhamarak suma familianakan taykapa.”

En ze bleef het maar vertellen! *‘Ach, zie eens hoe dit meisje, dit mooie meisje, een wijze vrouw zal zijn namens onze mooie levende aarde, namens onze zielen, namens onze tijd, namens ons leven. Een meisje als een moeder voor het welzijn van de zon en de maan en de aarde, een meisje als moeder van mooie geesten en van mooie families.’*

En ze ging door: “¡Ay imilla, suma tawaqu!” *‘Ach meisje, mooi meisje toch!’*

Dan vroeg de vroedvrouw of ze nog éénmaal dit klein meisje in haar armen mocht houden. En dit doende, kreeg ze plots tranen in de ogen, en besloot ze met letterlijk te zeggen, “dat hun wonderlijk mooie meisje is geboren met een missie van vrouwelijkheid en liefde om de mensheid te helpen.”

Haar ouders waren het er snel over eens, dat die vroedvrouw esoterisch was geïnspireerd, en dat de naam van hun meisje alleszins vertolking moest geven aan haar voorspelling.

Voorspelling omtrent de bijzondere vrouwelijke eigenschappen van hun liefste kind, geboren met een missie van liefde. Haar naam werd dan ook de vereeuwiging van de aanhoorde liefdeklank in dat teder uitgesproken ‘*imilla*’ woord, ‘meisje’, die ultieme expressie van het creërende vrouwelijke principe. Jawel, de naam van hun kindje moest wel *Imilla* zijn.

Frans was ontroerd geweest door het verhaal. Hij voelde er bevestiging in van wat hijzelf bij Imilla terugvond. Ze was weliswaar bijzonder, maar ze was vooral een volwaardig mens. En wat was dat, ons mens zijn?

Hij had er zijn hele leven aan besteed, de moeizaamste wegen ervoor bewandeld. En dan toonde Imilla het vanzelf, gewoon vanuit wie ze was, op een sublieme manier. Als hij alleen was, kon hij dubbel genieten van het voor zichzelf uitspreken van haar naam. “Imilla”.

Ze was volheid in zichzelf.

Ondertussen had ze hem ook toegelicht, waarom haar job van onderhoud perfect past bij haar. Net als haar terughoudendheid om ‘zich te laten kennen’, zoals Frans dit omschreef.

“Onderhoud aan wat bestaat,” zei ze, “is zodanig ondersteunend en low profile, dat dit, in deze wereld van fors Yang overaanbod, zuiver mens-zijn vlotjes spiegelt, wat minder dwalend in misleidend verleidende illusies.”

“Het is het tegendeel van de boeken schrijvende Yang-mens die fier zijn ‘Ph.D.’ titel achter zijn naam zet op de cover, bedoelend dat hij het waard is om te worden gehoord, en verradend dat hij adept is van geloof in controle. Tijdens universitaire opleidingen toont die titel bij uitstek de carrièrezucht, die elite-applicatie van de zogenaamd betere patriarchie-top voor de mensheid.”

“Ten slotte,” ging ze voort, “zijn de meest wijze en liefdevolle mensen heel vaak niet eerder al die *Ph.D.*-loze moeders en grootmoeders?

Wel, mijn intuïtie zei me altijd,” vertelde ze dan ook, “dat mijn hoogste liefdewaarheid zuiverder blijft als ik me voor elitaire aspecten kon afschermen. Misschien een beetje als Jezus van Nazareth met zijn voetwassing van anderen,” had ze toen glimlachend toegevoegd.

“En Frans, ik ben er stilaan zeker van,” had ze dan nog vermeld, “dat ik alleen maar op die manier voldoende kon uitrijpen tot diegene die klaar was om jouw te ontmoeten.”

Frans vond haar toelichting een zeldzaam mooie hint naar wat belangrijk is in mens-zijn, ook een hint naar de verrassende zinvolheid van een af te leggen weg.

* * * * *

De teksten die Frans aan het schrijven was, leken hem met de dag meer en meer achterhaald. En hij wist dat het niet alleen de zwevende verliefdheid was. Hij wist maar al te goed hoe deze biologe met haar merkwaardige levensgeschiedenis in feite een filosofe was, één die zijn ouwe getrouwe

gedachtegoed zo intens confronteerde, dat al wat hij tot dan toe aan halve of hele zekerheden bewust of onbewust had gehanteerd, aan een fundamentele herziening toe was. Op enkele weken tijd.

Er waren dan ook erg directe confrontaties geweest.

Nagenoeg elke dag hadden ze wel een twee of drie uurtjes warme, diepgaande discussies gehad in een fijne ontspannen sfeer. Ook ontstellend heldere inzichtelijke discussies over al wat is, over betekenis.

Nooit vrijblijvend theoretisch overigens, steeds toegepast, altijd dadelijk op henzelf, en vaak op wereldlijke aspecten, op wetenschap, of op het astrofysisch onderzoek hier in dit ESO centrum.

Almaar vaker was ook Waldo erbij geweest. Dat waren gezellige discussies met zijn drieën. Smakelijke broodjes en een drankje ontbraken er evenmin bij. Die avonden hadden bij Waldo een diepe indruk nagelaten. Hij had prompt gevraagd of dit niet tot een vast gebruik kon worden gepromoveerd.

Hij had, met de nodige humor, ineens een naam geplakt op hun praatgroepje, heemdenkers. Imilla had erom gelachen. En ze vond het tekenend.

“Heemdenkers, Waldo?” opperde ze, “dat klinkt alsof je veel als ontheemd of op-de-dool ziet, buiten ons hier, is dat dan zo?”

“Er is overigens sowieso al afstand van uzelf tot het ESO onderzoek, niet,” reageerde Frans dan onmiddellijk, “je weet toch nog, Waldo, waarom je indertijd koos voor dat fameuze dienaarschap als service astronoom?”

“Waarom dan?” vroeg Imilla.

Waarop Waldo haar uitlegde, waarover hij reeds zo vaak tegenover Frans zijn beklag had gedaan.

“Ik was inderdaad bewust uit de eigen research gestapt,” vertelde hij, “ik had gemeend als service astronoom al die kosmologie research eerder als toeschouwer te kunnen volgen, om er alzo filosofischer, als leefartiest eigenlijk, mee bezig te kunnen zijn.

Alleen blijkt de realiteit me dat niet te gunnen. Mijn job omvat zozeer het vooraf instuderen van de uitgebreide en diverse onderzoeksaspecten, dat ik me nog meer dan tevoren beroofd weet van filosofische afstandsname.

Het perspectivistisch kijken dat ik zo graag wou, ja, het is in principe wel ter beschikking. Maar ik krijg gewoon de gelegenheid niet meer om ver genoeg en lang genoeg in de hoek te gaan staan. Het perspectiefzicht komt me,

bij wijze van spreken, maar niet in beeld. En dan neemt ESO daar nota bene toch gene zekere filosoof Frans in dienst zeker! Verdomme ik jaloers hoor...”.

Hun lachen om die laatste grap droeg de geur van gelukkig-zijn, een parfum dat zich vanuit hun woestijnbasis in de stilte van de sterrennacht injecteerde, er samensmeltend met de oneindig bedwelmende geur van een eindeloos mooi liefdeheelal.

En zo was het gekomen dat, tegemoetkomend aan die nood van Waldo, het steeds vaker gebeurde dat ze met drieën diepgaande gesprekken voerden.

Maar vanzelfsprekend was het meestal onder hen beiden, in hun privacy, dat ze hun geliefde sterrenwandeling maakten tijdens de vroege nacht. Dan vertrokken ze naar gewoonte net vóór zonsondergang.

Die transformatie van een zonsondergang was nu eenmaal iets met magie, je kon er verslaafd aan raken. Het was als een aanzet tot bijna religieuze stilstand, zonder *bezig* zijn, als dwalen in een nu zonder onderweg, alleen maar absorberen wat zich aandient, met dankbaar gevoel.

Hij had gemerkt hoe lichtjes anders Imilla hierover sprak dan hij, meer aftastend wat haar hart erover communiceerde. Maar er was een aspect van deze Paranal zonsondergangen, dat ze beiden heel diep op zich in lieten werken, het wegzinken van de zon was alvast hun moment dat hun ommekeer spiegelde. Het kon rustig symbool zijn voor hun eigen kaars die uitdooft, het overlijden.

Maar ook hun andere transformaties. Bijvoorbeeld de overgang van een leven zonder elkaar naar een leven samen, hun opgestarte relatie als spiritueel scharnier.

Net voordat Imilla en Frans zich klaarmaakten voor hun avondwandeling, hadden ze nog heerlijk samen in bed gelegen, in wat ze hun tantrische reizen noemden.

Van de vier weken dat ze nu al intiem met elkaar omgingen, was de laatste week zo intens geweest, dat het niet anders meer kon, ze wilden allebei naakt in elkaar overgaan. Imilla was steeds zo open en prettig uitnodigend geweest, moeiteloos vrouwelijk. Zij was het, die dit het eerste ter sprake bracht, de wens om in zijn bed te liggen.

Hij had eerst nog afgeremd, stellend dat hij alles nog wou laten bezinken, en dat hij dat goed kon als hij in zijn eigen bed sliep.

Maar nog geen tien minuten later zei hij reeds hoe dwaas hij zichzelf wel vond. Net als een gecrispeerde puber. Ja, natuurlijk wou hij oh zo graag in de allerhoogste gezamenlijkheid en opperste tederheid haar warme lijfelijke magie kunnen voelen, in een ultieme intensiteit, als in een goddelijke trance. In geleefde liefde.

En zo was het gestart, ze sliepen nu definitief samen, soms in haar kamer, soms in de zijne.

In hun fysieke kronkelen in elkaars passie, was er machtige bevestiging van wat zonder dat ook al aanwezig was. Verrukkelijk mooi was het, hoe haar lichaam en het zijne die communicatie voortzetten, vanuit de diepten van leven in materie. Seks als passie, als de hemelwilde push om het leven te continueren, om liefde te continueren, seks als weg naar eenheid, seks als het kleine sterven zonder separatie dat een orgasme ten slotte aanreikt. Een echo van die nakende diepste transformatie die het mirakel van ons sterven uiteindelijk is.

En hij genoot zo van haar schoon vloeiend lijfelijk wonder, helemaal wie Imilla was.

Het was al mooi om tijdens haar werk haar te zien, of aan tafel, of tijdens wandelingen of hun gesprekken; haar wijze van zijn.

Maar tijdens en na hun vrijen kon hij haar schone mens-zijn nog veel vollediger proeven, ze was dan overgave samen met hem.

Haar bedwelmend zinnelijke, lenige lijf vertolkte alleen maar op superlatieve wijze wat er aan natuurlijke souplesse in haar zat. De manier waarop haar gutig vallende zwarte haren soms bewogen naar een slukse bedekking van haar gezicht, terwijl die ogen er steeds warm en wijd open doorheen priemden, dat deed hem ronduit duizelen.

Als ze dan grappend hun wijsgerige spitsvondigheidjes plots op maat van hun lekkere lijven toepasten, rolden ze met zo'n helder hartslachen en zoveel glimlachende innigheid in elkaar, dat Frans in extase was.

Ze beseften samen hun dankbaarheid ten top gedreven. Dit ging hoger dan de zogenaamde pure topervaring 'à la Maslow', dit voelde als de ondermaanse aankondiging van *liefde-als-bron*.

En, sinds kort had Frans zijn vaste avondlektuur, 'The Goddess Image', óók met Imilla gedeeld. Ze wist blijkbaar vooraf al heel wat over die fascinerende

getuigenissen van onze aanloopgeschiedenis, meestal van nog erg lang voor landbouw bedreven werd. Maar bovenal was ze ronduit gefascineerd geweest door de manier hoe Frans ermee omging. Zijn intense passie om te trachten hun bewustzijn aan te voelen, om zich in te leven in hoe hun bestaansgevoel hen droeg!

Imilla had het werk snel ter hand genomen, en ondertussen helemaal gelezen. En jawel hoor!, ze hadden afgesproken om beiden dit mijmeren toe te passen. Het inspireerde veel van wat ze bespraken, en was zelfs een invalshoek in de manier waarop ze hun seks beleefden. Frans op zijn manier, Imilla op de hare. Na hun seks namen ze soms dit rijke mijmerboek ter hand, passages lezend, illustraties beschouwend, zacht mijmerend, er samen stil bij zijnd.

Als ze dan nadien, na hun intense lichamelijkheid, de buitenkoelte van de avond of nacht proefden, leek de lucht hen op te nemen in de puurste vorm van levensadem, de vrede van eenheid met het omringende. Bijna als vriend met het lijfelijke aspect van een fysisch tastbare zintuiglijke kosmos.

In die sfeer waren ze dan beiden, het vervolg op hun vrijen, op hun vrede. Hoe levend leven is, dat mochten ze meemaken. Ondertussen naast de dood kijken, zou de echtheid ervan voor hen beiden hebben ontkracht.

Ze waren beiden inderdaad filosofisch in hart en nieren.

Frans vanuit zijn opleiding, interesse en passie, en de biologe Imilla was het vanuit passie en veel zelfstudie, maar vooral van nature. Frans wist dat Imilla zuiverder filosofisch was dan hijzelf.

Hij vroeg zich af of haar vrouw-zijn dit bepaalde, of haar Aymara afkomst? Zij had essentiële dingen voor op hem.

* * * * *

Op een avond waren ze gedrieën vertrokken op hun geliefde wandeling onder de sterren. Ze waren iets later, de zon was al een kwartier ondergegaan toen ze aankwamen waar ze zich wilden neerzetten.

Hoewel amper 20.50h, had de nacht zich ontvouwd. Ze zaten op enkele zitbank-imiterende stenen naast het ‘*Star Track*’ pad, 200m voorbij de scherpe bocht in de toegangsweg, zuidwestelijk onder het telescopenplatform.

Ze tuurden in stilte naar het vage lichtrestant op platte wolkenlierten waar de zon was ondergegaan, toen Imilla opeens met de haar zo eigen stemwarmte

een gedicht begon te citeren, traag en met muzikale, gewogen nadrukkelijke uitspraak. Frans was verrast, hij herkende het.

Hij herinnerde zich goed hoe hij met Imilla had gesproken over zonsondergang, herfst, afscheid, loslaten, over de fundamentele problemen die hij wél, en zij niet daarmee bleek te hebben.

En toen had zij verwezen naar een gedicht rond het herfstfenomeen, zoals in zijn boek “*Woudvisioen*” was te lezen.

Het was één van die begeleidende stukjes poëzie in dat filosofisch werkboek, dat haar blijkbaar aansprak.

Maar, het was zo vreemd hoe ze dat nu citeerde, in haar eigen Engelse vertaling, hier in de nacht van de Atacama woestijn, op Paranal. Het feit overigens dat ze dit vanbuiten kende, verbaasde hem. En het geluid van de woorden overviel hem en had iets ongemakkelijk, als was het bijna ongepast. Of onwerelds. Ook al omdat hij zelf niet goed wist hoe hij kon omgaan met verschuivende en achterhaalde inzichtelijkheid. Je bent wie je bent, maar aangezien je helemaal niet statisch bent, heeft dat ten slotte vreemde effecten. Als een volwassene die plots leest wat hij als 14-jarige puber ooit schreef.

Maar hij luisterde wél geconcentreerd.

MAGISCHE HERFST

*Het doffe groen van leeg gegroeide weelde
richt zich moeizaam naar het milde licht,
de zon bevestigt herfst met bleek gezicht*

*en wentelt zich verlegen door haar piste.
Bomen geven geur van lucht die slaapt, en
spinnen weven 't web waar dood in gaapt.*

*Dan brult m'n beestenbloed een levenskreet,
en weet respijt, het trage doodgaan talmt, in
't zwanger woud waar nakend eind weergalmt.*

*Als licht dan hemelt in het geel geblaarte
vlucht ik terug in duister kreupelhout
terwijl mijn ziel om 't levenseuvel rouwt.*

“Het is eenvoudige poëzie, maar fraai in zijn zeggingskracht”, sprak Imilla direct na de laatste zin, “een gedichtje met de titel Magische Herfst.”

Waldo vroeg wie de dichter was, “of is het van jezelf?”

“Nee, uit dat boekje ‘*Woudvisioen*’ van Frans”, antwoordde ze droog, bewust met een wat komische klank, “een Nederlandstalig boek. Dat boekje vond ik zo intrigerend dat ik sommige dingen eruit ooit voor mezelf in het Engels had vertaald, ook alle gedichtjes erin – met een gevoel dat het misschien ooit nog nut kon hebben.”

“Euh ... welk boek?” vroeg Waldo, “een boek van jouw Frans? Eén dat ik niet ken blijktbaar?”

“Tja, het is een Nederlandstalig werk,” antwoordde Frans, “van 15 jaar geleden al, het is nooit vertaald uitgegeven.” Hij wist dat Waldo de grote lijnen van zijn professioneel filosofisch werk kende, en verstond zijn verbazing.

“Dat boekje was overigens moeilijk te vertalen toen,” ging hij voort, “want het is een mengeling van wel en niet uitgewerkte gedachten met poëzie. En voorts vond ik tot onlangs dat boekje een soort experimentele jeugdzonde.

Nu ja, inzake de strekking van sommige elementen ben ik alleszins in volle evolutie. Trouwens, ik heb vorige week samen met Imilla de laatste regels van dat gedicht gewijzigd en een extra slotregel eraan toegevoegd, en Imilla heeft dat in ’t Engels geherformuleerd. Mag ik ’t even citeren?

“Ah ja, doen! ‘k Ben benieuwd,” klonk de reactie.

Frans glimlachte, “Imilla, wil jij het citeren? Je hebt me verrast dat je het vanbuiten kende, wel, aan u dan om voort te doen, niet?”

En Imilla vervolgde inderdaad:

*Als licht dan hemelt in het geel geblaarte
schuift mijn lach in ‘t lichtend kreupelhout
terwijl mijn ziel dit levenseuvel trouwt*

in levende liefde die weet.

Waldo merkte een bijna puberale gegeneerdheid bij Frans op, terwijl Imilla dat laatste had voorgedragen. Het trof hem bovendien hoe hij een andere schijn in zijn gezichtstrekken vertoonde. Het was hem voordien nooit opgevallen. Die Frans van toch al 50 jaar oud leek ineens veel jonger. Of was het dat heel zachte restlicht van de westhemel?

Imilla vervolgde: “Je vindt het blijkbaar hoognodig om terug naar je poëzie van toen te grijpen, te doen evolueren naar nieuwe perspectieven, niet Frans?”

“Of je ‘t gelooft of niet Waldo, ik kijk inderdaad meer en meer op nieuwe manieren naar alles, sinds ik Imilla ken. Maar niet alleen dat, hoor. Wat ik tegenwoordig vanuit de richting van toen verder uitwerk, verandert zo goed als alles bij mezelf.

’t Is een wisselwerking.

Ik verander wat ik schrijf en wat ik schrijf verandert mij. En dan ook, zulke ouderwets existentiële verzuchtingen in dat gedichtje van daarnet. Moet je horen zeg! *‘M’n beestenbloed dat een levenskreet brult’*, of *‘m’n ziel die om ‘t levenseuvel rouwt’*. Dat rouwen om doodgaan zit er niet meer zo bezitterig in, en dat is ook Imilla haar inwerking op mij. Nietwaar Imilla?”

“Maar..., Waldo,” kwam Imilla nog eens tussenbeide, weer eens bedoeld lichtjes droog en dus wat komisch klinkend, “ik kan je maar één manier aanbevelen om Frans zijn persoontje lekker diep te doorgronden, als je dat zou willen. Heel eenvoudig zijn poëzie uit dat boekje lezen, en dan liefst nog goed tussen de lijntjes lezen.”

Waldo glimlachte naar Imilla, hij repliceerde:

“Dat grondig zoeken naar zijn zielsroerseltjes, dat laat ik wel aan u. Ik denk dat jij daar trouwens heel goed in bent. Maar ik wil wel graag eens die vertaalde stukjes van u lezen, kan dat?”

“Natuurlijk,” zei Imilla, “en omdat poëzie je ligt, zal je dat wellicht kunnen smaken. Niet te moeilijk, maar direct een half hoofdstuk wijsbegeerte serverend, zo mag jij gedichten wel, he. En weet ge wat belangrijk is Waldo? Hij begon in dat boekje pril te tasten naar wat velen ‘spiritualiteit’ noemen. Je moet dat eens proberen aan te voelen.”

Ze had zich dus nogal verdiept in Frans zijn “*Woudvisioen*”.

Dat boekje had blijkbaar een soort ereplaatsje gekregen in haar boekenkast. Vooral de talrijke stukjes poëzie erin spraken haar aan. Ze had die stukjes overigens diep en soms verpletterend doorgrond. Verpletterend, zo kwam het bij Frans in het begin soms over.

Ze begreep wat er stond, maar begreep dat ... verder. Ze vond het vervolg erop, waar Frans als auteur zich amper of niet van bewust was geweest. Of ze zag er consequenties in, die hij zich niet had gerealiseerd.

Ze zei ook eens dat Frans in dat boekje over zijn eigenlijke bronnen sprak. Maar dat het zo jammer was dat hij tegelijk, zonder concessie, die eigen bronnen wist te negeren.

Wat hij volgens haar deed was : ter sprake brengen, eigen wezenlijkheid even aanraken, en dan ijverig ontkennen of kapot redeneren.

Dat verweet ze hem niet, ze stelde het gewoon vast. En ze nodigde Frans uit verder te wandelen in de lonkende richting, niet toe te geven aan het comfort van het ouwe getrouwe stramien, als hij constateerde dat zijn hart beter wist dan dat stramien.

Imilla had zijn rationeel abstraherende houding eens veralgemeend naar de teneur van het westerse denken, en dan stelde ze haar eigen zienswijze moeiteloos tegenover de vaak waarden-verlagende westerse visies.

Ze had ook eens gezegd dat er gewoon gewacht moest worden. Wachten tot de man de puurste betekenis van het vrouwelijk principe in meer helderheid ziet.

Wat op zijn beurt maar kan, eens de vrouwen hun vrouwelijkheid zuiverder, geheel en authentiek vertolken, en dan terug recht kunnen staan in besef van hun gearde wijsheid. En die dan aanreikend om te worden ondersteund door het mannelijke principe.

Dit staat allemaal te trappelen om te mogen ontstaan, en, het zàl komen, voegde ze dan toe. Maar dat vergde allemaal alleen maar geduld.

Dat geduld verstond Frans toen niet. Daarop had ze de vergelijking gemaakt, dat je toch ook geen ongeduldige druk voelt omdat je baby van drie maand nog geen boeken leest, dat is toch maar een aspect van zoveel dat nog komt. Dat vergt toch ook alleen maar liefde en geduld en vertrouwen.

Of een andere keer zei ze eens: “Wachten, vertrouwen, geduldig zijn, *zijn* in plaats van *doen*, luisteren naar de stem in jezelf die alles weet over je wezenlijkheid zoals die zich ver voor je ik-besef al uitstrekt”.

Zó ongeveer vatte Imilla samen wat ze belangrijk vond, en wat ze in beginsel in Frans zijn “*Woudvisioen*” terugvond.

Dat beginsel wist ze blijkbaar in hem aanwezig zonder die teksten. Dat verklaarde haar geïntrigeerde interesse in Frans, de schrijver van dat mooie boekje ‘*Woudvisioen*’, toen hij op Paranal aankwam. Ze voelde dit aan, en voelde tegelijk zijn blokkade tegen verdere ontwikkeling van dat beginsel, wat

haar eigenlijk pijn deed. Jawel, dat alles had gemaakt, dat ze na de eerste persoonlijke confrontatie met Frans zo probleemloos open stond voor hem, ze las aldus het sein vanuit haar buik dat ze inderdaad zich gewoon verliefd mocht voelen.

Toen ze dit uitgelegd had aan hem, had hij perplex gestaan, weer eens overigens. Verliefdheid wist Frans als een fataal fenomeen. Voor haar niet. Bij haar bleek dat een dialoog te zijn tussen haar wezen en het wezen van een ander.

Die communicatie kon dan met een toestemming worden besloten. Een soort beslissing uit de diepten van wijsheid. Een zinvolle beslissing niet alleen vanuit de buik, maar tegelijk ook vanuit het hele universum, voegde ze toe. Het is een vanzelfsprekend sleutelmoment op je weg, eigenlijk heb je hier zelfs, onbewust, vooraf al van geweten.

Het was een nieuwe wereld voor Frans, maar hij ‘herkende’ die wereld toch in zekere zin, en hoe langer hoe meer. Net zoals het hem soms toescheen dat hij Imilla al kende van duizenden jaren terug, leek ook dit terrein iets te zijn wat hij zich van lang geleden of van ver weg ooit-ergens herinnerde.

Hier schemerde een restant door van ongeschonden aanwezig zijn van geesten en zielen en hogere dimensies en benaderbaarheid ervan vanuit extatische openheid. Alsof ‘*The Goddess Image*’ hem begon te ontmoeten, in plaats van andersom.

“Moet je nu horen,” fluisterde Imilla plots. Maar er volgde niets. Frans en Waldo keken haar vragend aan.

“Heb je het niet gehoord? Wacht, daar, vanuit het computercentrum.”

En inderdaad, toen merkten zij ook waar ze hen op attent maakte. Muziek in de verte. Na een tijdje aandachtig volgen waren ze het er over eens wat het was. Het laatste deel uit Beethovens vijfde pianoconcert.

“Die lijkt tevreden te zijn met zijn onderzoek, en in de stemming om dat uit te schallen,” glimlachte Imilla.

Het was tegelijk vreemd. Frans verkoos de diepe stilte van daarnet. De nacht was nu helemaal compleet, het zwakke schijnsel van de laatste lichtreflectie boven de westelijke oceaanhorizon was verdwenen. Die diepte van de woestijnnacht zonder leven vroeg naar zijn aanvoelen ook een diepte van zwarte geluidloosheid.

Hij fluisterde deze bedenking, en Imilla beaamde ze.
Het bleef even later helemaal stil.

De muziek was weg, hun stemmen waren ondertussen ook al enkele minuutjes weg, en Imilla voelde zich nu gravitatieeloos zweven.

Die kosmisch naakte dimensie van de Andes die ze tot diep in haar vezels kende, deed haar werk.

Het omhelsde haar, en bezong haar zielezijn in een universeel resoneren, in een eindeloze liefde.

6

En toen gebeurde het. Amper drie maanden nadat de relatie tussen Imilla en Frans was ontloken, daar op Cerro Paranal.

Het was rond de tijd dat meerdere intrigerende onderzoeken door al het VLT personeel als heel spannend werden aanvoeld. Het antwoord op spannende vragen, al bekend voor de Paranal mensen maar nog onder embargo gehouden, zou binnen enkele dagen kenbaar gemaakt worden. Ook Imilla en Frans dreven gefascineerd mee in deze boeiende exploratieve stroom, en voelden zich erg verrast en opgewonden om dit ongelooflijke resultaat.

Via een groots en diepgaand onderzoeksprogramma, in samenwerking met het Space Telescope Science Institute dat de 2,4m Hubble ruimtetelescoop beheert, was inderdaad een verbluffend resultaat geboekt.

Al jaren zochten astrofysici het antwoord op een fundamentele kosmologische vraag, via het bepalen van de parameters ‘expansiesnelheid van het heelal’ en de ‘dichtheid van de materie-energie inhoud’.

Door de zwaartekracht moet de expansiesnelheid gestaag afnemen, maar hoeveel? Het kon resulteren in een oneindig universum met almaar lager wordende dichtheid, en almaar leger en leger wordend door het uiteindelijke verval van meer en meer en op de duur zelfs alle elementen, na extreem lange tijd zelfs alle protonen.

Of, het kon mogelijk ook een zodanige waarde hebben, dat de expansie ooit stilvalt en dan omkeert, een contractie richting een latere uiteindelijke collaps, de zogenoemde “big crunch”, of nieuwe “big bang”, dus een oscillerend heelal.

Wel, het antwoord was gevonden. En dat bleek schokkend.

Het was noch het ene noch het andere, de expansie van het heelal blijkt helemaal niet te vertragen, ze blijkt compleet onverwacht integendeel te versnellen!

En dit impliceerde enorme consequenties. De meest opvallende was, dat het nu gekende universum met zijn bestudeerbare massa en energie amper een 5% omvat van het volledige universum. Wow, hoe is dat nu mogelijk! Zoals al

beseft vanuit een dramatisch ‘visueel’ massatekort om de rotatiecurves van galaxieën te doen kloppen, bleek inderdaad de meeste materie, 85% zelfs, gewoon onzichtbaar te zijn, en louter vanuit zijn gravitatiekracht op gekende massa constateerbaar. Die 85% werd dan van lieverlee maar ‘donkere materie’ genoemd.

En nu moest bovendien worden geconcludeerd dat het leeuwenaandeel aan energie compleet onbekend was en tegen zwaartekracht inwerkend, diep onbegrepen en raadselachtig. En dat werd dan maar ‘donkere energie’ genoemd. Bovendien maakt die mysterieuze donkere energie 2/3 van de universum inhoud uit, terwijl de som van ‘gewone’ en ‘donkere’ materie samen slechts 1/3 uitmaakt. Astrofysica, kosmologie en kwantumfysica werden uitgedaagd.

Er werd een artikel en een persconferentie voorbereid, en ze keken ernaar uit. Ze kenden ook de spetterende betekenis, het nakende nieuws had een gehalte aan spektakel. De directie was hierover duidelijk geweest: dit moest de hele wereld bereiken, en het moest feestelijk klinken, in alle toonaarden. Het was ten slotte toch schitterend! En spectaculaire onderzoeksresultaten worden nu eenmaal graag met veel bravoure voorgesteld.

De euforie hing al dagen als een waas over de bergtop, de Atacama was gepromoveerd tot venster op de kosmos, met het beste optische labo van de wereld, ESO had zichzelf overtroffen. De wereldpers zou dit eens goed in de verf gaan zetten, de Europese astrofysische research zou eens extra worden gelauwerd.

Toen, net toen gebeurde het.

Datgene wat ondenkbaar werd geacht. Een afschuwelijke en verschrikkelijk verwoestende aardstok.

Een buitenissig zware aardbeving met epicentrum 65km westzuidwestelijk van Paranal, met magnitude 9,9M_w op de Momentmagnitude schaal, zwiepte zodanig brutale horizontale en verticale versnellingskrachten door de Paranal omgeving, dat er zowaar spectaculaire landschapsvervormingen werden geboetseerd.

Het drama voltrok zich in de ochtend, kort na het doorbreken van het prille daglicht, onder die typisch helblauwe hemelkoepel die zo gewoon is boven het observatorium. Het drama voltrok zich, terwijl het blauw ongenaakbaar

zichzelf bleef, net zoals de zon geen krimp gaf, in de allergrootste onverschilligheid.

Voor de Paranal bewoners was de tol ontzettend zwaar. Rond dergelijk uur was iedereen wakker, zowel nacht- als dagploegen waren taken aan het afronden of opstarten, of men was aan een pauze toe. Bij het begin van het plotse geweld waren velen in vol gesprek ergens in de cafetaria of in een bureel. De meesten werden zo zwaar ergens tegenaan gesmeten, dat ze daardoor alleen al verwondingen hadden.

Ergers was het voor wie door weg gekatapulteerde voorwerpen werd getroffen. Zowat alles dat een vaste bevestiging had in muren of plafonds, werd binnen de eerste seconde reeds losgerukt.

Sommigen werden afschuwelijk verpletterd door vallende staalstructuren, losgezwepte bekledingspanelen en zelfs enorme stukken rots die vanuit grondscheuren griezelig omhoog veerden. Grote delen van het volmaakt horizontale VLT platform op de Paranal top vertoonden plots de meest bizarre hellingen en krommingen, aan weerszijden van een zich abrupt manifesterende reusachtige scheur.

In de onwezenlijkheid van het gebeuren had niemand enig besef van de totale verwoesting die zich hier aan het voltrekken was. Men onderging dit hevig labiel wiegende boetseren van de aardkorst zoals gewoonlijk.

Alleen was het geweld nu zo ongemeen erg en vervormend dat er levensbedreigende effecten waren, maar het besef daarvan was niet vanzelfsprekend.

Ieder voor zichzelf onderging het gebeuren op zijn eigen wijze. Wie iets tegen zich kreeg, stelde met angst vast dat het net hij was, die ineens brute domme pech had. Niets gaf signalen dat iemand anders óók zulke pech kon hebben. Het algemene zicht op de catastrofe kon bij niemand doorsijpelen. Althans niet terwijl die verwoestende golven nog door de rotsoccean heen spoelden.

Eens het ergste schokgeweld uitgedeind was, na een negental minuten ongeveer, kon het om zich heen kijken pas enig effect krijgen, kon beeldvorming opstarten bij hen die nog konden zien en horen.

En die beeldvorming voltrok zich in de waas van het irrealiteit. Zodanig zelfs, dat wie ernstig bloedende open wonden had, niet zozeer daarbij stilstond, als

hij het al bewust opmerkte, want pijn drong niet onmiddellijk ten volle door. Wie rondkeek of rond luisterde stond veeleer stil bij de vreemde verandering van ritme... daarnet draaide de wereld toch, en nu draaide hij niet meer? Wat was er gebeurd en waarom? Wat maakte dat het zo stil was, na zoveel lawaai?

Wie de stilte doorbrak en zijn compagnon, collega of gesprekspartner van vóór de wereldwijziging opnieuw aansprak, had het vage gevoel zich door een niet passeerbare tijdsbarrière heen te willen bewegen. De gesprekspartner van daarnet was immers voor eeuwig verbannen naar de wereld van vóór deze ritmewijziging.

Terwijl men zich nu in de onomkeerbare na-periode bevond.

Het gevoelen van ontoelaatbaar doorbreken van de barrière werd evenwel bijna doelbewust geschonden door velen. Het was een poging tot vlucht. Als het nu tóch eens lukte, terug naar daarnet? Dan bleek daaruit misschien dat dit speciaal dramagevoel maar een onverwacht neveneffect was bij iets gewoons dat zich voltrokken had. Misschien bleek het maar een korte zinsbegoocheling te zijn geweest, of zelfs een droom.

Men begon her en der dat soort gesprekken. Ze verliepen eerst traag en zacht.

De enigen die snel in de meer gewone realiteit teruggezoegen werden, waren degenen die vrij konden bewegen, terwijl ze anderen opmerkten die dat niet konden en gekneld zaten. Erg gewond? Dood of levend?

Voor al die laatste vraag begon stilaan te spelen bij de mobielen, vanuit wat werd gezien en niet gehoord. Die dood-levend-vraag kon zich overigens aandienen, want het betrof dan de dood van die anderen.

Dan waren er de niet mobielen die levensbedreigende lichaamseffecten bemerkten. Bijvoorbeeld dat ze niet meer konden ademen. Die waren nog het helderst van allemaal. Die wisten dat ze aan het doodgaan waren, en hadden er op supersnelle en bijna euforische wijze een alomvattend vredespact voor ondertekend.

Vredespact met wie? Wellicht met zichzelf? Ze wisten alvast met de gewoonste zekerheid dat ze niet meer zouden roepen, geen vraag meer zouden formuleren van *'help-me-hier-eens-eventjes-uit'*.

Dat besef werd ontstellend neutraal aanvaard. Een neutraliteit eigen aan wat heel gewoon is, wat de evidentie zelve is. Buiten zichzelf zijnde, niet van pijn of angst of verdriet of wat ook, maar in se en totaal, in quasi uitgetreden

staat of in de staat van een bijna-doodervaring zichzelf beschouwend als een specifieke, bijna vreemde hij of zij die iets meemaakt, in een zelfbesef dat verschoven was van “ik-ben” naar “zij/hij-is”.

Verbazingwekkend was dat. En het dúúrde zo lang allemaal, alsof men al jaren er zo lag, of eerder tijdloos.

Van de 150-tal mensen die op Paranal vertoefden, waren er ongeveer 30 bij die laatste groep. Meestal verpletterd door een zwaar voorwerp, of er met een ontzettende klap door geraakt en weggeslagen.

Frans was één van hen.

Hij zat knel. Hij wist wel dat zijn hoofd was geraakt, maar vooral dat zijn borst niet op en neer geraakte. Ademen, dat kostbare gewone ademen, was verleden tijd. Hij had het gevoel nu plechtig een nieuwe etappe van zijn leven binnen te treden, de periode van het ademloze.

De verwondering bij Frans was dan ook groot, toen hij merkte dat een bloedende Imilla naast hem als gek aan het trekken was aan het staalprofiel waaronder hij lag. Meer speciaal het effect dat ontstond verwonderde hem: er was beweging, de stalen balk verschoof stukje bij beetje, waardoor zijn borst terug begon te bewegen, en er gevaar dreigde voor zijn nieuw verworven levensfase. Het ademloze, het werd hem ontnomen.

Toch vreemd. ‘Imilla, waarom ontnem je me dat?’, dacht hij. Hij kreeg een idee. ‘Ik zal het haar vragen.’

En dat was het laatste wat hij nog wist.

* * * * *

Imilla was nu al twee weken in het ‘*Hospital Clinico Universidad*’ van Antofagasta. Steeds nog wachtend op de goedkeuring van de artsen. Die moesten hun fiat geven voor de geplande en gewenste repatriëring van Frans naar Europa.

Ze wist dat Frans alleen kans maakte tot overleven, als hij een erg complexe hersenoperatie zou ondergaan, die de diepe, omvangrijke en verspreide bloedstolsels in zijn hersenen uiterst behoedzaam zouden verpulveren en wegzuigen.

Zo complex was het, dat ze er hier niet aan wilden beginnen.

En ze hadden sowieso hun handen meer dan vol met de overmatig zware overbezetting in het ziekenhuis, door de massale opname van zwaargewonden

van de aardbeving, ook de sporthal was een nooduitbreiding geworden van het ziekenhuis.

Imilla had aangedrongen. Was communicatie niet zinvol met collega's elders in de wereld, die het erop wilden wagen? En het hoofd van neurochirurgie had dat aanvaard.

Horende dat Frans een Belg was, had hij topspecialisten in Leuven gecontacteerd, en hen het volledige dossier digitaal overgemaakt. En één gaf het een kans, als Frans naar hem kon worden overgebracht, wilde hij wel opereren. Zijn labiele toestand maakte nochtans, dat de artsen een vliegreis als een half doodvonnis zagen. Als er spontane terugkeer zou optreden naar een normale bloeddruk en normale rust, zou hij toch minstens iets meer kans hebben, stelden ze.

Imilla praatte steeds opnieuw tegen Frans. Ze vertelde de meest gewone dingen, ze speelde niets, hetgeen ze vertelde kwam haar uit het hart. Ze vertelde het niet aan een comateuze patiënt maar aan haar liefste groeiende menswordende vriend Frans.

Soms ook vertelde ze hem niets maar vroeg ze hem wat. Gewone dingen. Af en toe nochtans had ze met een zekere stoutheid vragen gesteld die Frans konden uitdagen. Ze had hem al verscheidene malen gevraagd waarom hij zo onrustig was. Als hij niet voor het leven kon kiezen, zou hij rustig moeten zijn, dat kon niet anders. Dat wist ze zeker, en dat zei ze hem ook.

Maar als hij wel voor het leven wou kiezen, dan was die onrust niet bepaald de goeie manier. Ook dat zei ze hem, en dan vroeg ze naar het waarom van die onrust. Als er voldoende rust in zijn binnenste was, zou zijn bloeddruk als vanzelf daarop reageren, ten slotte zoveel krachtiger dan op de Logimat die men hem als bloeddrukverlager toediende.

Frans reageerde niet op haar vraag.

En inderdaad, Imilla wist niet of Frans die keuze in de hand had. Ze wist van die keuze, maar dergelijke keuze was misschien nog van zulke moeilijkheidsgraad voor Frans, dat hij daar niet kon aan toe komen.

Het hing af van de ware aard van de coma. En coma was niet eenvoudig te interpreteren.

Instinctief vermoedde Imilla dat er zoveel soorten coma waren als comapatiënten. Er waren vaak overeenkomsten, maar waren de verschillen en

vooral de diverse betekenissen die verschillende coma's hadden, niet van groter belang?

Imilla beseftte heel goed de mogelijkheid, dat Frans het opgaf. In principe kon hij overleven. Technisch gezien was zijn toestand zeer ernstig maar mogelijk vatbaar voor verbetering. Hij had te lijden onder de combinatie van een zware inwendige bloeding bovenaan de linker hersenkwab, en van het feit dat zijn hersenen enkele minuten van zuurstoftoevoer verstoken waren gebleven, als bij een drenkeling. De technische uitleg had Imilla met de grootste zorg aanhoord, en aanvaard. Die medische constitutie was de gegevenheid, het kader waarbinnen de rest zich afspeelde.

Maar over die rest zelf kon de dokter niets vertellen.

Die rest was de pure essentie van het wezen binnen Frans. Die onbewustheid heeft geen last van het beschadigde lichaam. Het onbewuste dat boordevol betekenisrijk creërend bewustzijn is, kon dan subtiel sturen. Of zelfs niet subtiel maar integendeel diep hertekenend, zoals vaak was getuigd vanuit een NDE.

Waar naartoe sturend? Waar was de bron binnen Frans momenteel mee bezig? Het had wellicht te maken met die klaarblijkelijke onrust.

Imilla wou graag dat hij diep in hem voldoende sterkte had, niet aan wanhoop of vermoeidheid toegaf. Ze had het gevoel dat zij nog veel van hem te leren had.

Misschien kon ze dit ook als hij zou sterven. Ten slotte was de lichamelijke Frans dan wel weg, maar Frans in haar leven was geenszins weg.

Omgekeerd was anders: als hij stierf was zij in zijn weg in dit leven definitief impactloos geworden. Die intrigerende poëzie van Frans, die smeekte toch om voltooiing van wat nog maar een begin was. En tot dat dieper gaan had zij hem toch kunnen uitnodigen. Hij was het, die het als eerste had gevraagd, toen ze elkaar hadden ontmoet op de bergflank, die wens om dieper te zien en zijn vraag of zij hem kon helpen daarmee, en zij was er toch op ingegaan.

En was het niet lopende? Ja toch.

Af en toe nam Imilla *'The Goddess Image'* ter hand. Dat boek had ze samen met onder meer *'Woudvisioen'* in haar handbagage gestoken. Ze dacht terug aan die emotionele recuperatie.

Terwijl op Paranal zwaargewonden nog werden afgevoerd, en Frans met een helikopter al was weggevlogen, was ze in grote verdwazing op het puin van de Residencia gekropen. Ze had de nood gevoeld om te situeren waar Frans zijn kamer min of meer was in die onbegrijpelijke onredelijkheid van entropie.

Dan had ze plots een deel van hun bezittingen zien liggen. Ook hun boeken, *'The Goddess Image'*, *'Woudvisioen'*, en nog heel wat andere. Ze had die twee en nog drie andere boeken in een wilde gejaagdheid uitgekozen en rillend van emoties vastgeklemd. Vastgeklauwd. Als een elementaire behoefte had ze het gevoeld. Die vijftal boeken moest ze absoluut behoeden. Dat voelde alsof ze zo Frans zou behoeden.

Als ze dan hier op de kamer een deel uit *'The Goddess Image'* koos en voorlas aan Frans, hoopte ze dat dit op een of andere manier een rol ten goede kon spelen voor zijn onvatbaar comateus tussenbestaan.

Vanaf de derde week zonder verandering in Antofagasta, begon Imilla haar hoop en geloof, en haar nood aan aanwezigheid van en bij Frans, te voeden door almaar vaker een aantal van zijn gedichten zo bewust mogelijk te herlezen. Dan trok ze zich terug. Het ziekenhuis was aan de *Avenida Argentina* gelegen, amper 1,2 kilometer van een leuk stuk zandstrand.

Ze wandelde dan een paar honderd meter zuidelijk via die *Avenida Argentina*, tot ze rechts de *Avelino Contardo* kon inslaan. Zo kwam ze recht op dat strandje uit. Ze zocht er het eenzaamste plekje met wat rotsen, en ging daar dan zitten, zo dicht mogelijk bij de golven.

Het brandinggeluid overstemde heel efficiënt het alom aanwezige geroezemoes van passanten en werkenden. Zelfs de typisch harde geluiden van de wat noordelijker gelegen haven werden er vriendelijk door. De branding was dan sussende muziek die de dingen rondom haar aan elkaar bond.

Zo kon ze zich voldoende één voelen met die hele grote veelomvattende wereld vol van gebeuren. Dat één voelen was noodzaak. Als dat er niet was, verloor ze iets van haar hart. En dat wou ze niet, nooit.

De branding deed haar wondere smeedwerk, en nam de woelingen binnen Imilla in zich op. Ze wist het, en voelde zo voldoende harmonie om zich te kunnen verdiepen in flarden poëzie uit Frans zijn intrigerende *'Woudvisioen'*. Steeds opnieuw greep ze daarbij terug naar dat speciale gedichtje over iemand

die een trombose had gekregen en verlamd was geraakt. Dat stukje was nu eenmaal nogal ter zake. Ze kon er niet omheen. Alsof ze er het profetisch aspect uit wou trekken om zo aanwezig te zijn bij het beslissingsveld in Frans zijn onbewuste. En ze las het voor de zoveelste maal, nu hardop, als aangeboden aan de eindeloos absorberende oceaan.

DE DRIE BEELDEN

*De wereld wandelt traag uit trouwe
einderlijn vandaan als statig
beeld dat door het ziekenraam
naar binnen treedt en stilte deelt.*

*Verdoofde blik uit brilglas steelt
een onderdeel van 't beeld, waarop
gepeins zich zò intens fixeert dat
denkbeeld wordt gereflecteerd,*

*even ebt gemijmer elders
heen als blik zich lost, waarna
't gedachte zich herneemt door tip
van vorm waarop 't al was geteeld.*

*Alzo weerkaatst een boomkruin hijgend
denken aan 't moment van 't zijgend
lijf dat naar zijn aarde viel, een
embolie misdoet kil zwijgend,*

*'t spook-moment in 't lichaam braakte
nooit meer stoppend zijn gevolgen,
tijd en trouw bestaan kraakte,
begaf het, onder 't eind bedolven,*

*ongepast agenda storend
sloeg beroerte nipt nog niet
fataal die dertig jaren over,
steeds gezien als in 't verschiet.*

*- Zijn blik verglijdt naar dwarse tak,
herinnert hem een tweede beeld,
de crisis, koppig ongemak,
zijn ego was immens misdeeld,*

*een kruispuntkeuze was verdwenen,
vrede moest hij nemen, wist hij,
met verlamming zonder spreken,
stiltedenken blijvend ontij,*

*onverteerbaar rauwe vragen
moest hij kauwen, wijl het dragen
van die machimpasse zò al
heel zijn zelfheid wou belagen.*

*- Maar mirakels blijken echt.
Ze reikten hem een weg die traag
na maanden uit de mist komt dagen,
vaag vanbinnen klaargelegd,*

*herkend na jarenlang verdaagd
en opgejaagd zijn schreeuwt die kijk
om klaarte na het lange onrecht:
een kijk vol liefde heeft gelijk.*

*Die kijk verlegt zich naar 't kozijn,
zijn raam dat wereldvisie draagt,
dit derde beeld, briljant en rein en
liefdewaar, 't is wat hem schraagt.*

Het intrigeerde Imilla hoe Frans in dit geschrijf op toch erg directe wijze het vasthangen aan concretheden doorprikte, ... maar er de reële inzichtelijkheid die erin verhuld zat, niet echt aan bod liet komen.

Typisch Frans. Iets voelen, het van daaruit beginnen aanraken, maar dan niet echt kunnen doorgaan. Te bedreigend? Of hing hij zelf nog veel te vast aan concretheden? De aanzet naar integratie van hogere betekenis was er nochtans, die basis voor het ultieme re-ligare vanuit het authentieke alleen

gedragene, de bronconnectie in het Zelf, de ziel. Daarom wou ze toch zo graag dat Frans wel nog op deze wereld bleef.

Ze kon niet anders dan hem toewensen dat hij verder doordrong, ze konden zichzelf samen vanuit hun liefde doen uitgroeien tot meer.

En het zou ook hem zo gelukkig en vol vrede kunnen maken, en zo kon hij veel geven aan het universum.

* * * * *

Ze was al even terug van het strand, toen een kort dubbel klopje op de deur haar deed opkijken.

In de schemerige deuropening kwam een gestalte te voorschijn die ze onmiddellijk herkende. Het was Waldo. Mankend kwam hij traag dichterbij, een kort glimlachje naar Imilla, direct gevolgd door een wat verstomd en bedrukt staren naar Frans.

“Ik heb ervan gehoord,” sprak hij wat later, “het ziet er niet zo goed uit, vertelde men, is dat zo?” Imilla knikte bevestigend, en vroeg dan naar hem zelf.

“Nu ja, ik heb alvast veel geluk gehad, net als jij. Alleen maar een aantal kneuzingen in m’n benen, maar al bij al blijkt het nog heel goed mee te vallen.” En dan een grappige wending eraan gevend:

“Een paar weekjes de kreupele wat uithangen, Imilla, me lekker laten verwennen. Ik mag dus zeker niet klagen.”

Imilla bleef even stil, terwijl ze naar die stoere forsgebouwde donkere Chileen keek. Hij vertoonde op het eerste zicht geen tekens van verwarring die naar het gebeuren konden verwijzen. Het manken was overigens niet zichtbaar als hij stil stond. Dan zag hij er zo gewoon uit, alsof ze drie weken terug in de tijd waren.

Waldo was er. Het troostte haar enorm. Hij was één van de enkele tientallen die naar Santiago waren gebracht met een bus, de groep van mensen met lichtere verwondingen. Ze vroeg hoe het kwam dat hij naar Antofagasta was gekomen.

“Wat wil je,” antwoordde hij, “ik wist nu eenmaal dat Frans er erg aan toe was.”

“Ik wou natuurlijk zo snel als mogelijk komen, maar heb gisteren pas toestemming gekregen van de artsen. Je kent die mensen, he.”

Imilla dacht plots aan de zakelijke kant van de catastrofe, aan de toestand binnen ESO, het observatorium, de schade en de vooruitzichten. Ze had er geen flauw benul van.

“Weet jij al iets van de plannen van ESO met Paranal? Is de schade nog aan te pakken?”

Waldo keek haar fronsend aan. “Waar jij nog aan kunt denken, mens toch!” klonk het. Hij wachtte even, Imilla bleef hem ondertussen stil aankijken, en dan antwoordde hij toch maar.

“Ik heb inderdaad wel een en ander vernomen. Wil je dat nu echt allemaal weten?”

“Ja natuurlijk Waldo, waarom niet?”

“Wel, vorige week heb ik in Santiago, in het ziekenhuis al een werkvergadering gehad met de ESO directie en een afvaardiging van de betrokken industrieën. De experts zijn drie dagen na de ramp al begonnen met een nauwkeurige analyse van de verwoestingen. Je kan het nauwelijks geloven. Paranal is één gigantische schroothoop, de industrie ziet het zelfs niet zitten om onderdelen op te halen om eventueel te kunnen recupereren.”

“Het computercentrum is sowieso te slopen. Van de Unit-Telescopes liggen de hoofdspiegels, en ook de M2- en M3-spiegels in duizenden stukjes uiteen. De 4 Auxiliary Telescopes zijn zwaar beschadigd, ook daar is alle optiek gebarsten, natuurlijk ook de hoofdspiegels.”

“Alleen de 2 Survey Telescopes zijn er min of meer behoorlijk uitgekomen. Weliswaar compleet vernield, maar hun hoofdspiegels zijn niet gebarsten. Natuurlijk zijn alle pistons van de active optics grondig kapot, het meeste is voor de schroothoop, maar recuperatie van de intacte optiek zal misschien gebeuren.”

“Dat wordt nu bestudeerd. Maar dat is dan ook veruit het enige. Enfin, om de conclusie van de vergadering samen te vatten, Imilla, heel simpel, de VLT is niet meer. Punt.”

“En wat wil de directie dan zoal voorstellen aan de Council als toekomstplanning?” vroeg Imilla nu.

Het verbaasde Waldo hoe rustig en concreet Imilla in haar vragen was, als was ze een Amerikaanse journaliste die even kwam informeren, kwestie van te weten wat ze te schrijven had tegen morgen. Ze zat daar helemaal niet als de

Imilla van vóór het drama. Wat ging in haar om? In plaats van op haar vraag te antwoorden, vroeg Waldo dan ook ineens naar haar situatie.

“Maar Imilla, vertel nu eerst eens hoe jij eraan toe bent. Wat maak je eigenlijk allemaal mee? Het is niet gering, zoals Frans eraan toe is. Ik wil je echt geen pijn doen, hoor, maar je weet toch wat ik weet, inzake hoe het met hem is gesteld?”

Imilla glimlachte diep warm naar Waldo en knikte. En nu herkende Waldo haar ineens terug. Het deed zijn ongerustheid over haar op slag verdwijnen, en hij had al spijt dat hij die vraag op die manier gesteld had.

“Wees maar niet ongerust,” zei ze, “ik ben me maar al te goed bewust van de toestand. Maar ik wou die praktische dingen wel graag weten. Bovendien zijn wij hier niet alleen hoor. Wat jij aan nieuws te vertellen hebt daarover, kan misschien doordringen tot Frans.”

“Dat hij die praktische dingen op een of andere wijze opvangt, zou ik juist graag hebben. Die kunnen meer dan wat ook hem naar deze wereld terugtrekken.”

“Want weet je Waldo, zijn coma evolueert momenteel alleen in functie van wat zijn onbewuste met zijn essentiële zelf van plan is. Dat onbewuste kan door impulsen worden gevoed. Door impulsen vanuit de heel concrete wereld kan dat onbewuste misschien zijn essentiële zelf terug in contact brengen met deze wereld.”

“Maar,... je kijkt zo verschrikt en verbaasd Waldo? Begrijp je niet wat ik daarvan zeg?”

Waldo had erg veel meegemaakt.

De schok was verschrikkelijk geweest. Het buitenissig hevige natuurgeweld had erg veel slachtoffers gemaakt. Zoals steeds betrof dit mensen in bebouwde omgevingen.

Het 15.000 inwoners tellend kuststadje Taltal, 90 km zuidelijk van Paranal, slechts 60km van het epicentrum, noteerde 200 doden en 1000 gewonden. Ondanks het feit dat de overgrote meerderheid van de gebouwen er louter een gelijkvloers niveau heeft, zoals in al die barakkenstadjes in de Atacama het geval is.

Ook dergelijke cijfers voor het even grote kuststadje Chañaral, hoewel nóg 105 km zuidelijker dan Taltal, en dus zoveel verder van het epicentrum. En oostelijk van Chañaral was er dan Diego de Almagro met zijn 18.000

inwoners, met een gelijkaardig droef lot als Taltal en Chañaral. Net als in dat nog oostelijkere mijnstadje El Salvador met zijn 7000 inwoners.

Overal was de tol zwaar.

En nog eens ruim 80km verder zuidelijk aan de kust dan Chañaral, in Caldera, ook een kuststadje van rond 15.000 inwoners, ook daar waren nog enkele tientallen dodelijke slachtoffers geteld, naast heel wat gewonden.

En nóg 30km zuidelijker dan Caldera en wat verder van de kust, ligt dan de veel grotere stad Copiapó met zijn 160.000 inwoners. Hoewel al zo ver, al 280km van het epicentrum, telde men ook hier nog tientallen dodelijke slachtoffers en een veelvoud aan gewonden.

Overigens zoals in de andere richting van het epicentrum, naar het noorden toe, in Antofagasta, toch al 150km van het epicentrum. Ook hier waren enkele honderden doden geteld, en vele honderden gewonden.

Daarnaast waren er wereldwijd veel slachtoffers gevallen door een enorme tsunami. Ondanks talloze tijdige waarschuwingen, wat de wereld toch wel had verrast.

Ten slotte bevond het epicentrum zich nog net in de oceaan, 45 km voor de kust van de Atacama woestijn, onder de continentale zijde van de steile onderzeese valleiflanken naast de meer dan 7600 meter diepe Peru-Chile Trench, niet ver van het diepste punt daarvan, de méér dan 8000 m van het '*Richards Deep*'. Een onderzeese valleddiepte, zowaar ruim 10 km lager dan de nabije Paranal bergtop.

Die trog omgeving was de hevig actieve boosdoener - nergens ter wereld is de snelheid van tektonische rotscreatie zó groot als in dit deel van de Pacific, een rotscreatie via oceanische bodemspreiding, vanuit de East Pacific Ridge 4000 km verder in die Pacific. De resulterende hoge subductie-snelheid nabij de Chileense kust vertaalt zich in reusachtige krachtenopbouw en dito spanning-ontladende schokken, wat dan ook die immense dreun gaf aan het oceaanwater.

En dus die zware tsunami. En dus zoveel meer doffe ellende.

En dan op Paranal zelf. Er zijn 25 doden gevallen op het observatorium. De meeste anderen op Paranal waren gewond geraakt, enkele tientallen waren er heel erg aan toe. En de VLT bestond niet meer.

Dat alles was hem ondertussen weliswaar bekend, maar drong in zijn proporties compleet niet door. Hij besepte van zichzelf minstens dát hij

verward was, nog in een bepaald soort trance. Wel kon hij zich nog erg bekommerd voelen om het lijden van vele goede vrienden. Dat talent was alvast blijven werken. Maar zijn zelfheid was uit evenwicht, hij sliep slecht, en hij voelde zich soms wat depressief.

Zoals Imilla daar ineens begon te praten over achtergronden van die coma waarin Frans lag, dat verstond hij niet. Meer zelfs, zoiets maakte het hem moeilijk, het was hem allemaal zó al te machtig, en dan nog dergelijke zweverige dingen erbij!

Imilla had ondertussen alvast goed gezien, dat hij inderdaad echt stomverbaasd was over haar uitleg. Ze vatte nu duidelijk dat hij er geen snars van begreep.

En Waldo, die had, terwijl ze zo had gepraat, zelfs een heel merkwaardige bijgedachte gekregen. Hij had haar ineens bekeken als een dwaze, simpele, primitieve Aymara indiaanse. Terwijl Imilla toch zo'n waardevolle en rijke persoonlijkheid was in de tijd voor het drama. Was zij door het gebeuren dan plots zó veranderd? Of, was het zijn eigen verwarring die hem parten speelde, en was hijzelf het dan die Imilla anders zag?

Waldo was een eerlijk iemand. Dat maakte dat hij nu niet meer wist wat hij nog kon zeggen of denken.

“Ik ga een wandeling langs de kust maken Imilla. Ik ben er echt aan toe. Me laten uitwaaien, alle hersenkronkels laten plat slaan door de wind. Ik zal tegen de vroege vooravond terug langs het ziekenhuis komen, OK? Tenminste, ben je dan hier?”

“Waldo toch!” zei Imilla geschrokken, terwijl haar ogen vanuit bijna buitenwereldlijke diepten naar hem opkeken. “Het spijt me zo, dat ik je in verwarring heb gebracht met zo over die coma te praten. Ik zal dat niet meer doen.”

“Tracht het gewoon te vergeten, goed? Onthoud vooral dat we gewoon dezelfde zijn als voor de schok, dat het alleen de schok is die ons parten speelt. Uw wandeling zal je er zeker bij helpen. En als je om zes uur terug bent, kunnen we rustig samen iets gaan eten. Er is een echt gezellig eethuisje hier wat verder. Afgesproken?”

Waldo was opgelucht door deze wending. De gewone Imilla had hem toegesproken met de voor haar zo typische, empathisch omarmende warme erkenning. Alleen al hoe ze onmiddellijk begreep dat haar coma-uitleg voor

hem lastig was. Kon dat vrouwmens dan toch gedachten lezen? Hoe dan ook, ze was daar zoals hij ze kende. En dat deed hem deugd, zo'n ontzettende deugd.

“Dat is een goed voorstel, sla ik dus zeker niet af Imilla”, sprak hij dan ook, breed glimlachend. “Tot strakjes! Ik zal de oceaan de groetjes doen van u.” En zo verliet hij de ziekenkamer.

Na een tiental minuutjes mijmeren over Waldo's reactie, kwamen haar gedachten terug bij Frans terecht, stond ze op, en ging ze naast hem aan het bed staan. Ze hurkte en streekte hem langs de wangen. Ze vroeg hem, of hij Waldo had gehoord. Of hij had gehoord, dat het blijkbaar wel echt gedaan was met de VLT op Paranal.

Zoals gewoonlijk zat ze met haar gelaat heel dicht bij het zijne, in intense fysische en mentale aanwezigheid. En ze praatte maar. En nog eens klonk het: “Waldo was hier, hij kwam kijken hoe het met je gaat. Hij zei dat hij met de ESO directie heeft vergaderd. Het is een grote hilariteit, hoor Frans. De VLT bestaat niet meer, kun je dat nu geloven?”

En toen ontvouwde het zich.

Het onverhoopte tóch gehoopte. Geen dokter zou het hebben durven voorspellen. Het hoofd van Frans knikte ineens, amper bewegend maar onmiskenbaar, enkele keren na elkaar.

Met wijd opengesperde ogen voelde Imilla haar hart naar haar keel schieten. Ze had het toch goed gezien? Of niet? Jawel toch!

“Frans, m'n lieve Frans, je hebt gehoord wat ik vroeg!” riep ze impulsief.

En Frans zijn gesloten oogleden leken lichtjes te bewegen, en weer knikte zijn hoofd bevestigend.

Imilla riep zijn naam uit, staarde hem aan, bibberde ineens en begon te wenen. Haar tranen rolden, ze deden weken van hoop naar buiten vloeien, van gedragen gelatenheid die een groter dan normaal gewicht heeft gehad. Die tranen stroomden, zich overvloedig overgevend aan stuwende emoties van verbazing en dankbaarheid. Ze waren niet tegen te houden, zoals de vloed van de zee die haar getijdenkrachten volgt en veruitwendigt.

Aanhoudend weende ze, minuten lang, terwijl ze er zachtjes bij snikte en lachte. Ondertussen sprak ze steeds zijn naam uit, en hield ze haar wang tegen zijn gelaat, waardoor de tranen ook op zijn gezicht terecht kwamen.

“Frans, heb je inderdaad gehoord dat Waldo daarnet hier was?” snikte ze, zeker al de tiende keer.

En daar gebeurde het weer. Frans knikte weer eens, stilletjes, weer die kleine ja beweging. Het was een ja op die vraag, maar ook een ja op de vraag om te willen leven. Tenminste, dat dacht Imilla, spontaan, bijna onbewust maar toch niet helemaal onbewust. Want die levensvraag sijpelde door haar emoties heen, en deed haar dan plots een vraag stellen:

“Mijn lieve Frans, wil je inderdaad graag voortleven, wil je echt nog bij ons op de levende wereld blijven?” En weer knikte Frans die kleine bevestigende beweging met zijn hoofd.

Toen pas, na dat laatste ja-knikken, gingen zijn ogen open.

Imilla schokte van diep uit haar buik, zo geëmotioneerd was ze. Ze keek hem boordevol intense verwachting aan, recht in zijn ogen. Zijn ogen, wekenlang zo gesloten geweest, hadden zeggingskracht, Frans keek er direct en betekenisvol mee. Zijn ogen droegen een boodschap naar buiten.

Imilla kreeg haar emoties niet op een rijtje, maar capteerde die boodschap toch moeiteloos. Die blik, dat was een blik van pure uiting van levensvreugd, met passie zelfs. Zijn ogen gingen ineens terug toe, seconden lang, en dan weer terug open.

Toen beseftte Imilla dat het licht in de kamer waarschijnlijk nogal hevig was. Ten slotte was het late namiddag, en scheen de zon schuin naar binnen, weliswaar niet tot op het bed, maar de lichtkracht van reflectie op de witte muren was intens, voor die wekenlang gesloten ogen moest dit wel van het goede te veel zijn.

Ze ging dadelijk naar het raam, en draaide de verduisterende lamellen dicht. Ze kwam terug tot aan het bed, hem zorgzaam vertellend dat het getemperd licht wel beter zou zijn, niet.

Maar hoe wonderlijk toch, Frans schudde heftig neen, met een verbazende affirmatie in zijn ogen.

“Wil je dan, dat ik het open laat Frans?” vroeg ze verrast.

Hij keek Imilla zeer direct in de ogen en knikte duidelijk ja, terwijl zijn blik daarbij een onvoorstelbaar krachtige warmte uitstraalde.

Even was Imilla uit haar lood geslagen. Ze had vaak van hem gehoord hoe hij genoot van de warmte in haar blik, hoe hij er soms ondersteboven van was. Maar nu was zij het die ondersteboven was. Niet alleen een warme gloed vol

vitaliteit was het, in de kijkers van die zieke mens, ze straalden ook van dankbare liefde. Liefde voor haar, voor het leven, voor het zich aandienende. Ja, nu begreep Imilla dat hij die lamellen open wou. Hij wou van 't gulle zonlicht drinken, hij wou ten volle ontvangen van wat er allemaal in overvloed beschikbaar was.

Ze ging dan ook dadelijk terug de lamellen openen. Terwijl ze wat zenuwachtig sukkelde om de versleten trektouwtjes terug vast te binden, zag ze plots daarbuiten op de straat Waldo aangewandeld komen. Ze begreep niet dat hij na een kwartiertje al terugkwam, maar dat was bijzaak. Als een enthousiast kind rukte ze het raam open en riep zo luid ze kon Waldo toe, dat hij direct moest komen, dat Frans terug bij bewustzijn was.

Waldo had het blijkbaar duidelijk verstaan, hij stond er even stil van, en wuifde toen terwijl hij zijn manke tred zo goed en kwaad als het ging versnelde tot een soort wanhopig marathontempo.

Imilla was al snel terug naast Frans. "Oh Frans, m'n lieve Frans toch, Waldo komt dadelijk terug, hij zal er onmiddellijk zijn," zei ze, terwijl ze hem zacht langs zijn wang streelde. Ze begon terug te wenen, grote rollende levende tranen. "Wat ben ik blij Frans, je maakt me zo gelukkig, ik hou zoveel van je, en je ogen vertellen me dat jij ook nog bij mij wil zijn. Wat ben ik je daar dankbaar om, lieve jongen."

Ze bleef ondertussen maar wenen, een zacht en breed lachend huilen was het, met wijd open ogen.

Ook Frans kreeg vocht in zijn ogen. Zijn mondspieren bewogen almaar meer, met kleine spastische schokjes, maar geluid kwam er niet. Maar het bleek evenwel dat die resultaatloze poging om iets te zeggen van geen te groot belang was voor hem, want zijn oogtaal bleef stralend van pure dankbaarheid.

Als Waldo even later binnen kwam, merkte Imilla de uitdrukking van diens gelaat op. Ze kon niet anders dan er even om glimlachen. Het was een zodanig stupide verdwazing die ze las. Hij keek enkele keren snel heen en weer van haar naar het bed, en bemerkte natuurlijk hoe Frans zijn ogen open had. Hij ging naar het bed en hem toe, en zocht oogcontact, dat er dadelijk was.

Waldo's stem galmde bijna. "Frans jongen toch, ben je echt terug bij ons, hoor je ons echt?" riep hij uit. En Frans beantwoordde de vraag, bevestigend knikkend, zachtjes met zijn hoofd en hevig met zijn oogleden. Een zwak

vertolkt soort lach op zijn gezicht, zijn gelaat droeg een neiging tot verkramptheid door het onhandig meedoen van spiertjes, maar zijn ogen straalden, zijn wenkbrauwen bewogen licht op en neer alsof hij zijn knikjes kracht wou bijzetten.

“God god toch, Imilla, wat is me dat toch allemaal,” brulde Waldo het bijna uit. “Frans is er terug bij. En net nu, net vandaag, terwijl ik hier toegekomen ben.

En weet je waarom ik al zo snel terug was van m’n wandeling, Imilla? Ik had beslist om tegen die comateuze Frans te praten, het kon me ineens niet meer schelen dat ik niet wist of hij me wel of niet hoorde. Ik wou absoluut tegen hem babbelen, urenlang wou ik aan hem vertellen, over alles wat we allemaal samen hadden beleefd, vóór de aardbeving. Ik wou hem nogal eens aanpakken hoor, hij zou nogal wat te horen krijgen.

En kijk me dat toch aan, nu is onze Frans wakker, man toch, hoe lap je ‘t! Hoe is ‘t in godsnaam mogelijk, je bent terug, je bent er, helemaal. Jij grapjas, ons zo in ‘t gedacht laten dat je buiten spel waart, maar ‘t is u vergeven hoor. Je bent terug, dat is zo goed jong!”

Waldo stond te joelen van contentement, als een klein jongetje dat zijn vreugde niet op kan. Imilla kon het niet nalaten om het enthousiasme mee te uiten, en joelde met evenveel decibels dat ze Frans dadelijk ging opeten van puur verliefde passie.

Haar spontane lach klonk bijna kinderlijk lief door de kamer, en ze snelde terug naar het bed. Ze zoende Frans op de lippen, hem tegelijk strelend met bijna bibberende tederheid door zijn haren naast het verband.

Even later kalmeerde ze wat, en kwam het zachte oogcontact terug op het voorplan. Ze lachten elkaar toe, zij in haar volledigheid, hij met zijn ogentaal, zijn wenkbrauwen, de lichte bewegingen van zijn hoofd, en zijn gelaatsexpressie dwars doorheen resten verstarring heen. Maar dat bleek voor haar en voor hem evenwaardig, even volledig. En weer eens begon ze te wenen. Ze merkte hoe ook Frans zijn ogen weer vochtig werden.

Minuten en minuten gingen op die manier voorbij, stil geweest en gelach, en ontmoeting via het kijken naar elkaar.

“Dat etentje wil ik nu liever achterwege laten,” sprak Imilla na een tijdje, zich even richting Waldo wendend met haar betraande ogen, “ik wil veel te

graag van mijn lieve Frans genieten, en ik denk dat hij mij ook veel te graag bij hem wil. Is het niet Frans?” En Frans knikte, steeds met die stralende ogen.

Ook Waldo stond nu wat bedaarder naast het bed. Hij was al wat minder de kluts kwijt, keek rustig naar zijn vriend, en stelde hem een vraag.

“M’n beste Frans, mag ik u iets vragen? Heb jij daarstraks misschien gehoord wat ik aan Imilla heb verteld over Paranal? Daarstraks, voordat je uw ogen al had opengedaan?”

Frans reageerde enkele seconden niet. Waldo kreeg er even een naar gevoel van, een ja of een nee beweging was hem om het even, als er maar reactie kwam. Maar toen kwam die toch. Het was een rustige, duidelijke ja beweging. Imilla en Waldo keken elkaar even aan. Ze sprak dan tegen Frans, hem zachtjes strelend:

“Maar dat is van geen belang meer, de wereld is er, en die heeft geen VLT nodig, is het niet.”

Weeral duurde het even eer Frans reageerde. Hij schudde dan een kleine nee. “Wat bedoel je Frans?” vroeg Imilla, “bedoel je dat de wereld die VLT wèl nodig heeft?”

Maar Imilla zag nu de onmiddellijke reactie, die was duidelijk ontkennend. Frans beaamde, de wereld was nodig, de VLT natuurlijk niet.

Maar toen deed Frans iets speciaal. Hij schudde plots een kleine ja, een onmiddellijk nee, dan opnieuw een ja en terug een nee.

Imilla keek Frans aan, ze was verbaasd, en dacht razendsnel na over wat hij hiermee zou kunnen bedoelen. Haar intuïtie was sterk, dat wist ze, ze moest erop vertrouwen, en ze sprak uit wat ze aanvoelde:

“Wil je daarmee zeggen, dat je het belang van die VLT wel weet te relativiseren, maar dat je het toch erg vindt dat hij vernield is, dat die aardshok het allemaal in puin heeft gelegd?” Frans knikte nu heftig *ja* met zijn ogen en hoofd. Hij was duidelijk blij dat hij begrepen was.

Tien seconden later was er plots weer een reeks kleine reeks ja-nee bewegingen. Imilla speelde er direct op in.

“Je vind het antwoord nog niet voldoende, niet. Wil je zeggen, dat je wat meer informatie wil over wat er met wie allemaal gebeurd is?”

En weer de heftige oog- en hoofdbevestiging, en duidelijke blijheid om de communicatie.

En aldus moest Imilla de toedracht van de ramp toelichten.

“Dat is niet zo gunstig,” begon ze. “Jij bent één van de dertigtal ernstig gewonden, terwijl er een vijftig lichtergewonden zijn. En er zijn ook doden gevallen. Vijfentwintig mensen hebben het niet overleefd. De zes mensen van de keuken zijn er ook bij, het restaurant heeft de zwaarste tol geëist. Van de dertigtal mensen die daar waren, is de helft omgekomen.

Het was een aardbeving met epicentrum 65km westzuidwestelijk van Paranal, 45km ver in de oceaan. Een extreem zware, zwaarder dan de Mei 1960 record aardschok van 9,6M_w. Deze had 9,9M_w op de Momentmagnitude schaal.

Jijzelf werd geraakt door een balk en je hebt even verpletterd eronder gelegen, waardoor je niet meer kon ademen. En je hebt een grote hoofdwonde, en een inwendige bloeding achter die wonde. Je zal daar geopereerd moeten worden.

Maar we zijn hier in het ziekenhuis van Antofagasta. Hier kunnen ze die operatie niet uitvoeren. De dokters zijn aan ‘t wachten op een stabilisatie van uw toestand, waarna je de vliegreis naar Europa aankunt. In Leuven zal men je wel kunnen opereren, dat zal je weer helemaal beter kunnen maken. En natuurlijk, mijn lieve, lieve Frans, blijf ik overal heel de tijd bij jou.”

“De dokters Imilla!” riep Waldo ineens uit. “Wordt het niet eens tijd om de afdeling in te lichten dat hij bij bewustzijn is gekomen?”

“Maar natuurlijk, je hebt gelijk,” beaamde ze, terwijl ze zich naar Frans richtte, steeds hem langs de wang strelend als ze iets tegen hem zei. “Hey mijn liefste Frans, ik ga de dokter erbij vragen, ik ga hem vierkant zeggen hoe mooi je naar mij kijkt, ik ga hem uitleggen dat ik nog nooit in mijn leven iemand zo gezond heb zien kijken. Wacht je op mij? Ik ben zo snel mogelijk terug hoor. En dan kan je ondertussen met Waldo bezig zijn. Tot dadelijk, mijn heerlijke lieve levende man.” Waarbij ze hem een tedere zoen op zijn wang gaf, met een zoetgehalte dat honing overtrof.

En zo ging Imilla de kamer uit, inwendig zingend als de nachtegaal die ze in het verre België enkele keren had kunnen horen, tijdens haar pubertijd. Het leven kon als een stroom zijn met vernietigende draaikolken die alles herschikken, ze wist dit wel.

Maar het leven kon zich ook tonen als een pril ontsprongen bronbeekje, innig klaterend van bestaansvreugd bij wat zich aandient. Ze wist zich

momenteel alvast bij die nachtegaal en bij dat klaterbeekje. De wereld, haar wereld, zong het uit, als bij de zuiverste muziek van Schubert.

Al die eenheid inzichten die ze ooit verzameld had, de emoties vanuit die inzichten, het balde zich in haar binnenste samen, als was ze een bolbliksem van intense vredevolle liefdesenergie.

Een klein moment van introspectie schoot door haar heen, het vertelde haar dat ze eigenlijk ontzettend blij was dat ze als Aymara indiaanse had mogen geboren worden, als kind van haar wondermooie ouders, dat ze daardoor dichterbij was bij de dingen van het leven.

En dat haar zo wijze moeder haar toegelicht had dat ze een bestemming waar te maken had die de wereld moest dienen, dat ze daarom ook letterlijk de grotere wereld was ingestuurd op achtjarige leeftijd. Ze voelde zich dankbaar voor al die wegen die ze toebedeeld had gekregen.

Het deed haar ineens ook aan de Altiplano sterrenhemels denken, zoals ze die als kind aan de voet van de majestueuze Andesmassieven had gekend. Die alomvattende sterrenhemels uit haar jeugd. Zo terecht gecontinueerd in diezelfde sterrenhemels waarbij ze Frans had mogen ontmoeten.

Ze vroeg zich af hoe ze zich zou voelen, als ze eerstdaags terug in Europa zou zijn. Ze was wel benieuwd. Ze zou terug interacties aangaan met die bezige vermetele mallemolen, waar oude mythe en nieuw verstand zo onevenwichtig door elkaar was gemixt.

Het oude continent was in haar ogen een medebron van toekomst. Van bij de aanvang van het derde millennium zag ze de Europese tegenstellingen onmiskenbaar als katalysator in het opgroeien naar die toekomst.

De menselijke pubertijd begon daar stilaan flink vaart te krijgen. Prille humane volwassenheid van een rijpende mensheid lag in 't verschiet. Geen Hegeliaanse syntheses uit eerdere krachten, maar totstandkoming van het pure nieuwe, als mutatie die geschikt wordt bevonden door de Gaiaanse wijsheid om vast te houden. Het versleten Europa van de beloftevol wijzigende toekomst, ze zou het opnieuw betreden.

Het blije kind in Imilla straalde en zong het uit, zonder decibels, maar zo helder als was ze de mooiste liefdeschepping aan het co-creëren.

Nadat ze het doktersdocument had ondertekend, werden de afspraken met Garching gemaakt, waar het crisiscentrum nog steeds was geactiveerd. Er zou

binnen 4 dagen een passagiersvliegtuig met uitgebreide medische uitrusting en medische staf toekomen op de regionale luchthaven van Antofagasta.

Dus niet eens een vlucht naar Santiago. Rechtstreeks van Antofagasta naar Brussel zouden er een 30-tal patiënten onder ESO-contract gerepatrieerd worden naar Europa, waaronder hare Frans.

De redenerende wetenschapper in haar was er blij om. De specialisten en hun uitrusting in het toestel gaven haar een geruster gemoed.

Er was grote onzekerheid omtrent het verder verloop van Frans' medische toestand, dat bleef nog steeds een gegeven. Dat had men haar wel duidelijk op het hart gedrukt.

De structuur van de hersenbeschadiging was buitengewoon complex en bleef zelfs nog evolueren. Ze mocht hoop hebben, zo had men het gesteld, maar ze hield best ook rekening met een mogelijke wending ten kwade.

Europa. Wending ten kwade? Iets in Imilla wist dat Europa in deze situatie uiteindelijk eerder ten goede zou zijn. Uiteindelijk. Wat zich nu afspeelde, voelde als herhaling van lang geleden, toen ze als 8-jarige de Pinochet coup ontvluchtte, ook richting Europa, richting België. Ze had dit steeds als een waardevolle en goede wending in haar leven beseft.

Ze doorgrondde haar onbewuste, met schroom weliswaar, met veel marge. Niettemin kon ze duidelijk niet heen rond de steeds opnieuw in haar opkomende en bruisende duiding, en die duiding betrof de herhaling van positieve zaken.

De terugkeer naar Europa was ten goede, ook deze wending richting Europa, het kon gewoon niet anders. En hoe moest ze dat dan anders begrijpen dan dat het met Frans goed zou aflopen?

* * * * *

Nadat Imilla de dokter verliet en terug wou gaan naar de kamer van Frans en hun geliefde vriend Waldo, voelde ze plots een onweersstaanbare aandrang om zich even terug te trekken, in stilte.

Ze deed dit ook, en ging snel naar de nabije binnentuin waar nooit iemand zit, zoals ze al zoveel dagen had gemerkt. En inderdaad zat ze er dadelijk alleen, op een bank tussen een massief van halfhoge sierstruiken en een zandcirkel met zorgvuldig gesitueerde sierstenen. Ze zat in de schaduw van de

struiken, en wou zich zo aanvaardend mogelijk openen voor die aandrang; hier even alleen zijn, dat was nu haar nood en plicht.

Tegelijk, en dat was uitermate vreemd, begon, heel ineens, een totaal ander gebeuren zich abrupt te manifesteren. Ze begon ineens een enorme tweespalt te voelen.

Ze had zich nog nooit zo tweespaltig geweten, zover ze zich kon herinneren. Vertrouwen op haar in bewustzijn inschuivende intuïtie, zowel als vertrouwen op menselijke organisatorische aanpak, dat was haar helemaal niet vreemd. De beide richtingen hadden in haar wereldkijk zoals gewoonlijk zonder enige tegenspraak hun plaatsje.

Waarom voelde ze zich dan zo plots, heel onverwacht en zonder aanleiding, net daarover minder vertrouwensvol en zelfs verward? Zo plots. Alsof het verzoenbare net wél een onverzoenbaarheid impliceert. Hoe kon dit, wat was er aan het gebeuren, dit begreep ze niet.

De minuten schoven verder. En het bleef zo. Het verontrustte haar erg, bracht haar op slag uit balans. Alsof haar gewone evenwicht zwalpte, haar vrede bij de dingen des levens haar heel ineens ontglipte.

Ze was erg blij nochtans, door en door gelukkig, innig en diep dankbaar om haar teruggekomen vriend. En toch! Ze werd sinds daarnet ineens door iets uitgedaagd, dat ze volstrekt niet begreep. Alleen al haar ongemakkelijk gevoel bij die tweespalt, dat leek haar een buitengewoon onprettig achtergrondbesef. Ze wist vooral dat er iets anders in het spel moest zijn.

Ze vroeg zich af wat. Werde ze door iets aan het wankelen gebracht dat ze niet kon onderkennen?

“Oh god toch! Wát een rusteloosheid toch in me!” klonk het ineens hardop, en nóg eens zei ze dit even later, nu wel wat zachter.

Misschien was ze op een haar onbekende manier emotioneel aan het instorten. En dat net nu. Nu ze zich voorhield hoezeer de terugkeer naar Europa alleen maar beloftevol en positief zou kunnen zijn. Oh god toch, zo ongewoon bizar!

* * * * *

Imilla nam kort na zonsondergang al afscheid van Waldo, die ging op hotel enkele straten verder. Frans was grondig onderzocht geworden. Men oordeelde

dat het belang van een rustige slaap groot was, die rust vooral. En hij sliep. Geen coma, gewoon slaap.

In haar bezoekersbed naast Frans kon Imilla die nacht de slaap nochtans niet vinden. Ze was ontzettend onrustig. Ze was blij, zeer blij, vol verwachting dat het allemaal wel goed kwam met hem.

En toch was ze op een scherpe en pijnlijke manier totaal uit balans, zoals nog nooit in haar leven was gebeurd. Ze trachtte met hardnekkigheid vrede te vinden voor zichzelf met het besef dat ze dan toch emotioneel overspannen was geraakt. Ze prentte zich dat in, ten slotte was dat toch geheel in de lijn van wat men kan verwachten.

Maar het hielp niet. In de diepte geloofde ze haar eigen rationalisaties helemaal niet. Wat was er dan toch aan 't gebeuren? Wat maakte toch, dat ze haar originele basisvrede zo ineens had gelost?

Het was al ruim na middernacht toen een krachtige, heldere gedachte zich in haar opstuwde, zeggend dat ze botste tegen een reeks voortekens, die ze wist maar niet wou toegeven. Onrust over wat sommige aspecten uit de toekomst brengen zouden.

En dan daagde het haar, dat het wellicht zodanig belangrijke dingen zou betreffen, dat het duidelijk worden ervan onderdeel moest zijn van een vereiste groei onderweg naar die duidelijkheid. Dat het onderkennen van de betekenis zelf enkel maar resultaat kon zijn van iets dat nog diende te ontwikkelen. Hoe ook, het onduidelijk blijven ervan zal wellicht zijn eigen zinvolle redenen moeten hebben. Het alsnog duidelijker kunnen worden, zal zich wel aandienen, dacht ze dan, zodra de tijd en zichzelf er op een of andere wijze rijp voor is. Of juist nog, zodra zijzelf voltrokken heeft wat op haar weg ligt hiertoe.

Het ampele feit dat ze per se wou begrijpen, was een forceren op zichzelf, dat was niet goed, besloot ze.

Met dat opgekomen idee daalde een diep vredebesef in haar neer, wat haar bevestiging verstrekke dat ze juist zat. Zo diep was die vrede zelfs, dat ze in complete ontspanning even het nachtluchtje kon aandoen en naar 'The Goddess Image' kon grijpen.

Ze bladerde her en der door hoofdstukken, en nam sommige passages aandachtiger door. Tot haar ogen bleven hangen, klevend aan de afbeelding

van een paleolithische sjamanka die een beeldje in haar hand hield lijkend op de Venus van Dolní Věstonice.

Ze liet nu ruimte ontstaan voor een beetje mijmeren, legde het boek terug opzij en liet zich in complete overgave wegschuiven in een trancemoment. Ze genoot het beeld van die vrouw, die sjamanka die in extase danste en zong, en aldus de groep rond haar een verlangd evenwicht bood, de bijna magnetisch bewegende kracht van geesten ervoor toelatend.

Imilla wist zich uitgenodigd door haar extase. Haar eigen lijfbesef schoof nu in hallucinogene ritmen en tintelde naar koortsachtige hoogten.

Ze rook de doorwortelde grond van haar kindertijd in Parinacota, terwijl haar buik de muziek van haar dorpsgenoten hoorde resoneren, zinderend in de kosmos van haar lijf en van de verten daar rondom. Kloppend en stuwend als Andes hartslag, opgejaagd naar zangerig pulseren. Stomend van vermenging met weidse smeltmeren en Andes landschappen in wat ze ervan zag en proefde en hoorde in wereldverten, en simultaan in de moleculen van haar lijf, in hun planetaire tegenhangers en in galactisch wijd openstaande dimensies.

Met gesloten ogen en openstaande trillende lippen ontwikkelde de uitzinnigheid van Imilla's voelen zich tot een hete werveling.

Tot die ten slotte terug wou thuiskomen, zich afrondde en neerlegde. Die uitdovende werveling ging dan vloeiend over in de meest volmaakte rust. Een rust die elk uithoekje van haar lijf doorstraalde met wat zich aan beelden had aangeboden. Een absolute, liefdevolle rust die haar hart vulde.

Vanuit die diepe tere vrede sukkelde ze ten slotte wel in slaap.

Uitgeput.

Het was drie uur in de nacht, het holst van de nacht in het nooit donkere België. Het Leuvense Gasthuisberg ziekenhuis was bovendien helemaal een myriade van lichtjes. Het ademde dag en nacht, als een broeiende miniwereld van ellende, blijde verwachting, opluchting, geboorte en afscheid, leven en dood. Een complex met veel bezoekers ook. Op bezoek komende mobiele westerlingen die hun auto in de parkings achterlieten, hem afsluitend in het besef dat ze die navelstreng met de grote buitenwereld maar eventjes loslieten. Straks waren ze hier terug om de motor te herstarten, die motor van hun deelname in het werelddraaien.

Velen stapten met een portie onwennigheid dit complex binnen, wat meewarig meelij hebbend met degenen die niet zoals zij terug naar de parking zouden gaan. Meelij met de verblijvers, de pechvogels die waren opgenomen. Opgenomen in deze microkosmos vol tegenstrijdig besef, waar men angstig kon zijn om te verliezen. Verlies van al wat vertrouwd was, de collega's en het werkritme, de thuisomgeving, de geliefde kinderen, de geliefde partner, het gewone van de eigen manier van doen.

Imilla zat in de ondertussen vertrouwde kamer. De operatie van twee weken terug had Frans inderdaad goed geholpen. Het resultaat was meer dan bevredigend, zij beoordeelde het zo, en de medische uitleg bevestigde het.

Hij kon terug praten, zijn zintuiglijkheid was terug beschikbaar. Deels althans. Want, hij was verlamd in zijn benen, hij kon niet meer stappen. Zijn armen reageerden gelukkig wel, zij het heel lichtjes verminderd. Volgens de dokters zou de handicap van zijn benen mogelijk blijvend zijn, hoewel langzame verbetering nooit uitgesloten kon worden. Soms deed revalidatie en prikkelende massage toch wel wonderen.

De laatste dagen hadden ze erg veel gesprekken gehad. Sinds Frans uit zijn coma was ontwaakt, had hij uitermate rustig gereageerd op het drama dat zich had afgespeeld. Nu nochtans, na die operatie, nu hij kon praten, begon hij stilaan verzet te uiten tegen de catastrofe. Begon het gebeuren nu pas goed en wel door te dringen? Hij had vooral moeite met het einde van de VLT. Meer dan de menselijke tol, meer dan zijn eigen verlamd zijn, was dat iets wat hij

lastig vond om te plaatsen. Het was voor hem blijkbaar dan toch een groot stuk van zijn gewenste wereld, dat weg was. Hij ging door een rouwproces, merkwaardig genoeg vooral geënt op materiële aspecten van wetenschappelijk onderzoek.

Frans had sinds gisteren een rolstoel ter beschikking gekregen. Ze hadden samen tot laat in de avond overal in het ziekenhuis toertjes gemaakt, waren al vijf maal naar beneden gegaan, naar de bezoekerscafetaria. Ze hadden aan het raam naar de vijvers buiten zitten kijken, naar de bomen er rond, de vogels in hun grillig heen en weer gefladder, de mussen in hun gekibbel, zelfs de eerste lentezwaluwen die rakelings over het water scheerden.

Het was tegen zijn zin, dat hij dit rondkijken losliet en de raad van Imilla opvolgde om toch maar de nacht in te gaan, om te slapen. Gevolg van die tegenzin was, dat ze nu in 't holst van de nacht nog steeds aan 't praten waren. Zacht fluisterend, om anderen in nabije kamers niet te wekken.

Frans had geuit, hoeveel spijt hij had dat ze niet samen hadden geslapen tijdens de eerste vier weken van hun relatie. Welke hemel ze toch binnengingen, en welke dwaas hij toch was dat hij die eerste weken Imilla nog niet had aangehaald wat vrijen betrof.

En ook, hij kon zich met zijn verlamming wellicht deels verzoenen, dacht hij, maar hoe zouden ze hun vrijen met die verlamde benen waarmaken? Daarvoor zou hij zijn handicap nog het meest hartsgrondig verwensen!

Imilla had die verbitterde uitingen van Frans allemaal geduldig maar met veel verdriet aanhoord.

Ze was ten slotte gewoon blij dat Frans daar was, levend en sprekend. En ze hadden hun lichamen toch, ze waren toch vitaal levend? Hoe kan je nu triest zijn om iets dat niet kan, terwijl je zo blij bent om dingen die wel kunnen, vond ze. Hoe kon hij overigens betreuren dat ze twee maanden en niet drie maanden hadden samen geslapen? Dat was zo'n absurde negatieve gedachte.

Zag Frans de absurditeit niet van zulke negativiteit? En inzake de handicap, voor haar speelde dat geen rol, het zou toch heerlijk blijven, op variërende manieren, allicht is dat toch even mooi?

Ze had zich de moeite getroost met hem mee te denken, mee na te denken over wat allemaal niet meer zou kunnen. Ze had dan wel goed opgelet steeds te onderstrepen hoe leuk het kon zijn om te spelen op manieren die dan toch wel

zullen kunnen. Ze was informatie gaan opvragen, had een afspraak gemaakt met de psychologische dienst van het UZ, en had de vraag voorgelegd of er literatuur bestond over het seksleven van verlamden, of er zinvolle begeleiding of instructie was. Zijzelf vond dat overbodig, maar ze deed het in de hoop dat het Frans kon helpen in zijn kommer.

En inderdaad, een psychologe was hierover komen praten met hem. Die had hem duidelijk gemaakt welke getuigenissen ze ooit had gehoord. Getuigenissen die vooral toonden dat een leven met fysieke beperkingen ontzettend rijk aan mogelijkheden bleek te zijn, onvermoed rijk. En het meest straffe: zo vaak is zulk leven rijker dan bij degenen die zogenaamd ongehinderd zijn. Frans was dan inderdaad wat hoopvoller gestemd na deze toelichtingen.

Maar een uurtje later begon hij dan plots zich te verdiepen in de doffe ellende van de ramp, in het verwoest zijn van dat schitterende instrument dat de VLT was. Hij focuste dan op het verlies van iets dat hij nodig achtte voor de mensheid.

Op zulke momenten voelde Imilla wat kwaadheid opkomen.

Een weigering om te accepteren dat Frans zo reageerde. Dat hij zich te pletter keek op het negatieve, vond ze een soort heiligschennis. Een week geleden was het nog van geringe proporties. Maar het werd blijkbaar erger met de dag.

“Frans, kijk, zie je buiten de wolken drijven in die lucht, voel je hoe jijzelf die lucht in je longen mag opzuigen? Hoe heerlijk toch, jijzelf zei dat ooit zo vaak. Waarom val je dan telkens terug naar enkel dat negatieve?”

Imilla zei dit, terwijl ze wel wist dat het uitspreken ervan bijna olie op ‘t vuur was. Frans zou wrevelig en pettig reageren op die bedenking, en zodoende nog dieper in het protest wegzinken. Maar ze kon toch niet anders dan zeggen hoe ze het zag, ze kon toch niet rond de pot gaan draaien?

Volledig vreemd was het haar niet, die verdoemeniszucht die Frans vertoonde. Ze begreep dat dit een andere gezicht was van sommige restanten die Frans in zich droeg. Zin geven, wat aardig lukt zolang alles goed loopt, zolang de uiterlijkheden in hun concrete ritmen je in slaap kunnen houden.

Te zwak vermogen om zin te geven in zijn volle naaktheid, komt dan niet aan de oppervlakte.

Alleen wist Imilla niet, dat die negativiteit zulke intense impact op haar kon hebben. Ze deed haar uiterste best om kalm te blijven, met Frans zo redelijk mogelijk van gedachten te wisselen.

Maar ze werd er steeds kwader om, kwaadheid die ze dan niet wou tonen. Het begon al aan haar te vreten, hoewel het hier over een probleem van een tiental dagen ging...

Daar verbaasde ze zich over. Was ze eerder ooit zo ongeduldig geweest? En inderdaad, haar kwaadheid had alles met ongeduld te maken. Frans moest van haar al verder staan. Ze eiste iets.

Toen ze dit als inzicht stilaan ontdekte, was ze verontrust.

Waarom deed ze eigenlijk zo?

Dan dacht ze terug aan de dag dat hij ontwaakte uit zijn coma. Die avond dat ze de slaap niet kon vinden, de onrust die ze maar niet kon duiden. Het was alsof ze iets van haar onrust vastplakte aan dat ontwaken van Frans uit zijn coma. Wat, en hoe? En dat Frans haar ongeduldig maakte, had er al evenzeer mee te maken, vermoedde ze. Opnieuw: wat en hoe? Wat was dit allemaal toch?

Ze vond het buitengewoon verwarrend, dat ze er niet helder in kon zien. En ze spiegelde Frans ondertussen. Ze reflecteerde zijn onvermogen om hun beider ostinato ritme van *'The Goddess Image'* nog te willen proeven. Zelf greep ze er de laatste dagen ook niet meer naar. In het geheel niet. Ze had er de ruimte niet meer voor, de nood eraan bestond niet meer. Het bestaan van dat boek kwam gewoonweg niet meer in haar op, laat staan de betekenissen of de troost die het kon voortbrengen.

Tijdens deze laatste dagen vond Imilla wel soms een vluchtige rust in het lezen over actualiteit, in één van haar geliefde onafhankelijke niet-mainstream wereldtijdschriften, waar ze al lang op was geabonneerd.

Terwijl Imilla daarin las, meestal maar een klein halfuurtje, sloeg steeds het besef toe dat ze in Europa was. Waarom? Ze mijmerde opnieuw over de onrust dwars doorheen haar immense blijdschap na het ontwaken van Frans, in Antofagasta.

Ze had stilaan beet dat die onrust een buitengewoon belangrijk element van haar leven uitsprak. Alleen, ze vatte het niet. En waarom Europa? Elk reflecterend moment rond die onrust deed iets met haar tastende poging om het te begrijpen, ze verschoof die iets verder in een richting. Ook al wist ze niet

welke richting. Ze voelde enkel verschuiving. En dat de verschuiving almaar intenser werd, en ook betekenisvoller. De proporties van haar onrust persten wild, ze leken gewoon toe te nemen, en signaleerden haar dat er, voor haar dan toch, echt wel belangrijke dingen aan het broeden waren.

Gek. Soms vroeg ze zich af of zulke gevoelens gekend terrein waren voor vrouwen tijdens een zwangerschap. Als analoog aan het nakende baren. Haar kinderloos zijn, dat wist ze, kon haar hierin niet bepaald wijzer maken. Net daarom misschien dat ze het zich afvroeg, dacht ze toen.

Wat ze ook zo gek vond, was dat de rust die ze vond in het lezen over wereldschaal problemen, onvermijdelijk even later haar complement aanbood, onrust. Dit had ze nu al even beet. Maar ze las toch, nu over die nieuwe conferenties rond insectenterugval, ecologische degradatie, zoektocht naar pesticidenvrije landbouw, ongelijkheid in de wereld. Rust bij het lezen. Opzij leggen. Mijmeren, maar dan gegarandeerd des te meer onrust.

Dergelijke actualiteiten hadden onmiskenbaar een sterk uitlokkende werking voor diepe, heimatloze gevoelens van onvrede en onrust, dat begreep ze nu wel.

* * * * *

Voor het eerst nam ze zich voor, om het hier met Frans eens over te hebben.

Waarom overigens zou ze er alleen mee blijven zitten? Hij was opnieuw bewust, ze konden praten, hoe heerlijk was dat niet! En ten slotte, dat was toch ook een mooie basis van de hele fijne relatie met hem, dat ze heel de tijd konden praten, en over zo veel.

En het zou goed zijn dat het eens niet over zijn zwartkijken ging.

Nee. Ze zouden hun vertrouwde gefilosofeer eens kunnen toepassen op veldwerk. Grappig hoe ze dit voor zichzelf noemde, op het eigen veldwerk. Goed dan maar, dacht Imilla, mijn onrust bied ik aan Frans aan, als ons “veldwerk”. Waarom niet.

Het goede moment ervoor kwam al snel in beeld.

De ochtend na deze overwegingen was wonderlijk. Een stralende zon, een zacht spelend briesje in de berkenkruinen rond de vijvers. Vogels die kwamen

onderstrepen welk paradijs ons wereldhuis is. De tintelingen van pure verwachting kleurden de kamer. Een ochtend als bron van beloften, zoals Frans het op Paranal zo vaak had omschreven, beloften die prikkelend de vitaliteit aanspreken en de wildste mogelijkheden zouden kunnen baren. Vooral dus niet door te gaan slapen op zulk wondermoment, wat net wel eigen was aan zijn ritme op Paranal, althans gedurende de maanden voor ze hun relatie hadden gestart.

Frans uitte er iets van naar haar toe. “Ruik die zalige ochtendlucht nu eens, en proef die totaalsfeer, god toch, is het eigenlijk niet om er gewoon blij om te zijn”, sprak hij, “dat ik niet meer in dat absurde stramien zit van nachtwaken en in de ochtend gaan slapen?”

“He Frans, leuk!”, repliceerde Imilla met prettige vrolijkheid, “dat doet me plezier.”

“Wat bedoel je?” tastte hij naar toelichting.

“Gewoon dat je dit als goed beseft, dat je het waardeert”, maakte Imilla duidelijk.

“Ah, wel ja, inderdaad, maar dat is niet moeilijk om te waarderen. Het was zo hemeltergend tegendraads, tegen wat mijn lijf vanzelf aanreikt. Ten slotte, is onze natuurlijke aard niet die van dagdieren?”

Imilla knikte.

Ze zag een opening. Hier werd haar een moment gegund om te benutten, in zulke positieve sfeer kon ze Frans iets vertellen over haar eigen toestand, haar diep onduidelijke verwarring. En tastend naar de beste verwoordingen vertelde ze, hoe ze al drie weken haar evenwicht kwijt is, en ook wat ze er zelf al aan inzicht rond dacht te hebben.

En ze benoemde dit als hun beider ‘veldwerk’.

Na die vijf minuutjes durende uitleg, was Frans compleet van de kaart door wat hij had gehoord.

Hij wist niet meer wat hij moest denken.

Natuurlijk had hij zich de laatste 2 weken nogal nors gedragen, hij wist dat wel. Natuurlijk maakt Imilla het hare mee, en hij had inderdaad wel gemerkt dat ze het niet eenvoudig had met hem, met zijn weerbarstigheid.

Maar wat ze nu vertelt, oh god toch, oh god toch! Dat van die sombere donkere rusteloosheid, dat was iets totaal anders. Maar vooral dan nog, zijn ongeloof om wat hij van haar hoorde! Hij kon zijn oren eigenlijk niet geloven!

Enorm verrast was hij! Wat ze hem nu vertelt, spiegelde immers een nagenoeg identiek diep zwart gevoel. Identiek aan het zijne. Hijzelf was er toen diep door geschokt, door een angstaanjagende wrede zwartheid, toen, bij het ontwaken uit zijn coma!

Maar 't was amper te duiden. Een immensiteit die hij had gevoeld maar niet geplaatst kreeg, ze was te ongrijpbaar.

Frans begon nu wat te bibberen in zijn schouders en armen.

“Ik duizel gewoon...” uitte hij dan ineens onzeker.

Hij was, terwijl hij het zei, met een snelle gedachtesprong nipt gepasseerd langs haar speciale verwoording van ‘veldwerk’, wat een merkwaardige omschrijving. Ja, nu had hij wel zijn eigen veldwerk! Dat wat hier gebeurt, dat is zo ongelooflijk straf allemaal.

“Die onthutsende zwartheid die ikzelf meemaakte, dit moet ik dadelijk vertellen,” dacht Frans. “Onvermijdelijk, dit moet ze horen.”

“Je duizelt? Hoe bedoel je Frans? Wat is er?” reageerde Imilla ongerust.

“Imilla,” begon Frans aarzelend, “toen ik in Antofagasta ontwaakte uit de coma, maar nog voor ik iets kon signaleren met mijn hoofd en ogen, nam ik blijkbaar een reusachtig soort negatief gevoel of reusachtig verhaal uit die coma mee, met een gigantische onrust.”

“Het moet daardoor zijn geweest dat mijn ogen toen nog even toe bleven. Ik kan er zo moeilijk iets op plakken, daarom dat ik er tot nu nog niets van had gezegd.”

“Maar dat betrof in ieder geval óók iets dat een vreselijke, beklemmende, kwellende onrust inhield, toen op dat moment toch. Een enorme onrust, gruwelijk, nu ik eraan denk, huiver ik ervan.”

- Maar hij had dit amper uitgesproken, of hij kreeg plots een kanjer van een *déjà-vu* besef. Alsof hij dit al eerder in identieke omstandigheden voor Imilla ter sprake had gebracht, een grootse, kraakheldere *déjà-vu*.

En toen, naadloos aansluitend op die *déjà-vu*, of in die *déjà-vu*, of er tegenaan geplakt, drong een fantastisch perspectief zich aan hem op. Nee, meer. Het dreunde met verbijsterende brutaliteit frontaal in zijn gelaat.

“Oooh nee Imilla, nee! Nee! Oh nee!” brulde hij plots uit.

“Oooh Nee-ee!” De laatste uitroep ging van klank neerwaarts, was langgerekter maar wat minder luid.

“Frans wat is er?” panikeerde Imilla, en zag diep ontsteld hoe hij compleet bleek was weggetrokken terwijl hij die nee-uitroepen slaakte.

“Zeg iets Frans! Wat is er? Waarom nee? Wat gebeurt er?”

Imilla trilde van pure paniek. Wat was dit? Begaf Frans het mentaal? Help, oh God laat het niet waar zijn, dacht ze in een flits.

“Imilla, wat die onrust betreft”, stotterde Frans, nog altijd heel bleek, en hij was nu ook met zijn hoofd beginnen bibberen.

“Die onrust!”

“Wat, zeg iets Frans, wat van die onrust?”

Imilla haar paniekgevoel kreeg er een bijkomend kleurtje door. Ze vroeg zich ineens af of ze met haar verhaal, over haar onrust, Frans kon hebben overbelast. Wellicht was hij inderdaad mentaal niet bij machte om zich te concentreren op wat anderen meemaken. Had ze dit beter niet ter sprake gebracht? Het gebeurde zeer zelden dat ze zich schuldig voelde, maar nu drong dat gevoel in elk geval naar een eigen plaatsje binnen de paniek.

Frans bibberde en rilde almaar meer.

“Oh God, het daagt me plots Imilla! Ineens zie ik terug wat zich heeft afgespeeld toen ik uit mijn coma kwam, toen ik mijn ogen eerst nog gesloten hield, wat er toen gebeurde! Ik zie het helemaal opnieuw ineens! 't Is alsof het verborgen had gelegen, en nu is het naar boven gekomen!”

Hij bleef maar bibberen, en bleef buitengewoon bleek.

“Ik zag een reusachtige zwarte duistere calamiteit, zoals die op Paranal,” ging hij voort, “ja, ik zag heel gedetailleerd die verwoesting van op Paranal, maar het was niet Paranal. Het was gewoon *niet* Paranal, niet de VLT, maar ‘t was nochtans wél zulke annihilerende verwoesting die ik zag.”

* * * * *

Imilla hoorde de rillende bevende Frans aan, ... en heel ineens sloeg haar leven een reuzentel over. Heel ineens kon ze niet meer reageren, in het geheel niets meer.

Of tóch iets. Haar lichaam reageerde immers wél! Ze besepte hoe een immense weeë slapte door haar lijf trok. Heel acuut. Ze wist ook in een mesdun moment waarom die slapte er was. Feilloos. Het had heel plots nu ook totaal geen belang meer wat Frans hierna nog zou zeggen, omdat ze ineens al wist wat hij zou zeggen. Ze wist ineens perfect wat hij dadelijk zou zeggen.

Hij zou zeggen dat het een alomvattende calamiteit was die niet Paranal betrof maar de hele wereld. Hij had het beeld gezien van een reusachtige calamiteit die de hele wereld verwoest.

“Imilla,” zei Frans met bevende stem, simultaan met of dadelijk na haar gedachte, “het was Paranal niet dat ik zag, nee. Het was een reusachtige golf van immense zwarte schade die door de hele wereld trok. De hele wereld was in verwoesting! Dat zag ik.”

De woorden waren eruit.

Frans keek nog altijd even bleek. Zijn aandacht voor wat buiten hemzelf zich voltrok, was zeer gering, maar blijkbaar nipt voldoende om nog op te merken dat Imilla er wel bijzonder plat en uitgezakt bij zat, in die ziekenhuiszetel.

En plots plaatste dat zich, met dwingende voorrang, vooraan in zijn aandachtsveld.

“Imilla, je kijkt zo verward en zo aangeslagen,” meldde hij haar, “dat is zeker om wat ik nu zeg, niet. Is het daarom?”

“Frans, nee, tenminste niet alleen daarom”, reageerde ze. “Die onrust bij mij, en wat jij nu zegt. Dàt is het! Dat is de reden ervan. Dàt is echt de reden van mijn onrust, of jouw onrust. Vlak voor je het zei, wist ik het ineens, ik wist wat je ging zeggen, ik wist echt haarscherp dat je ging zeggen dat het de hele wereld betrof, en ik herkende het plots als dàt, dat zwarte, wat me nu al weken zo onrustig maakt. Wat me ontredde, het is dàt.”

“En jij spreekt het nu uit.”

Frans was de kluts helemaal kwijt, en viel stil.

Even later hernam zijn levende deelname aan het werelddraaien, en stotterde bijna, “wacht Imilla, wat zeg je? Je wilt zeggen..., je wist dus wat ik zei, je wist dat dan al? Op voorhand al?”

“Ja, nee,” klonk Imilla dofzacht, “niet echt op voorhand, alleen daarnet, ja dus, even op voorhand. Het drong ineens door wat je exact ging zeggen, en daardoor herkende ik dat op slag als de reden van onrust bij mezelf! Tegelijk zie ik dat nu. Dat het net dàt is, mijn donkere onrust die mij al even zo zwaar onderuit haalt. En jij ook hebt datzelfde besef ondergaan!”

De plots diep verwarrende loop van hun gesprek, het gigantisch brede gebied dat hun besef bereikte, de verlamdend zware emoties die dit inhield,

het deed niet alleen Frans duizelen, beven en bleek uitslaan. Ze waren allebei bleek en uiterst aangeslagen. Frans nog altijd bevend en bibberend, en Imilla bleef een heel wee zwaktegevoel in haar lichaam voelen. Alsof haar vrouwelijke sterkte en haar hartelijke vrijmoedigheid was beginnen weglekken uit haar materiegebonden lijf, uit haar natuurlijke wereldse geaardheid.

Net nu schoof even een wolk voor de zon. De plotse schaduw gaf de kamer een onheilspellend grauw aspect, als om hen beiden diep genoeg in het duister te hullen.

Dan volgde een donker zwijgen. Ze gleden beiden daarin weg.

Een diepe en akelige, loodzware stilte.

Ze keken af en toe even naar elkaar, dan naar het raam, hun voeten, hun handen, de bedsprei, het bedframe, de gordijnrails, de lichtarmaturen. Wat ook maar ter beschikking kon komen om even hun niets meer ziende blik op neer te leggen, het werd onwillekeurig benut.

Tijd schoof verder.

Het was al tien minuten na hun laatste woorden.

Die wonderlijk beloftevolle ochtend bestond niet meer.

Ze waren overigens niet meer in die kamer, ze wisten gewoon niet waar ze waren. Ze waren in besef van een schokkend zwart hellebeeld, en in het besef dat ze beiden in datzelfde besef waren. Ja, daar waren ze, in dat besef. Geen zonnige ochtend, geen prettig tintelende kamer, zelfs alsof ze niet meer ademden.

Ze waren zich natuurlijk compleet niet meer bewust van hun rijke besefbeelden uit *'The Goddess Image'*.

Gedaan, die voorstellingen rond mens-zijn, die ontmoeting met gevoelige venusbeeldjes of resonerende grotschilderingen, ontstaan na honderden millennia groei tot de hoogrijpe aanwezigheid van een rijk multidimensionaal mens-zijn. Bekwaam om sjamanische wijsheid en de spirituele uitingen ervan voort te brengen gedurende zoveel tientallen millennia.

Alles was helemaal weg.

Zelfs hun zelfheid, leek het.

Er was alleen nog maar dat ontstellend besef uit hun voorvoelen, als weergalmende planetaire grotschildering in hun eigen extatisch meemaken. Dat adembenemend zwarte zware beeld.

De zon wijzigde niets aan het decorum en weigerde zich te moeien. Ze bleef dan maar betekenisloos haar licht pompen. Tot de ontvangende zijde zou verschuiven. Betekenis was niet haar taak, dat was aan de ontvanger en gever van aandacht. En zo bleef de wereld zijn draaien handhaven, ongestoord, ongeacht welke connectie uit aandacht zich zou aandienen, of ongeacht het ontbreken ervan.

Tot een beklemmend, nog toegevoegd lang kwartier later er plots iets ontwaakte.

Dank zij Frans.

Nu was het Frans die zich manifesteerde als de eerste die terug begon te landen, en Imilla ter hulp schoot. Niet de bloedende Imilla op Paranal na de aardbeving, die Frans ontzette uit zijn geklemd liggen. Nee, nu was het de verlamde Frans die een slappe, bleke Imilla terug naar deze kamer wil krijgen, haar in haar gewone vitaliteit terug wil, haar het leven in wil stuwen.

“Imilla, je bent nog altijd zonder expressie in je gelaat, dat is echt niet goed. Zou je niet even op bed gaan liggen?”

Maar ze reageerde niet. Frans gaf evenwel niet op.

“Imilla, weet je, ik weet echt niet wat de draagwijdte is van dit alles. En dat we het allebei tegenkomen. Ik heb geen flauw benul. Verdomme ik snap niets meer en weet niets meer! Behalve voor jou, Imilla! Ik weet met zekerheid dat we ons moeten herpakken. We moeten bekwaam zijn om bijvoorbeeld naar buiten te gaan. Ja dat is het, we moeten even de zon voelen en het briesje, we moeten die vogels horen, de heesters ruiken. Echt Imilla! Echt waar!”

Imilla was blijkbaar dan toch gevoelig gebleken voor die wekkende woorden van Frans, ze reageerde erop door de waarde ervan te vatten. Even later sprak ze dit uit. “Dat is waar Frans. Ja, ik denk dat het goed is, dat we niet te lang wachten om eens naar buiten te wandelen.”

“Ons veldwerk,” zei ze ineens. En er klonk een onzeker lachje bij. Frans wou net vragen of ze zijn rolstoel wou klaarzetten tegen het bed, maar onderbrak die intentie. Hij keek haar aan.

“Wat zeg je? Veldwerk?”

Nu keek ze Frans erg direct aan, en al heel wat levendiger. Frans nam het waar, haar flets weggetrokken bleekheid was minderend, de gewone kleurige expressie van haar gelaat was opnieuw merkbaar.

“Ons veldwerk”, ging Imilla voort, “dat is niet zoeken naar het waarom van onrust, maar bezig zijn met verklarende duiding, met inzicht in dat diepzwarte hellebeeld.”

“Oh nee, jij met je veldwerk Imilla, waarom zeg je dat nu toch, laat ons asjeblijft eerst naar buiten gaan. Eerst ademen, voelen, gewoon leven.”

Frans vertolkte inderdaad terughoudendheid jegens de bedenking van Imilla, hij voelde ze immers aan als echt ad hoc, maar... te snel. Nog niet om nu al te kunnen vastpakken als vaststelling.

Ja, eerst terug leven, dacht hij, de gewone dingen, vooral gewoon, zo gewoon mogelijk, en zo levend mogelijk.

En zo waren ze twintig minuten later in de vroege ochtendlucht.

Frans spartelend om het gewone en het goede van vitale beleving te omarmen, ondanks zijn diep ongerust zijn, wat hij echt wel even apart wil houden.

En Imilla met haar open absorberende hart, opnemend wat ze als levend weet, maar tegelijk de ongerustheid vanuit het massieve beeld opnemend. Zou een hart dat wordt aangestuurd vanuit het vrouwelijke principe misschien zoveel meer simultaan kunnen absorberen?

Beiden waren ze nochtans heel duidelijk hier, en met hun volle aandacht. Ze deelden dat ook, ze attenderden elkaar nu met bijna onwereldlijke mildheid op de geuren en kleuren en geluiden. Zich bijna over-enthousiast gedragend, precies zoals een wenend kind dat net ervoor was gestopt met schreien, als om die tranen te vergeten.

En toen, impulsief, vroeg Imilla of ze straks samen ‘*The Goddess Image*’ niet ter hand zouden nemen, en jawel, Frans ging er op in. Met enthousiasme zelfs. En zichzelf ook, ze keek er nu al naar uit.

Het zintuiglijke, het levend zijn en weten en voelen en beseffen, werd min of meer opnieuw als feest herkend en genoten. Nog onzeker weliswaar maar het was er. Ondanks de enormiteit van dat als apocalyptisch begrepen beeld dat zich had opgedrongen aan hun bewustzijn, dat schokkend zwarte beeld van wereldverwoesting dat hen – ongelooflijk – samen overkwam.

Het was nu ruim drie maanden na de operatie van Frans.

Hij was merkwaardig mobiel in zijn beperkingen, en dat was te danken aan wondere evoluties die aan zijn zijde waren geweest: er was almaar meer leven gekomen in zijn armen, ze waren heel goed bruikbaar. Alleen zijn benen bleven stuurloos bengelen, hij zou allicht rolstoelafhankelijk blijven.

Toen Imilla en Frans zich beiden voluit hadden gerealiseerd wat zich aan hen beiden als gigantisch beeld had vertoond, waren ze vrij snel tot de slotsom gekomen, dat dit ten slotte helemaal niet zo vreemd was.

Ze waren beiden bekwaam genoeg, zij op haar manier, hij op de zijne, om de tekenen des tijds sowieso scherp te vatten. En dat was nu eenmaal vooral het totaal onhoudbare verhaal van de mensenplaneet, een piste van verdwazing, van diepe afgescheidenheid van bron en van echte potenties. Dat vermetele groeiverhaal van de mens in zijn onderzoekende en expansieve zonnecultuur, met zijn stortvloed van oneigenlijkheid, onechtheid en verloren lopen, dat lazen ze moeiteloos.

Wat een contrast, wisten ze, met het samengebalde evenwicht vanuit een honderden millennia lang gegroeide maancultuur, zoals frappant getoond in *'The Goddess Image'*. Zoals vandaag nog leesbaar in de talrijke tribale volkeren, die de restanten ervan nog vertolken.

Zowel Imilla als Frans lazen de globaal geworden mensenplaneet, vooral sinds de opkomst van landbouw en het temmen van dieren en het ontstaan van eigendom en patriarchie, als het testend verlaten van de maancultuur. Alsof de baarmoeder van de vrouw-godin of de sjamanka moest worden verlaten.

Als een rijkelijk aftastend, maar almaar meer geteisterd mens-zijn.

Veel te zwak geaard. Diep onaf. Afdwalend. Met tienduizenden geschonden aspecten van verbinding met bronnen. Met ontkenning van de natuurlijk gevende aard van de levende planeet.

Het hoognodige sacrale huwelijk tussen Yin en Yang was in de mist gegaan. Yang was op hol geslagen en verworpen tot meester in domheid. En vrouwelijkheid en dus ook de aarde was millennia lang diep gekwetst, verkracht. Resultierend in een overspannen, donker gebrek aan evenwicht,

uitmondend in dodelijke horror realiteiten. Gruwelijk ver verwijderd van de natuurlijke manier van bestaan binnen de Gaiaanse natuur - terwijl de mens nochtans die natuur *is*. Verdwaald in Koyaanisqatsi.

Het culmineerde bij hen stilaan in een hart dat weent. En een hart dat weet. In haarscherp weten dat rijpere mogelijkheden helemaal geen fantasie zijn. Dat die mogelijkheden worden gevoeld en gehoord in de hartstaal, en dus wachten om te mogen ontstaan via zulk sacrale Yin-Yang huwelijk.

Imilla had vanuit haar achtergrond, Frans vanuit de zijne, een kijk erop ontwikkeld, en die beide vistas mengden ze. Ze hadden over hun wereldkijk zo vaak gepraat op Paranal, en nadien.

Ze beseften ook, dat hun steeds ter hand nemen van '*The Goddess Image*', als hun ostinato dagritme in hun relatie, een rol was beginnen spelen in hun leven. Dat was hun reflectiescherp, als een verre bergflank die hun roepend gevoel een echo aanbood.

Als dan het choquerende beeld van een geheel instortende wereld zich had gemanifesteerd in het Leuvense Gasthuisberg ziekenhuis, duurde het ook niet lang tot ze beiden dit als de vanzelfsprekendheid zelve erkenden. De wijze van manifesteren was erg vreemd. En dan nog voor hen beiden, simultaan. Sterk was dat! Het bleef hen heel erg verbazen.

Maar hun verwonderde vragen waren ook een bestuiving van open verbeelding in open onschuld, wat dan het zaad van het heldere weten voortbrengt, die verwondering vroeg dan in antwoordklanken.

Had de enorme calamiteit op Paranal dan toch een uitlokkende werking ervoor gehad? Was die coma van Frans niet als een barst voor precognitief besef dat wou doorsijpelen, als was het een bijna-doodervaring die spontaan grootse kraakheldere inzichten had aangeboden? Had Imilla bij het ontwaken van Frans uit zijn coma die kraakheldere dramatische precognitie onbewust gevoeld en gelezen? En daardoor dit allemaal geïnternaliseerd, geabsorbeerd, gekopieerd?

Wel, die eerste dagen na die belevenis hadden ze beiden het sterke vermoeden, dat dit allemaal min of meer zo was, het klopte zo wonderwel. En jawel, ondertussen, zoveel weken later, was dit als inzicht zelfs uitgerijpt tot een volkomen duidelijke zekerheid.

Maar daar waren ze nog amper mee bezig.

Des te meer waren ze sindsdien bezig met de betekenis. Ze konden hoe dan ook de inhoud ervan almaar beter situeren. Ook simultaan blijkbaar, en ook samen. De inhoud betrof een dwingende geboorte die een voorafgaand bestaan laat stoppen, de foetus moet eindigen in zijn bestaan als foetus, als het kind de wereld wil ingaan. De metamorfose van rups tot pop tot vlinder.

Of een Apocalyps, in zijn basisbetekenis, als een gekend maar verouderd verhaal dat instort, waardoor een reeds bloeiend, wachtend nieuw verhaal stuwend zijn zinvol vervangende bestaansruimte vindt.

Imilla had in hun gesprekken hierover vaak verwezen naar velen die hierover hun kijk hadden neergeschreven. Als biologe citeerde ze graag twee vakgenoten en wijze vrouwen, evolutionair biologe en futuriste Elisabet Sahtouris enerzijds, en biochemicus, genetica- en evolutiespecialiste Mae-Wan Ho anderzijds.

Sahtouris, met haar heerlijke boek *Earthdance, living systems in evolution*, en Mae-Wan Ho met haar talloze geavanceerde artikelen over de ‘echte’ fysica van water en leven, zoals aan bod komt in haar vele boeken, en in haar laatste overzichtboek *Meaning of Life & the Universe: Transformation*.

Ze genoot van Sahtouris, die zo goed de contextuele holistische diepte van het leven vatte, begrijpend dat een geheel zoveel meer is dan de som der delen, dat het autopoietische, niet-mechanische pulseren van het leven minstens een schepping is vanuit ‘infodynamica’ wetten van informatie of bewustzijn. Wetenschapper Kropotkin begrijpend, die Darwin terecht corrigeerde met zijn observaties rond het overweldigend belang van wederzijdse samenwerking, saamhorigheid en voordeel in de natuur, – net als ons lichaam, mirakel van duizelingwekkend intense info-relaties als ware liefde-relaties.

En dan genoot ze al even mateloos van die slimme én poëtische Mae-Wan Ho, die zo scherp de talrijke wetenschapsdimensies zag die aan grondige herbronning toe waren, en die in hun oude lezing dwaalden, met droeve gevolgen qua mens- en wereldbeeld en qua kijk op het leven.

Maar ook andere denkers.

Zovelen inspireerden haar, elk soms met eigen bijzondere en wonderlijk inspirerende aandachtspunten. Jung natuurlijk, die was wel vaker een soort startpunt. Of intuïtieve esoterische zoekers als Alloya Huckfield, of esoterische

én praktische denkers zoals Jude Currivan, Tom Kenyon en anderen. Zulke richting was een soort begeleidende aanjager van haar nieuwste groei. En, ze had tegelijk hulp ontmoet... de grootmoeders! Ze had het allemaal toegelicht aan Frans, die er aangenaam door was verrast.

Noord-Amerikaanse Hopi indianen, die van het *Koyaanisqatsi* begrip, hadden ooit een sterke profetie uitgesproken: *‘Pas wanneer de Grootmoeders uit de vier richtingen komen en spreken, zal de wereld genezen.’* En jawel, dit speelt zich af, nu, net in dit eigenste tijdsgewricht.

Via esoterische weg spreekt een raad van grootmoeders hun hogere, helpende kennis uit via ontvangster Sharon McErlane, die dat in vier boeken een letterlijke neerslag gaf. Wat een betoverend sterke leidraad! Wat een appèl om onze hoogste waarheid in zijn liefdebron onder te dompelen!

Zoals even betoverend te horen in indrukwekkend pure boodschappen van de nog jonge Kiesha Crowther, die via wijze ouderen van de Sioux indianen tot “Little Grandmother” is geïnitieerd - conform haar lotsbestemming.

En voorheen waren er ook al de twee boeken van Claire Heartsong, waarin Anna, de grootmoeder van Jezus van Nazareth, diepgaande bewustzijns-informatie doorgaf, weerom rijke lering.

En dan was er ook nog een ontroerend fris *liefdesmanifest* omtrent het vrouwelijke principe, de rijke bewustzijnsinformatie geschonken door Maria Magdalena in haar verslag van haar relatie met die Jezus. In het boek van ontvangers Tom Kenyon & Judi Sion, *‘Het Magdalena Manuscript’*.

Imilla had al die boeken gelezen, stond er moeiteloos voor open, want wist er al van.

Die inzichten hadden haar verder gezet op die *weet-weg*. En ze had er een klein gedichtje over gemaakt dat Frans met plezier had gelezen:

DE TAFEL

*Rondetafel en vergadering was
vanouds kraamkamer van decreet,
foetusgroei was nooit in handen,
‘t lot van boreling des te meer.*

*Rondetafel en haar standpunt etterde
in tragische wonden, beperkte psyche
zwalpte rond in dwaasblinde macht,
kneedde de velen ver buiten de tafel.*

*Hoor! nakend eindeloos onderverdeeld
bestuur uit separatieloze yin, vol van
wijsheid, dit zingt alom 't ontstaan
in vele harten ver buiten de tafel.*

*Tafel ontvangt in beloond geduld haar
grootmoeders, die inspireren en die
nodigen tot minder-doen, meer-zijn,
die hefboom zijn voor aarding,*

*die praten in kracht van sacraal,
die taal van liefde vertellen, die
gidsen richting echt-heid, die
zaaien voor wijzere mensheid.*

“Dit is duidelijk een erg recent gedichtje van je,” had hij geopperd. Waarna ze stelde dat het inderdaad dateerde van na haar periode van de ‘murtitis en projectitis’ infecties.

Frans keek even verbaasd op: “Euh, wat is dat? Wát voor infecties zijn dat?”

“Wel, weet je ’t niet meer,” glimlachte ze, “die avond op Paranal, toen ik in mijn eigen oude gedichtjes dook? Ik was toen vergeten verwoordingen tegen gekomen, die termen *murtitis* en *projectitis*, twee woekerende ontstekingen van waarheid, wat ik dan eens had benut in een reeks gedichtjes.

Murtitis was dan infectie van waarheid vanuit onze obsessie omtrent controle en eigendom, om hokjes te voorzien waarin de ander moet passen, of muren waarachter hij thuis moet horen, ten gronde zoals gezien vanuit ieders eigen periscoop en dom tunnelzicht.

Mijn idee en *mijn* eigendom, net zoals *mijn* copyright overigens, het zijn zulke povere en vooral liefdeloze illusies, dat ontdek je snel als je eerlijk rondkijkt. *Murtitis* heeft altijd heel veel geweld uitgelokt, diep triest ingaand tegen ons hartsweten, ’t is om te wenen, wat we dan ook doen, als bijvoorbeeld

een boek of film zulk geweld hartverscheurend toont vanuit het perspectief van het slachtoffer.

En die andere infectie van waarheid, *projectitis*, zag ik dan als het zo droeve verloren gelopen zijn van Yang energie, in almaar doen en almaar projecten realiseren, eindeloze projecten die ten slotte vooral eigen ego oppompen, en die het mirakel, dat we als mens zijn, jammerlijk plat pletten in vergetelheid en oneigenlijkheid.

Wat ten slotte een niet-sacrale economie en aldus ook het Antropoceen heeft uitgelokt. Omdat het reusachtige Koyaanisqatsi wiel dan maar doordraait in zijn eindeloos voortgaande blinde projecten, door verloren Yang energie zonder zijn broodnodige inbedding in een impliciet gidsend Yin. *Projectitis*, dat is een ontsteking van waarheid vanuit zijnsvergetelheid, die bijna alle mannen heeft aangestoken, maar blijkbaar ook een buitengewoon grote groep vrouwen.

Het is ronduit pijnlijk om te constateren dat heel veel vrouwen zich hadden kunnen ingraven in hun eigen patriarchie. Zomaar die erge mannelijke ziekte tragisch imiterend.

Het zijn ten slotte zulke jammerlijke en overbodige ontstekingen. Wat mogelijk misschien wel transparant wordt beseft ten tijde van je nakende stervenstransformatie. Indien zo, dan weliswaar in liefhebbende mildheid jegens het mirakel van je Zelf.”

Bij die laatste zin ontvouwde zich een mooie heldere lach, en knikte ze nadrukkelijk affirmatief.

Frans glunderde, in een blijde lach, “je benutte pittige verwoordingen toen, maar inderdaad, ze omschrijven de essenties wel heel mooi en adequaat.”

En hij straalde, diep gelukkig om haar liefdevolle wezenlijkheid. En dan gaf hij haar een eindeloos tedere zoen op haar voorhoofd, terwijl hij intiem en zachtjes haar eerlijke en schone waarheid streelde in een honingzoete verwoording, “oh jij toch, mijn pittig en zo lief en wijs, helder weet-voelend hartsdichtertje...”

Frans had ondertussen ook zijn eigen transformatieve denkers die hem hielpen.

Voor hem was het transformatieve denken van belang van mensen als Eisenstein, Laszlo, Levy, Lorimer, Luke, McGilchrist, Paine, Plotkin, Tarnas,

Vaughan-Lee, en oh zoveel andere zoekenden inzake toekomst, transformatie, betekenis. En ja, ze waren beiden wel nieuwsgierige zoekers, dat deelden ze. Filosofen in de bronbetekenis van wisdom lovers. Lezen van wat andere wisdom lovers te bieden hadden, hoe ook, dat was deel van hun leven.

Sinds hun diepe ervaring van aankondiging van wereldwijzigende gebeurtenissen, waren ze nog intenser een persoonlijke groei aan het doorwerken. Toeval is vaak geen toeval, wisten ze. Het is niet zo dat iemand een weg bewandelt, 't is eerder dat hij een weg heeft te bewandelen, als een voorziene piste ter ontwikkeling, zoals aangereikt door het universum, en zoals begeleid door synchroniciteiten.

Beiden wisten ze dit.

En ze bonden aldus steeds meer elementen aan elkaar. Ze leefden, zoals Imilla het eens uitdrukte, almaar meer hun authentieke re-ligare, letterlijk opnieuw verbinden, zoals het Latijnse woord religare betekent. Opnieuw verbinden met bronnen.

* * * * *

Het was een milde vooravond vroeg in september. Zacht en helder nazomerweer bood een genietbare lichtinval in hun kleine flatje in Leuven, dat ze hadden gehuurd sinds de aankondiging dat Frans het ziekenhuis mocht verlaten.

Als zo vaak waren ze gedachten aan het delen. De calamiteit op Paranal was – weer eens - het gespreksonderwerp geworden, nadat ze net ervoor hadden gegrapt over het verschil tussen de Belgische lichtinval en het woestijnlicht op Paranal. De vraag waar het woord ‘verlichting’ het meest van toepassing was, had een speelse heen en weer van replieken uitgelokt.

En dan toch terug de grote calamiteit.

“Wat me blijft verwonderen, Frans,” merkte Imilla op, “is dat je die eerste maand na je operatie zo lang bleef getuigen van je rouw om de verwoesting van de VLT. Waarom kon dat zo lang duren?”

Hij liet zijn gedachten er even over dwalen, en reageerde tastend.

“Wel ja, inderdaad, het was toen nogal een rouwgevoel, he. Bedoel jij dat er iets essentiëler speelde voor mij?” “Nee, eigenlijk niet,” reageerde Imilla, “maar als we tegelijk weten, dat nakende toekomst onvermijdelijk die diepe

metamorfose moet zijn... krijgt die rouw geen troostend schouderklopje? Hoe intrinsiek kansvol is het niet, zulk drama? Is het ten slotte niet bijna onvermijdelijk, om een knoeiboel van al te veel foute aspecten te laten verdampen?"

"Naakt Yang zonder Yin-inbedding ontstond 12 millennia geleden in zijn aanloop naar Göbekli Tepe. Sedentair bestaan via landbouw en veeteelt, baarde ook eigendom. En dus controle, dus patriarchie, dus slavernij. Wat het begin werd van 12 millennia onderdrukking van de wijs-vrouwelijke creërende dimensie, van een *godin*-beeld van liefde en gave. Wat het begin werd van de dolende, arrogante, eerder domme liefdeloze man. Zijn obsessie voor controle zou vanaf nu alle sacraliteit wegblazen."

"En dus," verduidelijkte ze, "als dit moet gecorrigeerd, vergt dit dan geen stevig en vooral essentieel dooreenschudden?"

Imilla was opgestaan terwijl ze dit zei, en zette zich op een krukje tegen Frans zijn rolstoel. Ze had behoefte om hem te strelen.

Hij boog zich wat opzij, een kleine tedere zoen gevend, en stelde dan: "Gelukkig, mijn lieve Imilla, dat we als individuele kleine mensjes daar niet zo eventjes in hoeven te beslissen he. God beware ons. Maar goed, wat je zegt, blijft waar."

"Maar ... veel ellende," zei hij, "én verlies van wat in se onschuldig was, dat zal deel zijn van een collaps van onze grote wereldverhalen, niet? Zegge veel verwarring om 't verlies van miljarden VLT's. Oeps, dat klinkt raar."

"Nee, geen probleem", weerlegde zij, "je verwoordt een deel van wat ik vermoed. Een collaps met veel effecten, veel ellende en verwarring. En verlies van in se onschuldige, goede dingen. Maar dan denk ik niet dat de aandacht daar naar gaat. Ze gaat vanzelf wel naar al wat nieuw in de plaats komt. De basisnoden als sturend trouwens."

"En ook de zin voor essentie als sturend?" vroeg Frans zich af.

"Voor mij is dat een zekerheid. Echt waar." Imilla sprak dit laatste uit met een stelligheid die Frans even verwonderd deed opkijken.

"Voor mij eigenlijk eerder iets dat ik hoop, in plaats van weet, euh... denk ik", poneerde hij voorzichtig. "Alhoewel, essentie van wat mens-zijn echt inhoudt, is het enig mogelijke dat dan wordt benut. Wellicht is je zekerheid toch terecht, Imilla."

“En ook,” voegde Imilla nog toe, “de spirituele dimensie. Je mag het niet onderschatten welke vaart er kan komen in het rijpen van veel lagen van essentie.”

Hij was almaar meer mee met zulke inzichten, en ook die spirituele dimensie. En, hij was ronduit verbaasd, hoe hij zolang binnen het verhaal van het beperkend causale en lineaire denken in vernauwde beelden was blijven steken. Naast het causale ook het teleologische principe in zoveel ziende, én dan toch ontkennende. Of bewustzijn erkennende als meer dan enkel een breingebonden effect, en er dan toch rond blijven wandelen. Of de taal van het hart beseffen én toch negeren.

Diep in hemzelf verborgen wist hij zoveel beter, waarom kon dat pas aan de oppervlakte komen dankzij zijn ontmoeting met Imilla? Hij verwonderde zich nog het meest over het ontstellend gemak waarmee vooral het Westerse denken de sacraliteit in alles zo grondig en diep had kunnen negeren.

En hij begreep nu, hoe een op hol geslagen onrijpheid van een mannelijk dominante of Yang dominante wereld ook domheid ongezien tot bloei had gebracht. Hoe die ongeleide Yang energie die domme man zowaar zelfs een dode kosmos had laten uitvinden.

Imilla had ondertussen haar wondere talent aangescherpt om efficiënt via dat intuïtieve multidimensionale zielsbestaan rond te kijken, spiritueel zichzelf soms letterlijk transporterend naar elders in de wereld, naar andere mensen en situaties en noden en kansen, die ze dan kon lezen. Als een ware, rasechte sjamanka.

Frans bleef er verbaasd over.

Ze stond merkwaardig sterk met haar beide voeten op de grond, vond hij. En hij dacht, dat het juist dat rijke evenwicht is van haar, dat die ontwikkeling van haar sjamanisch talent ten goede kwam.

Als was ze een wijze priesteres, met haar voeten in de aarde, met haar hart in het lijf en ver daarbuiten, en met de ogen wijd open in doorleefde aandacht voor al wat zich in de wereld van leven en mensen aandient.

* * * * *

De dag nadien bleef het mild nazomerweer haar prettig kleurlicht aanbieden. Imilla combineerde een lange wandeling met een bezoek aan de

boekenwinkel, en de aanschaf van nog wat fruit en groenten. Frans bedacht in zijn alleenstilte ondertussen, hoezeer dat milde licht weerspiegelde hoe hij zich al maandenlang voelde: gelukkig.

Eindeloos gelukkig, en diep vredevol. En dat wil expansief zijn, besepte hij, hij wou nu zo graag delen met iedereen, alleen het leven voor anderen maakt bestaan betekenisvol. Want geleid door liefde als de essentie van het zijn. Dat gold voor Imilla ook, heel duidelijk was ze daarin.

En terwijl hij zo mijmerde, realiseerde hij zich dat ze gisteren nog tot laat aan 't schrijven was geweest. Maar ze had er nog niets van verteld. Hij besloot om haar erover te polsen, het prikkelde zijn benieuwdheid. Toen ze terug binnen kwam, legde hij zijn boek met een overdreven plechtig gebaar opzij, grinnikend dat hij een grote vraag te stellen had, wat hij dan volgehouden ironisch deed.

“Ah ja, Frans, dat. 't Was een verwoorde opwelling vanuit wat we gisteren nog eens aan het aftasten waren, rond metamorfose, wereldwijde economische crash, 't oude verhaal, essenties die willen aan bod komen, rouw, en dat soort zaken. Wel, ik heb eens geprobeerd om in eenvoudige woorden neer te schrijven wat ik denk dat het zoal zou inhouden in zijn echte essentie, ...zulke overgang, bedoel ik.”

Hij was op slag een en al aandacht, en zag hoe ze ondertussen een uitprintje uit de burellade had genomen. Ze speelde dat hij het mocht hebben mits hij plechtig beloofde om de inhoud niet tot op de grond af te breken.

“Zeker weten van wel!” lachte Frans met een knipoogje.

En hij las het. En herlas het. En wou het dan een derde keer lezen. Hij zei het haar, hij wou het nóg eens lezen maar nu luidop. “Die tekst vraagt resonerende klank”, zei hij. En dan klonk door hun kleine living de sonoriteit van wat er stond:

“Een diepzwarte episode zou in talloze delen van de wereld als afgesloten worden beschouwd. Of meer nog, als ten goede doorgewerkt worden beseft. Er zouden veel signalen zijn dat de overgang zelf niet eens als die diepzwarte periode zou kunnen geduid worden. Nee, het beseft zou er zijn, dat het achtergelaten en afgeworpen oude verhaal zelf het zwarte was.

De totaalinstorting van zoveel aspecten van dat oude verhaal, van een vernietigend en op hol geslagen economisch werelddraaien, het almaar meer verleerd hebben van wat leven en wat mens-zijn echt is, het zou zich plots aankondigen. En het zou zich al bij al, blijkbaar, razendsnel kunnen hebben

ontvouwd. Niet onverwacht, maar simultaan toch wél onverwacht ook. Want wat voor de ene onverwacht is, is dat helemaal niet voor de andere. En dan is er de concreetheid van voltrekking, dat is iets anders. Die is altijd voor iedereen onverwacht, en vooral uniek. Wat gebeurt, en wat lijkt te blijven en te ontwikkelen, zou verrassend lokaal zijn. Intens lokaal, bestaande bij gratie van het lokale.

De gekende massamedia, in hun werk van verarmend uitsmeren van het zogenaamd gewetene over een hele mensenplaneet, zouden zeer snel een onbestaand fenomeen worden. Het mondiale dat weliswaar definitief was gevestigd, kreeg dan een wel heel nieuwe betekenis. Dat mondiale was als achtergrondbesef enkel maar een deel van het universum, van het weefsel, maar het leven zou zich als nooit voorheen diep lokaal voltrekken.

Zoals de uniciteit van één mens de premisse en bouwsteen is van grotere verbanden als familie, ruimere leefgroep of dorp, en licht hogere schaalcontext mits het lokale steunend. Zo was ook de lokale leefwijze van mensengroepen als premisse of bouwsteen van mens-zijn en de hele mensheid. Ze was de sturende kern van mens-leven, zonder ongepast bemoeiende blik op andere leefgroepen elders, of van die anderen elders op jou. Ze zou de schaal van het gewetene worden. De schaal van bestaan, van leven.

Er zou dan geen nood meer zijn aan die oude mediablik met zijn trieste troebele lens, over de hele planeet heen roddelend. Het was dan niet nodig om in Noordwest Europa te weten wat in Midden Europa gebeurde, laat staan wat in Zuidoost India zoal gebeurt. Of in de zogenoemde Verenigde Staten. Het zou vreemd aanvoelen, om de benoeming van plaatsen elders in de wereld op dezelfde wijze te hanteren als voorheen. Er was dan het besef van reusachtige diversiteit, maar daar stopte het zowat.

Elke leefgroep, elke onderscheidbare samenlevende groep van mensen, zou in zijn uniciteit geen boodschap hebben aan de andere uniciteit van een geheel andersoortige leefgroep elders op de planeet. Waarom zou het? Het leven zou intens worden geleefd, en het zou allicht ongelooflijk zijn hoe snel die nieuwe ontdekking kon indalen. Die uniciteit van kleine groepen op bepaalde plaatsen, had een logische analogie met de tribale autochtone volkstammen waarvan vele restanten zich nog kenbaar hadden gemaakt tijdens de nadagen van het oude verhaal. Met een indrukwekkende, alomvattende eenheid maar via een duizelingwekkende diversiteit.

Zoals voor àl het leven overigens.

Mensen zouden steevast een besef delen. Het besef alsof het vitale hemelwilde leven millennia lang almaar meer was vergeten geworden, en eindelijk, na zolang aan eutrofie te hebben geleden, was herontdekt. Tot zelfs dat vergeten zou zijn, en er alleen nog maar werd geleefd. Met een zinderende vitaliteit, een

natuurlijkheid die vanuit het hart kwam, met een naturel die aanvoelde als een gehandhaafd kind zijn. En, alsof het nooit echt weg was geweest. Verbazend hoe diep dit talent bestaand was gebleven, zou men inzien.”

“Weet ge Imilla,” stelde Frans na die derde lezing, “die verwoording van je vind ik waardevol. Het raakt aan de essentiële aspecten, en het is zo hoopvol, weet ge. Dat ga ik met plezier af en toe herlezen. Mijn privé gebedje zeg maar,” glimlachte hij.

“Maar ik ben wellicht een ongelovige Thomas,” ging hij verder, “terwijl ik dat lees, voel ik alsof er ineens zedig moet gezwegen over de vreselijke ellende, de absolute verwarring. En meest van al misschien het onvermogen van velen om zich in leven te kunnen houden.”

“Akkoord,” reageerde Imilla, “maar wat toont de wereld je dan vandaag in zijn niet ingestort verhaal, wat dat betreft?”

Frans voelde zich bijna betrapt.

Hij corrigeerde dadelijk: “Je hebt gelijk. Natuurlijk! ‘t Is net dat wat ons oude verhaal aanreikt. Shock doctrine logica. Onmenselijk misbruik van economie en het dominante geldverhaal – hoe wenselijk en nodig ‘t compleet andere geldconcept ook zou zijn, dat onze liefde-essentie vertolkt en koestert. Maar nee, een dominant geldconcept heerst, dat somber negatief de mens ziet als bruut egoïstisch beest. Economie en geld, geworden tot foltertuig voor brutale verkrachting, egoïsme, misbruik. Mens in ellende duwend, in vreselijke moeite om te overleven. Het plet de mens tot waardeloos object, hem satanisch bestokend met haat of onverschilligheid. Hem gewoon ontheiligend.”

En hij vervolgde: “Het oude verhaal staat krom van ongepaste misvatting en onechtheid, in essentie beseft als bron-scheiding, door allen, ook welstellenden als ze voorbij hun wanen kijken. Geleefde levens binnen onze civilisatiewegen blijken maar al te rijk aan tunnelzicht. Geleefde levens, als vertolkt door Koyaanisqatsi acteurs, als gepolijst aangepaste geciviliseerden. Ze dwalen, chronisch aangetast door inzichtelijke slechtiendheid.”

“Wat heeft uitgelokt dat een evidente economie van geluk, huishouden van geluk dus, tragisch genoeg is gezien als onnozel sprookje. Alzo is diabolische duisternis aan ‘t werk, de achterlijke stem vanuit de patriarchale matrix van elitarisme, controle, misbruik, slavernij, bedrog, leugen, ‘t liefdeloze.”

Imilla knikte, met een ernstig, amper hoorbaar ‘inderdaad’.

Een totaalcrash van zulk gekende werelddraaien, dat wisten ze beiden als start van een nakende metamorfose. Ja, ze ...wisten.

Ze wisten niet eens een geheim, nee, ze wisten gewoon van een voor de hand liggende reactie van het niet-lineair te begrijpen leven, op zwaar uit de hand lopend onevenwicht. Een kanteling, een crisis die metamorfose wil. Allicht zonder zacht zalvend medelijden, wat betekenisloos zou zijn in zulk geschieden. Met planetaire kracht, alsof een machtige Jupiter-orkaan zich van planeet had vergist.

Dat was het zwarte beeld dat ze hadden meegekregen, dat ze droegen.

Ze hadden zich beiden tijdens de laatste maanden een rustig aanvaardende houding eigen gemaakt jegens dat besef. Gelatenheid voelend. Dat woord hanteerden ze zelf in hun gesprekken. Na weer een verrassing voor Frans overigens, toen bleek dat ze allebei ooit eens Heidegger’s diepgaande boekje ‘*Gelatenheid*’ hadden doorgewerkt. En hoe dit aansloot bij een ander boek, een groots boek vol grote implicaties, dat ze ook beiden hadden verslonden, Iain McGilchrist’s ‘*The Master and his Emissary*’.

Dat laatste legde bloot hoe de aandacht van de rechterhersenhelft in ongeschonden heelheid wat dan ook absorbeert, voordat de linker dit via ‘handige’ en dus verarmde representaties plaatst in het spiegelpaleis van het al gekende en hanteerbare – waarna het corpus callosum de invloed van die ‘map-versie’ mysterieus wil doseren.

De inhoud van dat boek hielp Imilla en Frans; ze wilden inderdaad maximaal een openheid in lerende aandacht voelen. Gelaten, wachtend, niets als doem ziende, en realistisch blijvend.

En praktisch blijvend.

Voorals Imilla kon verrassend praktisch zijn. Ze had Frans ineens gevraagd, waar hij het liefst de rest van zijn leven zou doorbrengen. Hier in het Vlaamse Leuven blijvend? Of toch elders? Mogelijk was er immers nog kans om zich daar dan te vestigen, zei ze.

Wie weet dat er niet meer te kiezen viel in de erg nabije toekomst, indien ze nu nalieten om dat te realiseren.

“Wow,” zei Frans daarop, “je bent inderdaad juist in je omgaan met ons inzicht. Natuurlijk moeten we stilaan handelen inzake waar we definitief

willen zijn. Natuurlijk. Trouwens, eigenlijk weet ik waar ik graag definitief wil zijn. Waar ik denk dat jij ook graag wil zijn: Chili. Inderdaad Chili, inderdaad de noordelijke Andes, de regio Putre. Is 't niet, Imilla?'"

"Je vergist je alvast niet in wat mijn stille wens is", klonk het uit haar intiem glimlachende stralende gelaat.

En onmiddellijk nadat dit maandenlang onuitgesproken aspect van hun bestaan plots zo vlot was uitgesproken, zouden ze dit snel realiseren. En jawel, het was inderdaad al gauw in kannen en kruiken. Drie weken later zou het zover zijn. Het vliegtuig naar Santiago de Chili zouden ze dan nemen, en vandaar een lokale vlucht naar de uiterst noordelijk gelegen havenstad Arica, dicht bij de grens met Peru.

Van daaruit was het dan nog 140km oostwaarts rijden naar de Altiplano-gemeente Putre, het door sobere weideterasjes omgeven dorp in het uiterste Noorden van de Chileense Andes. In een fraai groenachtige vallei op 3.550m hoogte.

De hele gemeente heeft rond 3.400 inwoners, inclusief haar verspreid gelegen 8 kleine dorpen. En inclusief haar 16 minuscule gehuchtjes met elk een eigen naam, met veel minder woningen, soms amper 5, maar meestal toch met hun eigen kleine kerkje. Putre zelf herbergt bijna de helft van de 3.400 inwoners.

Parinacota is één van de 8 kleine dorpen. En dit bescheiden dorpje, op een spectaculaire 4.430m hoogte liggend aan een moerasachtige vlakte, jawel, dat is het tedere en bijna intieme Aymara geboorteplaatsje van Imilla.

Parinacota, ... het deed Frans dromen.

Zo klein als Parinacota was met zijn nauwelijks 30 Aymara inwoners, het had toch een bijna sacrale uitstraling overheen de Altiplano. En op zijn beurt ontving het de uitstraling van de nabije, machtig dominerende tweeling Andesvulkanen, in wat de Aymara het Payachata complex noemden, het 'twee bergen complex', of 'tweeling complex', zijnde de 6.342m resp. 6.282m hoge en indrukwekkende Parinacota en Pomerape.

Haar familie en de bekenden van lang geleden woonden evenwel, voor zover ze althans wist, allemaal in Putre zelf.

Tenzij wellicht toch wel haar moeder, de kans is groot dat die nog altijd in Parinacota verbleef.

Putre, dat was nu beslist!

Daar wilden ze zich definitief gaan vestigen.

Ze wisten beiden, dat ze normaliter voor de rest van hun leven daar zouden blijven. En vooral, ze wisten dat dit goed was. Het voelde aan als op maat van hun zijn.

Er zou mogelijk, hoogstens, af en toe een op-en-af reisje naar de havenstad Arica zijn, mogelijk als link met de grote buitenwereld indien dit zich alsnog als mogelijk of wenselijk zou aandienen. Ze zouden wel zien.

Maar vooral een leven in Putre en omgeving, was wat ze zagen en wilden opstarten. Als een boom die groeit waar het zaad was gekiemd. Daar wilden ze beiden de boom van hun nieuwe leven laten ontkiemen. En dat het een nieuw leven betrof, begrepen ze op de meest uitdagende wijze die denkbaar is: vooraf al in een compleet andere toekomst beginnen te leven, terwijl die nochtans in de verste verte nog niet eens ontstaan is.

Die toekomst die zich vanuit een naderende uiterst grondige transformatie zou willen ontvouwen, met lonkende maar nog ongekende positieve aspecten. Ingevuld met de nog heel beperkte beelden die hen ter beschikking konden zijn. Maar ontvangend met open geest.

Frans had de liefde voor Chili ook al mee. Zijn fascinatie voor Paranal, de woestijn, de Andes, hadden alvast wat geholpen daarin. Maar natuurlijk had hij zich wel ruimer in dat Andes landschap verdiept sinds hij Imilla kende, en in de menselijke geplogenheden daar.

En, het was voor hem vooral de vanzelfsprekendheid zelve, om definitief daar te stekken waar de heilige geboortegrond van Imilla was. De locatie van het gecondenseerde vrouwelijke principe zoals dit zich via Imilla in hun leven aandiende.

Een principe waarvan Imilla soms uitsprak hoezeer dit in alles en allen wel wat meer aanwezig mocht zijn, en zo sturend kon zijn voor het doen uitrijpen van een zich vormende echte mensheid.

Zoals de spiritueel wijze Zwitserse schrijfster en seksuologe Maitreyi Piontek ergens had aangestipt in haar *‘Vrouwelijk Manifest’*, wist Imilla enthousiast te vertellen: *“het vrouwelijke potentieel is een onmiskenbare indicatie dat vrouwen voorbestemd zijn om iets nieuws in de wereld te brengen.”*

Ze had toegevoegd, dat zijzelf dit boek had kunnen schrijven.

“Wel,” betoogde Frans dan, “dit vrouwelijke principe is nu al opvallend sterk aanwezig in wie en hoe jij bent, nietwaar mijn lieve Imilla?”

En hij lichtte dan toe dat het dit was, dat zijn keuze sterk maakte om hun levens in Putre te laten ontvouwen, haar heilige geboortegrond. Als sacrale universum plug in, opglorie vanuit dit gecondenseerde vrouwelijke principe.

Het was ondertussen trouwens typisch geworden voor hem, dat hij graag wenste zich te verdiepen in het Aymara, die moedertaal van Imilla. En, hij zou het dan kunnen spreken met de Aymara indianen die nog steeds een ruim deel vormden van de bevolking in Putre en omgeving.

Hij was sowieso al gefascineerd door sommige aspecten van het Aymara. Zoals de taal- en lijfaanduiding van toekomst! Voor zover geweten is Aymara de enige taal die de toekomst expliciet als ‘achter’ zich legt en het verleden als voor zich. Een Aymara die ‘volgend jaar’ zegt, wijst naar achter zijn rug, terwijl zijn gelaat naar je toe kijkt in het verleden.

En Frans had soms het gevoel dat dit betekenis droeg voor kwaliteiten van toekomst, hij kon dit in het geheel niet duiden, het betrof een indruk. Trouwens, de hele en uitgebreide Pachamama kosmologie van het Aymara volk was erg rijk aan diepe vertolkingen, die zomaar voor het rapen lagen, en betekenisvol konden zijn voor de nabije toekomst, zo vermoedde hij.

Vroeg in oktober was het zover, winter voor de deur in Leuven, zomer voor de deur in Putre. Ze maakten de definitieve verhuis nu waar. Vliegtuigtickets waren al aangeschaft, afspraak met luchthavenlogistiek voor boarding van rolstoelpassagiers gemaakt. Een verhuis met verrassend weinig bagage.

‘t Leek logisch. Zelfs van hun vele boeken hadden ze een selectie gemaakt, wat ze meenamen, wat naar het tweedehandse circuit mocht.

En zo vertrokken ze.

Hoe soepel verliep dat in hun aanvoelen.

Na lange, lange uren was er de landing in Santiago. Overnachting. Terug het vliegtuig in, en dan landing in Arica. Ze hadden dus een stevige reis en stevig aantal vliegreuen achter de rug, maar dan volgden nog twee dagen zoeken in Arica.

Want ze wilden zich graag een tweedehandse bestelwagen aanschaffen. Ten slotte een goed gelukte aankoop.

De garagist had op hun vraag nog twee extra steunen gemonteerd, zodat het zich met armkracht binnentrekken van Frans werd gefaciliteerd. Bijna een vijfde van hun gespaarde startkapitaaltje kroop in deze aankoop.

Die bestelwagen zou immers dienen bij de opstart van hun landbouwleven. Want dat zou nu net een hoeksteen moeten worden van hun leven. Zorg voor voedsel en drank, en delen met anderen in onderlinge afhankelijkheid, de kwintessens ten slotte om als mens te mogen en kunnen leven.

Met die bestelwagen was de laatste trip van Arica naar Putre dan ook perfect te realiseren. Merkwaardig, dacht Imilla. Ze had tegen haar zin alsnog een rijbewijs behaald in België, op aanraden van haar adoptieouders. Niet van harte, want ze had moeite met de vele negatieve aspecten van het fenomeen auto. Nu bleek die vaardigheid dienstig. En ze reden. En keken rond.

Wat genoten ze beiden van de trip. Hun entree in de toekomst. Ze voelden zich nochtans niet euforisch hierin. Nee, ze wisten zich gewoon trefzeker juist. En dan mag de wereld instorten bij wijze van spreken. Niet enkel bij wijze van spreken overigens. Laat maar instorten, laat de toekomst maar ontstaan, laat die toekomst haar noodzakelijkheden maar aanreiken, dachten ze beiden.

Ze konden de magie van deze omgeving ervaren, kijkend vanuit een soort verwonderd toekomstgevoel, naar die droge en soms natte delen van het vaak betoverende, adembenemende Andes landschap dat ze doorkruisten. En ze deelden dit magiebesef.

Frans was ondertussen hoe langer hoe minder de oude Frans, hij had vele toelatingsproeven gehaald tot die toekomst, zo stelde hij toch toen ze in Arica vertrokken die ochtend. Hij wist zich klaar voor deze toekomst.

Net als Imilla. In het vliegtuig onderweg had ze gezegd, dat de Andes in de omgeving van Putre een perfect kader zal zijn voor haar om uit te rijpen tot bekwame zielskosmologe. Een term van haar keuze. Een eenvoudig woord dat de lading mooi dekt, vond ze.

Frans benoemde haar wél als sjamanka, ook omdat hij een zekere bewondering voor dat beroep had ontwikkeld.

En, dat hij hier door dit landschap reed met zijn sjamanka, dat besef deed hem tot hoog in zijn Andeshemel opveren.

De passage doorheen dat landschap was voor Imilla ook een naderen van haar herkomst. Ze nam dit waar. Haar cirkel zocht en vond een zinvolle

sluiting. Naarmate ze Putre dichterbij kwamen, werd ze stiller, en ze straalde dit uit. Frans reageerde er op door die stilte te volgen, en zich op te sluiten in zijn kijkend mijmeren.

Dan verliet ze op een mooie uitzichtplek de weg voor een pauze. Een nieuwe stilte vormde zich. Ze daalde af naar gronden van bestaan die geen afstand of tijd meer kennen. Ze ontdeed zich onwillekeurig van concretheden en gleed mee met goede geesten naar de wereld van haar moeder.

De spirituele wereld van haar begaafde moeder, die de vreemdste denkbare keuze had voortgebracht, het afstaan van haar dochter aan de wereld, omdat die wereld dat nodig zou hebben.

De geesten vertelden Imilla zwart op wit de terechtheid van die keuze van haar moeder. En dwars doorheen haar geestenpassages vernam Imilla dat haar moeder niet wist hoe dichtbij haar dochter nu was, dat deze kennis die ze normaal intuïtief zou hebben gehad, haar nog even werd onthouden, en ter beschikking werd gesteld aan haar dochter.

Imilla wist dit nu, en wist wat haar te doen stond.

Eens in Putre aangekomen, legden ze een maand huur vast in Hotel Las Vicuñas, zo hadden ze tijd om een sober huisje te zoeken en te kopen. De Chileense nationaliteit van Imilla was heel nuttig, dat faciliteerde alles. Na 2 weken hadden ze een bescheiden huisje met stallingen gekocht, kort bij een ook gekochte braakliggende weide.

En nu realiseerden ze goede rolstoeltoegankelijkheid, en sterke handvatten voor Frans z'n mobiliteit in toilet, badcel, slaapkamer, eet- en zithoek.

Hun kennismaking met veel inwoners was soepel. De familie van Imilla die hier nog woonde, was uiterst behulpzaam. Net als sommige klasgenootjes van lang geleden, die zich dat lieve slimste meisje van de klas nog herinnerden. Ze waren verrukt geweest om haar aankomst, en blij dat ze voor altijd zou blijven. En, wel grappig, ze genoten van haar '*spannende*' levensverhaal!

Op vele fronten tegelijk kreeg hun nieuwe start al snel vorm, op een erg prettige en eenvoudige wijze.

Na enkele maanden van rustig aanwezig zijn in dit compleet nieuwe leven hier, konden ze niet anders dan naar elkaar toe een besef bevestigen. Het besef juist te zijn. Wat intuïtief geweten leek te zijn, al van langer geleden scheen het

hen toe, dat hadden ze beantwoord en voltrokken. Beiden wisten dat dit een basis was voor hun kalme gelukzaligheid. Een basis voor 't gevoel alsof ze hier al eeuwenlang leefden, allebei verwoordden ze dat op die wijze.

En zo leefden ze daar binnen die heimat van Imilla, in aansluiting op haar vrouwelijke liefdebetekenis. Moeiteloos, en allebei in hoge aandacht en met hun volste bewustzijn.

Diep aanwezig in de trage ademhaling van hun hartsweten en van Gaia.

Diep in hun liefde en vrede ...

* * * * *

... En toen,

toen trilde de hele mensenplaneet.

Als betrof het de voltrekking van een profetie. Het vond plaats toen Imilla en Frans amper een half jaar lang in Putre hun nieuwe leven van vrede en liefde hadden geleefd.

Onaangekondigd beet een breed en veelomvattend mensendrama zich plots een weg doorheen realiteiten.

En zong de alom aanwezige kosmos een ingehouden, aarzelend recitatief, als uit een passie van Bach.

Maar in heel ongewone status: volgend op een erg langgerekt, millennia oud, grillig, vaak heel donker koraal, dat acuut was gestopt in een diepe en zwarte stilte.

Dan breekt de stilte en resoneert het tastend recitatief in die trilling heen en weer, zwalpt onzeker rondom een klanksuggestie naar een verte ooit ergens. Tastend naar een mogelijk compleet nieuw en betoverend helder koraal.

Die trilling doorheen de hele planeet was als een kosmisch diepe zinding met een klankbereik van 20 octaven, als een aardbeving van een onbestaanbaar geachte 20 op de Richterschaal. Die vibratie was adembenemend van aard.

Het werd meegemaakt, en het werd nog even meegedeeld. Via media.

De media boden de wereld plots griezelig benauwende signalen aan, eerst vanuit Europa: een gigantische puinhoop begon zich daar heel acuut en aan een bijna explosief tempo te ontvouwen. Er was, onvermijdelijk, reusachtig

veel plotse pijn en ellende, angst, totale ontredde, een diep godverlaten gevoel.

De kiemen die razendsnel reagerend naar een onmiddellijk in de plaats tredend nieuw zouden hebben kunnen doordringen, waren nochtans talrijk. Apocalyptisch misschien, maar in de goede zin, het opengaan van nieuwe mogelijkheden, als uit wachtende bloemknoppen.

Europa was stug verouderd, had zoveel seniele aspecten. Tegelijk was dat reusachtige Europese bejaardentehuis doorspekt met jongeren van geest die vermetele experimenten wilden en konden doordringen, die dromen rond essenties hadden. En die zouden minder frisse geesten hebben kunnen meedrekken. Of, het konden net moedige ouderen zijn, die hun inspiratie en hun dromen naar de jongeren en dus naar de toekomst zouden hebben uitgestraald. Er waren vele manieren. Zelfs in een reuzegrote crisis zou diversiteit indrukwekkend kunnen zijn.

Maar dit werd niettemin nog amper meegemaakt nu. De acute immensiteit overviel iedereen en was in eerste aanzet vooral verlamdend. Signalen van ontkiemen werden amper ervaren, laat staan meegedeeld. De geluiden van de media, die eerste berichten, gingen natuurlijk niet over wat nieuw was, die schetsten wat er met het oude gebeurde. Die konden enkel een afschuwelijk steile ravijndiepte tonen, die meedogenloos zoog aan wie er nog niet was ingestort.

De plots chaotische berichten die Imilla en Frans hoorden toen die hyperschalige calamiteit zich ontploofde, waren op een ongewoon tegendraadse manier nog erg op de oude stijl gebaseerd, letterlijk als vanouds. Die restanten van de oude media die, zelfs tijdens hun eigen ineenstorten, nog in identieke stijl de dramatiek van rampen buiten zichzelf willen tonen.

Tot her en der een rauwe angst voor het eigen media-bestaan alsnog werd uitgesproken. En dat was misschien nog erger. Als je dan niet verder keek dan je neus lang was, zou je denken dat het einde van de wereld in simpelweg letterlijke zin nabij was. Alsof een misplaatst antropocentrisme bulkend van hubris de aarde dwong om zich dan maar in de zon te boren bij gebrek aan de zich piloterend wanende mens.

Amper enkele uren na die brutale, acuut opgestarte horrorberichtgeving vanuit Europa, snel in dramatiek en paniekerigheid toenemend, sijpelden even

brutale en schokkend analoge verhalen door vanuit de Verenigde Staten. Luttele tijd later gevolgd door gelijkaardigheid vanuit China zowel als India. Toen kon het niet meer op: Indonesië, Japan, Australië, Brazilië.

En ja, toen ineens, toen hoorde men in Putre iets over Chili.

Imilla en Frans waren samen met heel wat dorpsgenoten in Putre de zogenaamde wereldmedia aan het volgen, zoals die met ontstellende abruptheid heel bizarre signalen doorgaven van glijbaanhorrors. En zo hoorden ze plots melding maken van zulke glijbaanhorrors in hun eigen Chili.

De Chileense toestand, het maakte hen allemaal doodstil, en deed hen luisteren in de opperste concentratie.

De klassieke verwoording kwam perfect vergelijkbaar terug: catastrofale collaps. Elk soort geld of waardemetaal was razendsnel naar compleet waardeloos gedoken. Alle economische activiteit stortte als dominostenen spectaculair in elkaar, doordat er plots geen opbrengst meer kon van uitgaan in monetaire middelen, in geld. Werkelijk alle ondersteunende systemen vielen almaar sneller stil.

Structuren verdampten quasi ineens, alsof het de uitvoering betrof van een superbevel.

Niets werkte nog of was nog ter beschikking. Totaalchaos. Paniekerige hamsterreacties, die als een logge, dwaasblinde tsunami raasden, maar zich al even snel tot het gepasseerde en definitief voorbij wisten. Immens veel onrust, maar verrassend snel gevolgd door een almaar ongemakkelijker aanvoelend te rustig.

Er was immers geen *ergens-naartoe*, als potentieel realiseerbare vlucht. Verplaatsingen vielen almaar meer stil. Wie zich nog verplaatste, had meestal nog dat meest belangrijke van alle doelen te realiseren: bij zijn geliefden of meest nabij geraken.

Niets was nog als het was. Niets, helemaal niets kon nog passen in een dragend verhaal, omdat het ten slotte het dragend verhaal zelf was dat in supersonische vaart zich in een collaps zag duiken.

Hier en daar waren er stokoude verhaalfragmenten zoals uit slechte rampenfilms: militaire reacties. Maar echt groots waren de verhalen niet zoals ze vlekkerig bleken uit sommige nieuwsfragmenten. Ook de militaire machinerieën desintegreerden samen met de rest.

Overigens, wat was de te beheersen vijand, alles toch, en dus niets. En ook voor militairen en politie was er ten slotte geen vooruitzicht meer van betalingen. De geldverdamping leek activiteit en toekomst mee in die verdamping te hebben gezogen.

Energie, nog zo iets. De media-restanten die er iets van wilden brengen, gaven zelfs geen opsommingen meer. Ze meldden gewoon dat in alle nog zichtbare plaatsen van de geïndustrialiseerde wereld de wegen er steeds meer verlaten bij lagen, dat zoveel was gehamsterd maar er geen aanvulling van voorraden kon gebeuren. Dat dit zeker gold voor brandstof.

De oude media bleven zichzelf bij dit soort berichtgeving wonderlijk trouw in hun oude stijl. Het almaar meer verlaten zijn van talloze wegen werd dan omschreven in zijn sensationele aard van een diep spookachtig aspect, eigen aan absurde doelloosheid. En ze meldden dat wereldwijd de regio's waar er nog elektriciteit was, steeds zeldzamer leken te worden.

Tot ook hier dus, bij die media, de rauwe reflectie naar het zelf optrad en ze de onzekerheid uitspraken hoe dit binnen de onmiddellijke eigen toekomst en binnen de eigen regio zou zijn.

Ze zeiden er dan dadelijk bij dat het hoogst onduidelijk was of ze binnen enkele uren nog verder aan het berichten zouden zijn.

Het was vooral een reusachtige glijbaan op wereldschaal, die eruit op te maken viel. Zowat alles was aan het schuiven. Neerwaarts. Weg. Niet meer of minder dan zich annihilerend.

Het stilvallen van miljoenen activiteiten werkte als fataal vallende dominosteentjes op vele tienduizenden andere activiteiten waarvan plotse stopzetting altijd als onmogelijk was gedacht, wegens eeuwig nodig.

Niet dus.

Het voelde steeds meer absurd aan, dat die sprekende media zelf, door het ampele feit dat ze nog spraken, zich een orakelbescherming toematen die als een goddelijk behoed zijn tegen desintegratie zou moeten werken.

De gespletenheid was aan de horende of lezende of kijkende kant zo intens, dat het gebrachte erdoor werd gekleurd: wat werd gezegd, kon geen waarde meer hebben. Misschien was het juist, misschien was het onjuist.

Het nieuws had zijn sturende status van greep op hersens verloren, die status was al gedesintegreerd nog voor de desintegratie van de megafoon zelf plaatsvond, zo bleek te worden beseft.

Maar tegelijk wist de horende of lezende of kijkende kant, dat het zijn nooit stopt met zijn. Nieuw is klaar om te starten als oud wegvalt. Het bestaande was oud en viel weg. Het oude zou dus ook plaats ruimen voor nog onbestaande scenario's, maar die onmogelijk, absoluut onmogelijk konden tappen uit oude vaatjes. Ten slotte lagen zowat alle oude vaatjes mee op die mondiale glijbaan.

Menselijk talent, zin voor essentie en vooral een diepe lokale solidariteit, dit werd allemaal in razend tempo als een veld van rijk woekerende pionierplanten. Braak bestaat niet voor de natuur: wat braak komt te liggen, zuigt pionierbegroeiing aan.

Voor mensen is dit niet anders.

Dat laatste was nog nipt na te speuren in sommige nieuwsflarden die doorkwamen.

De laatste flarden, die nog net óók signaleerden van een toenemende en bruisende solidariteit. Natuùrlijk was dat zo. Natuùrlijk geen zelfvernietiging. Dat oude lompefilmenbeeld ging hier natuurlijk niet op. Dit was echt! Dus helemaal niets van 'ieder voor zich', integendeel!

En toen vielen ook de laatste spatjes mediasignalen weg. En werd het allemaal stil. Helemaal en planeetbreed was er dan hyperstilte, alsof zelfs de mensheid was verdampt.

Die stilte kroop in alles. De allerdiepst denkbare stilte.

Behalve in betekenis.

De betekenis van een blanco blad, dat een galmende wereldstilte in gang heeft gezet om zo herschrijving te baren.

Een galm die in diepe, trage klanken ook de Andes bereikt, en daar het bestaanshart op een hoogst verwachtingsvolle positieve wijze bevestigt in zijn onvermoeibaar levend kloppen.

Op maat van de lange Andeswinden over de Altiplano, waar door geesten en dromen wordt geleefd aan een tempo van één maneschijn hartslag per nacht, en door mensen aan één nieuwe zonsopgang per dag.

Er waren nu twee maanden verstreken sinds de razendsnel voltrokken totaalcollaps van de wereldeconomie en alle onderhoudende systemen.

Wat was er gebeurd?

Het was een ordinaire saaie maandag, die 2e april 2001, ... maar hij viel midden in het activiteitsmaximum van *zonnecyclus* 23. Op die dag trof een verbluffend hevige zonnestorm de aarde midscheeps. Voor de zon gewoon wat vinnig gedrag. Dat bombardement van extreem energierijke deeltjes had enorme aantallen elektriciteitscentrales en digitale communicatiemiddelen zo erg toegetakeld, dat zelfs minimale werking van grote delen van de economie onmogelijk bleek. Alles kreunde onder het onverwachte, wereldwijd.²

Het was evenwel pas later in die week, dat bleek hoe angst en impulsen uit eigenbelang, van teveel mensen tegelijk, als fataal nekschot hadden gewerkt. Die dinsdag bleek de wereld van mensen verdwaasd en niet-begrijpend af te wachten, wachtend op herneming van het gewone.

Maar dan die woensdag! Die was brutaal lawaaierig gestart met een massieve zich planetair verspreidende bankrun, zich supersnel tot onbestaand plettend want betekenisloos. Met *net daardoor* een explosieve paniek, wat massale wijdverbreide plundering veroorzaakte. Ook planetair.

Binnen die akelige en beangstigende paniekdagen was de hele economie, samen met zijn geldsysteem en zijn complete gamma van activiteiten, ingezakt als een pudding en weggesijpeld als afval in de geschiedenisriool.

Die dreunende lawaaiweek was aldus geëindigd in een comateus *niets*.

En dat *niets* wees alleszins niet op enige herkansing. Geen enkel van de af en toe nog doorkomende berichten, soms op verrassend triviale manieren, gaf daar ook maar het minste signaal van.

Er kon ten slotte ook moeilijk plaats zijn voor herkansing, van wat zo lang al terminaal was, wat met enorme doses steriele kunstmatigheid zich in een katatone kramp nog wou handhaven ten koste van alles maar dan ook werkelijk alles. Niet in het minst alles van waarde. Ten koste ten slotte van wat

² <https://www.hemelwild.be/media/Biggest-Solar-Flare.pdf>

het hart zegt. Een doofheid voor het hart die een reusachtige slavernij- en controlematrix had gerealiseerd. En die nu, compleet uit elkaar gereten, zijn dood uiteindelijk dan was gestorven.

Niets van herkansing. De zeer schaarse getuigenissen hiervan kwamen enkel van wie zich in ultieme hoop had verplaatst over grote afstand om zijn topprioriteit te realiseren, terug samenzijn met geliefden en familie. En die verplaatsingen waren extreem geïmproviseerd. De getuigenissen vertolkten dan wat was gezien en gehoord langsheen het afgelegde tracé.

Steeds opnieuw bleek dan het volledig verdwenen zijn van voorheen vanzelfsprekende kaders. En het tastend vinden van andere manieren. Overal was men bezig met de meest originele bestaansbasis die maar denkbaar is, voedsel, drinkbaar water, en mekaar beschutting en zorg bieden. Want ook dat bleek dan te worden gemeld, dat niemand een andere betekenis kon hebben dan lotgenoot zijn, het diep gelijke van iedereen was bijna wiskundig.

En er werd nog iets gemeld: dit lotgenoot zijn had zich blijkbaar verrassend snel vertaald in een spontaan deelgedrag vanuit voorraden die uit de koop- en plunderrush voortkwamen. Ieder-voor-zich reflexen leken te verdampen, en na enkele weken voelde men die houding aan alsof ze nooit had bestaan. Alsof iedereen op een andere planeet woonde, tot een ander soort bewoner gekneed, niet meer gelijkend op de vaak cynische egomens van voorheen.

Getuigen die zulke verhalen aanreikten, stelden vast dat die verandering een evidentie was. Ze voelden er niet de minste verbazing om, het was voor de hand liggend. Maar ze getuigden ook van enorme moeilijkheden om iedereen minimaal te voorzien van wat de elementaire basisbehoeften zou kunnen dekken. Het hield iedereen intens bezig.

Er was een bestaansdiepte ontstaan door alle verandering, die compleet onbekend en onvermoed was. Alles wat nu plaatsvond, was duizelingwekkend; in zekere zin leefde men in een soort trance. - De opstart van die enorme planetaire wereldwende was dus al twee maanden geleden.

* * * * *

Het was vroege ochtend.

Noordoostelijk grenzend aan Putre ligt het enorme, heel hoge vulkanische Taapaca complex. Pal zuidelijk daarvan, boven de veel lagere oostelijke

bergsilhouetten daar, ligt dan het vertrouwde gebied waar de ochtendzon van Putre elke dag vandaan komt.

De hemel lichtte daar nu erg intens op. En even later klom die prille zon van achter die lagere silhouetten te voorschijn. En dat was altijd opnieuw veelbelovend. Nu kon de al ontwaakte zon haar stralende en gulle overvloed uitgieten over het nog ontwakende Putre.

Zoals gewoonlijk werden Imilla en Frans vroeg wakker.

Tijdens hun vroege ochtend, binnen het geschenk van het pasgeboren creatieve zonlicht, hadden ze zojuist hun trouwe rituelen afgerond, waarbij ze het nieuwe daglicht verwelkomden op een manier die zo ongerept en oprecht en dankbaar mogelijk was, alsof het voor het eerst was.

Gevolgd door dat andere ritueel, hun kleine ontbijtje met kruidendrankje. Ze genoten dat ontbijt en dat smaakwater op diezelfde ongerepte en oprechte en dankbare manier. 't Was onvermijdelijk, ze leefden in hun dankbaarheid voor het wonder van het bestaan. Een dergelijk bewustzijn van de dageraad zorgde ervoor dat ze elke dag bewuster gingen begrijpen als min of meer nieuw geboren worden. En als zodanig konden ze zoveel makkelijker in elk Nu-moment verblijven.

Ondertussen waren ze weer eens beginnen praten, jawel, over de grote mensenwereld. Over het mogelijke gevoel van compleet verloren zijn voor velen. En ze vroegen zich dan af, hoevelen bewust omgingen met een besef van eigenschappen van wat was ingestort.

Hoevelen konden zich min of meer positioneren tegenover de fundamentele eigenschappen van dat oude maatschappelijke draaien? Vol van zoveel onrijpe eigenschappen als diep waanzinnig, onecht, vervreemdend, levensontkennend, vervormend, tot slaaf makend? Wat zich onvermijdelijk als cascade vermenigvuldigde in miljarden problemen. En vooral nog: die tragische eigenschap van ontbrekende solidariteit. Solidariteit die gedenigreerd werd tot bijna ongepast naïef, ... dat zielige effect van ego-premissie in geldeconomie zoals ze had gewerkt.

Het ego als reusachtige misleiding, en matrices van elitarisme, controle, slavernij en misbruik, in oceanen van illusies, die er het resultaat van waren.

Frans uitte nog eens de diepe betekenis van die bankrun. Hij zag de ridicule satire maar ook 't onafwendbare van die absurd hoge versnellingskrachten, en

de paniek, als was het een explosie, waarmee de belachelijke dwaasheid van ‘ieder-voor-zich’ zichzelf massief en fataal te pletter had gestort in het economie ravijn.

Economie, wat huishouden betekent en dus het goede bestaan van geliefden beoogt, was die naam al lang niet waard. Die vergeefse bankrun, en dus zijn paniek, waren het lot van waarheid.

Precies als het dodelijke kankerspoor, wanneer cellen hun diepe gevoel van saamhorigheid verliezen, van *verbindingspassie* als hoogste leefessentie, van wederkerigheid en solidaire coöperatie, eigenlijk van hun liefde expressie. – Zoals overigens elke ziekte, als duidend signaal, als manifestatie van waarheid, van synchroniciteit, van betekenistaal van het universum.

En dan vroeg Frans zich af, of economie eigenlijk geen patriarch uitvinding is, een waan, die schaamteloos het tegengestelde doet van wat leven zelf al meer dan een miljoen millennia aan het doen is. De miljarden cellen van ons lijf, en alle levende cellen, hebben toch zo lang al elk hun vele honderden mitochondria, als wijze leefbanken hyperintelligent en nauwgezet geldnaden of energienaden van weefsels en organen verzorgend. Dus natuurlijk nooit om de ego profiteurs te gerieven, en natuurlijk altijd wel, om alle naden van alles en allen ruimschoots en feilloos te lenigen.

“Wat ons toont”, besloot Frans, “wat de echte essentie van een huishouden eigenlijk wil zeggen, niet zo? Is’t geen deel van Gaia’s liefdesverhaal?”

Imilla beaamde dit volmondig, en gebruikte dan ineens kraakheldere zwart-wit bewoordingen.

Ze sprak uit dat obsessie voor consumptie en macht en controle het *dwangsymptoom* is, patriarchale egofixatie de *oorzaak* is, en een verwrongen mens- en leef- en wereldbeeld, zonder enig vrouwelijk principe, de *fatale spirituele wortel* is, van ons tragische verlies van een tribaal ubuntu-besef.

Elk ik verzorgde zichzelf, een verkrachtend economiesysteem was de piste waarlangs. Zoals tijdverdrijf gerief, nooit van ons, nee, ’t was altijd van mij. Want het was niet uw maar mijn vrije tijd, het was mijn inspanning, mijn geld, mijn knappe vrouw, het was mijn wijze beslissing, mijn ik-ben-het-waard, mijn leven.

Met een massieve overdosis Yang die zich verloor in blinde actie, via verloren lopende mannelijkheid, die in spelevarende egobouwers zich trots de

borst klopte, die als god ratio en realiteit controleerde, en die een kosmische dode betekenisloosheid tot dogma had verheven.

Een kolonialistische beschaving bouwend van economie die een brutale patriarchie-applicatie was. Gedragen door dolende mannelijkheid, en geleid door de domme man die zijn ware doel miste om zich in vrouwelijke energie in te bedden. Dat vrouwelijke zou hem dan nochtans net gewoon hebben gewaardeerd, juist omwille van zijn ondersteuning van haar gidsende vrouwelijke principe.

We ondergingen een wereldvoltrekking die, tot in de kleinste gemeenten, overal bijna uitsluitend was uitgekiend door conservatieve machthebbers. Blind voor wijsheid, essentie en tekenen des tijds, zijn ze als een soort rare komische karikaturen, als achterlijke vooruitgangsidioten die elke kering ten goede maniakaal blijven bestrijden. Hun piste hiertoe was inderdaad hun dominante economieverhaal en geldconcept.

Als onmenselijke dogmatische religie eigenlijk, als neurotisch gedoe.

We beleefden immers helemaal geen *mensenbeschaving*, we kenden enkel een morbide fragmentversie ervan, een schimmige *patriarchiebeschaving*.

Louter geïnspireerd door de paternalistische patriarchie-man die zich als dommekracht toonde, die als een geesteszieke stier doelloos bruiste, terwijl hij sacraliteit en vrouwelijke waarde en Gaia mateloos bleef verkrachten. Zodat vrouwelijke waarde steeds dieper en dieper was gekwetst, gedurende nu al 12 vreselijk lang durende millennia sinds de ontkieming van eigendom en bijhorende controlezucht, sinds de aanloop naar Göbekli Tepe.

Die stem van het vrouwelijke principe beseftte zich nu als uitgeput, en sprak inderdaad nog amper. - “Tot de sterfbed transformatie”, voegde Imilla dan plots toe, “waar de waan, van het verwrongen zijn, voor ons allen zal dagen op sprankelende wijze, en waar de liefdevolle waarheid van ons echte *Zelf* rustig naast die wanenballast kijkt. In universeel liefdevol besef ons spontaan herfunderend in onze echte liefdenatuur.”

Ze liet een klein zuchtje in een korte praatpauze uitmonden.

Dan ging ze verder.

Nog altijd in haar toch wel wat hardere taal.

“Hoevelen,” concludeerde ze, ook nog steeds in haar zelfondervragende modus, “konden zich bewust zijn van al dit verwrongen mens-zijn?”

“Hoevelen konden aldus toch ook wat troost vinden in de plotselinge, toch wel enorme uitdaging van het verwarrende terugvallen op het naakte bestaan, maar dan wel vol beschikbare ruimte voor correctie naar essentie?”

Een lastige kwestie.

Het praten van Imilla werd als hardop denken.

Ze vermoedde dat vooral erg onbewust, en van diep in het hart, vrij snel een verlossende dimensie aanvoeld kon worden door iedereen, maar toch,... niettemin,... kon zulk verborgen weten tijdens zulke woeste omstandigheden überhaupt naar bewustzijn opklimmen?

Ten slotte, ze wist maar al te goed dat inbedding in geldeconomie met zijn geïnduceerde slaafsheid en met zijn diepe schending van het hartsweten, parallellen vertoont met het Stockholm syndroom, dat immers van lieverlee sympathie en zelfs fanatiek geloof was ontstaan in dat wat ons heeft gefolterd en gegijzeld, het vereiste open perspectiefzicht erop afblokkend.

Kon een transparant besef hiervan snel ontstaan, of zou dit net erg traag zijn? Ze raakte er niet uit.

Hoe het ook weze, besloot ze dan, het hart wil op den duur tóch spreken. En dus: komen zou het alleszins, vroeg of laat, dit bevrijdende besef, nu het essentiële in sprankelend frisse vanzelfsprekendheid aan de oppervlakte komt. Op maat van dat hartsweten.

Frans refereerde dan nog eens naar het intrigerende onderzoekswerk van Lynne McTaggart in haar boekje *'The Power Of Eight'*; dat was Imilla's laatste Belgische verjaardagsgeschenk geweest voor Frans, en dat hadden ze natuurlijk beiden uitgelezen.

Hij citeerde hoe in dat wetenschappelijk onderzoek was blootgelegd dat de kracht van een specifieke, positief helende, gefocuste gedachte, gedeeld binnen een groepje van 8 personen, en gezamenlijk uitgezonden naar een andere toe die men in dat specifieke wou helpen, als pure helende magie werkte, en hoe dat manifest leesbaar werd in tastbare realiteiten.

Hij opperde, dat de gedachtestromen van mensen tijdens deze omwenteling zo diep anders georiënteerd zullen zijn dan voorheen, dat ze positieve en essentiële dingen als het ware gaan tevoorschijn toveren.

Imilla glimlachte verheugd om die overweging van Frans, ze was het er alleszins mee eens. En ze paste dat onmiddellijk toe op de gruwelijke, pijnlijk

verwoestende gevolgen van woekereend elitarisme, bij bijna alle machtigen én hun gedwee volgende blinde massa aan gelovers.

“Elitair denken”, zei ze dan, “creëerde, tijdens al te veel barre vlagen van spirituele woestijnwind, de millennialange opgang van het onmenselijke, waar een ander mens niet zou zijn als jijzelf of je eigen kind. Een erg grimmige waan die ooit ontelbare aantallen gruwelijke littekens naliet, en die onze schaapachtig blatende ‘ieder-voor-zich’ ego-economie baarde, wat uiteindelijk de megawonde van het Antropoceen heeft toegebracht.”

Waarna ze toevoegde dat de anders georiënteerde gedachtestromen tijdens deze wereldwende alleszins de verdamping tweeebrenge van al die toxisch elitaire reflexen, wat uitermate helend zal zijn. “Net zoals de verdamping van die andere toxische reflex”, besloot ze, “die van geloof in illusie - ten slotte is illusie het meest verkochte goed geweest binnen de moderne civilisatie”.

“Mens zijn,” ging ze voort, ze was blijkbaar in de sfeer om diepere gedachten te delen, “dat is een samen-fluidum, is een diep contextueel ingebed zijn van bewustzijn in de materie van eigen lijf en wereld, ingebed in het sacrale van de andere en het leven.”

“Weet ge, Frans”, zei ze dan, met een stemklank die plots nóg frisser klonk, “dit herinnert me aan wat ik eens las, het was misschien in dat Yanomamö boek ‘*The Falling Sky*’. Er werd verteld dat de ultieme, zeer zeldzame bestraffing in hun stam een verbanning was. De sjamaan die het vertelde, had dit ooit twee maal meegemaakt.”

“Wel, hij voegde dan toe dat men twee weken na die verbanning de betrokkene al dood terugvond. Stel je voor, die mensen zijn nochtans meesters in overleving, van op hun 8 jaar kennen ze van honderden plantensoorten hun voedingswaarde en hun medicinale waarde. Dat snel sterven bij gedwongen uitzetting uit de groep, betekent dus dat hun mens-zijn daardoor letterlijk is stopgezet.”

Frans reageerde dadelijk: “Frappant is dat. Het toont toch wel scherp, dat een mens buiten groepsverband een *contradictio in terminis* is, niet.”

Imilla beaamde dit, en ze was op dreef, ze ging dadelijk verder. “En waar heeft ten gronde die vergroeiing, dat verlies van de tribale aard van mens-zijn, zijn wortels? Wijze psychiater Ian McGilchrist, in zijn ‘*The Master and his Emissary*’, heeft helder blootgelegd hoe gevaarlijk de ‘domheid’ van onze steriele linkerhersenhelte dominantie is. Maar...” vervolgde ze met helder

articulerende stem, “hij maakte een hele grote bocht rond een cruciaal domein, wegens te onzeker erover. En hij was ook eerlijk. Dus hield hij zich bewust op de vlakke over mannelijk en vrouwelijk.”

“Wel, als vrouw ben ik overtuigd dat je zijn diepe conclusies simpel kan herformuleren als ‘op hol geslagen Yang’.”

“En dus, dat redding van onze tribale aard zal ontstaan vanuit Yin die zichzelf herwaardeert en dit toont vanuit het geleefde leven. Tenslotte, zoals de wijze Pakistaanse schrijfster Ramla al-Aalam eens nadrukkelijk had gesteld vanuit haar diep intuïtieve begrip: *‘een vrouw is een gidsend baken, een vrouw is een tribale stam’*.”

De ochtendvroegte leek hen te inspireren.

In hun gepraat. En in hun al even rijke stilte. Hun stille aanbidding van aandacht, tijdens de sprakeloze aard van bewust bestaan. In een stilte zo wezenlijk als in ritme van magische muziek. Na hun gepraat van zonet, gleed hun levensritme in zulke universum-scheppende stilte-aandacht.

Ze slurpten beiden af en toe van hun kruidenwater, en mijmerden in die stilte over de laatst verwoorde gedachten, en over wat dan ook. Het nog vroege tedere daglicht bleef, via de twee kleine raampjes, een schilderachtig prettig thuisgevoel penselen, daar in hun sobere, oh zo zoete lieve leefplekje.

Even later voegde Imilla wat geluid toe aan hun stille aandacht.

“Zie dit schattige ochtendlicht nu eens,” opperde ze zachtjes. “Dat vertelt me dat alles gewoonweg is zoals het moet zijn.”

En Frans glimlachte naar haar, en voegde dan een bevestigend knikje toe, en met zijn typische warm glimlachende zucht bevestigde hij zijn eeuwig gelukkig-zijn.

Ze zaten nog altijd samen aan hun tafeltje, hij in zijn rolstoel zoals gewoonlijk aan het kopse eind. En zij naast hem zittend, aan de lange tafelizijde.

Ze bleef dromerig naar dat warme licht staren, zoals dat door hun kleine raampjes gratis binnengulpte. Frans ondertussen deed als in een soort speelse trance, al even dromerig, een oud stuk gekleurd glas behoedzaam bewegen. Hij geleidde rustig wat weerkaatsend zonlicht naar een zeer kalme en voorzichtig wiegende lichtvlek, naast hem, op de muur onder hun raampjes.

Alsof dat lichtcirkeltje in een eindeloze tederheid de sacrale magie streelde van hun kleine beminde thuisruimte.

Eigenlijk wisten ze zich beiden intens gelukkig om al hun hele gewone manieren van bestaan. Ze hadden amper behoeften leek het soms, ze *waren*. En dat was zulk een ongelooflijk mooie en simpele reden van tevredenheid. Ze waren gewoonweg blij om het allermooiste geschenk dat denkbaar is, het mogen beleven van dit levende liefdebestaan. En intens gelukkig om te mogen ademen. Dat gewone maar miraculeuze ademen.

* * * * *

Imilla had zich opnieuw wat verschoven, zich heel dicht en intiem tegen Frans aanleunend.

En dan, nadat hij haar in haar hals begon te zoenen, heel lief en met een verlangende warmte, gaf ze hem een even warme en minutenlange knuffel, en nog eens een diepe zoen. Tijdens de aansluitende vredige stilte bij hun traag teder strelen, hernamen ze nu stilaan hun zachte praten. Hun al even tedere, mijmerende, dromerige conversatie.

En zodoende lieten ze hun gedachten nu gaan, nog maar eens, over de concrete veranderingen in hun naaste omgeving, in de regio Putre. Altijd maar opnieuw probeerden ze om de vele verborgen betekenissen te voelen van wat zich manifesteert.

De effecten van de collaps in Putre waren weliswaar heel diep, maar niet echt vreselijk dramatisch.

Hier werd al vanouds vooral lokaal geleefd, met bovendien verrassend veel veerkracht. De afhankelijkheden van materialen of levensmiddelen elders was hier sowieso al wat geringer.

Natuurlijk waren er wél heel veel spectaculaire aspecten. Er was nu plots een wereld zonder elektriciteit, dat voltrok zich al op het einde van de derde dag na de collaps. En in het algemeen was de EROI, de 'Energy Return On Investment', dadelijk gekrompen tot nauwelijks meer dan 1 op 1. Dat was een erg vreemde aanpassing, op buitengewoon veel fronten tegelijk.

Brandstof bijvoorbeeld, zoals voor hun eigen bestelwagen, dat was verleden tijd. Hun eigen laatste tankbeurt, bij de militaire brandstofreserves van de Putre kazerne, dateerde van de week na de collaps. Opgeheveld want zonder elektriciteit, daartoe had een groepje sterke dorpelingen een put gegraven, pal naast die ondergrondse brandstoftank daar.

Het begon voor iedereen duidelijk te worden, dat het nogal dwaas zou zijn om een houding te hebben van te wachten op zogenaamde beterschap. Wel beterschap natuurlijk, maar mits van een geheel andere, en nu alleszins nog niet kenbare aard en orde.

Geld, dat was sowieso al minder dragend geweest voor de essentiële levensbehoeften. Vooral bij de Aymara indianen.

‘t Was een gekend gegeven, hun gemiddelde gezinsinkomen jaren zestig van de 20^e eeuw was vastgesteld op het equivalent van 37 Amerikaanse dollar per jaar, wat dan absoluut bittere armoede zou impliceren, maar niet zo. Hun levenswijze passeerde geld gewoonweg in hoge mate.

Water was in Putre alvast geen probleem. De zuivere smeltriviertjes die de Altiplano afstroonden, waren zelfs tijdens de langste droogteperiode nog nooit debietloos geweest. En ook al was de sneeuwval op de Andes al jaren lang merkbaar geringer door dramatisch wordende aspecten van een wijzigend klimaat, dat geringere smeltvolume was minstens nooit extra bezwaard geweest door massaal benutten van het water voor andere doeleinden. Dit was een grote meevaller voor deze regio.

Voedsel was wel problematisch. Ze wisten zich in een overgangperiode, en dienden behoedzaam, via goede organisatie, de schaarse rantsoenen te delen. Levensbedreigende honger was er niet, maar het aanbod was bijna op de limiet. Aanbod verhogen door meer dieren te slachten was geen goede keuze, en kon enkel als wanhoopsdaad gezien bij extreem levensbedreigend tekort.

De verwachting was dat beterschap al zou ontstaan vanaf het volgende jaar, zodra men talrijke kleine teelten van graangewassen en groenten en fruit goed had kunnen afstemmen op de noden. Dat was nu in de plots ontstane heel nieuwe situatie niet het geval, en had dit niet kunnen zijn.

Imilla ging nog eens in op wat ze almaar vaker zag.

Hoe ze, vooral ‘s avonds blijkbaar, zich aanwezig kon voelen op andere plaatsen in de wereld. Ze zag soms enorme hoeveelheden ellende. Maar even sterk was er tegelijk iets troostend te zien, ze zag namelijk een vloedgolf van samenzijn.

In de grootsteden was het markant. Daar waren plots geen eenzame mensen meer, iedereen was deel van een zoektocht om te beletten dat er mensen uit de solidariteitsboot zouden vallen. De massale hoeveelheid energie van hen die ze

konden opbrengen, wilde kost wat kost vermijden dat er ook maar één iemand zou sterven van ondervoeding.

Er was niets over van de oude overheid, wat aan zwakke signalen ervan soms doorkwam, kende geen greintje ernstige respons, dit werd immers enkel gedragen door een onderbouwend systeem en onderbouwend leefconcept dat nu simpelweg niet meer bestond.

Uiteraard. De bestaansbasis voor ‘t patriarchale principe van de beslissende *bezitter-van-macht* was compleet verdampt, er was alleen een alomvattend dienaarschap in alomvattende gelijkwaardigheid, het vrouwelijke principe. *Als altijd aldus werkzaam in àl wat leeft.*

En ondertussen was er nochtans des te meer overheid, zelfs meer dan ooit tevoren: de essentie van het delen en verdelen tussen lotgenoten, werd een eindeloos onderverdeeld bestuur van onderuit door nagenoeg iedereen die het enigszins kon. Quasi perfect beantwoordend aan wat de vragen en noden waren. *Nogmaals, als altijd aldus werkzaam in àl wat leeft.*

Tot in de kleinste uithoekjes werd gezocht, als met een hoogst efficiënte radar speurend naar mogelijk nog niet opgemerkte of aan hun lot overgelaten medemensen. De nieuwe overheid als eindeloos verspreid handelen op maat van een gedeeld lot.

Een gedeeld lot van mens-zijn voltrekkend, dus uiteraard inclusief het beantwoorden aan de noden eigen aan ons aller mens-zijn.

Samen mens zijn. Samen eten en drinken dus, samen niet te warm of te koud hebben, samen voor jonge kinderen zorgen, of voor mensen met problemen inzake gezondheid of met welk soort handicap ook.

Samen voor erg zieke mensen zorgen, ze stimuleren tot heling indien ze er openheid voor hadden, samen mensen begeleiden die stervende zijn. Samen begraven wie was gestorven. Samen zorgen voor elke nood die plots kon blijken. De kwaliteit van de zelfregulerende organisatie om levensmiddelen en leniging van essentiële noden te verspreiden, en ze samen te genieten, was indrukwekkend, en op welke schaal!

Ze zag wat ze al kende van vroeger, in andere situaties tijdens het nog oude verhaal: toen kon dit fragmentarisch ook, telkens een plotse ramp gebeurde. Een aardbeving bijvoorbeeld. Men ging nooit vragen aan de bedolven gelegen

levende medemens of hij zijn redding wel kon betalen, of een verzekering had, of iets terug kon doen voor jou. Natuurlijk niet. Je trachtte die medemens te helpen. Simpel.

Een medemens, een behoefte, zoals iedereen behoeften kent, en men reageert. Niemand kan zonder geven. Niemand kan zonder ontvangen. Geven en ontvangen, ontvangen en geven.

Eigenlijk merkte ze de realiteit op van een sacrale economie van de gift, wist ze. Zoals ze dit kende van restanten van evenwichtig gebalanceerde inheemse volkeren, overal ter wereld.

Doorheen die pionierende solidariteit zag Imilla nog iets anders, er dwars doorheen, er in opgenomen, of er in geworteld. Iets uiterst krachtig. En ze zag dat groeien, maar met hoge subtiliteit. Ze zag, hoe een subtiele verschuiving optrad van mannelijk handelen of manipuleren, naar zijn volgens het vrouwelijk principe, Yin. Er zijn, zonder tijd, vol absorptie van wat is. Maar dan wel op een sterk geïnspireerde wijze.

Vooral bij vrouwen was die uitdieping zich snel aan het versterken, maar ook bij mannen was het duidelijk merkbaar. Ze zag heel duidelijk, dat het oude begrip ‘zorg’ slechts een oppervlakkige buitenkant was. De invulling in de diepte was zoveel breder, rijker, groter. Terwijl ze het vertelde aan Frans wist ze niet welk woord er voor kon worden gebruikt.

Toen daagde haar de eenvoud ervan. Dat ouderwetse woord waar geven en ontvangen samenvalt is natuurlijk ‘liefde’. Je hebt liefde voor de rijkdom van het leven en voor de andere, je geeft eraan, je ontvangt ervan, het valt inderdaad eenvoudig samen.

Ze drukte het uit aan Frans, terwijl ze er blijkbaar nog luidop over nadacht, met een uitweiding, en een open vraag: “Misschien was dat begrip liefde al langer drager van unificatie, non-dualiteit in de zware duale materie wereld?”

“Dat kan zich zelfs in nieuw geld uitdrukken,” voegde ze dan ineens toe, “valabel voor al ons liefdevol reilen en zeilen jegens onszelf, de medemens, de leefplaneet. Een ander geld dat onze liefdewaarheid vertolkt.”

Mijmerend lichtte ze dit dadelijk toe, “bijvoorbeeld, ... als te ramen aantal negatieve eenheden ‘*smart*’, als maat voor liefdegebrek, enerzijds.”

“En vooral anderzijds als te ramen aantal positieve eenheden ‘*gave*’, als maat voor liefde en geluk. Menselijke waarheid bevestigend. Die wijze-mensenwereld toelatend, die ernaar hunkert om dit levend bestaan te laten zijn

wat het *wil* zijn: een echt *liefdefeest*! Natuurlijk dankzij steeds hogere niveaus ‘*gave*’, en steeds lagere niveaus ‘*smart*’. Wordt geld in versie ‘*gave*’ dan niet geliefd om te ontvangen maar nog meer om te schenken?”

“Wel,” glimlachte Frans, “dat is een heel mooi idee, Imilla, heerlijk mooi! Je brengt me aan het dromen.”

En ze keken ze mekaar nu prettig lachend aan.

Oh jawel hoor, al die fascinerende mentale verschuivingen mondiaal, en de grootse waarheid die ze er in zagen, dat hield hen beiden intens bezig.

Maar hun oprechtheid bood hen vele uitkijkplaatsen. En zo voelde Frans al gauw zijn vragen de volle breedte bestrijken op praktisch vlak. De hele wereld ligt compleet plat, niets werkt nog zoals het ooit was, alles is één gigantische onwetendheid en chaos en beangstigend in je blootje staan.

Geen ziekenhuizen, geen verplaatsingen, geen elektriciteit, geen voedseltransport, helemaal niets meer van nutsvoorzieningen. Helemaal nieuw en dringend moest worden uitgevonden hoe voedsel te winnen en verdelen, hoe te beletten dat honger voor wie dan ook levensbedreigend wordt. Zoveel compleet nieuw te vinden manieren om een bestaansbasis op honderd manieren voor iedereen te dekken.

Kan dit allemaal zomaar lukken?

Hij ging nu luidop voort op wat hij aan het denken was.

“Toch sterk, Imilla.”

“Dan denk je minstens, help!, wat een gigantische problematiek op zoveel plaatsen, wat een chaos, hoeveel zieken zonder technische hulp, of honger slachtoffers.”

“Hoeveel mensen zouden er op dit moment niet extreem worstelen met een kritiek tekort, zijn er al niet velen doodgegaan ondertussen? Of zullen al vrij snel daardoor overlijden? Zou binnenkort, misschien al binnen een jaar, de mensheid niet gehalveerd zijn? Misschien nog amper een kwart? En ja, dat kan toch best wel zijn Imilla. We weten het allemaal niet, maar, ligt het niet in de lijn van wat je zoal kan verwachten?”

Hij zuchtte diep, voor hij verder ging.

“Maar dan zie jij ondertussen wat je ziet in het pionierende gebeuren in Europese steden. En in die vergaande nieuwe solidariteit zie jij hoe dat oude woord *liefde* een stuwende kracht wordt, sturend in het nieuw maar toch oud

bestaand mens-zijn als intens samen-in-groep. Hoe indrukwekkend. Verdorie, Imilla, geef toe, ik duizel hiervan, wat een onverwachte evoluties toch.”

“En voorts nog iets anders”, vroeg Frans, “dat heel andere aspect, Imilla, is er eigenlijk geen belangrijke rol weggelegd voor gevoelige zieners? Ik bedoel, nu, terwijl mensen overal hun bestaan aan het uitvinden zijn?”

“Als ik denk aan wat je verteld had van het overlijden van je vader... Hoe je vorig jaar op Paranal had gevoeld dat hij stervende was, en hoe je hem bij zijn heengaan van daaruit hebt begeleid, zijn ziel vrede en rust en liefde hebt aangereikt tijdens zijn overlijden?”

“En ja, je zei het vaker, we hebben allemaal in principe de mogelijkheid tot ontwikkeling ervan, kan best zijn. Maar niet iedereen zal er getalenteerd in zijn, in sjamanisme. Nu, Imilla, jij blijkt stevig te groeien in dat sjamaan talent. Wel, is dat niet belangrijk in wat nu wereldwijd gebeurt?”

Imilla was aangenaam verrast door de helderheid van wat Frans uitsprak, en uitte dit. Ze wou er dan ook absoluut op voortgaan.

“De zielsdimensie, wat een sjamanka of sjamaan kan zien, zal bewuster en belangrijker worden,” opperde ze, “in die talloze nieuwe mensengroepen die zich nu overal ontwikkelen. Het was al vele tientallen millennia bezig, maar vond zijn weg dit laatste tiental millennia steeds moeilijker, in die steeds meer verdwaasde patriarchaal ontwikkelende oude wereld. Er was hoe langer hoe meer teveel tegelijk dat oneigenlijk was. Los van de bronnen.”

“En het talent werd daardoor steeds vaker onvolwassen benut, of onhandig vanuit eigen onrijpheid. Vaak op verkeerde of ronduit schadelijke wijze, met veel niet begrepen eigen ballast, of uit macht- of controledrang.”

“Terwijl het net een heel diepe aanvaarding vergt van zinvolle eigenheid van de andere. En dat vraagt veel integriteit, heelheid, inzicht, wijsheid en gerijpte liefde.”

“Maar goed, nu mens-zijn voor een immens veld van open mogelijkheden staat, krijgt het essentiële de grootste rol. Sjamanische begeleiding wordt dan belangrijk. Je zou kunnen zeggen dat het de oude mondiale media compleet vervangt. Jawel. Sjamanische begeleiding als informatiebron.”

Ze vroeg of Frans het ook zo kon zien, of dat hij dit als overdreven aanvoelde.

“Nee, ik volg je,” knikte hij. En droomde dan weg.

Hij moest onwillekeurig denken aan de tijd op Paranal.

Dat gebeurde trouwens vaak. Hun tijd op het observatorium was voor hen beiden een met warmte gevoelde herinnering.

Zijn gedachten gingen nu opnieuw naar het moment dat hij Imilla als zielspartner ontmoette. Hoe juist had ze dat gevoeld van hem, dat hij veel van zijn waarheid tegen hield, tot dan. En hoe vanzelfsprekend die rest is, zodra je loslaat wat onnodig blokkeert, zodra je ook domme dogmata kunt laten verdampen.

En opnieuw sprongen zijn gedachten terug naar vandaag, de actualiteit van het mensenbestaan, zonder nieuws behalve het gewetene van de eigen locatie, en het besef van wat helderen konden voelen of zien van elders.

En de duizelingwekkend onbekende praktische dimensie. Het enorme gevaar dat die reusachtige metamorfose inhield, zeker inzake drinkbaar water en voeding, plaagde hem. Ten slotte, dacht hij, het kan wel heel, heel dramatisch uitdraaien, solidariteit of niet. Ook sterven kan een gezamenlijke weg blijken te zijn.

Versneld sterven van velen. Misschien niet, misschien wel.

Dan hernam Frans zijn luidop praten hierover.

“Weet ge,” begon hij, “soms denk ik dat op een bepaald niveau gedacht, het mogelijk net zinvol is, indien dit zo afloopt? Ja, dat klinkt gevaarlijk, wat ik nu zeg. Maar, ik tast maar even.”

“Doodgaan, dat is hoe dan ook als geboren worden, als voortgang, als opmaat van de zielezang in haar weg over doodgaan heen. Een transformatie, of een scharniermoment. Tja, reïncarnatie als je het graag letterlijk verstaat, of laat ieder het benoemen naar zijn eigen besef.”

“Maar hoe dan ook, voor het groter holon leefplaneet, al wat is, jawel, voor het bewustzijnsrijke universum, is het misschien een zinvol gebeuren dat zich voltrekt, indien hier en nu en in grote aantallen mensen versneld overlijden. En wie er voor staat, heeft geen troost - tenzij misschien net wel, maar dan in dit breed en zinvol perspectief van betekenis?”

En dan zweeg hij. En keek hij haar onzeker aan.

Imilla nam zijn blik waar en kwam dadelijk naar hem toe, in stilte. Ze hurkte naast zijn rolstoel, nam hem teder vast en zoende hem terwijl ze zich schuin naar hem toe boog, zich zo tegen hem aanvleidend. Met trage,

behoedzaam gevormde cirkels streelde ze hem, wandelend van het bovenste deel van zijn schouders naar zijn rug.

Ze zuchtte nu.

Dan glimlachte ze even naar hem, en in een bijna fluisterende traagheid en toon, alsof het intense heel private dingen betrof tussen hen beiden, niet bestemd voor de oren van de wereld, vervolgde ze.

“Dood,” klonk het, “dat verschilt sowieso al amper van geboorte, ’t is de transformatie aan de andere levenszijde, als de geboorte, dood is rijk en is helemaal niet dood.”

“Het is allemaal deel van hetzelfde grootschalige mirakel binnen een multidimensionaal universum. En jawel, ik denk dat het terecht is wat je zegt. Indien dat mirakel grootschalige wendingen vergt, een versneld heengaan van veel mensen eventueel, dan is dat misschien te zien als onderdeel van de krachtige geboorte van een nieuwe mensheid in een niet schendende modus. De kosmische ademhaling meer volgend.”

“Of dus de planeet of Gaia volgend in haar weeën, open voor wat wil geboren worden.”

“Als deze mondiale metamorfose een versneld overlijden van velen impliceert, dan moet dit meer zijn dan dat schijnbaar wereldse feit. Dan is dat wellicht een betekenisvol manifesteren van wegen van bezielde essenties die in velen sluimeren, of in ons DNA. Indien zo, dan heb ik ten slotte vertrouwen in ultieme zinvolheid.”

En nu was het Frans, die Imilla naar zich toe trok om haar warm te omhelzen, terwijl hij al even zacht sprak als Imilla: “Maar jij bent in je levend zijn hier op aarde een puur mirakel, weet ge! Ik wil dat zo graag elke minuut beseffen en er blij om zijn.”

Imilla schoof op zijn schoot, en zo mocht de rolstoel een tijdje het gewicht van beiden dragen. En ze waren stil. Tot enkele minuten later haar stem de stilte nog even kleurde, terwijl ze nog altijd in fluistermodus toevoegde, “Alle mensen zijn mirakels. Al wat is, is een mirakel.”

* * * * *

Wanneer die avond Imilla en Frans in bed lekker dicht tegen elkaar lagen, kon ze het niet nalaten op haar manier nog aansluiting te vinden op dat

gefilosofeer. Ze streekte Frans langs zijn wangen. Hij hield haar ondertussen soepel in zijn armen, masseerde zachtjes de warme rondingen van haar Gaiaanse lijf.

“Weet ge Frans,” zei ze toen, “ik heb het sterke gevoel, dat op de meeste plaatsen in de wereld de mensen niet enkel maar heel uniek een bestaan opnieuw uitvinden. Ik denk dat ze ook een soort resetting willen vertolken in wat het is om vrouw te zijn of om man te zijn.”

“Ja, ja, ja, ...” reageerde Frans komisch, “wil je nu zeggen, dat wij dat nu ook moeten gaan doen? Ons gaan heruitvinden?” Imilla schoot sappig in haar lach.

“Jawel, we hebben één week tijd, en dan examen. Nee Frans, natuurlijk niet alsof je een beslissing neemt van iets dat je eens even gaat doen. Nee, gewoon in wat je leeft en bent, als vanzelf en zonder nadenken. Simpelweg doordat we vandaag in deze situatie en op deze planeet en op dit moment leven. Hm ... denk ik.”

“Ik denk ook”, zei Frans traag, terwijl hij haar almaar intenser knuffelde, “ik denk... aan jouw zalige borsten, jouw mooie ogen, jouw mooi haar, oh en die heerlijke billen van jou!, ja ik voel me met de minuut meer als die heruitgevonden man!”

Imilla lachte warm.

Ze zoende hem dan heel innig en gul op zijn mond, zich nog dieper en intenser tegen hem aanvleidend. “Dat bedoelde ik onder meer”, fluisterde ze, “gewoon dus, zó lekker gewoon dus. En, beeld je dat eens in, Frans, seks die nóg lekkerder is, nóg meer genietbaar, weet je wanneer? Als mannen zowel als vrouwen hun tegengestelde genoeg integreren. Als de mannelijke *raison-d’être* een diep aanvoelen en diepe adoratie van het vrouwelijke kent, en als de vrouwelijke *raison-d’être* de mannelijkheid van doelgericht en levensondersteunend handelen heeft begrepen en opgenomen. Voller man en vrouw zijn. Is dat niet evident, Frans? Hoe natuurlijker je heel en volledig bent, hoe krachtiger je het leven laat pulseren, niet?”

En ze leefden beiden met de minuut intenser dat leven vanuit zijn sprinkelende genendiepten, Frans op zijn gehandicapte maar heerlijk rijkelijke wijze meedoend aan hun opgaan in hun tantrisch hemelse vrijen.

“Eigenlijk ben ik ten slotte wel hoopvol, weet je,” zei Frans de ochtend van de dag nadien, toen ze op hun babbelen terugkwamen.

“Ten slotte vinden we onze wegen wel.”

“En ondertussen valt de horrorschaal weg van nog meer Gaia verkrachting, vernietiging van ecotopen, van bodems, van klimaat, valt vergiftiging weg, of slaaf zijn, of misbruik, of verstoord zelfbeeld, of verslaving aan absurd ego-drama, of het 12 millennia lang gezwollen geraakte man-seksisme, een verkramping die liefdegenezing vergeet.”

“Of valt die cultuur weg van grove manipulatie en leugen en bedrog en liefdeloosheid, of wat dan ook aan nog andere spijtige illusies van onbalans. En dan, dan kunnen we toch echt wel hopen op meeval, in hoe natuurlijke ontwikkelingen nu verder verlopen.”

Dan glimlachte hij naar haar, zeggend, “Dat zien we wel.” Waarna hij de bedenking toevoegde, “Of zien onze nazaten wel, niet waar.”

“Mooi gezegd,” opperde Imilla, “wat je nu zegt, van die hoop. En weet je, dit laat me denken aan onze dramatische ochtend in Gasthuisberg.”

Ze mijmerde nu fluisterend, als een dromerig denken. “We waren allebei enorm aangeslagen door de zwarte dimensie, door de enormiteit van de wereldschok zoals we die voelden. Maar waarom? Waarom waren we zo aangeslagen om wat metamorfose is? Dat is als panikeren en om hulp roepen omdat je zwanger bent en weet dat je pijnlijke weeën zult ontmoeten.”

Frans schoot sappig in een lach, een gulle lieve lach met een zoen.

“Jawel, Imilla. Dat kon alleen maar een uitspraak van jou zijn, niet. Weet je dat ik het me soms tóch afvraag? Of ons kinderloos zijn toch niet meer gewicht heeft voor je, dan je altijd zei tot nu toe?”

Ze keek hem warm aan.

“Natuurlijk plaats ik dat rustig. Maar ook, natuurlijk heeft dat wel zijn kleine gewichtje. Daarom is het zó goed Frans, zo deugddoend voor me, dat je dit zegt. Gewoon zeggen dat je aan de mogelijkheid denkt, dat ik er iets meer mee zou bezig zijn dan je van me hoort, wel, dat is een zalige omarming van ons kinderloos en fijn samenzijn. Dank je wel, m’n lieve zoete jongen.”

“Graag gedaan Imilla,” reageerde Frans, boog zich spelend plechtig vanuit zijn rolstoel voorover naar haar, en rondde zijn reactie af met een warme mondzoen en een omhelzing. Imilla reageerde, ze trok hem uit zijn rolstoel naar haar toe terwijl ze hem de schuifplank voor in zijn rolstoel doorgaf, en even later zaten ze knus tegen elkaar op hun eenvoudig tweepersoonszeteltje.

Het was zoals vaak, dat ze mekaar de vertaling van hun zielswarmte gunden, het was een gedeeld nodig hebben, onopeisbaar maar almaar opnieuw geschonken. Het feestelijke van liefhebben in de gewoonste belichaming. En die lichamen, ze volgden de kosmische hartslag van voortzetting van het geniale levende, en die lichamen wilden vanuit die genialiteit hartstochtelijk knuffelen.

* * * * *

Knuffelen tot amper 1 minuut later.

Een plotse dubbelklop op hun voordeurtje.

En aangezien ze wisten dat zulk aankloppen soms voldoende was om dat gammele deurtje open te laten draaien, lieten ze elkaar ook ogenblikkelijk los. Het deurtje draaide inderdaad open, met een fors silhouet afgetekend in de lichtende opening.

“Frans? Imilla?” vroeg het silhouet.

Ze keken mekaar met ongeloof aan. Die stem herkenden ze. Jawel, de stem van Waldo. Hoe kan dat? Bijna tegelijk riepen ze zijn naam. En daar kwam hij inderdaad binnen, wat onzeker een stap vooruit zettend door het plotse duister, want niet veel ziend als je ineens de blakend felle zonnezee verlaat.

Imilla stond dadelijk op, en even zonder tijd om Frans terug in zijn rolstoel te helpen, trok ze de zondimmende gordijntjes weg die voor de twee raampjes hingen. Zo zagen ze elkaar en Waldo ineens al wat beter. Waldo! Imilla en Frans wisten niet waar ze het hadden.

“Goeie hemel Waldo, wees welgekomen, dat is nu eens écht een mirakel, jij hier!” schalde Frans in een mengeling van blijheid en stomme verbazing, terwijl Imilla hem snel in zijn rolstoel hielp.

“Waldo, goeie vriend,” sprak Imilla dadelijk, “welkom! Hoe heb je ons weten te vinden? Hoe wist je dat we in Putre wonen?”

Waldo stond even duidelijk verheugd te glimlachen, voor hij het woord nam in zijn typische directe stijl: “Oh God, Frans, Imilla, ik ben zo content dat ik hier ben geraakt, dat ik jullie terug zie! Wat doet me dat deugd, mensen toch!”

En dan gaf hij Frans en nadien Imilla een secondelange reuzenknuffel.

“Ja,” ging hij voort, “ik wist al een tijdje dat jullie in oktober vorig jaar naar hier waren verhuisd. Ik had het vernomen van je zus, Frans. Toen ik terug

contact zocht met jullie, en jullie niet vond, had ik wel h  r gegevens gevonden, en haar dan gecontacteerd. Ik wou namelijk gerust naar België komen om jullie eens op te zoeken, maar dat was niet meer nodig, hoorde ik, jullie zaten dus terug in Chili.”

“Straffe gasten, jullie, zomaar naar Putre verhuisd. En als ik dan jullie adres had, wou ik natuurlijk zo snel mogelijk eens langskomen.”

“Fijn Waldo, dat doet plezier kerel”, riep Frans hem toe, “maar kom je hier zetten, en dan gaan we iets drinken he, wat zal het zijn, water of water? Allez, koffie of thee kan ook maar dat is warm he, van koele dranken dus enkel water. Tenzij je het zelf wil manipuleren met wat kruiden erbij. Kijk maar op dat rekje, de namen staan op de potjes, je weet nooit, misschien zie je iets dat je kan smaken he.”

“Enne..., is dat écht Altiplano water dat jullie aanbieden?” grinnikte Waldo dan.

“Dat denk je juist”, kwam Imilla tussen, “smeltwater uit de Andeshoogten, dat in zijn weg doorheen de Altiplano dus is verrijkt met mineralen uit jonge vulkanische afzettingen”.

“En jonge mineralen zijn gezond voor oude mensen”, lachte Frans.

“Vooral helend voor mijn reuzendorst!” repliceerde Waldo, dronk in een korte teug het glas leeg, kreeg het onmiddellijk opnieuw gevuld terug, en vervolgde dan: “Weet ge Frans, ik ben natuurlijk dapper aan het roddelen geweest toen ik je zus had gecontacteerd.”

“Dus, ik wist al dat je armen terug zo goed als helemaal bruikbaar zijn, ik had het natuurlijk net al gezien ook. Schitterend is dat, he. Enne, wat ik dan ook had gehoord van je zus, is dat jullie beiden een klein boerderijtje gingen opstarten hier in Putre, naar ik hoorde was de leuze ervan: voeding, drank en delen”. “Zo is dat”, zei Imilla nu, “niet slecht gegokt he, gelet op de nieuwe toestand in de wereld”.

Waldo keek haar even iets aandachtiger aan, en zei toen “Dat is zo wonderlijk, Imilla, jij bent in het geheel niets veranderd. Nochtans is het al een jaar geleden dat we elkaar voor ’t laatst hebben gezien, toen in Antofagasta”. En hij voegde lachend nog gauw toe: “Tussen haakjes, ik ben w  l een jaar ouder geworden hoor”.

Frans reageerde dadelijk, “Bij mij is het anders, ik ben een jaar wijzer geworden.” Imilla en Waldo schaterden.

“Maar vertel nu eens Waldo”, ging Imilla verder, “de wereld ligt nu wel helemààl plat, overal op alle manieren, hoe ben jij in die omstandigheden eigenlijk hier geraakt? Tenminste als je van Santiago komt, daar woon je toch nog?”

Waldo leegde zijn tweede glas, en vroeg of hij nog wat water kreeg, meldend hoe groot zijn dorst inderdaad toch wel was. Hij zei dat hij, om die laatste vraag te beantwoorden, ineens wat meer moest vertellen over de reden van zijn bezoek.

Natuurlijk is het een vriendenbezoek dat hij sowieso absoluut wou doen, vertelde hij. Maar er was iets meer. “Het zat zo,…” zei hij. En hij begon het allemaal te vertellen.

Net nadat hij plande om op bezoek te komen naar Putre, was de enorme wereldwijde collaps in gang geschoten, hij kon eigenlijk nog net wel een vlucht naar Arica nemen, maar dierf het plots niet meer. Het was gewoon te onduidelijk of hij al dan niet vast zou komen zitten, niet meer terug geraken, of wat ook.

Maar daardoor bleef hij gewoon thuis zitten. Waldo ging nu even voort op hoe hij die collaps begreep. Hij was net als iedereen een verlamde, ontzette waarnemer van zichzelf als deel van de mensheid in shock, de zwaarste transformatie ondergaand uit de tijd sinds de mensheid haar planeet als eindige planeet besepte.

Hij realiseerde zich wel, dat de globale levende wereld die dat woekerende aspect mensheid onderging, stuiptrekte en iets anders wou. Alles zou wellicht tot in zijn fundamenteën wijzigen. Duizelingwekkend diep. Dat sloeg ons allen in het gelaat, besepte hij, zonder houvasten, bijna bibberend blijken we dan in ons blootje te staan.

Imilla was aangenaam getroffen door die wijze van uitdrukken, ze was er blij om want het toonde dat hij deze collaps kon zien als een transformatie vol kansen ten goede.

En Waldo vervolgde.

Maar, zei hij, hij zat daar ondertussen te zitten in Santiago, een metropool die hem toch enkel maar als raadsel omringde. Wat moest hij, de alleenstaande wetenschapper, aanvangen met zijn eigen mens-zijn?

En hij lichtte toe, dat hij plots beet kreeg hoe bizar zijn ongerustheid was geweest om die vlucht naar Arica, toen ze nog nipt mogelijk was. En ze niet te

nemen. Waarom niet? Er was geen reden voor ongerust zijn. Waar hij ook zou zijn, altijd zijn er potenties, en altijd zijn er medemensen, en altijd moet naar het hoe van samenleven worden getast.

Zo was hij aan het denken. En zo kwam hij uit bij de keuze van Imilla en Frans, die hij had gehoord van de zus van Frans. Het bezig zijn met de basiszorg voor voedsel, drank en delen. Wat was meer hoeksteen van mens-zijn, dan net dat? De basis van waaruit alles start? Zonder een samen kan niet. Zonder eten of drinken kan niet. Zonder geven en ontvangen kan niet.

En aldus vroeg hij zich toen af hoe Imilla en Frans door hun werk geraakten. Meer specifiek dacht hij aan Frans zijn handicap, als rolstoelmens. Dat was allicht wel een reductie op de mogelijkheden van de zorg voor voedingsstoffen.

En zo dacht hij, misschien dat ik me van hen mag aansluiten bij hun werk, en er een aanvulling op kan betekenen? Zodoende dat het idee rijpte, om het te kunnen bespreken.

Maar ja, hij zat daar op 2.000 km afstand van Arica vandaan, erger nog, op 2.200km van Putre.

Zonder oude vertrouwde vervoermiddelen in deze in stuipkramp liggende, doodstil geworden wereld.

Hij vertelde toen, dat hij exact tien minuten over dat probleem heeft gebroed. Het was misschien de zwaarste uitdaging uit zijn leven, die hij dan ineens entte op de diepste transformatie van de mensenplaneet die maar denkbaar was. Maar hij wou het aanpakken.

Met zijn fiets.

Een solide fiets met een opbergbak vooraan, niet bepaald een sportief snelheidswonder. Maar jawel. Zelfs als het traject voor het grootste deel het extreem droge en hete klimaat van de Atacama woestijn inhield: met de fiets! En hij kon dat fietskarretje voor kinderen van enkele huizen verder allicht wel ruilen, die mensen gebruikten dat niet meer had hij gemerkt, hun kinderen waren er immers uitgegroeid. En hij had wel allerlei om te kunnen ruilen met hen, dat zou wel lukken.

Wel, dat karretje zou iets noodzakelijk zijn, dat kon perfect dienen voor zijn tocht. Hij had ingeschat dat het moest kunnen lukken om, goed en wel geladen, toch een gemiddelde te bereiken van 10 km/h, en om op die manier

80 km per dag te verzetten. Ergens halfweg zegge één dag van totale rust inbouwend, en dan zou hij de afstand op een kleine vijf weken moeten kunnen overwinnen. En die realiteit is het, die hij wou en zou volbrengen.

Imilla en Frans wisten niet wat ze hoorden, ze waren sprakeloos. Van die fietstocht dus. Als fietstocht met een bakfiets al behoorlijk straffe kost. Maar dat traject vooral, een volledige zuid noord passage, de langst mogelijke, van de gigantisch uitgestrekte Atacama woestijn, per fiets? Hoe kon dat? Geen karavaan samen met een groep zelfs, of lastdieren? Frans dacht net nader te informeren, maar Waldo ging al verder.

“Weet ge”, voegde hij als ’n soort eigen bedenking er aan toe, “er zitten vele dimensies in die tocht. Het is een enorme pelgrimage geworden, mijn Putre bedevaart kan je zeggen als je wil, maar met echt veel aspecten, ...”

“Imilla, Frans, de laatste drie weken van de tocht had ik meer en meer beet dat ze een metafoor is voor mezelf en ja, voor de kleine en halfgrote en heel grote wereld, ook! Er zitten ongelooflijke facetten aan.”

“Ik dacht de laatste drie weken inderdaad dat ik niet anders meer kan dan dat allemaal voor mezelf uit te schrijven. En het is zoveel, dat ik denk dat dit schrijven wel een tijdrovend proces zal worden. Maar goed, daar staat geen deadline te wachten, waarom zou het. Ik heb de tijd die ikzelf ervoor wil nemen, zo simpel.”

“He, uw fiets Waldo,?” vroeg Frans, “staat die hier tegen ons huisje?” En terwijl hij het vroeg rolde hij zich met zijn rolstoel al door de deur, met dadelijk een verrast kreetje.

“Waldo, die fiets jong, dat is een mini karavaantje op zich!”

Frans nam verbaasd op wat hij daar zag, inderdaad een bakfiets, met een volgeladen bak vooraan, maar, met ook nog dat kinderkarretje erachter, dat net als de bak boordevol was geladen.

Imilla stond ondertussen naast hem, terwijl Waldo zich geroepen wist om iets meer duiding te geven.

“Wel, ja”, sprak hij dan, “dat was ook letterlijk de zwaarste uitdaging, dat ik zoveel bagage mee moest hebben, en rond twee derde van het gewicht was altijd het drinkwater. Als ik onderweg kon bijvullen, was het opnieuw die verhouding.”

“Ik kan u verzekeren, dat gemiddelde van 10 km/h was een mooi streefdoel, maar ik heb terugkijkend met moeite rond 8 km/h waargemaakt. Maar ik denk dat je dat kan verstaan als je het ziet. Ah ja, het is ook geen 5 weken geworden, ik heb er uiteindelijk meer dan 12 weken over gedaan. Maar vooral wel, omdat ik veel tijd heb genomen om lange gesprekken te hebben met mensen die ik ontmoette.”

“De wereldsituatie, man! Je staat ervan versteld hoeveel gewone hoop er bij ons allemaal leeft, terwijl we nochtans brutaal tot zoveel loslaten zijn gedwongen? Wow, ik heb nogal voorbeelden gehoord! Maar die hoop omtrent nieuw en anders en uiteindelijk echt beter, jawel, die leeft! Overal. Bij iedereen! En ah ja, meestal werd ik uitgenodigd om bij mensen iets te eten, of wat te rusten bij hen. Het is allemaal deel van de rijkdom die ik heb ontmoet. Oh, ik popel eigenlijk om het allemaal te beginnen uitschrijven!”

“Weet ge, zelfs wat ik al allemaal wel al heb kunnen noteren onderweg, dat is echt wel intrigerend.”

“Op heel die tocht heb ik 61 vrachtwagens geteld die me kruisten of voorbijstaken. Vijftig ervan waren tijdens de eerste 10 dagen, daarna dus snel niets meer. Er waren er een veertigtal die zijn gestopt, en waar ik dan buitengewone verhalen kon horen van die chauffeurs. Wat ze nog aan het doen waren, waar naartoe met wat, hoe ze zich voelden, wat als het laatste restje brandstof uit hun voorraad er door was, enzovoort.”

“Een fenomenale ontredde, ja inderdaad.”

“Maar dan toch van een soort die je duidelijk maakt dat er binnenkort amper nog depressieve mensen kunnen zijn. Mensen zijn trouwens ineens 10 keer gezonder geworden overal, lijkt wel. Maar echt, ik moet het allemaal opschrijven.”

Imilla uitte dat ze Waldo alvast een echte volhouder vond.

“Ja en nee”, antwoordde Waldo daarop.

“Ja, wel, om te beginnen, Frans, Imilla, de Atacama is jullie en mij natuurlijk helemaal niet vreemd, niet. Ons Paranal verleden heeft ons wel wat geleerd over droogte en klimaat in die zo extreme omgeving, weet je nog? Soms had ik bijna fata morgana's van de tijd op Paranal. Ik praatte dan met mezelf in de sfeer van de Paranal tijd, alsof ik daar met jullie nog zat. Maar dat was eigenlijk minder belangrijk. Wat echt belangrijk was, betrof een samen

aspect. In essentie was het geen alleentocht van me, en net daarom kon ik het zo goed volhouden.”

“Geloof het of niet, maar het was een samenzijn met jullie, dat de motor van mijn energie was. Eén van de lessen die ik ontdekte, je kan niets zonder anderen. Er bestaat enkel maar samenzijn, mens-zijn is er enkel als mens-zijn met anderen”.

“Jaja, Imilla, dat komt uit mijn mond, de mond van de eeuwige vrijgezel”, grinnikte hij plots, reagerend op haar wonderlijk empathische aandacht bij het luisteren.

“En *wàt* was dat samenzijn met jullie eigenlijk, tijdens die tocht in de woestijn? Jullie waren dan wel het einddoel van de tocht, maar jullie waren vooral de motivatie van de tocht, en dus was er altijd jullie mentale aanwezigheid. *Dàt* maakte het mogelijk voor mij. Het was alsof ik heel de tijd samen met jullie beiden die eindeloze desolaatheid van de Atacama onderging, zo kon ik dat trotseren.”

Imilla zei onmiddellijk hierop, dat ze alleszins ontzettend blij is om wat Waldo allemaal vertelt, en, dat ze het echt op prijs stelt, het als een heerlijk geschenk ervaart, dat Waldo zich ook in Putre wil vestigen. Dat ze nu lekker konden uitzoeken hoe ze die mogelijkheden tot iets sterks kunnen maken.

Ze richtte zich tot Frans, vragend wat nu door zijn hoofd ging hierover.

“Ik ben stil van ontroering”, reageerde die dadelijk.

“Waldo, wat je hier allemaal zegt, dat is een zodanig mooie vertaling van onze leuze, *‘voedsel, drank en delen’*. Natuurlijk kan je daar deel van uitmaken. Nogal vanzelfsprekend, dat weet je toch! En dan, hoe je het al voor jezelf hebt voorbereid, wat je hier nu vertelt daarvan, van die betekenis van samenzijn! Ik ben er gewoon stil van, man toch!”

“Philosophers with working hands”, repliceerde Waldo met een gulle schaterlach, “ik heb het altijd geweten dat we dat peil nog zouden bereiken, Frans!”

Ze lachten samen om die opmerking. Frans en Imilla voelden maar al te goed, dat dit zo gewone basisaspect van mens-zijn, in hun specifieke vertolking ervan, via Waldo een erg mooie uitbreiding kreeg inzake het groep-zijn. En Imilla sprak het op die manier ook uit.

Hier gebeurde inderdaad iets sterk.

Een nieuw mini-groepje rond leven als mens, ontkiemde binnen de grotere al evoluerende Putre groep.

Onwillekeurig voelde Imilla hierbij de sjamanische kracht van die vrouwen uit ‘*The Goddess Image*’, die sinds vele tienduizenden jaren geleden hun groep spiritueel omarmden en alzo het goede levend-zijn omarmden.

Terwijl die vrouwen in opperste concentratie en in sprankelende trance hun vloeiende verbinding met de zielenwereld beleefden, en van daaruit hun extatische grotschildering aanbrachten.

Imilla nam dan plots iets meer waar. Ze besepte iets, ze dacht aan de vrouw van Brassempouy, dat ivoren beeldje van 25.000 jaar geleden met het dambord patroon over haar haren. Met gelaat. Het vroegst weergegeven menselijk gelaat.

Ze besepte hoe die vrouw van Brassempouy zich in haar identiteit had aangeboden voor de toekomst, die zij en Frans vandaag meemaakten.

Aangeboden met de flitsen van verwondering die deze vrouw 25.000 jaar geleden had ervaren, net zoals de maker van het beeldje. Vrouwe Brassempouy en de beeldmaker brachten een injectie aan besef in de geluidloos zinderende kosmische besefvelden, besef dat zich als een subtiele kwantumverstrengeling vasthecht aan het eindeloze altijd-overal van alle ooit-ergens, vol van het eindeloze zijn.

Vol van potenties, en vol van uitnodiging.

Vrouwe Brassempouy en de beeldmaker spraken, en waren vol van hun uitnodiging naar de hen onbekende toekomsten. Net als de huidige uitnodiging die Imilla voelde, uitnodiging naar haar opnieuw te vormen epoche toe uit elk hier-nu, haar lonkend veld van bestaan.

Lonkend naar overvloedig verrijkte universumvorming en zaaiend voor nieuwe toekomsten.

Dit gevoel smolt zich een weg in haar voeling met ‘*The Goddess Image*’, als was het een toegevoegde paragraaf.

Haar vluchtig flitsende mijmeringen werden acuut onderbroken doordat Frans plots begon te wenen. Imilla las hem juist. Waldo was natuurlijk wel verbaasd, en polste voorzichtig.

“Och, gewoon hoor, ik ben zo ontroerd!” duidde Frans in tranen.

“Er is zo ontzettend veel dat er gebeurt in de wereld en met mezelf.”

“Het is dat onvoorstelbaar nieuwe en rijke dat op me afkomt. En het is zo grenzeloos betekenisvol allemaal, oh god toch! Ik ben zo blij om veel, om heel veel, och zoveel!”

“Om Imilla. Om de wereld en het bestaan, om zoveel dat is.”

En in zijn betraand gezicht voegde hij dan toe, met een stralende glimlach doorheen dat snikken, “En nu kom jij daar ineens uit het niets te voorschijn Waldo, bij ons hier, en om je bij ons aan te sluiten. Oh wat waardeer ik dat, man toch. Het ontroert me allemaal zo enorm!”

En ze omhelsden mekaar met zijn drieën.

10

Die niet kadastraal te verdelen ruimte die we tijd noemen, werd ondertussen de sterkste metgezel van de talloze groepjes van pionierende mensen. Net doordat die tijd zijn oude dominantie van hoekige toepassingen almaar meer verloor. Tijd verloor talrijke betekenissen, en puurde zichzelf uit tot een bestaansruimte. Precies zoals wanneer je nog een kind bent.

Op een bepaalde manier lieten vele pionierende mensengroepen zichzelf evolueren tot grote kinderen.

Of zoals Imilla het eens had uitgedrukt: “Tijd was een perceptie van zijn verloren, die zolang onrecht was aangedaan. En die nu niet langer in die val trapte. De domme dwaasheid die verbiedt het leven te leven, stond niet alleen in haar blootje, maar verdampte gewoon. Weg was zoveel zelfbedrog. Of zelfverlies.”

Ze vroeg zich af hoe Frans het toch klaarde, ondertussen, hij was vitaler dan ooit. Hij had zich met zijn rolstoel een uniek plaatsje verworven in hun kleine boerderijtje annex gemeenschapshuisje en bij uitbreiding in Putre. Die magische werking van de rolstoel, dacht ze soms. Maar natuurlijk wist ze wel dat het de sterke evolutie was die hij doormaakte. Net zoals haar eigen evolutie overigens.

En Waldo, die had zich al snel na zijn aankomst een klein lapje grond met een vervallen hutje kunnen aanschaffen in Putre, 300m van hen vandaan, een beetje zoals zij en Frans hadden gedaan. Het hutje was wel heel erg bescheiden. Een plaatsje om binnen te kunnen zijn. Vervallen maar goed genoeg om het wonder van thuis-zijn te vertolken.

Hij had de deal natuurlijk gesloten zonder geld, dat was nu dom papier zonder betekenis. Zijn bakfiets had hij gezien als het ruil ding ervoor, alhoewel tijdens het ruilen duidelijk was, dat hij voor iedereen beschikbaar zou zijn. Eigendom geplakt op het ego was ook al zover verdampt. Nee, de deal was eerder een intentieverklaring. De handeling van iets te verwerven, was een soort gift, die met een return gift tot stand kwam, en zijn return gift was de intentieverklaring dat hij de bekommernis zou meedragen voor het welzijn van

de ‘eigenaars’, en dat bijvoorbeeld al toepassen via een hen toegewezen deeltje van wat hij zou kunnen telen. Of winnen vanuit dieren, want dat zou blijkbaar zijn hoofdkeuze worden, had hij geuit.

Die oudere mensen, dat koppeltje grootouders, van wie hij het vervallen hutje ter beschikking had gekregen, waren op die manier letterlijk zijn bestaansmaatjes geworden. Hij was ook al snel bevriend geraakt met hun hele familie, een beetje deel van hun familie geworden.

Imilla en Frans hadden hun huisje nog met geld gekocht, net als het 100m verder gelegen braakterreintje van 10 are groot, het was nog voor de collaps. Op dat 10 are terreintje hadden ze al heel wat vruchtdragende bomen en heesters geplant. En ruim de helft van de oppervlakte bewerkten ze in een soort permacultuur logica, maar dan wel op maat van de specifieke omgeving en zijn specifieke klimaat daar op 3.500m hoogte. De familie van Imilla was hen erg behulpzaam geweest met hun kennis van grondbewerking alhier, en wat zoals kon worden geteeld.

Dat bewerken was iets dat Imilla tot nu toe alleen had gedaan. Maar sinds de komst van Waldo was het plots nog makkelijker, het werk kon wat verdeeld worden. En ten slotte was het sowieso niet veel werk, het was een oh zo gewoon, rustig begeleiden van wat het leven ermee deed.

En Frans, die deed ondertussen wonderlijk thuiswerk aan wat geteeld werd, hij verdiepte zich in soorten en in eigenheid van gewassen. Ook zocht hij intens naar mogelijkheden om het gewonnen voedsel en de vruchten van hun voedselbomen om te zetten tot variaties in bewaarbare vorm. Of ook tot nieuwe combinaties van erg smakelijke maaltijdjes. En hij liet zich wat graag bijstaan door de mensen uit Putre die veel deelden van hun kennis.

Bovendien, en dat was mooi om zien, was hij zich aan het ontpoppen tot een pittig vakman op talrijke vlakken.

Wat hij maakte, waren soms verrassende pareltjes. Soms erg handig gereedschap, heel bruikbaar voor wat dan ook. En soms wat je dan kunst zou kunnen noemen, maar dan in termen van een geestesleven dat om die vormen smeekte. Of hij maakte leuke vormen, gewoon om hun sierwaarde. Of als speelgoed voor de jongste kinderen, die hij ondertussen allemaal kende.

Hij bleef zich ondertussen ook fanatiek verdiepen in de taal en kosmologie van de Aymara mensen. Hun taal heeft zelfs moeiteloos de Inca overheersing

van ruim 5 eeuwen geleden overleefd, wist hij. Meer zelfs, de fameuze geheimtaal die Inca notabelen ritueel en in opperste bestuurszaken hanteerden, wel, daarvan had recent onderzoek nog uitgewezen dat dit naar alle waarschijnlijkheid gewoon het Aymara was geweest. Dat intrigeerde hem bijzonder.

Net als de 5 eeuwen durende pogingen van de machtigen, om die Aymara taal te doen verdwijnen. Die ‘Aymar aru’ taal. Gesproken door de ‘*Lupihaces*’ of ‘*Lupaca*’, de ‘*schijnende wezens*’ of ‘*glanzende wezens*. Zo noemde men de Aymara indianen toen. Althans, toch de Aymara die in de omgeving van het Titicaca Meer woonden, even noordoostelijk van Putre. Net zo dicht bij het 3-landen punt Zuid-Peru – West-Bolivia – Noord-Chili als Putre zelf, dat er bijna aan grenst.

Pogingen tot uitroeijing van hun taal mislukten spectaculair. Integendeel, het aantal Aymara dat Aymar aru als moedertaal had en ook bleef spreken, bleef maar toenemen gedurende al die eeuwen. Al even intrigerend.

Net als de benoeming van die Aymara mensen, de wezens die helder of lichtend zijn! Dat was nog eens intrigerend. Zoals voelbaar gemaakt in het boek van Alan L. Kolata, *Valley of the Spirits, a Journey into the Lost Realm of the Aymara*. Dat hadden ze beiden heel geboeid gelezen toen ze nog in België waren, kort voor hun vertrek.

Inzake de magie die Frans waarnam in het Aymara, had Imilla het gevoel dat hij er meer in thuis was dan zichzelf die het met de papleven had geabsorbeerd als kind. Of meer precies, hij was er op een andere wijze in thuis. Op zodanige wijze, dat het vlot communiceerbaar was met anderen.

Ze dacht dan soms dat dit eigen was aan het mannelijke aspect van mens-zijn. Zij *was* die cultuur, door wie en hoe ze was, en Frans *hanteerde* die cultuur, of zocht althans naar hanteerbaarheid.

’t Was zowat de definitie van het culturele overwicht van manipulatie en controle, dat gedurende meer dan tien millennia was geëvolueerd tot zulke extreem hoge graad van rijk en fascinerend experimenteren met het mogelijke en haalbare.

Een geniale manier om de taal van het universum te ontvouwen!

Maar tegelijk ook doorgeschoten als een waterloot, tot zo’n extreem hoge graad van onrijp en ongestuurd en dom op hol geslagen zijn, zo verregaand,

dat dit niet enkel de medemens maar ook het sacrale leven zelf, de sacrale levende planeet zelf, ongeremd is gaan bedreigen. Het drama dat zich nu voltrekt, is dat van een ongeleide mannelijke solar culture, die vergeten was om te huwen met de lunar culture. Die integendeel de lunar culture van het gidsende, omvattende, creërende, leven beschermende vrouwelijke principe arrogant had weggesmeten.

“Deze intrieste geschiedenis ...,” dacht Imilla dan ineens. Met een bijna intieme, zacht stralende glimlach, als tevoorschijn komend uit haar heel diepe in- en uitademing. ...

“... Gelukkig komt die nu tot een einde.”

“Gelukkig! Nu vrouwen eindelijk opnieuw hun vrouwelijke bronnen mogen hervinden, en zullen hervinden. En dan kunnen mannen de magie herontdekken van die vrouwelijke waarde en het gidsende ervan.”

“En kunnen ze op die manier, eindelijk, hun heerlijk en hun oh zo nodig en zo behaaglijk thuiskomen waarmaken, hun in vrouwelijke waarde ingebedde sacrale mannelijkheid, die alsdan de diepste doelen van het leven getalenteerd ondersteunt.”

Ze wou deze gedachten alleszins delen met haar lieve Frans; maar vanavond pas, ingebed in de magie van de sterrenhemel-stilte.

* * * * *

De tijd schreed maar verder, zoals het nooit anders is geweest, zoals de levende aarde en het universum het wil.

Sinds Waldo 3 maanden geleden zich hier had gevestigd, was er veel veranderd. Niet alleen deed hij buitengewoon doeltreffend mee met het telen van voedsel op dat 10 are akkertje van Imilla en Frans. Hij had ook nog een deal kunnen sluiten met de eigenaar van een verderop gelegen lap grond, dat die te moeilijk vond om te bewerken. Een terrasachtige lichthellende uitsnede tussen andere terreinen van een rond 30° hellende valleiflank tegen het berggriviertje. Bijna 1 ha groot.

In de rand ervan had hij ondertussen al wat vruchtdragende bomen en heesters kunnen aanplanten. En op de andere helft van deze tuinachtige kleine weide had hij een bescheiden maar zich langzaam al uitbreidend veestapelkje

opgestart. Nu ja, vee. Eigenlijk paco-vicunās, een te fokken kruising tussen in de Andes zo gekende alpaca's en vicunās. En enkele lama's. Die wonderlijke lama's.

Hij vroeg zich sinds kort af, of hij een deeltje van zijn weide ook met Andesherten zou kunnen bevolken, mogelijk vooral door ze te fokken in functie van hun vlees.

Maar dat was nog helemaal niet duidelijk. En hij wist, dat hij vooral met veel aandacht moest leren, veel leren. Hij diende te leren omtrent die dieren zelf, die ten slotte bij de mensen dan hun vredevol, fijn bestaan moesten kennen.

Een leren dat een soepel en positief samengaan van dier en mens moet faciliteren dus.

Door de toevoeging van Waldo, had Frans het gevoel gekregen dat er nog meer ruimte was om een nieuwe activiteit uit te kunnen bouwen: delen van kennis. Het was ten slotte zo vanzelfsprekend. Niet enkel delen van wat is geteeld aan voedsel, natuurlijk is er veel meer om te delen.

Toen hij dit voor de eerste keer besprak met Imilla, was ze enthousiast. Hierin zou zijzelf een rol willen spelen. Ze wist dit. Ze wist, dat voortbouwen op haar herkomst deel zou uitmaken van hun nieuwe toekomst, dat dit zinvol zou zijn.

Wat Frans vanuit de Aymara cultuur aan het ontdekken was, wist zij natuurlijk al in de diepte, vanuit haar afkomst. Hiervan de inspiratie benutten was waardevol voedsel voor open toekomst.

En ze wist, dat haar kennis van die cultuur vrouwelijker was, en veel dieper doorleefd, dan de wijze waarop Frans er mee omging.

Wel, zij zou haar eigen rijkdom kunnen toevoegen, haar steeds diepere inzicht in het spirituele dat zich in haar ontwikkelt, in het ziel-zijn in zijn vele dimensies.

Ook muziek, zingen en dansen, dat zou alleszins de eigen inbreng worden van Imilla, wat sowieso onderdeel is van geestesleven.

Natuurlijk was hier geen piano voor haar, maar moest dat? Natuurlijk niet! Hier was de zampoña beschikbaar. Dat panfluitachtige instrument dat de meeste Aymara mensen sowieso al bespelen. Dit zou de hoofdrol moeten hebben. En de niet Aymara zouden intens betrokken kunnen worden, om hun

verborgen muzikaliteit te gaan uiten en aldus te genieten van de wonderlijk rijke taal van muziek en dans! Imilla wou wat graag zich er volop in gooien, samen met anderen. Maar in 't geheel niet in prestatie termen. Het zou als vanzelf zich ontwikkelen, als haar gewone en speelse manier van zijn.

Imilla en Frans vroegen zich ook wel af, wat het praktische van kennisoverdracht eigenlijk écht zoal kan inhouden als je met kleine kinderen bezig bent. Kinderen leren lezen en schrijven? Ze wisten het niet zo zeker. Lezen en schrijven heeft immers te overwegen zware implicaties. Je zou kunnen zeggen dat het onvermijdelijk erg kanaliserend werkt op de ultieme initiële openheid van het kind in je.

De vrijheid van het ontvankelijke, het rechterhersenhelft talent in zijn absolute openheid voor al wat is voordat het wordt gerepresenteerd door de linker, dat wordt dan heimelijk getemd, als een wild paard dat zijn wilde staat moet verliezen.

Wilden ze een subtiele verarming, een filter-bril, dan als meerwaarde zien? Natuurlijk beseften ze het juweel dat geschreven kennisdeling is, en toch! ... Wilden ze die westerse passie om virtuoos en ongeremd te abstraheren zomaar onderschrijven? Aldus eigenlijk de smeerolie aanvaardend voor die op hol slaande obsessieve machine van controle, die toch 12 millennia patriarchie-beschaving had gekneed? Controle die bovendien ertoe neigt om sacraliteit-besef uit te gommen?

Wel, ze wisten het nog niet. Voor zichzelf legden ze die kwestie in handen van wijsheid die de nabije toekomst nog zal brengen, wat ze vaak vermoedden telkens ze mijmerden over de kwantum-aard van het universum.

Maar, ze waren het alvast eens, dat kennisdeling minstens wél een oraal proces moet zijn. Vertellen. Doorvertellen, wat vanouds het meest zinvolle kenniskanaal van de mens is geweest. Samen met zingen en dansen, en om het even welke soort creatief vormgeven.

Imilla zei soms aan Frans dat ze eindelijk een zalig levensritme gevonden heeft, en dat ze dat heel graag handhaafde.

Hij beaamde dit onmiddellijk, hij herkende perfect wat ze zei. Ze deelden dat. Hun bezig zijn was buitengewoon soepel en makkelijk, ze hadden niet het gevoel dat ze werkten. En wat je dan echt werken kon noemen, inzake hun voedselteelt of het maken van spullen, was eigenlijk bescheiden en nam ten

slotte verrassend weinig tijd in beslag. Eigenlijk speelden ze hun leven, op absoluut spontane wijze, als waren ze terug kinderen geworden.

Ze hadden het meeste van hun tijd in vrije beschikking, zoveel dat er talloze perioden, zonder ook maar een spootje van verveling, werden doorgebracht met ‘er te zijn’.

Verveling als fenomeen verdampte, en het werd stilaan zo vaag dat het moeilijk werd om je te herinneren wat dit woord eigenlijk had betekend. In die zogenaamd vrije tijd waren ze er, en zaten, en mijmerden, en wisselden van gedachten met de medemensen uit Putre en omgeving, of met elkaar.

En ze vertelden allerlei soorten verhalen. En ze zorgden voor elkaar. En ze speelden. Of ze hadden hun vorm van bidden, of contact hebben met wat ze beiden benoemd hadden als de geesten van de Andes. Sommige voorwerpen die Frans had gemaakt, speelden in dat laatste overigens al een prettig begeleidend rol.

En dan was er de duisternis.

Eens het donker was, en de hemel helder, dan voltrok zich steeds opnieuw hun gezamenlijke hoogmis: het aanschouwen van de sterrenhemel, die een immense krachtwerking bleek te hebben.

Op hun hoogte van 3.500m was de Andesatmosfeer bijzonder stofarm, en doordat nergens ook maar de minste kunstmatige lichtbron van enige sterkte de nachtdiepte kon storen, waren die sterrenhemels helemaal zoals in Parinacota toen Imilla een jong meisje was.

Duizelingwekkend. Zoveel imposanter nog dan de Andesreuzen die hem droegen. In galmende stilte sprekend, met een alomvattende zeggingskracht.

Wat Imilla in deze nieuwe aard van bestaan ‘t meest intens voor zichzelf ontwikkelde, was haar kosmische diepte.

Haar taal om erin rond te dwalen, haar ontvankelijkheid om ervan te ontvangen en erop aan te sluiten, haar helderziende kwaliteiten met zoveel mogelijkheden, en haar toenemende helende capaciteiten.

Ze wist dat het woord dat ervoor bestaat, sjamanisme is. Ze wist hoezeer ze kon waarnemen via zoveel kanalen. De kanalen van de meerdimensionale zielen waren steeds vertrouwd voor haar. Ze was een ware sjamanka aan het worden, dat was duidelijk.

Anderen aldus effectief helpen, ze begeleiden in hun meest waarachtige eigenheid, ze eventueel bevrijden van ballast of van trauma's, hen bescherming bieden, het kwam allemaal ter beschikking. Of ze kon anderen, zoals dat heet, helpen 'aarden' indien de noodzaak bleek. Of voorvoelen hoe de zware 3D wereld zou reageren op intenties, mits die diep werden doorleefd. Zo zou ze de gemeenschap van Putre, samen met andere gevoeligen, kunnen begeleiden in de goede loop van wat essentieel was om te leven, zoals bijvoorbeeld voedsel.

Ze kon dit talent voor iedereen in Putre ter beschikking stellen, wat ook almaar vaker gebeurde, doordat de erkenning ervoor groeide. Dit was een ontwikkeling die over heel Putre bleek uit te stralen. En die ook erg inspirerend was voor anderen die zulke gevoeligheid in zichzelf konden waarnemen.

Er was zowaar een leren van elkaar opgestart in deze subtiele materie. En Imilla gaf wat ze kon geven, het stroomde vloeiend, ten behoeve van het wonder van het leven zelf. Op die manier beleefde ze dit.

Soms dacht ze, dat dit een onmisbaar onderdeel moest zijn van elke minimensheid die zich waar dan ook op deze planeet aan het ontwikkelen was, in deze zo bijzondere transformatietijd. Immens divers zijn ze, die zich nieuw vormende mensengemeenschapjes, maar één in het heldere zielenleven.

En dan vroeg Imilla zich af, of op den duur geen nieuwe globalisering zou kunnen ontstaan hieruit, van een compleet andere en ongekende aard. Menszijn binnen één levende planeet, in erkenning dat elke mensengroep uiterst uniek is maar toch deelt in de sterkst denkbare gezamenlijkheid, een rode draad van globaal gedeeld besef.

Ze had dat vermoeden eens uitgesproken, en Frans wist in het geheel niet wat hij daarvan kon denken. Maar dat was dan ook mijmeren over verdere toekomst, met weinig houvast. Reden waarom ze er nadien over zweeg, hoe graag ook ze over zulke dingen nadacht.

Imilla trof het ondertussen in haar contacten. De autochtone geneeskunde van de Aymara mensen, deels kruiden- en symbolengeneeskunde en healing vanuit spirituele verbinding, werd bedreven door een Yatiri zoals zulke spirituele Aymara healer werd genoemd. Dit was hier in Putre de laatste jaren

voor de collaps officieel gepromoot of minstens respectvol aanvaard geworden.

Men had dit in de verf gezet, het was zelfs de eerste plaats in Chili geweest waar dit formeel gebeurde, en de gemeente was er fier op.

Er waren vier Yatiri woonachtig in Putre en nevenkerntjes. Overigens was dit gewoon voor de hand liggend, ten slotte was 80% van de bevolking in Putre van Aymara origine.

Met die vier Yatiri had Imilla een erg goed contact, het was met hen dat ze een groeiende uitwisseling had inzake zielenkennis. En ze leerden allemaal van elkaar. En die Yatiri brachten soms anderen bij elkaar die hun talenten hierin al aardig aan het ontwikkelen waren.

Af en toe werden adolescenten, meisjes vooral, vakkundig geïnitieerd, daar was Imilla buitengewoon blij om. Dat begeleiden van het sjamanische initiatieproces van geslachtsrijp geworden meisjes, wanneer ze tenminste een getalenteerdheid ervoor manifesteerden, dat was zowat haar specialiteit aan het worden.

Het was haar meebouwen aan de unieke rol die in dit transformatieve tijdsgewricht wacht voor rijp voldragen vrouwelijkheid.

Imilla begreep haarscherp, dat de evident gezaghebbende rust vanuit zulke herwonnen hoog voldragen vrouwelijkheid, een uitnodigend en een dringend vereist spoor is. Vereist om de man in diepten van zijn gegronde mannelijkheid te laten indalen zodat aldus, vanuit zulk man-vrouw feest, de mensheid tot volwassenheid kan doorgroeien.

Deze transformatieve tijd, wist ze, kent immers een onvermijdelijke volgorde: na *haar* verdampte ballast, hervindt en leeft de vrouw haar vrouwelijke volheid. Waarna de man volgt, om dan, na *zijn* verdampte ballast, eindelijk, zijn dankbaar adorerende en passionele en juist beheerste mannelijkheid te vertolken.

Nu was het net in dat initiatiegebied van adolescente meisjes, dat de eerste functie van hun sober gemeenschapshuisje was ontstaan.

Een onopvallend aanhorigheidje aan hun eenvoudig huisje was dat. Wellicht was het ooit gewoon een stal met berging geweest, mogelijk stalling voor misschien enkele ezels of vicuña's.

Frans en zij hadden de ruimte aangepast, er twee halfopen maar iets intiemere kleinere deelruimtes in afgebakend, zonder verbinding met buiten,

en de derde en grootste deelruimte halfopen gehouden naar buiten toe. Zodat het effectief ook als een half overdekte buitenruimte werkte. Ze hadden er 2 tafeltjes en wat bankjes in geplaatst, en een deel van de intiemere kleine ruimten, die toch al meer afgesloten waren, gewoon bedekt met gedroogde Altiplano grassen, een soort hooi om er te kunnen liggen.

Daar hield Imilla met *'haar meisjes'* tijdens hun initiatie almaar vaker haar intens uitnodigende groeimomenten, meditaties, gesprekken en allerlei soorten onderrichtingen, vaak met dans en zang.

En al gauw was deze gemeenschapsruimte goed gekend in Putre, als ter beschikking zijnd voor iedereen, en deed het zijn werk zoals Imilla dit hoopte en beoogde. Daar kon iedereen altijd terecht, en dat gebeurde ook, op de meest gewone manier. Dit multifunctioneel noemen, dat zou zelfs nog een understatement zijn.

Frans en zichzelf hadden daar ook heel vaak ontspannen en gezellige babbels met mensen uit het dorp. Er kwamen soms kinderen spelen, er was soms een ouder iemand die er een dutje kwam doen. Wanneer mensen naar haar toe kwamen, die haar al begonnen te kennen in haar talent om te helpen bij genezing of anderszins, dan gingen ze ook in die ruimte zitten. En wanneer Frans en zij zich graag verdiepten in gedragen stilte of connectie met het ruimere, dan was ook dat het plekje waar ze gewoonlijk gingen zitten. Soms was dat ineens tussen dan nog spelende kinderen.

Dat deed niet ter zake blijkbaar, het moment vernieuwde zich gewoon, verrijkte en kleurde erdoor, en was vol van zijn eigen potenties.

Al enkele keren was een jong gehuwd koppeltje uit Putre er 's avonds binnen gegaan. Imilla kende hen, wist dat ze bij de ouders van het meisje inwoonden, ze wist dat het koppeltje dan de waarde van de ruimte had benut om te liefkozen en hun samenzijn met wonderzalige seks te genieten, het meisje had haar dat eens verteld. Imilla was er gewoon blij om.

En wanneer Waldo zich tijd wou gunnen om te schrijven, had hij daar ook al een aantal keren tijd doorgebracht. Om te schrijven, ja, midden in de dag, als hij terugkwam van zijn weide. Of in de vooravond, even die rustgevende ruimte-in-tijd-en-betekenis in, om toe te vertrouwen aan papier wat hij wou toevertrouwen. Inderdaad, in die ruimte. Het was de ruimte zelf die, door haar behoeven van wat er allemaal mocht plaatsvinden, haar betekenis almaar meer

aanbood. Je kon van die ruimtebetekenis aftappen door er te zijn. Kortom, veelfacettig en rijk. Alsof de ruimte zelf een gift was, of misschien een gezegende plek?

Frans en zij benoemden het zo neutraal mogelijk: een gemeenschapshuisje. Een microwereldje, een universum-connectie. Maar Imilla begreep, dat het een sacraal plekje was dat nog aan heiligheid won.

Doordat er in Putre zovelen waren, die almaar meer van zichzelf vonden dat ze het troffen met hier te wonen, was de wereldwijde transformatie hier zeer snel aan het evolueren naar nieuwe toekomst; het positieve gevoel hierbij was inderdaad nodig.

Het was tekenend met welk gemak het oude waardeloze geld was verdwenen en plaats had gemaakt voor een diep waardevol geachte vredevolle economie van ontvangen en geven. Dat werkte, dat kon werken omdat Putre al Putre was, tenminste de mensen die er waren. Ze hadden als vanzelf de originele betekenis beet van economie, het runnen van een huishouden. En dat deden ze speels en soepel.

Soms was het een randgeval, in zekere zin was Putre eigenlijk te groot. Men wou gedragen contact met allen. En als die allen teveel mensen tegelijk betrof om met iedereen een logische band van geven en ontvangen te kunnen hebben, dan voelde men dat als een probleem.

Daardoor was er een gestage ruimtelijke spreiding opgestart naar de andere kerntjes wat verderop. Het betrof mensen van Putre die zich hervestigden in een van die talrijke al bestaande kleine kerntjes rond Putre waar maar enkele gezinnen hun woonst hadden tot een tijd geleden. Het spontane gevoel dat men de gemeenschap waar men thuis was, diep wou dragen, wat tot die spreiding leidde, was hierdoor simultaan een redding voor die vele kleine gehuchtjes, die hun te verre gaande ontvolking nu zagen keren.

Een tijdje later was ineens een soort lokale Putre munt uitgedacht, een groot woord voor iets dat slechts een eenvoudige aanvulling was op interacties van geven en ontvangen. Absoluut geen vervanging van wat geld voorheen was.

Opgestart als een geheugensteuntje.

Iedereen in Putre die er voor 't eerst van hoorde, had spontaan dat besef. Gewoon iets wat af en toe kon dienen, net zoals een bussel hooi af en toe kan

dienen. Overigens was die Putre munt gewoon een touwtje, het soort touwtjes dat gebruikt werd om bussels hooi te binden. Dit touwtje was dan in een kleine lusvorm geknoopt met een simpel naamkaartje eraan bevestigd. Als iemand iets ontving van een ander, gaf de gever aan de ontvanger dan zijn gevers-naamlusje. Het werd gegeven als signaal ter herinnering, zodat de ontvanger, via dat tastbare erbij gegeven naamtouwtje, niet zou vergeten dat wedergift aan die naam ooit mag volgen.

Een geheugensteuntje inderdaad, er was zoveel gift- en ontvangst interactie tussen zoveel mensen, dat men ongerust was dat men, na ontvangst van iets, die andere simpel uit vergetelheid over het hoofd zou zien.

Degenen die in de kleinere kerntjes woonden, hadden dit compleet niet nodig, de groep van delers en ontvangers was dan overzichtelijk genoeg.

Er was zoveel dat in de veranderingen meegezogen werd.

Alles schoof duidelijk in de richting van samen-besef, mekaar essentieel nodig hebben. Dus - uit noodzaak overigens – was het anders ontwikkelende economisch handelen ook zo. Een economie van ontvangst en gift. Helemaal. Zo bereikend dat men op gewone wijze kon worden toegelaten tot hier leven als mens.

Imilla en Frans waren vaak aan het praten over de schaal van wat rond hen gebeurde, natuurlijk was alles erg lokaal maar dat was dan ook de wereld, louter lokaal! En dat was goed op die manier, diep onvermijdelijk, maar vooral heel goed.

Ze waren er vaak erg aangenaam door verrast. Er was bijvoorbeeld een zo hoge mate van algemeen belang, dat ze zich afvroegen of die benoeming nog betekenis had, aangezien er geen complement meer was waartegen de betekenis zich zinvol kon positioneren.

Er was ondertussen een *‘Putre levensproject’* opgestart...

Het betrof één van die erg fijne vertolkingen van het belang voor alles en allen, namelijk de voortgezette en zelfs groeiende inspanning, om Queñua bebossing uit te breiden op de heuvelhellingen.

Putre had, aan de rand van het kleine kerntje Chapiquiña, een bescheiden waterkrachtcentrale. De elektriciteitsmaatschappij had de laatste 2 jaren voor de collaps tegen die centrale een 150-tal ha in concessie gekregen van de Chileense staat, met het engagement om daar Queñua bebossing aan te leggen.

Een groen project dat in volle opstart was geweest, maar sinds de collaps was stilgevallen. Zoals alles inzake nutsvoorzieningen en dus ook activiteiten in de marge ervan.

Maar aldus was in het dienstgebouwtje van die centrale ook een zeer grote voorraad Queñua zaden, kant en klaar ter beschikking liggend voor geplande opkweek. En die voorraad, die kon natuurlijk worden benut.

De mensen in Putre en zijn dorpjes voelden heel goed hoe die unieke Queñua, de *Polylepis rugulosa* zoals Imilla wist, die in de zeer hoge Andes unieke inheemse kleine boom, al te langdurig en al te veel was gerooid. Ze beseften dat dit een extreme verstoring moest zijn die zich op honderden andere manieren voortzet of wrekt, ongeacht wat men wist of begreep.

En, men vond het een bijna sacrale activiteit om het planten van die zelf uit zaad opgekweekte bomen voort te zetten.

Het vertolkte hun zin om te behoeden.

Een soort passie om de wereld te laten evolueren tot meer levend en opwindend dan ooit.

En jawel, de meesten begeleidden dat opkweken en die aanplanting met een soort liefdevol aanroepen van het leven zelf. Weer eens iets wat niet eens als werken werd aanvoeld, maar als een prettig feestelijke activiteit. Een feestelijk ingebed zijn in het leven. Heerlijk. En dit werd zo aanvoeld door de Aymara zowel als de niet-Aymara. Kinderen zowel als volwassenen.

In de late avond waren Imilla en Frans weer in hun feeststemming! Hoe helder, die sprankelende sterrenhemel die zich ontsloot bij het wegschuiven van de schemering.

Ze uitten naar elkaar de grootte van hun dankgevoel om het feest van het leven. Weeral feest. Geen vluchtige stemming, wel hun zijswijze.

Ze konden het niet nalaten, om rond zulke momenten even ‘*The Goddess Image*’ te herinneren, her en der sterke passages citerend, of verwijzend naar afbeeldingen. Ze voelden de connectie met die vroegere betekenissen als hoogst zinvol en van belang. Als context die hielp bij al wat is.

Of zoals ze hem eens zei: als kuststrook die in zicht bleef terwijl ze het aandurfd en om ver te varen, zich dan absoluut veilig wetend. Die veiligheid was blijkbaar deel van hun besef, dat ze het feestelijke van hun bestaan voltrekken.

“Er was zelfs een andersoortige veiligheid beschikbaar gekomen,” zei ze dan ineens, “van sinds vroeg in de 20^e eeuw, toen de kwantumaard van het universum is ontdekt geworden.”

Frans vroeg toelichting.

En ze beschreef dit dan bijna poëtisch.

“Wel,” begon ze, “ver voorbij het drukke strand van de *lekker-praktisch* toepasbare wiskunde van de kwantumfysica, daar strekt zich namelijk een immens uitgestrekte maar beloftevolle oceaan uit. Die van de kwantum implicatie, de kwantum betekenis.”

“Die oceaan wordt spookachtig genoemd - hoewel ze integendeel hemels is. Die jammerlijk taaie weigering om benieuwd open te staan ervoor, lijkt een staren naar frontline wetenschap die versmelt met frontline spiritualiteit, terwijl men weigert toe te geven dat je dit ziet, ... dus tot stilzwijgen herleid, letterlijk doodgezwegen, of hoogstens benoemd als spookachtig.”

Ze pauzeerde even, opkijkend naar de sterren, waarna ze vervolgde.

“Dan lijkt het me soms, alsof het kwantumheelal zich als een grote opgestoken middelvinger vertoont, om die arrogante patriarchale westerse mens terug bij de les te krijgen.”

“Welnu, al wie terug bij de les is, en dit hemelse kwantumaspect als tedere uitnodiging ontmoet, die weet zich beschut. In eindeloos grote geborgenheid, genodigd binnen universumpoëzie in eenheid met alles.”

“Overigens,” bepleitte ze nog, “dat neemt terecht de plaats in van de dode-stof kosmos uit het depressieve existentialisme. Het kwantum wil ons zien als deel van zijn kosmos van poëzie en verband met andere dimensies, en vooral van betekenis. Met ons als poëten die betekenis zien en creëren.”

En beiden keken ze nu nóg meer liefdevol naar die sterren. Vooral Imilla voelde zich diep omarmd door het sterrengewelf. Ze bleven beiden nu heel rustig. Heel stil. Net als tijdens hun Paranal wandelingen. Ze hadden er vaak genoten van stilte, die reflectie van ‘t zwarte fluweel tussen de sterren.

Maar na een kwartiertje, net als toen op de Paranal flank, brak Imilla plots de stilte door iets te citeren. Dit keer geen gedicht van Frans, ‘t waren nu haar eigen woorden. Het betrof een gedachte die ze enkele weken geleden in een babbel met Frans had uitgesproken. Ze voelde ineens de behoefte, om dit woordelijk te herhalen. Het klonk bijna magisch onder de behoedende nachtkoepel van het universum:

“De tijd heeft een perceptie verloren van zijn, die al te lang overdreven hoekig was geweest. Gelukkig is tijd er nu van verlost. De domme dwaasheid die verbiedt het leven te leven, werd niet alleen naakt blootgelegd, maar is zelfs verdampt. Verdwenen is zoveel zelfbedrog, zelfverlies. Verdwenen de pathologische civilisatie-hunker naar de illusie van controle.”

Het was merkwaardig, alsof ze ontdekt hadden dat ze terug mochten aansluiten bij de tijd toen ze nog kind waren.

Alsof de planeet aarde een nieuwe mens had geboetseerd in een nieuw leven binnen een nieuwe ruimte-tijd. Maar op een gewone manier. Zo ongelooflijk gewoon. En zo ongelooflijk waar. En echt. En liefdevol.

poolster Wega

Dank zij de precessie, de 25.770-jarige tolschommeling van een sneldraaiende aardas, zal, binnen 12.000 jaren, Wega, de helderste ster van de zomerriehoek, de alsdan erg heldere poolster zijn, dan binnen 5° van onze hemelpool staande.

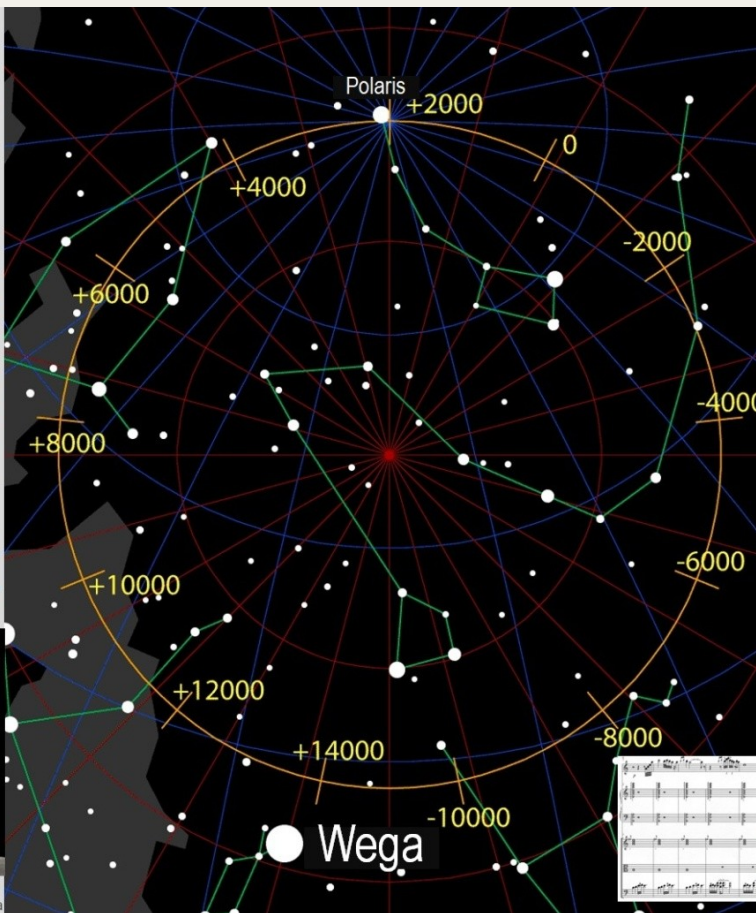
Poolster Wega wil de gids zijn voor haar uitgerijpte lunar-solar-culture mensheid 12 millennia na vandaag, net zoals ze dit ooit eerder al deed, nu al 13,7 millennia geleden, toen een Göbekli Tepe tempel zijn trage prille aanzet begon te broeden. Die mens toen had nog geen idee van de grotere kering dan de hare, in't precessie-wendefeest 26 millennia na hen herdacht.

Poolster-Wega mensheid, 12 millennia na vandaag, verwijt wellicht in nadagen van sjamanische magie-restauratie en octaaf hogere vreugdezang, wijl Gaia straalt van liefde-zaaien in steeds hogere frequentie.

Het is een Sacrale bewustzijns-flux anno vandaag, het zijn suggesties in sommige zeldzaam rijke NDE's, 't is Divine Wil die helpend ons bereikt via liefde-uitstraling zoals in essentiewerk van grootmoeders, het is de maat van gaancirkel-stilteklank, het is dit alles, dat verhaalt van een hoog bestaansfeest in Gaiaanse mensheid dan, gegidst door helder-lichte poolster Wega.

Foto: Earthrise, NASA, Apollo 8, 24 december 1968
auteur kaart = Tau'olunga, creative commons, bron Wikipedia

Dan kwam de ochtend, elf maanden al na de omwenteling, dat Imilla was wakker geworden uit een zeer sterke droom. Ze had er een uurtje over gedaan om het gedroomde te laten bezinken, om het te kunnen doorvoelen en absorberen. Waarna ze aan Frans erover vertelde, in rustige en behoedzame woordkeuze.

Het was een droom waarin haar moeder een krachtige rol speelde, en iets aan haar had gecommuniceerd.

Tijdens de eerste maanden dat ze in Putre woonden, vóór de wereldwijde collaps, waren ze vaak met hun bestelwagen naar Parinacota gereden, op 44km van Putre gelegen. Want inderdaad, een aantal van Imilla's bekenden en familierelaties uit haar kindertijd, tot haar achtste dus, woonden wel in Putre. Maar haar ondertussen 62 jaar oude moeder was altijd in Parinacota blijven wonen. Zo afgelegen, maar ook zo teder opgenomen in de droge én natte Altiplano, en in die verrukkelijke verbondenheid met de vulkaanreuzen van het Payachata complex.

Haar moeder kon net als de andere Aymara mensen gemakkelijk lange tijd verder weg in de Altiplano doorbrengen, maar de heilige plek van de geboortegrond die Parinacota was, bleef voor haar de terugvalbasis, waar ze almaar opnieuw naar terug wou. Wat ze was blijven doen ook, ze bleek er meer gevoelig voor te zijn dan vele anderen uit haar omgeving.

Imilla had altijd geweten, hoe haar ouders nooit afscheid van haar hadden genomen, maar letterlijk haar de ruimte schonken die zij diende te krijgen als eerstgeboren meisje met een missie, uitgedrukt in haar naam. Het was hun gift in liefde voor het Al en in respect voor de goede geesten. En, in overeenkomst met wat ze beseft hadden van hun dochttertje tijdens de geboorte.

Voor haar moeder, in haar sterke spirituele talent, was hierin sturend geweest. Als ouders dienden ze te respecteren wat de missie van hun dochter was.

En daarom hadden ze dit toen nooit als afscheid gezien, en nooit gewoon verdriet erom gehad. Hun dochttertje bleef overigens in hun hart en in hun wereld, zou net intens met die wereld bezig zijn, en was dus helemaal niet weg. Op die wijze hadden haar moeder en vader dit ook aan haar als 8-jarig

meisje duidelijk gemaakt, voor ze naar het Belgisch consulaat in Valparaíso vertrok. En Imilla had die woorden ook gekoesterd.

Ze had ze altijd inderdaad begrepen als een boodschap van opperste liefde, die liefde waarmee haar ouders haar toelieten om de grote wereld te betreden, zodat ze er kon leren van en aan anderen. Dat had haar verblijf zoveel jaren in België bijna als vanzelfsprekend gemaakt, een wending van het lot die er was op maat van haar zinvol levenspad.

Nu was net dát de bron van haar aarzeling geweest, om opnieuw contact te maken met haar ouders, toen ze terug in Chili was sinds de vroege jaren negentig. Ze wou zo graag, heel graag. En bleef maar aarzelen. Ze bleef terughoudend, zich afvragend of ze de natuurlijke wenselijkheid niet ongepast zou schenden.

Maar nu was er ineens een heel ander gegeven: Frans.

Ze wou nu absoluut contact met haar moeder om een kennismaking tussen haar en haar schoonzoon mogelijk te maken. Dit was onmogelijk als schending aan te voelen van het pad van haar moeder. En dus vond eindelijk dat contact plaats, die dag van hun aankomst, dadelijk bij de opstart van hun nieuwe leven in Putre.

Met gehandhaafd respect, dacht ze, en met veel voorzichtigheid. Ten slotte moest het ‘afstaan’ van je dochtertje wel een héél diep aspect zijn van een moederleven. Ongeacht de betekenis.

Emoties zijn wat ze zijn...

... en tijdens die memorabele eerste ontmoeting was haar moeder zó ongemeen sterk aangegrepen door het plotse weerzien, dat ze urenlang bleef wenen en wenen, opnieuw en opnieuw, dit dwars door haar opperste gelukzaligheid. Net als Imilla zelf, natuurlijk!

Haar ouder wordende moeder bleef tijdens vele dagen in de komende tijd in een bijna onwezenlijke, intens gelukkige stemming, zo vertelde ze ‘t haar lieve dochter eens, enkele weken later.

Ze interpreteerde die komst van Imilla als het allermooiste geschenk dat de geesten ooit voor haar in petto hadden gehad, ten slotte onverhoopt gekregen. Onverhoopt want nooit ingeschat als een mogelijk toegevoegd onderdeel van haar latere leven. Onverhoopt, maar vanzelfsprekend ontvangen met de meest hartverwarmende en meest duizelingwekkende vreugde.

Ze zei ook eens, dat het voelde alsof ze haar liefste Imilla een tweede maal had mogen baren, ‘t was als een immense en nooit eindigende waterval van

liefde. Oh, ze was zo gelukkig en dankbaar dat ze haar liefste dochtertje opnieuw mocht voelen, zo nabij, zò dicht tegen haar hart...

Dat haar vader dit in dit leven niet meer kon meemaken, was een speciale kleur eraan. Imilla vertelde haar toen, hoe ze 2,5 jaar geleden op de Paranal sterrenwacht had beseft dat hij stervende was, en hem hierin had begeleid, en, dat hun wederzijdse *vader - dochter* liefde toen intens had gestroomd.

Dit bracht haar moeder opnieuw aan het wenen. Ze lichtte dadelijk toe, dat dit van ontroering was om wat Imilla zei. Beiden konden naar elkaar toe uitdrukken, hoezeer ze wisten dat zijn ziel nu deelde in hun blijdschap om deze liefde-hereniging, om dit *moeder - dochter* liefdefeest.

Imilla's toen 35-jarige **moeder**, in 1973, even voor haar 8-jarige dochtertje **imilla** zou vertrekken naar Valparaíso. In de rook ziet ze zichzelf in maart 1965 liefdevol haar **pas geboren babymeisje** vasthouden (zie in en achter die rook).

Picture Jaime Ramallo Camacho

Frans was dermate ontroerd door wat hij aan warme diepte zag, dat hij die oudere vrouw zo mogelijk nog meer in zijn hart sloot dan hij sowieso al deed

omdat ze de moeder was van Imilla. En, natuurlijk, ook door die wondere kwaliteiten die ze vertolkte als dorpswijze en sjamanka. Want dat bleek ze inderdaad te zijn, het was van de andere mensen dat ze dit even daarvoor hadden vernomen, rond die middag bij hun aankomst, die eerste dag in Putre. Jawel, ze bleek in Putre gerespecteerd als een sterke, diepe sjamanka.

Nu, Frans was daar niet eens echt door verrast, hij zag bijna naadloos aspecten van Imilla in haar moeder. Hij begreep ineens iets makkelijker die bijzondere warmte en wijsheid die zo eigen was aan haar. Alsof hij plots zag, waar die mooie eigenschappen van zijn liefste Imilla vandaan kwamen, de familielijn ervan.

Het was dadelijk beslist, vanuit de grote warmte die Frans zo snel had voor zijn schoonmoeder, en natuurlijk, vooral vanuit de diepst mogelijke warmte die Imilla zelf voor haar moeder voelde, en die ze oh zo graag wou laten ontwikkelen tot een voller aanwezig zijn. Alzo die beslissing, dat ze veel en frequent contact zouden onderhouden vanaf nu. En zo geschiedde.

Bovendien, het was inderdaad haar moeder, die vanaf dat moment één van die 4 Yatiri was waarmee Imilla in contact zou blijven.

* * * * *

Maar vanochtend, nu bijna anderhalf jaar na hun aankomst in Putre en bijna een jaar na de collaps, was er die buitengewone en sterke droom. Een droom waarin haar moeder haar een boodschap had bezorgd.

Haar moeder was in die droom een berijdstster van een lama, een wel erg vreemd beeld, en reed haar dochter tegemoet om haar een zak vol busseltjes lekkere kruiden te bezorgen. Aan die busseltjes waren kaartjes gebonden met uitleg. Daarop stond geschreven aan wie die moeten bezorgd worden. Maar overall was het dezelfde bestemming: *‘aan iedereen van Putre en aan iedereen van elders dan Putre’*.

En, na het te hebben bezorgd, omhelsde haar moeder haar, ze in haar armen houdend met de diepste en warmste erkenning die maar denkbaar is, met een hemelse kracht zoals dit alleen in dromen kan.

Toen haar moeder dan wou weggaan, raakte ze evenwel niet meer op haar lama, omdat een poema uit de Andes was opgeschrikt door een slang, en tijdens zijn wegrennen dicht langs de lama was gelopen waardoor die, op zijn beurt opgeschrikt, ineens was weggelopen.

Kruiden, helende kruiden, te bezorgen aan iedereen. En, haar moeder raakte niet meer weg op de wijze waarop ze was gekomen. De symbolische droomtaal hierin was duidelijk suggestief in een bepaalde richting, maar ze bleef al bij al toch onzeker rond de interpretatie.

En de droom was zo ongemeen krachtig! Ze had de diepte na het ontwaken urenlang gevoeld, net als de warme erkenning in de allerhoogste liefde, en de dringendheid van de nood om de kruidenbundels te leveren. Helende kruiden.

Bundels met een boodschap, een missie die haar gegeven werd door haar moeder, ... en dit was allemaal zo onvoorstelbaar sterk gedroomd!

Frans mijmerde, “Het heeft te maken met uw geboorte en uw missie, en de na-collaps situatie, ons bestaan in Putre. En uw vrouwelijke helderheid, om aan te bieden aan anderen. Dat spreekt vanzelf. Maar wat betekent dat alles samen? Waarom die levering door uw moeder? Waarom verliest ze haar lama? Wat vertelt uw moeder via die droom?”

“Wel,” reageerde Imilla, “het feit dat ik die droom zo ongemeen krachtig gedroomd heb, is op zichzelf al betekenisvol.”

“En als je hem eens vertelde aan je moeder?” opperde Frans.

“Ja, dat had ik niet lang na het ontwaken ook al gedacht,” reageerde Imilla, “ik vermoed dat ik met haar samen er sneller uit ben, en ook, misschien heeft ze zelf een complement van deze droom gehad. Wie weet, sterk gevoelige mensen maken dit soms mee, en diep heldervoelend is ze wel... misschien kan ze wel helpen.”

“Oké Imilla,” concludeerde Frans, “dan gaan we dadelijk geïnteresseerden aanspreken die meewillen, en dan kunnen we vertrekken naar Parinacota zo snel als het blijkt te kunnen voor hen, niet.”

En zo kwamen Imilla en Frans op hun beslissing om voor de zesde keer sinds de collaps de 44km naar Parinacota af te leggen, de dag nadien.

Ze zouden nu overigens niet met hun tweeën en Waldo gaan, ze hadden haar moeder beloofd om de volgende keer met zes te komen. De jongste tante van Imilla zijnde de jongste zus van haar vader, dan de 8 jaar jongere broer van Imilla zowel als diens vrouw, en dan Waldo. Die vier minstens zouden nu meekomen.

Ze waren een uurtje na hun ochtendlijk gesprek al langs geweest bij iedereen om te vragen wanneer het kon, en voor niemand was er een reden waarom het niet dadelijk zou kunnen.

Wat natuurlijk betekende de dag nadien, want het was een vrij stevige tocht. De afstand inderdaad, maar op de koop toe opklimmend naar nog 1000 m hoger dan ze al waren, in een zoveel ijlere lucht dus, een heel forse zuurstofvermindering die elke inspanning wil temperen.

Nu was in Putre het gebouw van de voormalige Banco Estado leegstaand sinds de collaps, uiteraard. Net zoals de schoolgebouwen van het Lyceo de Putre. Net ook zoals de militaire loodsen van de Ejército de Chile, die de gehele westzijde van Putre vormden. Allemaal leegstand, aangezien niets van activiteit of structuren nog bestond. Geen leger, laat staan activiteit ervan. Geen onderwijs en dus lege scholen. Geen geld en geen banken, en dus verlaten bankgebouwen. Naast overigens veel andersoortige nutsgebouwen of gemeenschapsgebouwen die stil waren.

De meeste dergelijke gebouwen waren ook vele maanden na de collaps nog altijd stil. Her en der waren er nochtans noden duidelijk aan het worden, die soms een nieuw gebruik konden toekennen aan sommige van zulke stille ruimten.

Zo was enkele maanden geleden bijvoorbeeld de bewaring van zaden opgestart in het voormalige Banco Estado gebouw. Dat had namelijk dikkere muren, en was duidelijk een koeler gebouw in volle zon. Droog en koel en donker. Dat was gewoon perfect voor die functie. En, niet lang nadien was de gemeenschap van Putre die bestemming van bewaren zelfs gaan uitbreiden: die voormalige bank was nu ook opslagruimte geworden van te bewaren voeding.

Van de 21 militaire loodsen was er één in gebruik genomen als fietsengarage. Het was al vrij snel duidelijk geworden, dat die fietsen in Putre en omgeving nuttige dingen waren. Het was dan zoveel makkelijker om de iets grotere afstanden naar een kleine weide of een terrein voor teelt te overbruggen. En zeker, om de ruimere afstanden te overbruggen tot nabijgelegen kerntjes.

De bewoners hadden een tijdje erover gedacht, en het toen ook gerealiseerd. Men was dan de meeste fietsen die er in Putre waren voor de collaps, toen natuurlijk strikt privaat, gaan verzamelen.

Wie om welke reden ook zijn fiets niet wou delen, had die vrijheid, maar voelde zelf doorgaans wel of zijn of haar reden een wegende reden was, wat soms wel kon zijn, bijvoorbeeld iemand die toch al elke dag zijn fiets benutte om naar zijn veldje te fietsen.

Die verzameling gecentraliseerde fietsen had het voordeel, dat er een onderhoud kon gehandhaafd, met de schaarse middelen die men nog had of soms al op nieuwe wijze had. Zoals bijvoorbeeld de smering van de fietsketting, nu al steevast met lamavet gedaan.

Nog een voordeel: iedereen zonder uitzondering, die een fiets nodig had, kon effectief over een fiets beschikken. En de fietsenloods was permanent open en vrij beschikbaar voor iedereen natuurlijk.

Nog een ander prettig voordeel: de meeste fietsen waren wel in Putre gestald, in die loods, maar er waren ook permanent fietsen gestald in de buitenkerntjes. Zo bijvoorbeeld het verder gelegen kerntje Parinacota, toch al 44km. Daar waren 3 fietsen gestald in het nu stille gebouw van het kleine dorpschooltje. Voor de twintigtal gezinnen die daar woonden, was op die manier het onderhouden van relaties met andere kleine kerntjes, of met het grotere Putre, probleemloos beschikbaar indien gewenst.

Of in het bijna 75 inwoners tellende Socoroma op 24km van Putre, ook daar hadden de mensen dat als een welkome oplossing gezien die zelfs vaak benut zou worden, er waren 5 fietsen aangereikt geweest.

Net als in het kerntje Belén, al 70km ver, waar de amper 25 inwoners wat verweesd geraakt zijn door de toch wel overdadige leegstand en verlating en dus verkrotting tijdens de laatste 40 jaren, er woonden daar ooit rond 150 mensen. De 75 inwoners van Socoroma deelden overigens dat lot, ook daar was een decennia lange ontvolking geweest, met een resulterend verkrot woningenaanbod en leegstand. Ondertussen was gelukkig die positieve kering opgestart, dat deze gehuchtjes moeiteloos de neiging tot spreiding begonnen op te vangen vanuit het te bevolkte Putre.

En jawel, met een fiets kon het onderlinge contact en de onderlinge migratie zich met een heerlijke soepelheid ontwikkelen. Men bleek dat overal een aangenaam besef te vinden.

Bovendien speelde het toeval dit in de kaart. De laatste jaren voor de collaps had het fenomeen fietsen een ongeziene groei gekend. De groene insteek van commerciële en toeristische initiatieven zoals 'La Bicicleta Verde', had talloze andere initiatieven geïnspireerd, en ook de scholen. Er was bijna een explosie geweest in de verkoop van solide en betaalbare fietsen. Door deze ontwikkeling was het aantal fietsen in Putre zelf tijdens die laatste 5-tal jaren

voor de collaps spectaculair vervijfvoudigd. En zo was er vandaag, gelukkig, een flink beschikbaar aanbod.

Die weken van het bezorgen van fietsen aan de kleine kerntjes in de omgeving, waren ondertussen als indrukwekkend jeugdgebeuren in het geheugen geprent van iedereen. Als men bijvoorbeeld 3 fietsen wou bezorgen, reed men met 6 fietsen. Drie ervan moesten dan gereden worden door de 8 à 15 jarigen die niet zwaar waren. Na aflevering, konden die 3 lichte jongeren dan achterop de terugrijdende fietsen terug in Putre geraken. Het was de memorabele periode geworden van de lichtwegende meisjes en jongens, waarbij de volwassenen dit speels bleven onderstrepen als eerbetoon aan jong zijn.

De vier hotels die er in Putre waren, hadden hun logeercapaciteit bewaard, natuurlijk waren dat geen hotels meer, die ruimten en kamers dienden nu voor mensen uit de buitenkernen als ze naar Putre fietsten, zodat ze niet diezelfde dag terug moesten. En voor om het even wie die er voor om het even welke reden tijdelijk wou verblijven. Er was nooit een reden opgedoken waarom het niet zou kunnen. Het was de vanzelfsprekendheid zelve, zulke publiek beschikbare overnachtingcapaciteit voor wie er nood aan had.

Overigens was hetzelfde ook opgestart in de buitenkerntjes. In Parinacota was dat bijvoorbeeld in datzelfde dorpsschooltje dat voor fietsenstalling dienst deed, dat nu rudimentair zo was ingericht dat gemakkelijk een 15-tal streekgenoten er probleemloos konden overnachten. Ook in Socoroma en Belén was dat ondertussen voorzien. Net als in Chapiquiña, dat 50 inwoners tellende kerntje op 46km van Putre.

Het was wonderlijk hoe zulke zaken vlot in orde werden gebracht, weer eens met diezelfde rustige, praktisch insteek en vanzelfsprekendheid die zich altijd bleek te vertonen bij het lenigen van de noden van medemensen.

Dat sterke Waldo met zijn behoorlijke kracht zou meefietsen naar Parinacota, was bijna een noodzaak. Hij had immers niet teveel moeite om met die fiets annex fietskar waarmee hij zoveel tijd geleden in Putre was toegekomen, de verplaatsing te doen, met Frans in die kar.

Inderdaad, Frans erin. Hij kon nu eenmaal moeilijk die afstand per rolstoel doen als de anderen niet te voet gingen maar de afstand wilden fietsen. Voor Frans zou dit in België problematisch hebben aangevoeld, dat wist hij. Maar

nu hier in Putre na de wereldcollaps, was alles zodanig anders, zodanig naar nieuwe terechtheid en essentiële manieren van handelen aan het evolueren, dat zijn zelfbeeld onder zulke tijdelijke afhankelijkheden totaal niet kon lijden. Hij dacht er soms over na, wat exact nu dat verschil uitlokte, maar hij beleefde het alvast zo. En het was een prettige bron van grapjes tussen Waldo en hem.

Die fiets met kinderkar van Waldo had overigens al vaak voor allerlei noden dienst gedaan in Putre, het was de enige fiets die zoveel kon vervoeren, vaak ook oudere mensen die slecht te been waren. Het was misschien zelfs de drukst gebruikte fiets. En, de noodzakelijke fiets voor alle iets verdere verplaatsingen van Frans. Want waar het middellange gezamenlijke verplaatsingen betrof, die ook nog te voet konden, bleken vele anderen toch zo gauw de fiets te prefereren.

De rolstoel van Frans, die ging indien dat was vereist, op de meest evidente manier mee: helemaal niet dichtgevouwen, nee. Openblijvend en in achteruit richting rollend, achter een andere fiets vastgemaakt, daar reed Imilla dan mee. Voor die bevestiging had Frans zelf gezorgd, het principe van een stijf driehoekig frame met enkel een scharnier aan het ene bevestigingspunt aan de fiets zelf, en twee vaste bevestigingen links en rechts aan de as van de grote rolstoelwielen. Een driehoek dus, zoals vroeger een aanhangwagen achter een auto hing. Hij vermoedde immers dat dit het meest stabiel en comfortabel fietsen zou zijn voor Imilla, die hem ten slotte zo altijd zou trekken. En inderdaad bleek dat in de praktijk best mee te vallen voor haar.

En zodoende was het, dat ze samen vertrokken. Waldo, Frans, Imilla, haar 8 jaar jongere broer en diens vrouw, en haar tante. En dan ook nog twee kinderen die ervan hadden gehoord en graag mee wilden. Met de fietsen die ze in de loods hadden opgehaald. Voorzien van de nodige vulling in bagagezakken, en bij twee fietsen ook vulling in een bakje vooraan. Die bagage was vanzelfsprekend minstens een beetje voeding en vooral voldoende drank voor henzelf onderweg, dat was echt noodzakelijk.

De bagage bestond voorts uit voedingsmiddelen voor in Parinacota. Vooral ook die voedingsmiddelen waarvan men sinds het laatste bezoek wist dat er een tekort of nakend tekort was, terwijl ze in Putre nog beschikbaar waren. En, dan waren er natuurlijk extraatjes, fraaie kunstwerkjes, en mooie boeken die sommigen graag ter beschikking stelden.

Hetgeen Waldo in zijn fietswagentje als heel speciaal extraatje had zitten, was eigenlijk een geschenk van Imilla aan haar moeder, een jonge, recent gespeende lama. Het was wel een uitdaging geweest.

Frans in het karretje diende het diertje heel de tijd vast te houden. Om het iets meer haalbaar te maken, had men dat jonge dier met zijn gewicht rond 12kg met wat geïmproviseerde touwen en broeksriemen kunnen vastmaken aan het frame, zodat er geen gevaar was dat Frans het liet vallen. Op die manier werd het toch beter haalbaar zowel voor hem als voor het diertje zelf.

Om 7.30h vertrokken ze, 10' voor zonsopkomst. Gewoonlijk duurde die Parinacota klim 8 uren. In theorie kon het sneller. Maar dat trage tempo was 't resultaat van de veeleisende eerste 9km, een loodzware lange 7% klim. Gevolgd door de erg ijle lucht op een hoogte, die tot boven 4.500m reikte, met een piek van 4.580m en nadien nog een tweede van 4.550m. Dat hield het tempo sowieso op een heel beperkt niveau.

En de tweede maal dat die maximale hoogte werd bereikt, vond de zware inspanning plaats binnen de laatste 4 kilometers, in volledige vermoeidheid, net voor een vrij steile 120m afdaling naar Parinacota op 4.430m. Vermijdbaar via de oude, onverharde A181 weg, een ruim 4,5km kortere afsnijding zelfs. Maar ... daar reden ze hun banden te snel stuk. En dus die geasfalteerde hoofdwegklim naar 4.550m, met navolgende afdaling.

Men mocht dan wel die 3.550m hoogte van Putre volledig gewend zijn, maar die zoveel ijlere lucht 1000m hoger, dat heeft onmiddellijk een uitermate sterk effect.

Dat ze minstens enkele dagen zouden verblijven in Parinacota, daar waren ze het samen al mijmerend over eens geworden. Men zou wel zien, allicht minstens driemaal blijven slapen, maar dat kon ook uitlopen tot langer, misschien een week, of wie weet nog langer. Het was duidelijk, niemand voelde enige beperking hierin om welke reden ook.

Wat ook voor iedereen speelde: men keek er naar uit om de vulkanen van het Payachata complex nog eens te bewonderen in hun volle glorie en sacrale kracht, iedereen beleefde daardoor alleen al dat uitstapje naar Parinacota als een soort van kleine pelgrimstocht. Of als een gebed zelfs, dat men erg graag wou bidden. Ook de kinderen, naar Imilla constateerde.

Dat contemplatieve had men overigens al tijdens de tocht zelf, doordat dit stil makende landschap nog aan kracht won, naarmate die nog meer stil

makende aanblik van de tweelingvulkanen almaar vaker begon op te doemen. De weerkaatsing van hun beeld in de vrij grote waterplassen, soms tot dicht naast de weg liggend, zo typisch in deze meer vochtige delen van de Altiplano, dat maakte het zo mogelijk nóg sterker.

Ook Waldo was er erg gevoelig voor. Hij was het, die al eens had gezegd, indertijd op Paranal, en van langer geleden via foto's dat vulkanisch complex kennende, hoezeer die Parinacota en Pomerape vulkanen door hun aanblik zich vertoonden alsof het de borsten waren van moeder aarde. Moeder Aarde met hoofdletters, voegde hij toen dadelijk toe.

Imilla had die vergelijking buitengewoon mooi gevonden. En als ze sindsdien, al van sinds het eerste bezoek aan haar moeder, de kleine berm tegen de huisjes van Parinacota opklom om naar de vulkanen in hun volle glorie te kunnen kijken, kon ze niet anders meer dan dat beeld óók zo zien. Het was een teder deel geworden van haar gesprek met Moeder Aarde en met de geesten van de Andes. Net zoals ze dat als kind al kende, deel zijnde van de rijke Aymara kosmologie van haar ouders en haar dorpsgenoten.

Maar zeker ook Frans bleek erg gevoelig voor deze omgeving. De Altiplano op haar sterkst, vond hij.

En wat het een bijzondere kleur gaf, was dat besef dat hij hier letterlijk de heilige geboortegrond van Imilla betrad. Wat natuurlijk voor Imilla zelf ook speelde.

Zij was sinds haar weerkomst hier, altijd opnieuw, zeer sterk aangegrepen door dat landschap van haar kinderjaren. En ze hoopte nu al trouwens, dat de komende dagen van weersomstandigheden zo waren, dat ze kans hadden om de sterrenhemels boven het Payachata complex te mogen aanschouwen, samen met haar Frans. Dit was een uniek aanschouwen immers.

Frans dacht ondertussen terug aan de uitleg die Imilla hem had gegeven rond Parinacota. Dat dit in het Aymara *Parinaquta* heette, wat flamingo lagune betekent. En inderdaad waren er op de Altiplano heel wat Chileense flamingo's of vulkaanflamingo's. Je kon de plassen en de meren van de wetlands niet bekijken zonder ze her en der te zien, ook al lagen die watervlakten dan tussen 3500 en 5000m hoogte, op wat zo terecht de Altiplano heet. Net als de lama en de vicuña werd die flamingo graag picturaal afgebeeld, op vaak heerlijke wijze.

En Putre, herinnerde hij zich van die uitleg, dat was *Putiri* in het Aymara, wat ruisend water betekent. Het riviertje in zijn diep uitgesneden bedding aan de zuidrand van Putre maakte inderdaad zijn identiteit als bergrieviertje enthousiast kenbaar via zijn geklater. Het weten van zulke dingen vond hij prettig, dat ondersteunde zijn waarneming, en maakte de belevingskracht van de aarde hier mogelijk nog sterker.

Maar het summum, dat was toch die sterrenhemel boven de Altiplano. Dit was zoveel sterker dan de sterrenhemels boven Paranal. Frans deelde dat gevoel helemaal met Imilla. Die Parinacota sterrenhemels waren nu eenmaal de meest sacrale sterrenhemels, dit was zo voor hen beiden.

Er hier naar kijken, had Frans al eens gedacht bij een vorig bezoek, dat was als kijken naar de reden zelve waarom Imilla en hij elkaar hadden ontmoet, toen op Paranal. Die sacraliteit ervan, was dat niet de reden van hun ontmoeting? Hij weliswaar dat nog erg zwak beseffend toen, of, niet toelatend wat hij ten gronde al wel besepte. En Imilla die dat zo treffend juist had gevoeld.

Imilla, dacht hij dan, god toch, Imilla. Wat is het een geschenk dat jij en ik dat pad van de sterrenhemels mochten volgen, het toch heel bijzondere van jouw verhaal tot dat moment, en ja ook wel een beetje van mijn verhaal. Wat een geschenk dat dit sterrenpad ons naar elkaar heeft geleid.

En Imilla zelf ondertussen, ze keek almaar rond. Ze besepte zulke fietstocht op deze buitengewoon rustige wereld als een godsgeschenk.

Meer zelfs, er was een diepe verandering in dat geschenk waarneembaar! Deze wereld met een blauwe lucht zonder vliegtuigen en hun condensstrepen, met een levend landschap zonder motorisch verkeer, deze wereld zonder ander geluid dan de fijne natuurlijke geluiden als resonanties van de stilte zelf, zulke wereld leek eindelijk terug te ademen.

Ze was geboren halfweg de jaren zestig van de 20^e eeuw. De laatste vijf jaren van dat decennium gaven een dromerige kleur aan de beschaving in de VS en Europa. Ze las vaak over die 1968 atmosfeer, gepassioneerd om diepere betekenis te proeven. Betekenis van die magische maar voorbarige hippietijd, van die flowerpower golf. Prematuur gluren in essentietoekomst?

Kan dit toeval zijn, vroeg ze zich verwonderd af? Midden in de culminatie van kolonialistische patriarchie-gesel, bij uitstek via een oppermachtig

Washington in zijn arrogante obsessie van agressieve wereldcontrole, met eindeloos veel bedrog, leugen, bloed, verkrachting, dood, gruwel en folter... Terwijl dat opzwelt naar het toppunt van het ultieme man-bezit, controle via de verovering van de vrouwelijke maan. En dat alles zou simultaan ineens die ontladende, naïeve flower-power ervaren, een vrije-liefde hippie tijd...

Was 't geen ultieme reminder dat er leven op aard is?

Liefde-leven. Al 12 millennia ontkend door patriarchie.

En weer proefde ze de zuiverheid van de lucht die ze ademde. Alsof haar leefplaneet een ziekte had overwonnen, en nu blaakte van gezondheid. Ze dronk met volle teugen van mooie gezonde Gaia in haar Andes aspect; ze was er intens blij om, om dat mirakel van een leefplaneet vol liefde.

In gedachten sprak ze nu even in het Aymara met dit landschap.

* * * * *

Aymara, of Aymar aru in die taal, Imilla's moedertaal... Frans had haar vaak verteld hoe moeilijk het aanleren van haar taal wel was, en ze begreep dit maar al te goed.

Want de unieke *ternaire* of driewaardige logica van het Aymara denken, met een alomvattende keuze tussen wel, of niet, of onzeker, is compleet anders dan de *binair* wel-niet logica van overal elders ter wereld.

En die *ternaire* logica heeft zich uiteraard diep in de taal geënt. Met talrijke achtervoegsels aan woorden die dan vele betekenisvol gecommuniceerde specifieke toelichtingen bieden, of die verwijzen naar talrijke specifieke "manieren van onzekerheid".

Nu was het voor Imilla een buitengewoon voordeel geweest, dat ze als 4-jarige kleuter in een klein taalgroepje in Putre was opgenomen, op voorspraak van haar ouders.

Er was daar immers een bijna fanatieke Aymara linguïst. Zijn passie was om Aymara kinderen al zo jong mogelijk onder te dompelen in de *ternaire* en *binair* denk- en taallogica. Hij leerde ze heel vroeg al spreken, lezen én schrijven in het Aymara én in het Spaans. Hij wou hen op die wijze kansen aanreiken via hun verdiepte taalvaardigheid.

Op vraag van haar ouders, toen ze hoorden dat die leraar ook Engelstalig was, kreeg Imilla uiteindelijk, als enige, ook nog apart Engelse les, weerom

spreken, lezen en schrijven. Wat geen echte problemen schiep, want het was die man gauw duidelijk hoe snel dat schrandere meisje bleek te leren, en hoe leergierig ze was.

Dat was ook de reden geweest, dat ze al als 5-jarige in plaats van 6-jarige haar eerste leerjaar was gestart. Ze was immers overduidelijk een heel begaafd kind, bijzonder snel lerend. Dit eerste schooljaar als zo'n jong kind, van maandag 2 maart tot vrijdag 4 december 1970, was vlekkeloos verlopen. En dus vervolgde dit logisch.

En alzo was ze op maandag 26 februari 1973 net haar 4^e leerjaar begonnen in Parinacota. Maar dan was daar ineens haar plotse verhuis naar Valparaíso, begin mei. Dit had haar jonge leven compleet omgegooid. Dat 4^e leerjaar had ze aldaar dan voortgezet, in dezelfde school als haar 2 lieve stiefzusjes.

Tot die tweede complete ommekeer, die van 11 september, die dan haar verhuis naar België heeft afgedwongen. Ja, haar 4^e leerjaar leek toch wel een onstuimig verhaal te zijn geworden.

Maar goed, in ieder geval had ze als erg jong kind al, naast het *ternaire* van haar moedertaal, ook het *binnaire* van Spaans en Engels soepel geïntegreerd. Met die natuurlijke taalsouplesse zoals alleen een jong kind taal moeiteloos kan integreren.

Dat diepe taalbad op zo jonge leeftijd was trouwens heel nuttig gebleken om onmiddellijk nadien ook Nederlands aan te leren, daar in het gezin van haar adoptieouders. Wat dan intensifieerde vanaf die verhuis naar België, want dan was het plots ook schoollopen in 't Nederlands. In een net herbegonnen 4^e leerjaar, want, in september startend op het noordelijk halfrond. Imilla kijkt evenwel terug op dat alles zonder enige herinnering van problemen.

Dat ze als 8-jarige het bewustzijn droeg dat leek op dat van een 18-jarige, zoals haar moeder dit zag en haar ook toelichtte, dat had allicht geholpen. Het vloeyde allemaal als vanzelfsprekend, zo had ze dit uitgelegd aan Frans.

Maar arme Frans ondertussen, voor hem niet! Hij zuchtte wél.

Voor hun terugkeer naar Chili had hij in Leuven een aantal woordenboeken aangeschaft en meerdere grammaticaboeken. En op de koop toe het boek uit 1984 van Iván Guzmán de Rojas, '*Logical and Linguistic Problems of Social*

*Communication with the Aymara People*³. Hij had materiaal om aan die taal te werken, maar het was in ieder geval moeilijk. Hoe hij er ook op werkte, vooral die logicaverschuiving bleef moeilijk.

Imilla kon af en toe gelukkig helpen, en ze deed dat hoe langer hoe vaker. Ten slotte was ze wel heel blij om die inspanningen van hare lieve Frans, zijn wens om haar moedertaal te kennen.

Hij bedacht, dat haar diepe beheersing van de *binaire* logica en dito talen, voor haar die het *ternaire* Aymara als moedertaal had, misschien grote rijkdom inhield. Hij had Imilla zo vaak beseft als een zeldzaam volwaardig iemand. Hij vroeg zich dan af of die volheid extra voeding kreeg, of ze een grotere breedte had van naar de dingen te kijken, net daardoor? Hij wist het niet.

Frans werd uit zijn gemijmer weggetrokken doordat Imilla plots vroeg om even halt te houden bij een heerlijk mooi uitzicht op de tweelingbergen, weerspiegeld in enkele uitgestrekte plassen. Ze wou het groepje graag iets vertellen over het ons zo dierbare water. En met frisse, heldere stem, prettig ingepast in dit magische Andes decor, begon ze.

Als moment van gevlochten tederheid.

“Water,” klonk haar muzikale intonatie, resonerend als aanbidding, “dat beseffen vele gevoelige mensen als iets dat geheugen heeft. Tijdens onze tijd op Paranal hebben Frans en ik daar meermaals over gepraat. Vooral over het kosmische verhaal van water. Welnu, een watermolecule bestaat uit twee atomen waterstof en een atoom zuurstof. Die waterstof was samen met helium al ontstaan in den beginne, tijdens de prille Big Breath, die oude benaming Big Bang dus.”

“Later ontstonden de eerste sterren, en in die sterre-ovens werden en worden almaar voortgaand alle andere elementen gesmeed, waaronder ook zuurstof. Waterstof was vooraf al de meest abundante stof sinds het prille begin van het heelal, en nadien is zuurstof in die sterre-ovens dan de meest geknede stof geworden.”

“Als nadien dan via supernova explosies het binnenste van sterren in de interstellaire ruimte werd uitgebraakt, in de wachtende interstellaire kraamkamers, dan kon daar ten slotte samenklontering plaatsvinden tot nieuwe generaties sterren, verrijkt met vele andere elementen. Die nieuwe sterren vormden zich met een koelere overschot eromheen, enorme stofwolken met de

³ Studie Guzmán de Rojas <https://www.hemelwild.be/media/Aymara-logica.pdf>

planetesimalen, of de bouw materie van planeten. In de moleculaire stofwolken en nadien ook in die klittende planetesimalen huwde de oer-abundantie waterstof met de sterren-abundantie zuurstof.”

“Water werd er geboren.”

Terwijl ze dit uitsprak, draaide ze zich naar de watervlakte toe, maakte ze het Oosterse handgebaar van dankzegging tijdens een lichte buiging, waarna ze *Namasté* zei met nog altijd diezelfde frisse lach op haar gelaat, letterlijk dat smeltmeer groetend. Daarna draaide ze zich terug naar iedereen, in open oogcontact, lachte ze nog eens en ging ze verder.

“Nu is elke kleine watermolecule een speels driehoekje, dat zich graag heel subtiel in posities schikt ten opzichte van zijn nabije watermolecule vriendjes. Een eindeloze improvisatie van vrije protonen regelt dit, hun energiedorst permanent stillend aan het van infrarood- en microgolfstraling verzadigde universum. Want inderdaad een altijd maar schenkend universum van liefde-relaties.”

“Eigenlijk is een druppel water een gigantisch ballet van ontelbare trillende posities van miljarden danspasjes van moleculen, een dans van hypercontext en samenhang. Welnu”, ging ze voort, “alle bewustzijn en informatie, uit al wat was, en is, en gebeurt, en wordt beseft en gedacht en gedroomd, dat hunkert ernaar om zich te manifesteren in materie. In zekere zin is water een drager van dit verlangen, water absorbeert immers al dat bewustzijn in zijn immense subtiële ballet, je kan dit het geheugen van water noemen.”

“Maar dan heel subtiel en in vloeibare versie, en jawel, in diepe stilte de eindeloze bewustzijnsvelden absorberend.”

“Trouwens, en dat is wel leuk, frontline wetenschappers waren de laatste 20 jaar iets op het spoor, ze kenden ondertussen tientallen specifieke, zogenaamd onverklaarbare eigenschappen van het zo gewone maar ook zo mysterieuze water.”

“Die protonendans van water is als een magiër, die grensmembranen heeft verleid tot een kwantumdans-improvisatie, tot het *grensfenomeen leven*. ’t Is niet voor niets dat water levengevend is, dachten we dan”, voegde ze glimlachend toe.

“Dit alles maakte, dat Frans en ik water begonnen te zien als ongelooflijk concentraat van geaccumuleerde dansende wijsheid, van sacrale context in een diep intense coherente verbondenheid, saamhorigheid, heelheid.”

“He, Imilla, dat heb je leuk samengevat,” vond Waldo.

En Frans kruidde de prettig verwonderde sfeer met een lach, replicerend dat Imilla vergat te zeggen hoe goed water wel is om je dorst te lessen en je lekker te wassen.

De twee kinderen, een 10-tal jaar oude jongens, waren ondertussen met hun voeten in de plas aan 't spelen, en fantaseerden ludiek over die dansende molecuultjes.

De 8-koppige groep was blijkbaar in goede doen, geen 8 uur maar slechts iets meer dan 7,5 uur na hun vertrek waren ze al in Parinacota, net na 15h. Misschien doordat ze met wat meer waren, en er een prettig soort gezwindheid van de groep een rol speelde? Een inertie inducerend als van een trein op snelheid? Of waren het de twee kinderen die zonder het te beseffen de vaart wat hadden verhoogd?

Er was in ieder geval een erg leuke stemming, dat was er zeker deel van. En niemand had echt geklaagd om de inspanning.

De twee kinderen genoten trouwens duidelijk van het boeiende vooruitzicht om nu enkele dagen elders te zijn dan in Putre. Men had het al eerder gemerkt, zulke verplaatsingen boden een gegeerde horizonverruiming, net alsof het hun eigen speeltochten betrof die hen spontaan al tot avontuurlijke verten zullen aansporen.

* * * * *

Ze waren nu aangekomen bij Imilla's moeder, die recent 64 jaar oud was geworden. En Imilla had al snel haar droom verteld aan haar. Frans had ondertussen geconcentreerd gevolgd.

Hij kende het Aymara nog lang niet goed genoeg, hij had nog een weg te gaan. Maar zijn kennis en woordenschat-beheersing was naar bleek al voldoende om te verstaan wat Imilla vertelde.

Trouwens, ook met haar moeder kon hij al op behoorlijke wijze gesprekken voeren. Want, die verstandige oudere dame begreep perfect dat, wanneer zij tegen hem sprak, ze dit best voldoende traag deed, waarbij ze iets nadrukkelijker articuleerde.

Frans apprecieerde dit van haar.

Toen Imilla was uitgesproken, reageerde haar moeder onmiddellijk, en sprak exact dat uit waarvan Imilla zich had afgevraagd of het misschien kon gebeurd zijn.

Inderdaad, haar moeder had een soort paralleldroom gehad enkele nachten voordien. Het was ook voor haar een sterke droom geweest. Ze had gedroomd hoe ze Imilla had toegewenst dat ze de rijkdom van al wat is, van het leven, de mensen en de geesten, goed zou uitleggen aan alle mensen die deze uitleg nodig hadden.

Dan had ze gedroomd, hoe Imilla haar had geantwoord dat ze dat inderdaad wou doen, en toen had zij haar dochter vastgenomen in een lange, warme omhelzing. Het navolgende beeld in de droom was, dat ze zich terug naar haar huisje wou verplaatsen, maar dat ze het niet meer vond, alsof het er niet meer was.

“Och liefste moeder”, antwoordde Imilla spontaan, “als ik dat nu naast mijn droom leg, dan klinkt dat laatste alsof je dit leven hier zou moeten gaan verlaten?”

Imilla schrok, dat ze dit ineens zomaar uitsprak, ook al was dit weliswaar wat haar plots door het hoofd ging. En wat haar ineens ook bijna deed verkrampen.

Haar moeder antwoordde dadelijk, dat het wel moet kloppen wat ze zei, maar, dat het moment natuurlijk nooit geweten is vooraf. Dat kan kort zijn of toch nog vrij ver vooruit in de tijd. Overigens, zei haar moeder, wat is tijd en wat is korte of lange tijd? Misschien is mijn overlijden op 70-jarige leeftijd voor mij te snel, en indien op 75-jarige leeftijd niet te snel?

Dat haar moeder dit zei, troostte Imilla wel.

Frans kon niet anders dan het antwoord van de oudere moeder als zeer juist en waar te zien. Het is zo. Iets in de nabije toekomst, kan 1 jaar of 20 jaar zijn afhankelijk van het kader of de context of de persoon die je bent, of de inhoud van je unieke pad. Het gaat hem niet om de jaren, het gaat hem om de betekenis.

Maar het bleek dat haar moeder nog niet was uitgepraat.

“Ik had de laatste dagen veel nagedacht over mijn droom, Imilla,” zei ze toen, “en ik was eigenlijk blij om deze droom, omdat ik er gerust in was dat de betekenis jou zeker zou bereiken.”

“Welnu, dat de droom gepaard ging met een aflopen van mijn verhaal hier bij de levenden, is toch de vanzelfsprekendheid zelve. We hebben toch allemaal onze tijd hier? En onze overdracht naar het geestenrijk sluit toch aan op onze tijd hier?”

“Wel, ik denk dat het een juiste weg is, dat jij de belangrijke rijkdom die je kent, gewoon dient te delen, nu, nog in je volle levenstaak staand.”

“Mijn taak naar jou toe, ik dacht dat die al voltooid was, nu bijna 29 jaren geleden. Maar nu blijkt dit nog een vervolg te kennen, waar ik de goede geesten en Moeder Aarde en jullie beiden heel dankbaar voor ben.”

“Dat vervolg is, wat ik nooit in mijn leven had voorzien als mogelijk en wat toch gebeurde, dat je plots terug in Parinacota bent. En dat ik je raad mag geven.”

Wel, ik denk dat die droom die raad is.”

“

“Als ik tegelijk dan droom dat mijn taak voltooid is na die raad, wel, dan is zulk langzaam aan afgerond geraken van mijn weg hier toch heel voor de hand liggend, nietwaar Imilla, nietwaar Frans?”

Noch Imilla, noch Frans, konden zomaar antwoorden.

Imilla begon even te wenen.

Ook Frans kreeg dadelijk vochtige ogen.

En dan namen ze elkaar met drieën gewoon in de armen, en ze knuffelden mekaar zachtjes gedurende enkele erg tedere minuten. Ze zaten op die manier bij elkaar, gedragen door de betekenis van het moment alsof dit zich buiten de tijd afspeelde, terwijl de oudere moeder haar dochter teder over het hoofdhaar streekte in een intense liefdetaal. Terwijl ze tegelijk een hand van Frans vasthield, al even teder, voor hem voelde dit alsof hij nog nooit liefde zo rijkelijk had weten stromen.

Die minuten vertolken een heel hoge intensiteit zoals van hoge seksuele spanning maar dan zonder hormonen in hun seksuele versmeltings-toepassing. Louder de hoge intensiteit van het destillaat aan pure zielsnabijheid of eenheid. Vingerafdruk van de magie van liefde, van leven, van bewust *bestaan*.

Deze sacrale minuten sloten zich af doordat Imilla vroeg, of haar moeder later die avond mee buiten wou gaan, of ze mee wou komen kijken naar de sterrenhemel, in eenheid met haar dochter en schoonzoon. Haar moeder had hen beiden dan warm en breed glimlachend aangekeken, terwijl ze beaamde

hoe graag ze dit sacrale samenzijn met hen op die ultieme manier met het universum wil delen.

De moeder van Imilla was die avond overigens erg verrast geweest door het geschenk, de kleine lama. Ze zei dat ze goed voor dit diertje zou zorg dragen, dat het heel speciale aandacht van haar zou krijgen, dat het haar meest speciale diertje was.

Een geschenk van Imilla voor haar, zei ze toen, dat dit nog mocht gebeuren tijdens haar leven, en dan nog zulk mooi geschenk zelfs, dat had ze nooit durven denken.

Ze zei, dat haar hart gewoon aan het zingen was van vreugde, en dat dit levende schepseltje dat zingen permanent mocht aanhoren, dat het die vreugde altijd mag ondergaan. Imilla was dolblij dat ze op het idee was gekomen, om haar een jonge lama uit de kleine kudde van Waldo als geschenk te geven. Ze had dit echt nodig, ze wou de hartswarmte voor haar moeder kunnen uiten.

Dan praatte Imilla met haar moeder wat verder over de diepe kansen van de plotse wereldwijde veranderingen, waarbij ze haar een betekenisvolle anekdote deelde.

Ze vertelde van Enrica en Rodrigo.

Dat was een koppeltje vrienden dat tot voor kort vlak bij hen woonde, in hetzelfde straatje, Rodrigo en zijn vrouw Enrica. Frans en zij kenden hen heel goed. Dat koppel had een maand geleden hun wens waargemaakt om te wonen in een kleinere gemeenschap dan Putre, ze waren verhuisd naar Belén. Twee van die 30-tal inwoners daar waren nichtjes van Enrica. Waldo was bij hun definitieve vertrek samen met nog 5 anderen meegefietst naar dat 70km verder gelegen dorp, om al hun materiaal mee te verhuizen. En dan getuigde Waldo van een sterk moment.

Rodrigo was iemand die men sinds lang in Putre kende als een kort ingebonden iemand, die zich gauw misdeeld voelde en ook gauw kwaad werd, zijn Enrica had er vaak onder geleden. Welnu, als ze in Belén waren gearriveerd, waar tientallen huisjes leegstaan, had het koppeltje samen met Enrica's familie gezocht welk huisje ze zouden gaan bewonen, en zo viel hun keuze op een leuk gelegen stolpje. Rodrigo was begonnen met het uitstallen van hun huisraad, tot er een min of meer gerieflijk karakter ontstond.

Na een half uurtje bezig zijn, ging hij aan het deurtje staan, een beetje praten met de anderen, en dan zag hij schuin aan de overkant een oud vrouwtje

aan haar deur staan kijken. Hij ging ernaar toe en maakte kennis, en Enrica en Waldo sloten zich aan.

Toen Rodrigo het vrouwtje vroeg wie er ooit in dat huisje had gewoond, zei de oude dame onverwacht dat zij dat was. Ze vertelde dan dat haar man 5 jaar geleden was overleden, dat ze slecht te been was, en na zijn dood bij het gezin van haar dochter hier was ingetrokken. “Oooh dan ken je dat huisje wel heel goed”, had Rodrigo spontaan gereageerd.

Waarop het vrouwtje vertelde, dat ze tot nu elke dag in de ochtend ernaar toe was gegaan. Ze bleef er dan een uurtje zitten om zo met haar lieve overleden man te kunnen praten.

Wat gebeurde er toen? Rodrigo zei: “Oooh maar moedertje toch, dat moet zo blijven! Oh wat ben ik blij dat je dit hebt verteld! We gaan uw huisje nu dadelijk terug leegmaken, we vinden direct wel een ander leuk plekje! Dan kan jij altijd blijven teruggaan, he moedertje, dat is veel te belangrijk!” En dan omhelsde hij het vrouwtje, hij in tranen, haar eventjes zacht knuffelend.

Dan had Waldo toegevoegd wat Enrica hierover achteraf nog aan hem had verteld. Ze getuigde dat hare Rodrigo sinds de wereldwende een echt warme man was geworden. Al die ballast waardoor hij zo stroef kon zijn, en zo snel kwaad, dat was gewoon verdwenen. Zij wist goed dat hij een warme kern had, er zat een groot hart diep in hem, maar dat was zo vaak verduisterd; wel, die verduistering bestaat nu niet meer. Hij heeft enkel maar warme aandacht voor de anderen en voor haarzelf.

”En dit voorval met dat oud moedertje toont dat mooi he”, had ze besloten, toevoegend aan Waldo dat ze nu gelukkiger was dan ooit.

De moeder van Imilla glimlachte bij die mooie anekdote, en onderstreepte dat mensen overal in de wereld nu heel veel ontdekkingen kunnen doen. Dat ze hun hartstaal beter kunnen horen, dus beter de weg naar hun echte Zelf en de andere terugvinden, en zodoende veel dom egodrama kunnen doorprikken. En daardoor ook hun oude elitaire reflexen kunnen achterlaten, wat liefde soepel zal doen stromen.

En ook, had ze dan toegevoegd, het spijtige risico op de vrouwelijke of sjamanische versie of de wijze-mensen versie van elitarisme, de hovaardigheid of hooghartige trots, zal stilaan verminderen of verdwijnen. Dit is nodig! Elke hovaardigheid benut immers het liefdeloze lager positioneren van een andere,

wat dan wel in schrille tegenspraak is met je eigen zelfbesef van zogenaamde wijsheid.

Die laatste wendingen had ze traag en bijna fluisterend toegevoegd. Imilla was eigenlijk stilletjes ontroerd hierdoor, ze schatte die woorden van haar moeder in als wijs en misschien wel profetisch.

Toen pas vertelde Imilla aan haar moeder, dat ze voor dit samenzijn, speciaal voor haar, een gedichtje had geschreven. Eentje dat net over deze diepe wereldwende gaat. Geschreven in het Engels, het Nederlands, het Spaans en het Aymara. Ze gaf haar dan de handgeschreven teksten, terwijl ze het tegelijk met rustige stem voordroeg, met een sober acterende stemkleur:

DAGERAAD ZOEN
(*met plechtig luidspreker-geluid*)

*Laag boven de horizon kort voor zonsopkomst de al opgekomen
erg smalle krimpande maansikkel, nog 1 dag vóór "nieuwe maan"*

Dames en heren,

*Heden ochtend werd gemeld
in ware Habemus-Papam stijl
dat onzin-van-oneigenlijkheid
ontmaskerd is geworden,*

*dat onzin-van-oneigenlijkheid
als politiek- en economie-bron
z'n brute kille greep op hersens
nu definitief verloren is,*

*dat onzin-van-oneigenlijkheid nu
plaats heeft moeten ruimen voor
het sprankelende, transparante
niet-langer-naïeve liefde-ware,*

*heden ochtend is zon van dageraad-
belofte gerezen uit puurste feestdauw
nadat zonwaarts krimpande sikkel-
maan om nakend morgen lachte :*

*...dan zal zon-maan hebben gezoend.
Ze gaan nu huwen, want in vreugd
verwachten ze nu mensheid-baby
van essentie, van geleefde liefde.*

En inderdaad was haar moeder ontroerd door dit tekstje, de semantisch uitgedrukte hoopvolle verwachting, de lichtvoetige verwoording. Maar vooral omdat haar lieve dochter, haar allerliefste Imilla, dit gedicht voor haar had geschreven. Haar moederliefde maakte nu, dat er enkele traantjes tevoorschijn kwamen, die heel raak haar ontroering toonden terwijl ze haar dochter warm en innig omhelsde en zoende.

Later op die eerste dag van hun Parinacota bezoek, konden ze samen genieten wat ze aan voeding bij hadden. Tijdens het samen eten met de familie en met Waldo en de beide kinderen, had Frans iets aangedurfd. Sinds drie maanden geleden oefende hij op het bespelen van een zampoña, hij had ze kunnen ruilen met een Aymara vriend die er toch nog een andere in medegebruik had met familie. Hij wou graag Aymara muziek spelen voor Imilla en haar moeder.

En hij begon. Al gauw was het de gewoonste zaak ter wereld. Ze zongen spontaan de liederen die ze herkenden in de melodieën en ritmen, er even later in levendige danspasjes op bewegend. Het was een passend gebeuren, en Frans begreep ineens dat dit helemaal geen prestatie was, maar een heel gewoon en vloeiend laten ontstaan van dat wat door je hart wordt gevraagd.

En het werd letterlijk een waar dorpsgebeuren!

Of liever een waar Aymara gebeuren, want er waren geen andere inwoners dan Aymara in Parinacota. Het was merkwaardig hoe eerst enkele en uiteindelijk alle in het dorp aanwezige inwoners aan het deurtje stonden, een 25-tal, inclusief de dorpskinderen, en hoe ze allen mee aan het zingen of dansen waren. Enkelen waren hun zampoña gaan halen en speelden vrolijk mee. Het was een gratis en zalig gebeuren, het was feest.

Zelfs in de kou! Want inderdaad, op deze grote hoogte viel de temperatuur 's nachts soms terug tot -20°C.

En het mocht zijn tijd duren. Net zoals Frans al eerder had meegemaakt, hoe deze Aymara mensen met tijd omspringen: als iets dat geen organiserende betekenis heeft, tenzij inzake seizoenen, in functie van teelten, in functie van de dieren.

En in functie van de momenten in een jaar om iets uit hun kosmologie te vieren. Zoals bijvoorbeeld hun jaarlijkse dank aan de zon bij de winterwende op 21 juni, wanneer ze 's ochtends ontstaat uit haar meest noordelijk gelegen

punt, die wondere ontstaansplek net tussen de Pomerape en Parinacota vulkanen in, gezien van op de bermkruin naast hun sacrale dorp Parinacota.

Benadrukkend dat haar licht langere dagen doet ontstaan vanaf nu, dat immers niet een fataal-dodelijk *duister-zonder-licht* maar wel een hemelwild-levend *duister-dat-licht-wordt* de ultieme bestaansrichting is op aarde.

* * * * *

Toen Imilla met haar moeder en met Frans later die nacht buiten ging om samen naar de sterrenhemel te kijken, bedacht ze hoe het Universum hen blijkbaar ter wille was. Geen wolken. Wow, dacht ze met de stemklank ervan die ze van Frans kende, wow wat een kraakheldere diepe hemel, over heel het firmament. Die sterrenhemel had zijn begrenzing enkel in de diepzwarte, kosmosdragende silhouetten van de omgevende landschapsvormen.

En dat waren silhouetten van een diep donkere aarde want zonder maanlicht. Het zou binnen 3 dagen nieuwe maan zijn, wist ze.

Ze hadden twee ouderwetse toortsen aangestoken, de veiligheid bij een wandeling in het aardedonker vergde dit. De moeder van Imilla beklom de trap, die vanuit het begin van het dorpsstraatje de direct aanpalende eerste helling overwint.

Dan wandelde ze, zacht bergop, langs de Sendero a Mirador, een pad naar een uitkijkpunt bijna 4km verder aan de oevers van de schone Cotacotani lagune.

Ze hadden evenwel afgesproken op een goede uitzichtplek die minder ver ligt op dit paadje, namelijk 500m voorbij waar dit pad de omleidingsweg rond Parinacota kruist. 't Was maar 1,2km ver voor Imilla's moeder, en 1,8km voor Imilla en Frans die een rolstoel-omweg moesten maken.

Langs de toegangsweg naar het dorp, en wat verder aantakkend op die omleidingsweg, waarna nog die laatste 500m van het wandelpad zelf. Evenmin onmogelijk steil, 85m hoogte te overwinnen, gemiddeld 3,5% klimmend. Haalbaar per rolstoel, weze het veeleisend.

Behalve de laatste 120m van dat wandelpad, daar was de helling bijna 6%. Maar die inderdaad wel erg forse inspanning bood hen dan ook een uitstekende plek, waar tot 700m ver een quasi plat terrein opstart. Wat hen dan het bedoelde vrije uitzicht kon bieden.

Toen Frans en Imilla er vijfenveertig minuten later aankwamen, stond haar moeder er ondertussen al even. Haar toorts al gedooft, op de top van een kleine zwakke helling, bewegingloos omhoog kijkend. Haar silhouet was als een onderdeel van de hele Altiplano, zo zag Imilla dit na het doven van haar eigen toorts. In die zeer diepe zwarte duisternis, met hoogstens een extreem zwak, en eigenlijk amper reëel nachtelijk strooilight.

Ze wist dat ze dit silhouetbeeld nooit zou vergeten.

En jawel, kijk toch! Niet langer verblind door haar lichtende toorts, zag ze daar dan onmiddellijk die geheel andere en tedere silhouetbegrenzing opdoemen van dit sterrenfirmament: de sacrale borsten van Moeder Aarde, de tweelingen, de Pomerape en de Parinacota.

Zelfs alsof ze een melkstuwung hadden, die borsten. Kijk toch, dacht ze nu, wat een beeld, die melkstuwung is letterlijk de Melkweg. Alsof die de levende aarde voedt, dacht ze, of een nakende uit liefde geboren gaia-mensheid?

De zwartfluwelen achtergrond, met daarop rijkelijk uitgestald de fonkelende kosmische sterrenjuwelen, werd op een adembenemende wijze overspannen door de Melkweg, door die halfnauwe band van matwitte glans. Een glans met vlekkelig donkere onderbrekingen erin, als om de mysterieuze betekenis en kracht ervan te benadrukken.

En wat een verbluffende contrastwerking!

Die kosmosdiepte van fluweelzwart droeg feilloos gefixeerd een hemelse schat, pure kristallijne scherpte van de talloze diamanten sterren, amper flikkerend want op deze extreme 4.500m hoogte, en tijdens excellente seeing, inderdaad gezien als min of meer starre bewegingloze punten.

Wel, die zuiverheid was nog opvallender door de wazigheid van magische Melkweg-glans, wat de vertelling van absolute puurheid onderbrak voor bijna muzikale schoonheid.

Betoverend al die puurheid transformerend naar een poëtische sacrale aanwezigheid, een liefdesgezant zijnde van de universum-adem, drager van ultieme betekenis. Galactische betekenis. Hier vind je immers de miraculeuze liefdethuis voor de zon, de maan, de aarde, dit leven...

Zulke toverachtige Melkweg-identiteit wordt ondertussen nog bevestigd en bewierookt door deze zich intrigerend manifesterende en mysterie ademende donkere bandvlekken.

Oh god toch, ...

... wat een duizelingwekkende, feeërieke taal van het Al.

Imilla wist, dat ze nooit in haar leven de sterkte van dit moment zou vergeten, dit samen kijken hiernaar met haar moeder en met Frans. Dit kijken, onmiddellijk nadat zij en haar moeder hun gedachten hadden gedeeld over hun gespiegeld dromen.

Onmiddellijk ook nadat haar moeder de droomduiding bevestigde en sprak over haar onderweg zijn naar afscheid van de aarde.

Plots moest ze onwillekeurig terugdenken aan het eerste gesprek dat ze met Frans op Paranal ooit had gevoerd over bijna-doodervaringen. Hoe toen bleek, dat zowel zij als Frans de ongemeen sterke beschrijving hadden gelezen, langer geleden ooit, van de bijna-doodervaring van Mellen-Thomas Benedict uit 1982. Er zijn er zoveel, maar deze, die sprong er uit. Velen kenden die overigens.

En wat zo bijzonder was eraan, dat had ze pas veel later langzaamaan leren verstaan.

Die diepe getuigenis sprak elementen uit die ze fraai kon doen samenvallen met het vele pionierswerk, zoals het bewustzijn in deze tijd van hoge flux aanreikt aan de intuïties van zoveel denkers en voelers, die dit dan willen verwoorden. Ondertussen wist ze overigens, zoals ook zichzelf dit almaar helderder ziet.

Dit maakte dat ze eigenlijk een diep aanvoelen had van een overweldigend besef ten goede, van een voortgang ten goede, van onderweg naar wat ultiem goed is.

Doodgaan is doodgaan maar niet doodgaan, bewustzijn kan niet doodgaan. Bewustzijn en informatie is wat is, zoveel fundamenteler dan materie en energie, de secundaire manifestaties ervan waarlangs een eindeloos creatief uittesten plaatsvindt van wat mogelijk is.

Het universum, dat is een aanzwellende bewustzijnsvloed, zich vertalend in een almaar versnellend toenemende inhoud van de ruimte-tijd in ons binnenste-buiten zwart gat, zoals door ons gezien als versnellende expansie van de ruimte-tijd zelf richting die zwart gat horizon.

Een universum onvatbaar in zijn groots gehandhaafde essentie. En leven in materie en tijd is als het bezinksel ervan én tegelijk als het voedende kweekbed

ervoor, de voeding voor het vormen van die immense bewustzijn/informatie symfonie, een betekenismuziek.

En bovendien, een universum dat een alomvattend aspect ademt, een allesoverheersende ultieme kleur of geur of intensiteit of gerichtheid of onvermijdelijkheid van een alfa-naar-omega, zoals Pierre Teilhard de Chardin dit zo wijs benoemde, binnen die gloeiende bewustzijn/informatie substantie, een overweldigend, alomvattend ultiem aspect van een oneindige sterkte, ... liefde is de naam ervan. Ze begreep dit diep.

En ze zuchtte.

Ze voelde dat de tijdspanne van het leven hier op aarde voor elk mens een soort lichtknoop vormde in een creatief web van licht, of meer precies een knoop in eenheid met alle ooit-ergens van allen en alles, als betrof het een hologram pixel die het geheel in zich sluit.

Mensen en hun tijd als subtiel gevormde muzieknoden binnen de context van een machtige liefde-symfonie. Vroeger ooit, later ooit. 't Is allemaal liefde, ten slotte is er alleen maar liefde, het enige dat buiten elke illusie staat.

En dan wandelden onze voorouders haar aandacht binnen. En onder die stralende en van bewustzijnsflux bruisende Parinacota sterren, staande naast haar geliefde Frans en haar beminde moeder, haakte Imilla de fragmenten van gulpende mijmering aan elkaar vast als maakte ze een kraal.

Ook onze naaste verwanten ontbraken niet. Ze zag het besef, het hunne, het hare, en zag het samensmelten. Haar verre voorouders, én onze diep verbonden mensfamilie, en vooral de recent verdwenen Homo Sapiens Neanderthalensis met zijn 10% groter brein. Het smolt samen.

Ze voelde die neven en nichten, hun intuïtie, bijna als hyper Aborigines. Hoe vooral Neanderthaler vrouwen, al vanaf 200 millennia geleden, gevoelige sjamanka's waren, gevoelig de liefde eruit vertolkend.

Ze zag het beeld van hun 39.000 jaar oude symbolische graving in Gorham's grot op Gibraltar, ze zag hun diep sjamanische symbolentaal met vogelveren van de arend en de raaf, en hun 176.000 jaar oude rituele stalagmietencirkel diep in de Franse Bruniquel grot, en ze zag hen glimlachen. Ze zag hoe rijkelijk betekenisvol hun intense bijdrage is geweest in onze collectieve universumvorming binnen Gaia. Net zoals bij onze directe voorouderlijn.

't Is merkwaardig, dacht ze, al die elementen van onze lerende wording willen mijn aandacht inschuiven. Hier, onder deze weidse, adembenemende en ontzagwekkend diepe Parinacota sterrenhemel.

En ze mijmerde verder in haar trance-achtige gelukzaligheid.

Terwijl ze naast haar moeder staat, en zich zo verbonden weet met haar vroegere voorouders, en terwijl ze naast Frans staat, haar zalig mannelijke spirituele helpt in haar mens-zijn. Terwijl ze de bloedmooie taal van een gevende kosmos hoort murmelen, terwijl ze weet en vertaalt en beleeft wat het kwantumheelal toont, dat niets echt is - behalve echtheid van bewustzijn. Uiteindelijk liefdebewustzijn zijnd.

En terwijl ze beseft, met heel warm en vertederd hart, dat ze hier op haar geboortegrond staat. Op die doorwortelde aarde van haar zoete hemelse kindertijd in de kleine '*Escuela Cotacotani*'; dat allerliefste lagere schooltje van haar, tijdens haar opgroeien in Parinacota. Haar oh zó geliefde schattige dorpsschooltje, waar ze heeft mogen proeven van de miraculeuze magie van leren en weten en voelen in een onvergetelijke, onwaarschijnlijk mooie intensiteit.

Haar gekoesterde lieve schooltje, met ontroerende betiteling "*Cotacotani, la escuela màs cerca del Sol*", "*Cotacotani, uka yatiquañ utax Inti jak'ankiwa*", *Cotacotani, 't schooltje het dichtst bij de zon*. Haar hemelse Cotacotani schooltje, genoemd naar hun lagune wat verderop.

Het dichtst bij de zon zijnde schooltje, want jawel, 4430m hoog inderdaad. Misschien wel een wereldrecord. En nu dus het dichtst bij de sterren. Nu staat dit kind Imilla, diep in die opgegroeide Imilla, het dichtst bij die betoverende sterren. Zij en de sterren, deel zijnde van het weidse universum vol van magisch Zijn.

Dit Parinacota sterrengewelf dwong ondertussen haar mijmeren dieper dan ooit tot het aanvoelen van de krachten uit '*The Goddess Image*', haar intrigerende ostinato dat ze met Frans bleef delen. Het ging opnieuw met onstuitbare kracht door haar achterhoofd. Dat kader pulste zoals vaak haar aandacht binnen, bijna op maat van haar polsslagen.

Maar nu was er een ineens heel nieuwe dimensie. Nu was het op dwingend gezag van galmende diepten vanuit de sterrenvelden van haar geboorte. En die duidende kracht zonk haar hart binnen, als een lichtgevende kraal van snel op elkaar volgende flitsen van een ontembaar hevig geabsorbeerde aandacht.

Imilla voelde nu, in dat binnenstromende besef, hoe vrouwe Brassempouy mee binnen glipte, en schonk haar zelfs even haar dankwoordje. Ze werd dan onmiddellijk deel van de stroom.

Dan kreeg die vrouw plots het merkwaardige gezelschap van Kóhoi, één van de Pirahã indianen langs de Maici rivier, die daar hun uitgelooogd essentiële leven vandaag genieten dankzij geniale diepten van het Amazonewoud. Imilla kon het niet vermijden. Kóhoi zag ze plots als glimlachend vitale zijnsgeenoot van de vrouw van Brassempouy. Kóhoi, zonder enige goddess.

En dan wandelde ze met hen doorheen het bocagelandschap van millennia en voelde hoe de Pirahã als relictachtige tijdgenoten hun bestaan lachten. Conform wat ze van linguïst Daniel Everett ooit had gelezen, zijn omstandig uitgeschreven ontmoetingen met Kóhoi en zijn volksstam.

En dan dacht ze niets meer.

Ze besepte alleen nog wat stroomde.

En ze kon het ‘*xibipíto*’ uit het Pirahã voelen, dat wonderlijk directe ervaringsbesef waarmee Kóhoi iets in zijn aandacht ziet schuiven. Ze dronk van dat unieke woord, dat uitdrukking geeft aan plots in aandacht verschijnen. Als weergave van pure creatie, alsof het begrip uit de prille Big Breath, die dag zonder gisteren, was neergedwarreld in hun taal.

En inderdaad kon ze nu Kóhoi dat ‘*xibipíto*’ horen uitroepen, doordat ze in zijn gezichtsveld kwam.

En samen met Kóhoi rilde ze dan in een kil klimaat van bossteppen en zag ze de dampende ruigte die 25 millennia geleden aan de rand van een klamme vallei de baarmoeder van moeder aarde verborg, die grot van Brassempouy. Ze voelden elkaar met hun drieën samen kijkend, gedeeld aanwezig buiten zware materie en tijd.

Ze keerde dan met vrouwe Brassempouy en met Kóhoi terug naar diens fantastisch rijke bestaanslagen langs de Maici rivier, waar het sublieme Amazone oerwoud een pure schat van aandacht boetseerde voor zijn bewoners zonder godin cultus want zonder bronscheiding.

En dan zag ze plots, met hen beiden, geesten op de oeverbanken. ‘*Xibipíto*’, riep ze verrast, samen met Kóhoi en de vrouw van Brassempouy. Geesten, nog zoveel meer zichtbaar en voelbaar dan djinn in islamlanden.

En stromen deed het allemaal. De compleetheid vertalend van wat bestaan eindeloos begaafd wil baren.

Het stroomde massaal door haar besef, en stroomde met zoveel stuwende evidentie, dat zelfs in dat niet-denkende besef een milde maar ook geduldig meewarige glimlach ontstond. Het was een diep begrijpende glimlach voor de moderne civilisatie, en voor het door pixelreadings en grafieken begrensde Paranal weten.

* * * * *

Waarna ze vanuit haar besef terug naar denken schoof. En onmiddellijk dacht ze, “*laat toekomst maar komen, in zijn waarom van bestaan-in-het-nu.*” Die gedachte versterkte nog de adembenemende dimensie van dit overweldigende moment voor Imilla.

Het omvatte immers het besef dat de toekomst alleen maar veel waardevols in petto kan hebben, en dat het uiteindelijk heel goed nieuws is, die diepe metamorfose op wereldschaal.

Zo goed was die!

Zelfs in haar pijnlijk scherpe besef dat ontelbaar veel elementen van schade vóór de crisisvoltrekking veel te ver waren gegaan, huiveringwekkend ver, afschuw- en walgwekkend ver, hartverscheurend ver.

Ze zag de verziekte verwrongen man-beschaving ontstaan 12 millennia geleden, toen de voorheen oneindige leefplaneet van eindeloze gave de nieuwe sedentaire tijd van *eigendom of bezit* zag opdoemen, en op hol slaan.

Wat een drang gaf tot controle over groepen. Wat dan de machtszoekende manipulerende patriarch gaf. Wat elitarisme en slavernij als nieuwe basis van bestaan gaf. Wat een streng mannelijk beeld boetseerde van een donderende man-god die gehoorzaamheid eist. Wat het *eeuwig vrouwelijke* beeld verjoeg van de liefhebbend gevende, leven-schenkende godin.

Ze zag patriarchie snel de pre-bijbelse Eva-mythe starten, wat de ultieme controle over de vrouw in steen beitelde. De vrouw, ... gevormd uit bijna 200 millennia groeiende gidsende wijsheid uit het intuïtieve leef- en liefde-nabije. Jawel, ze moest vanaf nu zwijgen en de mindere zijn.

Zulke Eva-mythe schrapte wijsheid over leven, liefde en gidsend algemeen welzijn, zoals geschonken was geweest door vanouds sjamanisch geïnitieerde

vroedvrouwen – terwijl integendeel die nieuwe Eva-mythe enkel ruimte liet voor de dolende controleman los van ‘t vrouwelijke, zodat die wellustig kon kwijlen op overheersing en geweld, op verkrachting en vernietiging, op ego en blinde waan. Op het achterlijke wijsheidloze en liefdeloze, op misbruik en controle en dood.

Ze zag millennia later de besturende Senaat in het Romeins Imperium als paradigma van zulk diep vertekend mens-zijn. Ze wist dat het woord *senaat* komt van het Latijnse *senex*, oude man.

Dus, helemaal niet de oudere, heel wijze en liefdevolle *grootmoeder* die haar talent wou schenken, haar rijke *sjamanische* leef- en liefde-inzicht zoals dat al zovele tientallen millennia had grijpt.

Het tegengestelde werd het... Eindeloze levensblinde domheid.

Eindeloze domheid door wanen.

Dwalend in *waan-zinnig* ego-vacuüm dat compleet ontoegankelijk is voor wijsheid van leefplaneet en van ‘t levend hart dat waarheid kent. Grenzeloze domheid van ‘t zwevend ego dat in brute verkrampde waan resideert boordevol onwaarheid. Wat vervolgens natuurlijk talloze levensvijandige vloedgolven van destructieve crises heeft ontketend.

En zo, uiteindelijk, ... deze metamorfose.

Een gave!

Imilla wist deze metamorfose, bij uitstek zelfs, als een uitgestrekt, heilig kosmisch scharniermoment, betekenisvol en zelfs gewoon net op tijd ondanks elk te laat. Ze was onnoemelijk blij om de stuwende essenties die het nu passioneel kan, en wil, en zal baren.

Ze begreep dat die actuele doorbraak van hartsinzicht, inderdaad in dit tijdsgewricht, veel duisternis uitklaart en zo de puurheid van diepe essentie zal blootleggen. Een groots dragend verhaal onthullend van liefde en schoonheid, een ongerept opkomend, bijna voldragen paradigma.

Geboorte ervan duwt, komt in zicht. Vrouwen initiëren het, nakende liefde hangt in de lucht, zichtbaar, hoorbaar, geurend naar het heerlijkste schone. Steeds helderder laten vrouwen ons mensbewustzijn oplichten.

Oplichtend. Net als zichzelf oplichtte toen, zoals Frans haar had verteld. Die naderende Imilla,... die hij mentaal zag oplichten, ruim 2 jaar geleden, tijdens die vroege-ochtend-magie van de puurste waarheid, daar op Paranal.

Op exact diezelfde betoverende wijze nadert nu zulke *lichtbewustzijnsheid*. Lichtgeboorte als een openbaring. Ongerept oplichtend in de subtiel tedere omhelzing van een glanzend glazige hemel van dagend licht.

Een ontwakend besef van het liefde-ware.

Het echt-ware, dat lang had gewacht om te mogen zijn.

Ondertussen voelde Imilla zich ook heel blij om nog iets anders. Om de rijkelijke weelde in het *liefdemens*-zijn van haar beminde Frans. Ze was zo blij namelijk, dat hij moeiteloos al die gevoelde gedachten en wetende *inzichtwijsheid* deelde met haar. Zijn aandacht voor echte betekenis is diep en intens beginnen te stromen bij hem.

Wat was ze er gelukkig om, dat zijn onnodig afremmende krachten, toen ze hem ontmoette die ochtend op de bergflank van Cerro Paranal, helemaal waren opgelost in het niets. Hij zag nu volwaardig het universum als betekenisveld in plaats van als dode, mechanisch agerende materie, en alzo begreep hij veel diepte in ons mysterieuze *liefdemens*-zijn. Zijn diamant die hij toen nog niet echt besepte, was heel mooi blootgekomen.

Die verwonderd zoekende groeiende Frans, oh god wat beminde ze hem.

- Ach, die Imilla! ...

Die wijze en slimme, schattige en knappe, ontroerend zuivere en bovenal diep liefhebbende Imilla toch! Ze was zo verrukt en zo extatisch absorberend, daar onder haar behoedende Parinacota sterrenhemel. En ze was zo aanwezig, in opperste aandachtsintensiteit, bij haar zielspartner Frans, bij haar beminde liefhebbende en wijze moeder, bij de miraculeus geniale leefplaneet, bij het geniale universum.

En ze wist zich inderdaad diep, heel diep dankbaar om het universum, om zijn hemelwild creërende liefdesverhaal. Om het mirakel van dit bestaan dat multidimensionaal is.

Diep dankbaar om ons zwemmen in zulke gevende oceaan van *connectiecreërende liefde-energie*, die materie en tijd en leven tot bestaan ademt.

Liefde-leven.

12 epiloog

De vijfde dag na hun Parinacota-klim, daalden ze terug af naar Putre. Terug naar wat het volle leven daar biedt. Wat hun medemensen boden. Wat zij hen konden bieden. Allemaal goed, passend, rijkelijk.

“Frans, dit is leven zoals ‘t hoort te zijn,” zei Imilla hem toen ze net waren aangekomen. “Je kan dit niet eens romantisch noemen, nee, ‘t is de hartslag van wat wil bestaan, die dan is toegelaten.” En hij antwoordde dat er gelukkig weinig afleiding is die ons kan laten vervallen in onterechte oneigenlijkheden of vreselijke elitaire reflexen. “Wat buitengewoon juist is, niet?”.

Imilla vervolgde, “dat weten en aandacht enorm veel absorptie had gekend van ongepaste oneigenlijkheid. Een millennia lange vloed van toxische ruis, een niet geaarde mensheid creërend.”

“De straffe conclusie uitlokkend,” zei ze, “die een sjamaan me enkele jaren geleden had toevertrouwd, nl. dat de halve mensheid als min of meer schizofreen kon ingeschat. Idem dito voor bijna alle machthebbers wier machtsgedoe vooral dreef op ‘t liefdeloos schrale in hun ego-kwartet *patriarch-waan / elitarisme / narcisme / neurose.*”

“Maar”, vulde ze aan, “gelukkig wil nu ook een breder, dieper, essentiëler liefdeweten, in een wijzer begrip en betere aarding, hoe dan ook boven drijven, nu in deze transformatie. Diep helend voor iedereen, ons allemaal.”

Net zoals samen delen met een zielsverwant eindeloos rijk is, blijft ook de stilte in alleen-zijn een te koesteren juweel.

Soms bleef Frans ‘s avonds, nadat Imilla binnenging, nog een tijdje alleen zitten onder de sterren. Soms andersom. Vanavond was ‘t Imilla. Ze voelde zich in blijde poëtische stemming. Die hele dag van hun terugkeer wist ze zich voldaan door vrede en liefde, dat diende ze in mijmerstilte neer te leggen.

Ze was zich bewust van onvermoede wegen die zielen kunnen bewandelen, wonderlijke wegen, niet denkbaar maar droombaar. Creatief dromend wat allemaal kan. Ze was blij om haar weg, als gedroomd, dat ze Frans had ontmoet op het toenmalige Paranal observatorium. Die wonderlijke Frans, die

net als zij óók naar de sterren keek, en ook de kosmos wél zag, maar die dat toen blijkbaar amper beet had, tot twee en een half jaar geleden. En hij had iets diep essentieel en heel belangrijk met haar gedeeld. Hij had talent voor dromen en verbeelding, de echte basis van alle weten.

En ze mijmerde verder.

Ze had zich nooit gefixeerd op wat haar ouders haar lang geleden zo vaak hadden verteld, het bijzondere van haar taak om veel te betekenen voor haar volk en andere volkeren. En wat ze in die droom een week geleden symbolisch ontving, en zoals was gedroomd door haar moeder.

Ze wist dat, maar niet in die letterlijke zin zoals ze vermoedde dat haar moeder dit zag. Nee.

Dat was ten slotte deels een mooie projectie van haar lieve ouders, weze het uitkristallisatie van besepte hoge waarheid. Het startpunt met het waarom van haar naam, maakte het juist, geherwaardeerde vrouwelijke input was haar bestemming. Maar vooral was ze wat iedereen is: een wonder. En, dat het intens vertolken van het mirakel dat je bent, net je wonderlijke missie is.

Waarom we bestaan, is ten behoeve van 't groter geheel. Genoegdoening biedend aan de waarheid van je sacrale kern of grote zelf, van de sacraliteit van de andere, het andere, het universum. Als je dit dan 'missie' noemt, oké, maar 't is ieders missie, en ieder vanuit haar en zijn groter zelf.

“Van mijn missie ben ik me erg bewust”, besepte ze dan.

Wetenschappelijk inzicht *dat bewustzijn uiteindelijk liefde-energie is*, en dat liefde dus 't weefsel is van realiteit en leven, wel, dàt besef droeg ze. Jawel, frontline wetenschap, zeker!

“'t Vergt nog wat tijd eer dit besef echt is doorgedrongen,” aarzelde ze ineens... “Misschien is aanreiking van dit inzicht net mijn taak? Via mijn levensverhaal dan?” Ze glimlachte, “wie zou dàt nu willen vertellen.”

“Ach,” bedacht ze, “bewustzijn, je kan eindeloos denken en benoemen. Maar niets is zo vanzelf als dat, zoals bewust-zijn het zegt, het is *zijn*.”

En inderdaad is *zijn* een weg, de voeding van je hart in herinnering en wording vanuit aandacht, dat maakt je pad en je handelen, 't is oh zo gewoon. Als tintelende droom van wat wordt geabsorbeerd uit wat in aandacht verschijnt. Binnen realiteiten die zich als hyper-eerlijk antwoord op ieders unieke aandacht manifesteren, zich plastisch voltrekkend.

En dat de mensenwereld ineens stort, dat opent het nieuwe. Smekende waarden en verborgen aspecten van bestaan worden opgestuwd, als er maar gedroomd wordt.

Als in de tijd van de tribale volkeren. Maar nu fors verruimd vanuit een 12 millennia lange, vermetele, duistere expansieve aanloop, alzo potenties aanrakend van miljarden open pistes in 't oneindige ooit-ergens.

Hoe rijk!

Dromen, dacht ze dan, niet te stoppen creatief, zich als fractals eindeloos voortzettend in een zwellend universum.

Een sacraal, magisch universum vol onbegrensde besefoceanen die voor dromen en voelen en aandacht en verbeelding en herinneringen altijd plaats teveel hebben, nooit te weinig. Met informatie, bewustzijn, besef en vooral betekenis, die er zijn wonder uitjubelt in die eindeloze kwantum-matrix van Plancklengte speckels, zich holografisch manifesterend in wat materie, energie, realiteit wordt genoemd.

Vooraf, zijn *betekenis*-wonder uitzingend.

Miraculeus die betekenis vertolkend in een veelbelovend zelfbewuste homo sapiens, wat leesbaar is in diepten van zijn warm uitnodigende, ontvangende lach. In origine een liefdelach.

Die intense liefdelach die het gezicht is van dit betekenisvolle universum, - zoals de moederlach, die *conditio sine qua non* waarmee vrouwelijke liefde ons dit mens-zijn heeft binnengeloodst.

Imilla ademde diep in en uit.

Deze laatste mijmering rond een kosmos zwanger van betekenis, riep plots iets anders op.

Ze haalde haar periode voor de geest als een net startende biologiestudente, nu 20 jaar geleden daar in België. Ze had toen iets merkwaardig ontmoet in een mooi boek over de relatie mensen – bomen: een oude Keltische boomkalender, een boomastrologie.

Volgens die kalender was haar geboortedag quasi in het midden van de periode van de linde in lentebeeld, de zesde dag van die tiendaagse periode. Ze was dus een '*lentelinde*'. Wel, dat vond ze een prettige ondersteuning van haar spontane zelfbesef. Ze vertolkte immers graag zowel de vrouwelijkheid als de dromerigheid die het zijn inhoudt.

En laat het net die elementen uit die kalender zijn, die dan als eigenschappen van de ‘*lentelinde mens*’ op haar werden gekleefd; ’t was als haar tedere zielsbevestiging.

Ze dacht nu glimlachend aan nog een andere scène, tijdens haar pubertijd in Vlaanderen eind jaren zeventig. Toen ze in die Vlaamse katholieke school als 14-jarige een vraag poneerde die anderen in de war bracht.

“Hoorde je ooit een liefhebbende moeder haar kleine baby toespreken met donderende, eisende stem?” had ze gesteld. “Natuurlijk niet.”

“Wel, is het niet verbazend hoe vaak religieuzen met eisende patriarchstem over liefde declameren? Hier in Vlaanderen, en zelfs in het spiritueel zó rijke Kongo? Is dat niet de dominante invloed van patriarchale egotaal, die zelfs in het leven van tribalen is geïnjecteerd? Is het geen teken dat een natuurlijk vrouwelijk beeld van de liefdebron is weggeduwd?”

- Haar vroege vraag toen, was de start geworden van veel meer, wist ze.

En mijmerend dreef ze almaar verder op die gestage stroom van tijd, die unieke manier van het universum om de mogelijkheid van leven in materie aan te reiken.

Het was laat, bijna middernacht. Een heel donkere want maanloze nacht, nu twee dagen na die nieuwe maan. Dadelijk na zonsondergang had ze die twee dagen jonge en dus uiterst smalle wassende maansikkel nog even begroet, net voor die kalm en behoedzaam achter de bergen wegzonk.

Dan gevolgd door dat diepzwarte van een duizelingwekkend pure, kraakheldere sterrenhemel boven de Altiplano. Summum van ongeschonden zuiverheid en gratis beschikbaarheid, zoals ademhaling.

Ze bleef gefascineerd kijken, bleef het in zich opnemen en mijmerde over tijd. Het was een zaterdag. En het was 16 maart, het jaar 2002 al. Wetende dat het vandaag haar *verjaardag* is, voelde ze zich meer dan ooit teder badend in die sterren. Ze voelde de eindeloos intieme omhelzing van de Parinacota sterrenvelden van haar geboorte.

En ze dacht nog aan vanochtend.

Vanochtend op haar verjaardag, en kort voor ze met hun groepje Parinacota terug zouden verlaten, had haar moeder haar afscheid mooi ingekleurd. Met een merkwaardige, schone verwijzing naar die sterrenvelden.

“De sterren van tijdens jouw memorabele geboortenacht, vandaag 37 jaar geleden,” vertelde ze tijdens hun knuffel, “die sterren, lieve Imilla, zijn jouw droom van het oneindig mogelijke, die zijn bron en spiegel van je liefdeweg, van je taak om in liefde te zijn en om mensen te inspireren tot liefde.”

Waarna ze elkaar nog eens warm en teder en intiem hadden omhelsd, terwijl ze allebei opnieuw hun levensbrede liefdewaarheid lieten vloeien, via warme tranen overheen hun gulle liefdelach.

Maar ditmaal waren die gulle blijde liefdetranen niet enkel voor hen als moeder en dochter. Nu was het ook voor dat groeiende nieuwe leven dat Imilla droeg. Jawel! ... ontroerd hadden ze dit verteld aan haar moeder, die sacrale sterrennacht 5 dagen geleden, ... ze was zwanger! Al 5 maand ver.

Onmetelijk gelukkig waren ze. Zijzelf, Frans, haar moeder. Natuurlijk! Een miraculeuze uitbreiding immers van hun liefde. Liefde, wat leven ten slotte *is*, is wordend. Een bestendiging waartoe *universum-betekenis* nodigt!

Ze mijmerde over hun tedere vrouw-man communicatie toen hij hoorde dat ze zwanger is, van zodra zijzelf, toch al 36 jaar, écht zeker was. Toen zijn spontane respons het levenswonder bejubelde. Toen hij *leven* en *liefde* ineens verstond als synoniem.

Hoe dan?

Wel, ...qua maandstonden had ze altijd regelmatige cycli. Frans was een lieve man die zorgde voor haar hygiëne, hij voorzag haar van de fijnste zeep en doekjes die men in na-collaps Putre kon maken. Maar, dan dook wél alsnog die vreemde man-verstrooidheid op. Dat ze plots niet ongesteld was, en ook de maand nadien zonder maandstonden bleef, en daarna zelfs een derde maal, ... Maar nee, hij had niets gemerkt.

Een tijdje later, die vroege ochtend een maand geleden, nog in hun bed liggend, toen ze zijn hand vast nam en op haar onderbuik legde, toen zei ze: “Lieve jongen, ik ben zwanger, ... 4 maand.”

Wat dan volgde, was de mooiste reactie die ze zich kon dromen.

Hij was sprakeloos, keek haar met grote ogen aan, kreeg plots tranen erin, waarna een veelzeggende, langgerekte zachte “woow” klank kwam uit zijn ondertussen zich vormende brede glimlach.

Met dan een warme tongzoen, waarna hij plots onbedaarlijk begon te wenen, snikkend en lachend, “Oh mijn lieve Imilla toch, dat is zo mooi, oh wat een hemels mirakel.”

En dan was zijn gelaat ineens weg. Wel vijf minuten lang lag dat nu op haar buik onder hun deken, eindeloos voorzichtig zich overgevend aan de zuiverste liefde. Via talloze kleine tedere zoentjes op haar onderbuik, letterlijk haar schoot en dat nieuwe leven adorerend.

In dat mooie kleine moment begreep Imilla de immens diepe betekenis die er zit in de adoratie van wat sacraal is.

Wanneer also man-bewustzijn bevrijd zal zijn van zijn pijnlijke afgescheidenheid, van zijn 12 millennia misbruikt-zijn als economie- en geweldslaaf, wat vaak hemzelf tot misbruiker kneedde.

Frans toonde in zijn reactie perfect de ontwakende *liefde-mensheid*. Want op die manier is die liefdemensheid uiteindelijk niet meer tegen te houden. Dankzij volwaardige man-bekwaamheid tot ondersteuning van het gidsende, levengevende, liefhebbende vrouwelijke principe.

Hun gezamenlijke in-verwachting-zijn, ja, dat werd vanaf nu hun héél diep liefdefeest. - Overigens, helemaal zoals die diep in verwachting zijnde liefdemensheid, zoals gezongen in haar gedichtje *Dageraad Zoen*.

* * * * *

Haar alomvattend liefdebewustzijn, vrij stromend vanuit de sterrenkosmos, ‘t wou haar bestaan altijd maar ondersteunen, dat begreep Imilla maar al te goed. - En inderdaad, ook die liefdewordende mensheid wordt zo ondersteund, wat ze even goed begreep. Het hart hoort het liefde-ware.

In al dat rijke besef ging ze nu weer naar binnen, daar in hun fijne en gezellig charmante plekje om thuis te zijn. In haar trance-achtige én tegelijk vrolijke stemming, bijna als een kind. Zo gleed ze terug in hun heilige samenzijn. Terug in hun heerlijke en eindeloos gulle partnerliefde. Hun levenschenkende partnerliefde.

Frans zat nog altijd stil aan het kopse tafeleind, bij kaarslicht, nog diep verzonken in zijn Aymara studieboeken, niet ver van een nog bredere en hogere stapel aanverwante boeken, daar op hun tafel. Even opkijkend bij haar

binnenkomen, haar een kleine glimlach schenkend, dat was voor hem de enige korte onderbreking, zijn concentratie bleek inderdaad nog diep.

Ze zette zich naast hem aan die tafel, legde haar armen gekruist neer op die hogere stapel, vouwde haar handen samen en legde haar hoofd zijdelings op die gevouwen handen. En zo keek ze hem een tijdje heel rustig aan.

Waarna ze dit visioenachtige kijkbeeld doordrenkte met haar vredig weten, het ostinato van *'The Goddess Image'* voelend, haar bewustzijn kleurend. Dan het meest betoverende besef wordend van dankbare liefde.

Vanuit de diepste bron van haar wezenlijkheid, én het nieuwe leven in haar schoot, straalde Imilla nu al haar liefde uit – overweldigend intens, passioneel warm, en in de meest gulle en de meest weldadige overvloed. Als liefdegolf geïnjecteerd in de sacrale leefgenialiteit van beeldschone Gaia.

En simultaan geïnjecteerd in de mens, als nooit eindigende liefdegolf van de zuiverste intentie om inspiratie te bezorgen. Een uitnodiging voor de magie van betoverende liefde-waarheid. Bezorgd aan *iedereen van Putre en iedereen van elders dan Putre*, aan alle groepen van pionierende mensen.

Waarna ze, overstromend van liefde, teder haar schoot streelde.⁴

⁴. Op 15 juli beviel Imilla van een gezond, mooi **meisje**, alsof het universum haar verhaal nog wou versterken. Vooraf had Frans stilletjes gehoopt om papa te mogen worden van een meisje, samen met zijn lieve Imilla. En ja, dat werd het ook, woow... Beiden waren ze eindeloos gelukkig, zwemmend in de ware liefdesaard van het universum, het leven, de mensen.

NAWOORD

De betekenis van het verhaal zit niet in de wijze waarop en de snelheid waarmee een wereldwende zich voltrekt. Zelfs het aantrekkelijke aspect ervan, gelet op “de enormiteit” van onze uitdaging om weg te raken uit een oud, versleten en gevaarlijk schendend paradigma, moet gedoseerd gefilterd. Het vergt voorzichtig denken op een behoedzaam voelend niveau.

Tegelijk weten velen dat slechts via crises het nieuwe kan ontstaan. Inderdaad, maar opnieuw : het vergt een milde, stille behoedzaamheid om erover te mijmeren. En het allerbelangrijkste, het vraagt vooral om almaar meer en almaar dieper ingebed te zijn in gerestaureerde vrouwelijke waarden, in dankbaarheid, heel dicht bij het leven en bruisend van liefde. Verliefd op wat leven betekent - dit liefdepad naar onze ultieme en alomvattende **revolutie** van het bewustzijn.

De hoofdreden om een plotse wereldwende in mijn verhaal te laten resoneren (naast uiteraard onze realiteiten die er om lijken te vragen), was inderdaad gewoonweg de gelegenheid die het biedt om aldus dat nieuwe paradigma naar het uitspreekbare te trekken, tastend naar aspecten.

Het is mijn hoop, dat deze vertelling dromen van diep in je hart kon prikkelen of kon vrijmaken.

tony aerts,
winterwende, vrijdag 21 december 2018

dit verhaal is geen dystopie of utopie of eschatologie, maar een transparante blik in wortels van ons heden, wat een dagend paradigma onthult van liefde en schoonheid

En nu, ... nu wil ik écht graag eens een rol spelen.
De rol van "*recensent van dit imilla sterren-verhaal*"
(alsof dit ware geschreven door een andere dan mezelf).
Deze alinea is 't afsluitdeksel van 'een kruik'. Open ik ze? Ja?
OK dan, daar gaan we!

**Na lezing van dit bijzondere en niet zo makkelijke
wijsgerige verhaal, schreef 'de recensent' wat
volgt, en gaf hij zijn recensie deze titel:**

UNIVERSUM VAN BETEKENIS

Dit verhaal is rijk aan fascinerende betekenissen, en het
toont duizelingwekkende dimensies op meerdere niveaus :

niet alleen qua hyperrealisme in fictie, wat je naar adem kan doen
happen, zoals bij een voetnoot rond die "ordinaire saaie maandag",

niet alleen qua soorten van bewustzijn die worden aangeraakt, en de
dwingende uitnodiging hiertoe, vanuit het kwantum-universum zelfe,

niet alleen qua door-dringende intensiteit, waarmee een karakterschets
wordt getoond van teveel verziekte gevolgen uit *patriarchie-beschaving*,

niet alleen qua helderheid, waarmee het "*vrouwelijke principe*" neergezet
wordt als een "keurmerk", van zowel *liefde*, als van **wanenvrije waarheid**,

niet alleen qua achtergrond sonoriteit van enigszins allegorische klanken, in
meerdere toonaarden, wat door dit gehele verhaal zachtjes blijft resoneren,

niet alleen qua contrast tussen de *eerste 30 pagina's*, klinkend in grijs van oud
paradigma, en de *laatst 30 pagina's*, in klank van de volle geurkleur van liefde,

maar óók inzake een fundamentele en diepe geloofwaardigheid, waarmee in
dit verhaal de wijsheid zijn 'zuiverende' heling-werk kan doen, almaar dieper.

Want jawel, helemaal zoals de schrijver dit al had beloofd vooraf, op de
achterflap van zijn boek, en op zijn website : de wijsheid in dit verhaal zal
je min of meer transformeren! Er is in 't verhaal heel veel stuwing naar
't *wanen-vrije liefde-ware*. Een stuwing, die je nóóit meer zal loslaten
(tenzij je vooraf die *invitatie wil wegsnijten, radicaal en bewust*).

Overigens ademt er nogal wat geavanceerde frontline-science in
die wijsheid. En dus, ... lezen maar; laat je maar transformeren,
deelachtig wordend aan een volwassen liefde-mensheid.

beeld van **imilla**
bij haar aankomst op
Cerro La Silla in 1990

Bronvermelding afbeeldingen

Pictures Front Cover:

Cerro Paranal, ESO Paranal Observatory & Very Large Telescope, 11 April 2013: Credit ESO /C. Malin (malin_1392)
Star field front cover: Galaxy NGC1964, press release potw 1739a 25 Sept. 2017, Credit ESO/Jean-Christophe Lambry.

Pictures Putre & Parinacota:

Putre & Parinacota : CC BY-SA 4.0 Wikipedia : picture WeHaKa, May 2015 & picture Carlos Teixidor Cadenas Jan. 2018
Imilla in Parinacota watching nature © **Massimiliano Giampaoli**, 2017 (maxxo @ Wikiloc), grateful for his kind permission.
Parinacota School : screenshots YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=yA9KJmM3NM>

Picture VLT platform Cerro Paranal, 31 August 2015, Credit: G.Hüdepohl (atacamaphoto.com)/ESO

Picture Paranal Residencia, 30 July 2013, Credit: John Colosimo (colosimophotography.com)/ESO

Picture waning crescent moon : CC BY NC SA, Rob Pettegil, Texas, USA, Sept. 14, 2015

Picture woman of Brassempouy: thanking the late Eric W. Edwards :

illustrations 11 & 12 from <https://ericwedwards.wordpress.com/2013/07/17/the-cult-of-the-mother-goddess/>
as well as (f.i. the drawings by Libor Balák) from Wikipedia, CC BY SA 4.0

Picture "image imilla": Aymara woman, cover from book "THE AYMARA, first peoples of South America", by James Eagen
Lerner Publications Company, US, 2002 & Times Media Private Limited

Credit © **Ricardo Carrasco Stuparich**, Chile, photographer <https://www.rcsphoto.net> - grateful for right to use this portrait
of a dancing Aymara girl, Totora, Bolivia Nov. 2, 2000, during "Wallunk'as festival" and the "mujeres voladoras de Totora".

Picture "mother of imilla": Credit © **Jaime Ramallo Camacho**, portrait Aymara woman 2011 Bolivia, grateful for right to use it.

Picture "verge of the slope on the border of the village of Parinacota, winter solstice June 21, sunrise between the
Pomerape and Parinacota volcanos", screenshot Parinacota TV: <https://www.youtube.com/watch?v=LuAx2mwBg48>

Picture Back Cover:

Night view Pomerape and Parinacota volcano & Milky Way, Date: April 01, 2010 – with gratitude for the kind permission :
Credit © **Stéphane Guisard**, ESO Optical Engineer & TWAN (twanight.org/Guisard) - www.astrosurf.com/guisard

Hyperlinks: Iván Guzmán de Rojas, 'Logical and Linguistic Problems of Social Communication with the Aymara People'

..... <https://www.hemelwild.be/media/Aymara-logica.pdf>
"een ordinaire saae maandag, die 2^e april 2001" <https://www.hemelwild.be/media/Biggest-Solar-Flare.pdf>
begeleidend boek **imilla-addendum** <https://www.hemelwild.be/media/imilla-addendum.pdf>
boeken-selectie <https://www.hemelwild.be/media/BOEKEN-selectie.pdf>

Tijdens dit schrijven dankte ik de velen die liefde kennen en me lering schonken, vrienden en familie, mijn grootvader Charles Wuyts †, mijn ouders †, mijn lieve vrouw Julie, en mijn kinderen. En zeker ook "**de grootmoeders**" ... en **Gaia**

Dit verhaal voltrekt **deel drie** van een coherente, driedelige en onderling samenhangende transformatieve website: **hemelwild**,
<https://www.hemelwild.be>

tony aerts

<https://www.hemelwild.be>
<https://www.heavenwild.be>

 website [HEMELWILD](https://www.hemelwild.be) met Nederlandse miniatures
 website [HEAVENWILD](https://www.heavenwild.be) with English miniatures

HEMELWILD

Website die getuigt van een zoektocht naar meer heldere diepte. Einde van 'patriarchie-kleintijden' én ander draagverhaal voelend, en passioneel dit ontwarend als zoveel schoner Liefde-paradigma.

HEMELWILD wil een **TRANSFORMATIEVE inhoud** vertolken via
A--boeken _____ recente informerende inspirerende lectuur
B--miniaturen _____ kunst, tastend creatieve mini-condensaten
C--een verhaal _____ transformerende filosofische sterrenvertelling

HEAVENWILD

A website that testifies to a quest for much more in depth clarity. Feeling the 'patriarchy small-times' end, seeing a grand new story, and then passionately discerning this as a beautiful Love-paradigm.

HEAVENWILD wants to expres a **TRANSFORMATIVE content** via
A--books _____ an informing or inspiring recent reading
B--miniatures _____ art, groping creative mini-condensates
C--a tale _____ a transforming philosophical starry narrative

PARANAL : verbinding tussen hoogste verdieping *control building*, met de keldertunnels op het hoger gelegen telescopenplatform, een gesloten zwevende passerelle, midden van witte cirkel.

Luchtfoto PARINACOTA (links), toegang en omleidingsweg, met het wandelpad naar de Cotacotani lagune (begin van die vlekkenlagune nog net zichtbaar rechts [oost] op de foto)

PARINACOTA aan de oever van een uitgestrekte 'bofedal', een Altiplano moerasvlakte.
(screenshot YouTube)

"Escuela Cotacotani, *la escuela màs cerca del Sol*" (dichtst bij de zon gelegen schooltje). Rechts op de foto dit lagere schooltje van PARINACOTA, een vierkant van vrij lage gebouwvleugels rond een overdekte binnenkoer, de speelplaats. Dit schooltje ligt aan het schone intieme pleintje vóór het mooie kerkgebouw. (screenshot YouTube)

"Cotacotani"
La Escuela mas cerca del Sol

VLT platform Cerro Paranal (Credit: ESO)

Paranal Residencia (Credit: ESO)

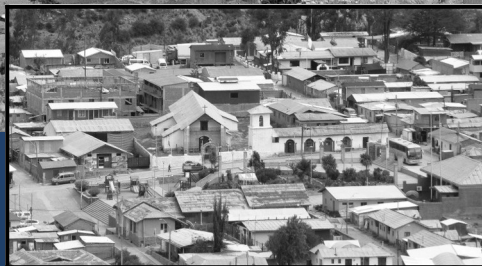

Putre en het Taapaca vulkaanmassief 2015

Putre 2018

Imilla, 11 maart 2002. Aan de rand van haar geboortedorp Parinacota bewondert ze liefdevol de planten, dieren, rotsen, en tweelingvulkanen. En de verrekijker uit haar biologie studietijd benut ze nog graag.

Bermkruin op de rand van het dorp Parinacota tijdens de ochtend van de Winterwende, op 21 juni. De Aymara onthalen er Tata Inti, de zon, tijdens haar nieuw ontstaan, onderweg naar langere lichtdagen, exact tussen de Pomerape en Parinacota vulkaan als gezien vanuit hun dorp

Gordian III + senators 240 AD, CC BY-SA 3.0

Sarcofaag van Acilia: een Romeins 'senex rijk' van senatoren en keizers

vrouw van Brassempouy

vrouw van Brassempouy

Wie is imilla ?

Ze is de bevallige magie in de schoonheid van élk meisje. Wat de voorbode is van een stralend ontroerende magie in 't nóg dieper schoon van wijze grootmoeders, onze leraars.

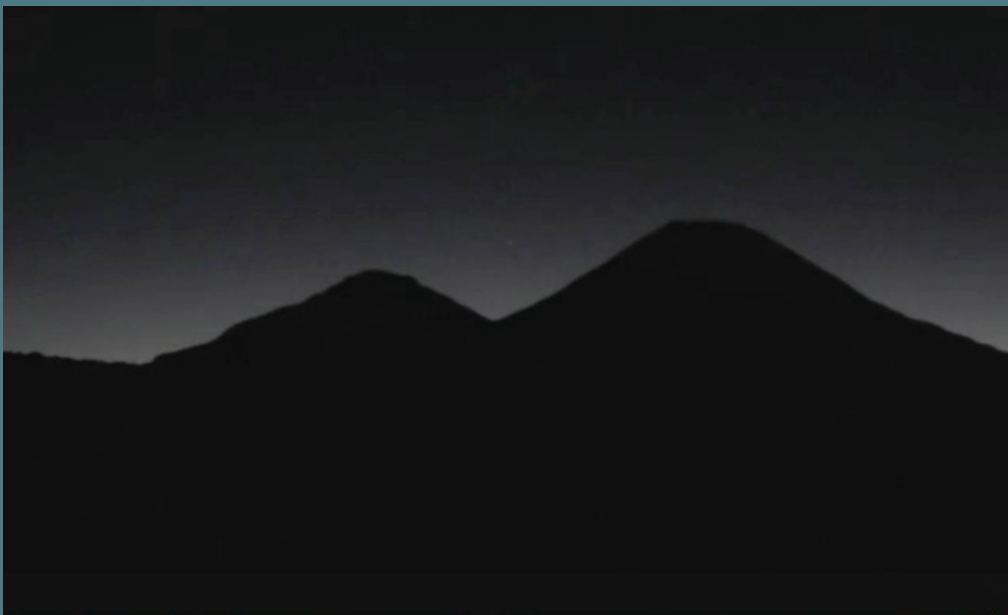
De twaalf millennia van zwellende patriarchie hebben het plafond bereikt van destructie en liefdeloze domheid, nu instortend. Dit vacuüm zuigt nu liefde aan, wie zal ze geven?

Het heeft een heel hoog universum belang, dat meisje en moeder en grootmoeder open staan voor deze gestarte reddingstaak, om ons allen deze hervonden liefde aan te reiken.

Meisje, dit is je talent en dit is universumwijsheid, de wezenlijkheid mag hersteld. Elke schoonheid en wijsheid, van jezelf, en van wat je talent brengt, heelt. We zullen helen!

En je mag dit *'heilig huwelijk'* noemen zodra man eindelijk oude evidentie ziet: wijsheid bloeit enkel dicht bij wat leeft. Zoals je natuur weet, meisje. Daarom is *gidsen* je talent

dat opnieuw wijze leef-liefde ontsteekt in 't sacrale mannelijke.

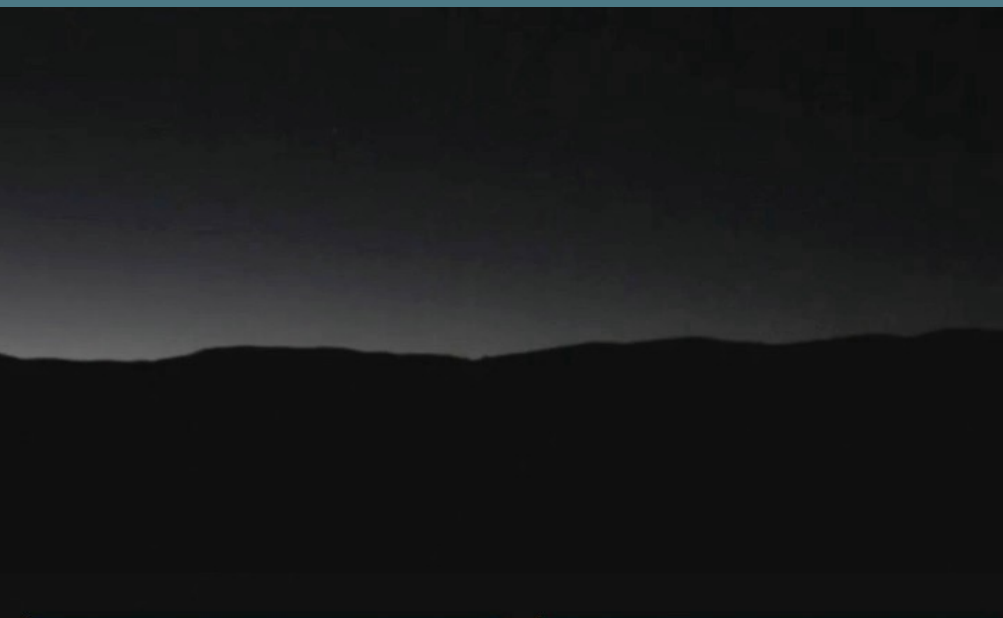
het kind imilla

Als kind van 2 à 8 jaar kende ze heel goed de vroegste schemer die dageraad maakt, zoals deze foto richting tweelingvulkanen toont. Of late schemer die de nacht baart. En ze dronk de tederheid van maanmagie.

En telkens als *imilla* haar school verliet, in de late namiddag, ook dan ontmoette ze magie in het feest van wolkenlucht, of in 't pure blauw. Ze streelde dan het wit van die lieve kerk naast haar lief schooltje. Als in trance las ze betovering van liefde-licht.

Parinacota

Al die mirakels, zoals de aandacht van àlle andere kinderen die kennen, laat *imilla* & die anderen rondzweven in dit buitenissig spel van fascinatie. Dan is ze dronken van 't geluk. De aandacht die dit kind *imilla* in zich leest, opent het wezenlijke creatieve.

Imilla zou de rest van haar leven, diep en heel gevoelig, die liefde en schoonheid in de anderen en het zelf ontmoeten, en dit delen met de andere. Ze wist wat elk kind weet, en was dit nooit vergeten. Daarom zingt ze bestaansgeluk uit, voor ons allen.

Moeder
Mother

Dochter
Daughter

Transformerend filosofisch wijsheidverhaal vertellend over toekomst en betekenis, via verschuivende openheid naar bredere vormen van weten. De vertelling impliceert het vermoeden dat de nabije toekomst niet gemakkelijk kan voortkomen uit om het even welke soort van gestuurde transities, of zelfs uit (te langzaam groeiende) mentaal evoluerende transities, maar eerder profiteert (uiteindelijk zelfs zeer positief!) van de kansen die worden geboden door een diepe wereldwijde crisis, zoals vaak de weg van de natuur naar verandering. Zoals gewoonlijk is een crisis in evolutionaire termen een zeer rijke 'gever', zeker na het creëren van een blanco blad voor alles wat erop pioniert, op vele niveaus. Dit is gespiegeld bij mensen en hun persoonlijke groei. Zoals de groei van Frans die Imilla ontmoet in de verhaallijn, het grootste deel van de vroegere manier van zijn diep wijzigend, zodat zulk herschrijfbaar blad beschikbaar komt.

Ontdekkingen gaan over wat dan, net als pionierplanten bij braakligging, onmiddellijk tot stand komt : de echte betekenis van plaats (al het bestaan en bewustzijn is alleen lokaal), tijd als een geheel nieuwe, nauwelijks bepalende ruimte (zoals voor kinderen), mens-zijn louter als samenzijn in sterke onderlinge afhankelijkheid en geleid door liefde, in kleine lokale eenheden, op uiterst unieke manieren in een verbazingwekkende diversiteit (zoals het leven altijd doet). Dit genereert talloze unieke groepsverbanden die niet in staat zijn (en dit niet behoeven) om naar elkaar te kijken, of zelfs van elkaar bewust te zijn; een wereld als een oneindige diversiteit van talloze 'mini-mensheidjes' elk in hun eigen evolutie.

Een ander soort weten, sjamanisch weten, heeft het potentieel om te begeleiden in een dergelijke wereld van de toekomst. De lezer kent alleen het kenbare van één specifieke plek, de Chileense gemeente Putre. Maar Imilla, die daar verblijft, vertelt wat ze 'ziet' gebeuren in Europa na de plotse wereldwende, wat een diepe troost biedt aan de lezer, omdat intense lokale solidariteit in het voldoen aan ieders behoeften een immens groeiende pionierkracht blijkt te zijn.

Het verhaal benut enkele specifieke voordelen die Imilla heeft als Aymara Indiaanse en als vrouw, en confronteert deze voordelen op een uitnodigende manier met de aanvankelijk nog te zwak ontwaakte staat van haar vriend, filosoof Frans. Dit deel van het verhaal is initiërend voor het wereldverhaal, dat op zijn beurt voorafgegaan wordt door een dramatisch onheil dat ze allebei zullen lijden, wat hun lerende inleiding blijkt te zijn tot de uiteindelijke wijziging op wereldschaal (hun intuïtieve voorkennis vanuit het eigen trauma is gidsend in het verhaal).

De vertelling gebruikt betekenisvolle elementen zoals woestijn, sterren en astrofysisch onderzoek, kwantumfysische aspecten en soorten bewustzijn, tot diepe fenomenen als evoluerende attitudes, aspecten van vrouwelijk zijn - mannelijk handelen, en groeiende wijsheid. Een eenvoudig verhaal, maar simultaan complex wegens de vertragende weerstand van de filosofische laag (of wijsheid laag). Ook een diep, intens liefdesverhaal, bijna planetair rondwandeland in bewustzijn, creatie, vrouwelijkheid, schoonheid, liefde, dood, betekenis, toekomst.